МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД "ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ім. В. Г. КОРОЛЕНКА"

МУЗЕЙНА СПРАВА НА ХАРКІВЩИНІ: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК

(науково-допоміжний покажчик)

Харків 2009

УДК 069.01(477.54)
ББК 79.1(4УКР-4ХАР)
М 89

Музейна справа на Харківщині : становлення та розвиток : (наук.-допоміж. покажч.) / Держ. закл. "Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка" ; [уклад. : Т. О. Сосновська, В. О. Ярошик]. – Х., 2009. – 265 с.

Покажчик містить відомості про літературу, видану протягом XIX–XXI століть, яка висвітлює становлення музейної справи на Харківщині, її розвиток на різних історичних етапах та сучасний стан. Видання призначене викладачам гуманітарних наук, музейним працівникам, краєзнавцям, спеціалістам з охорони пам'яток культури, а також тим, хто цікавиться вітчизняною історією і культурою.

Укладачі: Т. О. Сосновська
В. О. Ярошик

Наукові редактори: С. М. Куделко, канд. іст. наук, проф. ХНУ ім. В. Н. Каразіна,
О. Г. Павлова, канд. іст. наук, доц. ХНУ ім. В. Н. Каразіна

© Державний заклад
"Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка",
2009

ВІД УКЛАДАЧІВ

У сучасному світі музей як науково-дослідний і соціокультурний інститут володіє широкими можливостями для формування особистості.

Музейна справа на Харківщині виникла у XIX столітті. Вивчення її історії сприяє розумінню суті створення музеїв, реалізації ними нових завдань, зорієнтованих на європейські стандарти.

Бібліографічний покажчик містить літературу, видану протягом XIX–XXI століть, яка висвітлює розвиток музейної справи на Харківщині на різних етапах та її сучасний стан. Структура його розкриває теоретичні засади, джерельну базу, методику та нові технології музейної практики, організацію мережі музеїв в історичній ретроспекції.

У покажчику представлені монографії, збірники матеріалів наукових конференцій, статті з періодичних видань, автореферати дисертацій тощо.

У розділах, присвячених музеям Харківської області, представлені статті з районних газет, які є єдиним джерелом інформації про їхню роботу.

Систематизація матеріалу – тематико-хронологічна. У розділі "Офіційні документи" – у зворотній хронології, у розділах "Виставки" історичного та художнього музеїв – у прямій хронології, матеріали шкільних музеїв м. Харкова – за нумерацією шкіл.

Бібліографічний опис при необхідності супроводжується довідковими анотаціями. Застосовано систему відсилок. Документи, не опрацьовані de visu, позначені астериксом (*).

Допоміжний апарат видання складається з наукового коментаря та іменого покажчика.

Посібник стане у нагоді викладачам гуманітарних наук, музейним працівникам, краєзнавцям, спеціалістам з охорони пам'яток культури України, а також тим, хто цікавиться історією і культурою.

Зауваження та пропозиції просимо надсилати на адресу: 61003, Харків, пров. Короленка,18. Державний заклад "Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка", відділ "Україніка", або електронною поштою: ukr@korolenko.Kharkov.com.

С. М. Куделко, О. Г. Павлова

З ІСТОРІЇ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ НА ХАРКІВЩИНІ

Історія музеєзнавства на Харківщині потребує ретельного дослідження і узагальнення. Велика кількість існуючих наукових та науково-популярних праць не висвітлюють всебічно періоди розвитку музейної справи. Потребують своєї конкретизації у науковій літературі проблеми розвитку музейництва на Харківщині у 1920–30-ті рр., необхідні особливі узагальнюючі дослідження історії музейної справи II половини XX ст. На сучасному етапі спостерігаються значні зміни в формах і методах музейної роботи, концептуальних засадах музейної діяльності. Започаткування нових музейних закладів також потребує окремого аналізу та узагальнення досвіду їхньої діяльності.

Історія розвитку музейної справи на Харківщині розпочинається з колекціонування, яке відбувалося в стінах Харківського університету. Саме університет з початку свого існування збирав у навчальних цілях найрізноманітніші колекції художніх творів, історичних пам'яток, природничих матеріалів, зразки фауни і флори. Сьогодні цією традицією та історією пишаються не лише університет і Харків, але й Україна. Саме цей напрямок діяльності університету дає можливість закріпити за Харковом першість у започаткуванні й становленні музейної справи на Україні.

Художня колекція університетського музею красних мистецтв почала складатися з моменту його заснування в рамках декількох університетських науково-допоміжних установ.

Проектом першого Статуту університету передбачалося, що одним з його відділів повинна стати місцева академія мистецтв. Піклуючись про здійснення цієї ідеї, В. Н. Каразін у 1804 р. придбав цінну колекцію гравюр Ф. Аделунга. Це було перше придбання, яке увійшло в колекцію майбутнього університетського музею красних мистецтв.

Колекція Ф. Аделунга налічувала 2477 гравюр та малюнків. За тематикою це були твори історичного, портретного, пейзажного та інших жанрів. Найціннішими були визнані 59 гравюр та малюнків XVI–XVII ст., які належали художникам А. Дюреру, Гольціусу, Ван Діку, Вуе, Менгсу та іншим.

Важливо, що в колекції Ф. Аделунга були представлені крім гравюр копії з картин знаменитих художників відомих західноєвропей-

ських шкіл живопису. Цікаво, що до 1837 р. в університеті спеціальна художня колекція не збиралася. Художньо-мистецькі надходження спочатку зосереджувалися в кабінеті малювання та живопису, мюнц-кабінеті, кабінеті старожитностей, пізніше – архітектурному. Саме в цих науково-допоміжних установах університету закладалися основи майбутнього художнього музею. Звичайно, певний час ці експонати мали більше практичне, ніж естетичне значення.

Відповідними положеннями університетського Статуту 1835 р. передбачалося влаштування музеїв при навчальних закладах. Викладачі Харківського університету підтримали рішення про влаштування при університеті Музею красних мистецтв і старожитностей. Особливо цією ідеєю захопився професор класичних мов і старожитностей А. Й. Валицький. Вчений задумав створити зібрання гіпсових копій з античних статуй. За його проханням попечитель харківського навчального округу звернувся до президента Академії мистецтв допомогти в забезпеченні Харківського університету відповідними копіями з античних статуй, на що була отримана згода. Формування художнього відділу університету відбувалося, головним чином, за рахунок пожертвувань. Найбільші з них надійшли від його колишніх випускників. Перша значна художня колекція була передана університету у 1857 р. Є. І. Бецьким. Ця колекція нараховувала 170 творів живопису, не мала жодної копії. У 1858 р. щедрістю І. Є. Бецького музей поповнився іще 373 картинами. Подарована колекція стала основою картинної галереї, відкритої в університеті у 1859 р. при музеї красних мистецтв. Із 543 переданих музею картин в експозиції було виставлено 198 найкращих полотен.

У 1872 р. музей красних мистецтв збагатився ще одним цінним художнім пожертвуванням, що надійшло від А. М. Алфьорова. Перевагу в колекціонуванні він надавав графічним творам. Перебуваючи довгий час у Німеччині, він зібрав цінну художню колекцію, яка нараховувала 50 живописних полотен, 421 малюнок та акварелі XII–XIX ст., біля 3 тис. гравюр-офортів та рідкісних старовинних літографій, 64 цінних художніх видань, 100 книг з історії живопису та графіки. Отримана університетом колекція в подальшому була важливим джерелом у науково-експозиційній роботі та вивченні історії мистецтва.

За кордоном А. М. Алфьорову вдалося відшукати гравюри А. Дюрера, Рембрандта, 26 гравюр з картин Рубенса, А. ван Остаде, Калама та багатьох ін. До колекції А. М. Алфьорова входили також видатні твори маловідомих художників епохи Відродження: фламанд-

ської, голландської, французької та ін. художніх шкіл XVII ст. Привертали увагу твори Краєра, Влігера, Молінера, Байена, Вілтарса, Гоута та полотна, майстерно написані учнями Я. Іорданса та Пуссена. Серед картин сучасних художників були представлені твораи знаменитих дюссельдорфських пейзажистів Висселінга і Фрегаса, анімалістичні пейзажі Ван-Оса та чотири морські краєвиди І. К. Айвазовського, написані маринистом у 1854–55 рр. Історичний жанр представляли полотна "Сусанна" фламандської школи живопису XVI ст. та "Сцена із Діянь Апостольських" італійської школи XV ст. Окремо слід відзначити велику і майстерно виконану в техніці графіки копію "Сикстинської мадонни" Рафаеля.

Найбільшу частину колекції А. М. Алфьорова складали акварелі та оригінальні малюнки, які належали майстрам XVI–XVIII ст., і сучасним художникам, навпіл. Роботи російських художників були представлені ескізами сепією К. П. Брюллова, двома малюнками І. К. Айвазовського, малюнки тушшю І. І. Шишкіна та ін.

Третій значний дарунок художніх творів університетському музею надійшов у 1886 р. також від колишнього його випускника, глибокого знавця мистецтва, відомого художнього критика А. М. Матушинського.

Наприкінці 1850-х – поч. 1860-х рр. відбулася нова реорганізація науково-допоміжних закладів університету, що сприяло остаточному формуванню музею красних мистецтв і древностей. У 1859 р. закривається клас малювання та живопису, а вся його колекція була передана музею красних мистецтв і старожитностей. У 1861 р. для розміщення колекції було виділено два зали у приміщенні колишнього корпусу "казенних" студентів. З цього року музей був відкритий для міського населення, але робота музею організовувалася з урахуванням проведення в ньому навчальних занять. З утворенням у 1863 р. кафедри історії і теорії мистецтва музей існував при цій кафедрі. Його колекція значно збагатилася, але співіснування художнього відділу і колекції мюнц-кабінету викликало незручності у роботі (експонати археологічного і етнографічного характеру із технологічного були переведені до мюнц-кабінету ще у 1850 р.). Мюнц-кабінет був переведений в окреме приміщення. З 1864 р. ці два культурно-освітні заклади існують окремо, кожен мав свого завідуючого. Приєднання музею красних мистецтв до кафедри історії і теорії мистецтва свідчить про те, яке велике значення керівництво університету надавало використанню його колекції в навчальному процесі.

У поповненні новими експонатами університетських колекцій певну роль відіграла і діяльність історико-філологічного Товариства, особливо під час підготовки та проведення XII Археологічного з'їзду.

Діяльність членів товариства сприяла надходженню з різних міст і сіл до Харкова пам'яток історії, побуту, етнографії, мистецтва, які розкривали історію і культуру краю. Серед членів Товариства найбільш активними в музеєзнавчій діяльності були професори університету Є. К. Рєдін, М. Ф. Сумцов.

Дослідження питань місцевої культури та старовини позитивно впливало на розвиток музейної справи. На базі зібраних експонатів при музеї красних мистецтв був заснований новий відділ історичної старовини. Після XII Археологічного з'їзду (1902 р.) при університетському музеї був відкритий відділ церковного мистецтва. Створення історичного та церковного відділів сприяло організації при музеї красних мистецтв археологічного відділу.

На початку XX ст. пожертвування музею красних мистецтв від приватних осіб та установ дали можливість у 1908 р. відкрити відділ місцевого мистецтва, до якого увійшли картини, подаровані місцевими художниками О. М. Виєзжевим, К. П. Пинєєвим, Л. И. Тракаломта та іншими.

На основі діючої під час Археологічного з'їзду етнографічної виставки при історико-філологічному Товаристві у 1904 р. був організований етнографічний музей. Активно працювали над створенням виставки професори університету М. Ф. Сумцов, А. М. Краснов, А. М. Покровський, М. Г. Халанський, народні вчителі В. А. Бабенко, Є. П. Радакова. Але особлива заслуга у цій справі належить М. Ф. Сумцову. Він надавав неабиякого значення зібранню етнографічних музеїв.

З останньої чверті XIX ст. почали створюватися міські художньо-промислові музеї. Вперше це питання було підняте Харківською міською Думою у 1881 р. Його підтримав у 1882 р. відомий російський письменник, редактор "Правительственного вестника" Г. П. Данилевський.

Спочатку художньо-промисловий музей у Харкові планувалося утворити шляхом об'єднання існуючої колекції художніх творів університету та надісланих з Петербургу творів мистецтва. Завідування передбачалося передати університету.

Але згодом від такої ідеї організатори відмовилися. Офіційно художньо-промисловий музей у Харкові був відкритий 14 грудня 1886 р. Ця подія була приурочена до влаштування у місті першої академічної

виставки, з якої Академія мистецтв залишила для оформлення постійної експозиції міського музею 36 картин. Всього на виставці було представлено 160 картин, акварелей, скульптур.

Основу Харківського художньо-промислового музею склали 36 живописних полотен сучасних вітчизняних художників, 12 античних бюстів, 10 статуй та колекція орнаментів, переданих Петербурзькою Академією мистецтв. Керівництво музеєм здійснювалося спеціальною комісією, затвердженою 20 березня 1887 р. міською Думою. До першого її складу увійшли: І. И. Фесенко – голова, В. П. Щелков, Ф. С. Карпов, С. О. Раєвський, А. В. Квітка, Б. Г. Філонов, М. Ф. Сумцов, Г. А. Коренєв, М. М. Сабо. Діяльність членів комісії зосереджувалася переважно на придбанні експонатів, влаштуванні виставок, підготовці проекту статуту музею та художньої школи.

Складно вирішувалося питання подальшого поповнення музею новими експонатами. На вересень 1887 р. у музеї нараховувалося понад 110 картин. А за перші 5 років існування музею вдалося придбати лише 8 творів мистецтва. На 9 лютого 1891 р. у музейних фондах нараховувалося 253 твори образотворчого мистецтва, 28 предметів декоративно-ужиткового та етнографічного характеру, понад 200 різних монет і медалей, 100 фотографій і діапозитивів. Крім цього надійшли від Академії мистецтв колекція орнаментів та від Міністерства державного майна – колекція гончарних виробів.

29 січня 1889 р. за пропозицією М. Ф. Сумцова було вирішено влаштувати при музеї етнографічний відділ.

З 1896 р. етнографічним відділом музею опікувався професор Харківського університету А. М. Краснов. Він організував виставку особистої колекції предметів вжитку народів Далекого Сходу. Її експонати знайомили місцеве населення з побутом і культурою різних народів і викликали глибокий інтерес у харків'ян.

Слід зазначити, що на кінець XIX ст. жоден міський музей Росії не мав такої різноманітної і багатої етнографічної колекції. Винятками були Тифліський музей, етнографічне зібрання якого мало глибоко місцевий характер, та етнографічний відділ Румянцевського музею, колекція якого була присвячена виключно костюмам.

Отже, колекція міського музею поповнювалася не систематично і майже повністю залежала від випадковостей. Перед Харковом стояла проблема створити різноманітну художньо-промислову колекцію, яка б повністю задовольняла естетичні запити харків'ян та повноцінно служила

практичним цілям в опануванні різними видами мистецтва та художніми ремеслами.

Тому художньо-промисловий музей повинен був володіти повною колекцією сучасного образотворчого мистецтва і особливо творів художньої промисловості.

З утворенням художньо-промислового музею у Харкові активізувалася виставкова робота. Особливою популярністю користувалися художні виставки в учнів та молоді. Інтерес до виставок пробуджував і інтерес до музейної колекції.

Колекція музею постійно була доступна учням художньої школи, студентам університету, художникам-професіоналам та любителям для копіювання.

На початку XX ст. Харків збагатився ще одним музеєм. Цьому сприяла діяльність XII Археологічного з'їзду. Після закриття виставок, що діяли під час з'їзду, більша частина експонатів надійшла до музею красних мистецтв та старожитностей, на основі яких і були створені нові відділи. Але частина експонатів з виставки церковної старовини повернулася у власність Харківської єпархії, що і стало приводом для влаштування єпархіального музею церковної старовини. Збереженню пам'яток місцевої церковної старовини надавав особливого значення архієпископ Харківський і Охтирський Арсеній.

У 1903 р. було вирішено влаштувати церковний музей та церковно-археологічне Товариство при ньому. Але не було зручного приміщення для розташування експонатів, тому після закриття виставки за наказом владики Арсенія вони були передані духовній семінарії, де того ж року був заснований музей церковної старовини. Статут музею Синод затвердив у 1904 р.

Багато зусиль при створенні цього музею доклав член правління духовної семінарії, член комітету по влаштуванню XII Археологічного з'їзду, знавець церковного мистецтва протоієрей П. Г. Фомін.

Цікаво, що єпархіальний музей, крім проведення спеціальних занять для учнів семінаріїї у визначені години і дні, був відкритий для широкого кола відвідувачів. Цей музей архієпископ Арсеній планував розмістити у єпархіальному будинку, який було збудовано у 1912 р. Тут були спеціально підготовлені для музею чудові приміщення. 11 травня 1912 р. архієпископ затвердив Статут церковно-археологічного Товариства і музею при ньому.

19 травня 1913 р. було урочисто повідомлено про створення церковно-археологічного Товариства та музею. Колекцію церковної старовини було перенесено у спеціально збудоване приміщення. Завідуючим музеєм був призначений голова щойно створеного товариства П. Г. Фомін. Він турбувався про постійне поповнення музею новими експонатами. З цією метою організовував пошукові експедиції. На 1 січня 1917 р. фонди музею нараховували більше 1000 експонатів. Цьому сприяла і діяльність церковно-археологічного Товариства, метою якого було об'єднати наукові сили для розробки питань церковної історії і археології Харківської єпархії та збереження місцевих церковних пам'яток.

Слід зауважити, що у другій половині XIX ст. музеї існували не тільки при університеті, а і при інших навчальних закладах. Це було викликано необхідністю постійно мати зразки окремих творів мистецтва, придатних для навчання кращим художнім традиціям. Тому керівництвом деяких спеціальних навчальних закладів велася робота зі створення окремих колекцій. При школі малювання М. Д. Раєвської-Іванової, існувала колекція художніх творів, яка використовувалася під час навчання. Художниця була також ініціатором створення невеликого художнього музею при Харківському Народному домі, основу якого склали роботи, подаровані колишніми її учнями.

Існування музею передбачалося і при художньому училищі. У 1907 р. на засіданні Харківської міської Думи було вирішено відокремити школу малювання і живопису від міського музею. Передбачалося, що учні училища будуть копіювати і вивчати колекцію художньо-промислового музею, а при школі проектуавлося влаштувати особливий музей для педагогічних цілей. Міський музей на цей час уже мав свої особисті цілі і завдання.

Керівництво художніх освітніх закладів піклувалося про створення власних спеціальних колекцій і підтримувало діяльність існуючих у Харкові музеїв. Звичайно шкільні колекції використовувалися, перш за все, у навчальному процесі, тому при їх створенні частіше ставилися загальноосвітні цілі.

На початку XX ст. Товариство по розповсюдженню в народі грамотності виступило з ідеєю створення навчальних художніх і інших колекцій, наочних посібників. Керівництво Харківського педагогічного товариства запропонувало влаштувати у місті педагогічний музей і виставку.

Питанням створення центрального музею наочних посібників займався і відділ народної освіти. У 1914 р. музей було відкрито. У ньому серед інших експонатів були представлені і картини, якими мали змогу користуватися усі міські школи.

Отже, після майже століття зусиль багатьох харківських вчених, художників, шанувальників мистецтва на початку ХХ ст. у Харкові створена мережа музейних закладів, простежується і їхня певна профільна спеціалізація. У музейних колекціях був представлений багатий матеріал для широкого і різнобічного вивчення історії, культури, мистецтва, що сприяло виховуванню і зростанню інтересу до проблем музеєзнавства, мистецтвознавства тощо.

Після Жовтневої революції 1917 р. та буремних лихоліть громадянської війни в Україні і на Харківщині розпочинається процес докорінних змін в усіх галузях суспільно-політичного, економічного, культурного життя. Цей процес відобразився і в історії музейного будівництва. Проблеми охорони і збереження історико-культурних пам'яток пожвавили пошуково-збиральну роботу, що привело до створення нових музейних колекцій і нових музейних закладів. Накопичений попередній досвід у галузі музеєзнавства вимагав нового підходу до формування музейних колекцій. Необхідність музеєфікації різноманітних видів пам'яток: археології, історії, етнографії, мистецтва та ін. сприяла створенню різнопрофільних музеїв. Збиральна, наукова, екскурсійна роботи вдосконалювалися, різноманітні нові форми музейної роботи сприяли розвитку теоретичних проблем музеєзнавства. Нові завдання, поставлені часом перед музеєзнавцями Харкова в період 1920-х першої половини 1930-х рр., вимагали не лише нових підходів, але й привели до неодноразової реорганізації музейних закладів. Це значно змінювало музейну історію Харкова.

Музеї Харківського університету в 20-ті рр. ХХ ст. стали основою для створення окремих профільних музеїв. У цей період остаточно сформувався самостійний археологічний музей. У 1902 р. у Харкові був проведений XII Археологічний з'їзд. Проведення розкопок та наукової систематизації отриманих матеріалів, організація під час з'їзду археологічної виставки та поповнення за рахунок цього колекції старожитностей університетського музею дали змогу ставити питання про створення самостійної науково-культурної установи історико-археологічного профілю. Археологічний музей Харківського університету офіційно почав функціонувати з 1919 р. Першим його

директором став професор університету, відомий в Україні археолог і музеєзнавець О. С. Федоровський. Деякий час (з 1920 до 1933 р.), в період коли на базі університету функціонував Харківський інститут народної освіти, Археологічний музей існував у статусі міського. Але після відновлення університету у 1933 р. археологічний музей продовжує своє існування у системі університету як підрозділ історичного факультету. З 1998 р. на його базі створений Музей Археології і етнографії Слобідської України.

У роки Великої Вітчизняної війни була знищена колекція музею, яка налічувала майже 200 тисяч експонатів. Наступна діяльність музейних працівників та університетських археологів сприяла відновленню колекції, яка на початку 1990-х рр. нараховувала понад 100 тисяч експонатів. Це дає можливість відтворювати певні етапи розвитку всесвітньої історії та України, представити культуру племен і народів, що населяли нашу територію. Колекція музею також дозволяє проводити різноманітні виставки, активно використовується у навчальному процесі історичного факультету, допомагає вирішувати багато наукових проблем не лише вченим Харкова.

У 1919 р. на базі університетського музею красних мистецтв та старожитностей, міського художньо-промислового музею та націоналізованих приватних колекцій було створено Музей Українського мистецтва і Центральний художньо історичний музей ім. Г. С. Сковороди (з 1920 р. музей Слобідської України ім. Г. С. Сковороди).

Музей Українського мистецтва наслідував традиції художнього колекціонування. У 1931 р. у Харкові створюється Українська картинна галерея, до зібрання якої входить і художня колекція Музею Слобідської України ім. Г. С. Сковороди. У 1934 р. художній музей було переіменовано у Державну картинну галерею, у 1944 р. – Харківський державний музей образотворчого мистецтва, з 1965 р. і дотепер – Харківський художній музей.

Заснований у 1920 р. академіком М. Ф. Сумцовим Музей Слобідської України ім. Г. С. Сковороди з часом перетворився на історичний. В перші ж роки існування музей наслідував закладені видатним харківським вченим-етнографом М. Ф. Сумцовим традиції, носив етнографічний характер. Комплектування фондів, експозиційна і наукова робота були направлені на вивчення побуту і традицій населення регіону. Поряд з цим поповнювались колекції історичного і художнього відділів. У 1929 р. в його фондах нараховувалося більше 21 тис. експонатів. Політичні

репресії 1930-х років негативно позначилися на розвитку етнографії та відобрази-лися на долі етнографічних музеїв. У 1930 р. на базі музею Слобідської України ім. Г. С. Сковороди був створений Всеукраїнський історичний музей. У 1931 р. повністю змінився склад музею, який став називатися історичним. Етнографічний музей перетворився у відділ феодалізму. Відтоді відраховує свою славну історію Харківський історичний музей.

З цього часу спостерігається і трансформація функцій музеїв. Вони поступово перетворювалися із наукових, культурно-освітніх закладів у політико-освітні центри. Створювалися і нові музеї, експозиції яких відповідали реаліям нового соціально-економічного ладу. Серед таких музеїв можна згадати антирелігійний музей. Рішення про створення музеїв саме такої спрямованості в тому числі і у Харкові було прийнято відповідно до постанови II Всеросійського з'їзду Товариства Войовничих безвірників у 1929 р. Перші антирелігійні музеї на Харківщині діяли в 1931 р. у Вовчанську, Красноградеі. У Харкові ж такий музей почав діяти з 1934 р., хоча протягом п'яти попередніх років тут діяли тимчасові виставки, велася лекційна робота з антирелігійної пропаганди. Музей отримав назву «Постійна антирелігійна виставка Харківської міськосвіти». Музей проводив протягом року збиральну роботу, працював над створенням експозиції. У 1935 р. був офіційно відкритий для відвідування. Харківський антирелігійний музей проіснував до червня 1941 р.

Слід зазначити, що у 1920-ті рр. створення музеїв відбувається у Харкові і на території області. Значний внесок у розвиток музейної справи на Харківщині зробили краєзнавці Ізюмщини, які професійно організовували збиральну, пам'яткоохоронну, наукову діяльність. Ім вдалося створити цінний за колекцією краєзнавчий музей. Ізюмський краєзнавчий музей у цей період не тільки активно поповнював фонди, але й удосконалював форми освітньої роботи. Особливе значення для розвитку музейної справи на Ізюмщині мала діяльність директора музею М. В. Сібільова. Серед інших музеїв, створених у цей період на основі приватних колекцій та завдяки самовідданій діяльності краєзнавців, музеєзнавців слід згадати Красноградський краєзнавчий музей. Особливо опікувався проблемами створення музею та організації його діяльності відомий Слобожанський художник П. І. Мартинович. Цей музей існує сьогодні як художній і є гордістю музейної справи Харківщини.

Деякі музеї, створені у складний період перших років радянської влади, проіснували недовго. Зокрема, у 1920 р. на базі колекцій відомого цукрозаводчика, благодійника, мецената П. І. Харитоненка, що знаходилися у Наталівській садибі, було створено два музеї – давньоруського та сучасного мистецтва. Цінність їхніх колекцій була беззаперечна. Вони використовувалися в екскурсійній діяльності не лише на місцевому рівні, але і в межах області та усієї країни. Основними їх відвідувачами були учні, працівники місцевих господарств та підприємств, червоноармійців. Проіснували ці музеї до початку 1929 р., після закриття колекції були направлені до Харкова і майже безслідно розпорошилися по музейних колекціях і потребують свого історичного відновлення.

Велика Вітчизняна війна зупинила послідовний процес музейного будівництва, завдала великих збитків і втрат музейним колекціям, Ще у 1936 р. громадськістю м. Чугуєва було прийняте рішення про організацію музею І. Ю. Рєпіна, розпочалася робота по його створенню. Але війна перервала цю роботу на довгі роки. Лише у 1969 р. був відкритий художньо-меморіальний музей І. Ю. Рєпіна.

Довгий час чекав свого відкриття і музей на честь не менш прославленого сина Слобожанщини Г. С. Сковороди. Лише з нагоди його 250-річчя у 1972 р. був відкритий музей Сковороди у селі Сковородинівка Золочівського району. Сьогодні це один із значних музейних комплексів Харківщини, якому у 2008 р. було надано статус національного.

У середині XX ст. спостерігаються і окремі негативні тенденції в музейному будівництві України, коли в кінці 1950-х – першій половині 60-х рр. різко скоротилися державні асигнування на культурну галузь, витрати на збереження історико-культурної спадщини, в тому числі і пам'яток історії і культури, що зберігалися в музейних колекціях. Це призвело до реорганізації системи управління музейними закладами, зменшення кількості самостійних державних музеїв шляхом створення об'єднаних дирекцій музеїв та переведення окремих музейних закладів на громадські засади. Зокрема, в Харківській області на громадські засади були переведені Ізюмський та Красноградський краєзнавчі музеї. Наслідком стало скорочення музейної площі, втрата досвідчених працівників через скорочення штатів, загроза існуванню музеїв взагалі. Перший поверх Ізюмського краєзнавчого музею було передано для розміщення парткабінету та методкабінету райкому партії, а експонати

були передані на зберігання місцевій школі. Отже створений у 20-ті рр. на базі унікальних колекцій та завдяки значній пошуковій, пам'яткоохоронній роботі музеєзнавців, краєзнавців, пам'яткознавців Ізюмський музей, як і багато інших зазнав значних втрат. Красноградському краєзнавчому музею вдавалося зберігати свою цілісність завдяки підтримці місцевого керівництва.

Громадськість теж докладала багато зусиль, щоб зберегти національну культурну спадщину. У другій половині XX ст. музейна історія Харківщини збагачується за рахунок створення музеїв на громадських засадах. Краєзнавча робота в системі освіти у вищих, середніх та спеціальних навчальних закладах спиралася на музеї. Одним із перших краєзнавчих музеїв Харківщини при школі виник у с. Первомайську Ізюмського району. Перша шкільна експозиція була створена у 1948 р., а на початку 1950-х р. кількість зібраних експонатів під час організованих учителем історії Первомайської школи Я. І. Красюком туристично-краєзнавчих походів, проведення археологічних розкопок дозволили збудувати цікаву музейну експозицію.

Цю ініціативу підтримували інші школи. Різноманітність пам'яток історії та культури дозволяли і на шкільному рівні будувати різнопрофільні музеї. Переважно це були музеї історико-краєзнавчого спрямування. Шкільна музейна історія відома також створенням краєзнавчих літературних, художніх та інших музеїв.

Шкільні музеї володіли унікальними колекціями чи окремими експонатами. Це сприяло розвитку громадського інтересу до шкільних колекцій, що дозволяло шкільним музеям не лише розвивати екскурсійну діяльність, але удосконалювати експозиційну роботу, проводити наукову систематизацію зібрань, розширювати зв'язки та можливості поповнення експонатами.

Яскравим прикладом розвитку від невеликої шкільної експозиції до визнаного на загальносоюзному рівні музею на добровільних засадах та надання йому державного статусу став Пархомівський історико-культурний музей ім. А. Ф. Луньова.

Причиною створення нових музеїв в освітніх закладах іноді ставала підготовка до ювілеїв. Наприклад, музей історії Харківської середньої спеціальної музичної школи-інтернату було започатковано у 1973 р. з нагоди її 30-річного ювілею. Першу музейну експозицію склали документи шкільного архіву: перші афіші, програми виступів перших вихованців, численні фотодокументи тощо. Важливо, що експонати колекції музею,

висвітлюючи історію щколи та музичної освіти, є також джерелами і для вивчення історії музичної культури України.

У 1990-ті роки з метою відтворення історико-культурної пам'яті регіону створюються меморіальні музеї та музейні комплекси. Серед них – музей-садиба Гната Хоткевича у селищі Високе та музей у садибі с. Нескучне сім'ї видатних художників і скульпторів Лансере-Серебрякової. Реалізація подібних проектів сприяє відродженню центрів культури на Слобожанщині, популяризації культурно-мистецької історії Харківщини.

Історія науки і техніки Харкова представлена прославленими іменами наших земляків. Одним із перших меморіальних музеїв, що висвітлює науково-технічні досягнення видатних харків'ян, зокрема їх внесок у розвиток харківської школи авіації та космонавтики, став музей історії авіації, який з 1992 р. існує як Харківський аерокосмічний музей імені С. В. Гризодубова.

На сьогодні на Харківщині існує декілька типів музеїв. Це державні (з самостійними відділами та філіалами), громадські музеї. Зростає мережа краєзнавчих музеїв. В останні роки активізувалася робота з відновлення та створення нових шкільних музеїв. Активно працюють в цьому плані вищі навчальні заклади Харкова. Сьогодні мережа таких музейних закладів об'єднуються в Асоціацію.

Окрему сторінку музейної історії Харківщини складає і діяльність музеєзнавців, які сприяли становленню та розвитку теорії і практики музейної справи, сприяли розвитку напрямків музеєзнавчої діяльності. Серед них фундатори та їх послідовники, наші сучасники: Є. К. Рєдін, Ф. І. Шміт, О. С. Федоровський, А. С. Таранушенко, Д. І. Гордеєв, С. А. Таранушенко, М. В. Сібільов, П. І. Мартинович, М. М. Безхутрий, М. А. Воєводін, М. П. Роботягов, Г. О. Губа, Г. А. Фісан, А. Ф. Луньов та багато інших. Музеєзнавча діяльність багатьох представників харківської інтелігенції відіграла важливу роль у процесі організації охорони та збереження історико-культурних цінностей, пошукової та збиральної роботи та створення музеїв.

Багата історія музейної справи Харківщини XX століття потребує детального вивчення та висвітлення. Ми накреслили лише певні тенденції її розвитку, згадали лише деякі музеї. На ґрунтовне висвітлення заслуговує музейна діяльність як на рівні окремих районів, так і міста Харкова. Поза нашою увагою залишилася велика кількість гідних музеїв, і державних (наприклад Харківський літературний музей), і

меморіальних, і краєзнавчо-природничих. Зокрема, серед музеїв природничого профілю особливе місце займає Музей природи Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, колекція якого почала формуватися з 1807 р., і сьогодні нараховує понад 250 000 експонатів. Його колекція гербарію у 2007 р. отримала статус національної.

На сучасному етапі охорона і зберігання історико-культурних цінностей все більше залежить від державотворчого процесу. Відповідальність за їхнє збереження покладена на музеї та у великій мірі залежить від спільних зусиль відповідних державних органів та свідомої громадськості, керівних органів науки, освіти і культури.

1 ОРГАНІЗАЦІЯ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ

1.1 ЗАКОНОДАВЧІ ДОКУМЕНТИ

1. **Матеріали** Пленуму Головної ради Товариства "Проблеми збереження національної культурної спадщини в музеях і заповідниках України [25 трав. 2004 р.] // Відлуння віків. – 2004. – № 2. – С. 27–32.

2. **Про затвердження** Програми розвитку краєзнавства на період до 2010 року : постанова Кабміну України від 10 черв. 2002 р. // Краєзнавство. – 2003. – № 1–4. – С. 12.

3. **Програма** розвитку краєзнавства на період до 2010 року : затверджено постановою Кабміну України від 10 черв. 2002 р. № 789 // Краєзнавство. – 2003. – № 1–4. – С. 13–16.

4. * **Наказ** Міністерства культури і мистецтв України "Про порядок занесення унікальних пам'яток Музейного фонду до Державного реєстру національного культурного надбання" : від 25 жовт. 2001 р. № 653.

5. **Відозва** учасників урочистого пленуму з нагоди 75-річчя Всеукраїнської спілки краєзнавців до всіх краєзнавців України! // Краєзнавство. – 2001. – № 1–4. – С. 22.

Звернення до працівників музеїв про створення нових експозицій.

6. **Закон** України "Про музеї та музейну справу" : (за станом на 21 берез. 2000 р.) / Верхов. Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парламент. вид-во, 2000. – 19 с.

7. * **Закон** України "Про охорону культурної спадщини" від 8 черв. 2000 р. № 1805-111// Відомості Верхов. Ради України. – 2000. – № 39.

8. **Положення** про Музейний фонд України : затв. постановою Кабміну України від 20 лип. 2000 р. № 1147 // Офіц. вісн. України. – 2000. – № 30. – С. 84–88.

9. **Те саме** // Музеєзнавство : навч. посіб.-практикум / В. І. Якубовський. – Кам'янець-Подільський, 2006. – С. 238–245.

10. **Закон** України "Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей : від 21 верес. 1999 р. // Відомості Верхов. Ради України. – 1999. – № 48.

11. **Закон** України про Музеї та музейну справу : прийнято 14 трав. 1999 р. № 659 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 22. – С. 1–4.

12. **Закон** України "Про музеї та музейну справу" від 29 черв. 1995 р. // Відомості Верхов. Ради України. – 1995. – № 25. – С. 1–4.

13. **Зайцев, Б. П.** Документи державного архіву Харківської області як джерело інформації для музеїв історичного профилю : [з іст. географії Харківщини] / Б. П. Зайцев, С. М. Куделко // Проблеми музеєзнавства : наук. конф. 18–19 трав. 1993 р. : тези доп. / Харк. держ. ін-т культури. – Х., 1993. – С. 43–44.

14. **Про затвердження** Положення про Державний реєстр національного культурного надбання : постанова від 12 серп. 1992 р. № 466 // Якубовський В. І. Музеєзнавство : навч. посіб.-практикум / В. І. Якубовський. – Кам'янець-Подільський, 2006. – С. 236.

14а. **Там само** // Положення про Державний реєстр національного культурного надбання : постанова Кабміну України від 12 серп. 1992 р. № 466. – С. 236–238.

15. **Художественный** фонд СССР : сб. рук. материалов. – М. : Сов. худож., 1970. – 811 с.

16. **Про музейні** кімнати в клубах // Соціаліст. культура. – 1957. – № 7. – С. 42.

Про наказ Міністерства культури УРСР, який схвалює ініціативу активу с. Козіївки Краснокутського району по створенню музейної кімнати та рекомендує розповсюдити цей досвід.

17. **Про поповнення** роботи музеїв системи Управління в справах мистецтв при РНК УРСР у звільнених областях УРСР : з постанови РНК УРСР : ЦК КП(б)У від 1 світ. 1944 р. // Культурне будівництво в Українській РСР : важливіші рішення Комуніст. партії і рад. уряду : зб. док. – К., 1961. – Т. 2 : (черв. 1941–1960 рр.). – С. 99.

18. **Про реевакуацію** картонних фондів художніх музеїв України : постанова РНК УРСР ЦК КП(б)У від 1 квіт. 1944 р. // Там само. – С. 30.

19. **Про впорядкування** справи відомчої підпорядкованості музеїв України : постанова РНК УРСР від 7 берез. 1939 р. // Культурне будівництво в Українській РСР : важливіші рішення Комуніст. партії і рад. уряду : зб. док. – К., 1959. – Т. 1 : (1917–1959 рр.). – С. 762–765.

20. **Про заходи** припинення вивозу за кордон речей музейного значення : постанова РНК УСРР від 24 жовт. 1922 р. // Там само. – С. 154–155.

21. **Про купівлю** для державних музеїв у приватних осіб музейних цінностей : декрет РНК УСРР від 11 берез. 1921 р. // Там само. – С. 109–110.

1.2 ЗАГАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

22. **А не пойти** ли нам ... в музей : [музейная жизнь Харьковщины] // Веч. Харьков. – 2003. – 15 мая.

23. **Абросимова, С. В.** До питання про джерельну базу музеєзнавчих студій : (історіогр. музейн. справи на Слобожанщині) / С. В. Абросимова, А. І. Перкова // № 157. – С. 14–16.

24. **Бахтіна, С. А.** Відновлення історичної пам'яті та збереження культурного надбання на Слобожанщині // Слобожанське культурне надбання : зб. ст. молодих вчен. – Х., 2008. – Вип. 1. – С. 7–12.

25. **Белько, О. О.** Кераміка як складова етномистецьких музейних експозицій (XIX–XXI ст.) // № 169. – С. 95–96.

26. **Бєлофастова, Т. Ю.** Педагогічні засади діяльності музею як соціально-культурного центру : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Т. Ю. Бєлофастова ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – К., 2003. – 20 с.

27. **Бондаренко, В. В.** Методи проектування сучасних музеїв в будинках "Пам'ятники архітектури" : (на прикл. навч. процесу в ХДАДМ) // № 48. – С. 9–10.

28. **Бондаренко, В. В.** Робота в музеях – складова частина підготовки художників [в Харк. худож.-промисл. ін-ті] // № 142. – С. 56–57.

29. **Брамський, К. А.** Збережімо національний інтелект : [розвиток музеїв історії науки і техніки в Україні] // Збереження пам'яток науки і техніки в музеях : історія, досвід, перспективи : зб. наук. ст. – К., 2001. – С. 95–98.

30. * **Винсон, И.** Музеи и наследие : важная проблема в Докладе о всемирной культуре // Museum. – 2000. – № 204.

31. **Вороной, А.** Путешествия по Харьковщине : памятники истории и культуры / А. Вороной. – Х. : Майдан, 2005. – 224 с. : ил., карты-схемы. – Из содерж. : Картинная галерея в селе [Пархомовка]. – С. 26–31 ; Исторический музей. – С. 200–204.

32. **Горська, Н. Д.** Сучасний український музей. Міфи та реальність // Місія та можливості музею на сучасному етапі : доп. та матеріали Всеукр. наук. конф. до Міжнар. дня музеїв, м. Харків, 22–23 трав., 2008 р. – Х., 2008. – С. 4–13.

33. **Довідник** кваліфікаційних характеристик професій працівників : вип. 81 : Культура та мистецтво / М-во праці та соціал.

політика України. – Краматорськ, 1998. – 62 с. – Із змісту : про музеї та заклади музейного типу. – С. 25–27.

34. **Епштейн, А. І.** Висвітлення історії підприємництва музейними засобами // № 143. – С. 35–45.

35. **Заремба, С. З.** Українське пам'ткознавство : історія, теорія, сучасність : автореф. дис. ... д-ра іст. наук / С. З. Заремба ; НАН України, Ін-т історії України. – К., 1996. – 49 с.

Містить відомості про музейну справу в Україні, в т.ч. на Харківщині.

36. **История** города Харькова XX столетия / Ред. кол. : А. Н. Ярмыш, С. И. Посохов, А. И. Эпштейн [и др.]. – Х. : Фолио : Золотые страницы, 2004. – 686 с.

Відомості про музеї м. Харкова.

37. **Каністратенко, М. М.** Про створення і розвиток регіонального навчально-наукового комплексу "Східно-українська академія культури" / М. М. Каністратенко, В. М. Шейко // № 142. – С. 8–9. – У змісті про відділення музеєзнавства. – С. 9.

38. **Кепін, Д. В.** Музеєзнавство : перспективи розвитку // Праці Центру пам'яткознавства. – 2004. – Вип. 6. –С. 111–120.

39. **Кепін, Д. В.** Типологічна характеристика музеїв просто неба // Праці Центру пам'яткознавства. – 2007. – Вип. 12. – С. 131–155.

40. **Ключко, А.** Грустный праздник : [к междунар. дню музеев : из истории музейн. дела в Харькове] // Слобода. – 2005. – 17 мая.

41. **Те саме** // Время регионов Харьковщины. – 2008. – 17 мая. – С. 14 : фот.

42. **Козак, О. В.** Дослідження Слобожанщини та завдання краєзнавства / О. В. Козак, С. М. Куделко // Слобожанське культурне надбання : зб. наук. ст. молодих вчен. – Х., 2008. – Вип. 1. – С. 13–15.

43. **Комшуков, А. А.** Створення та розвиток кафедри загальної історії та музеології Харьківського інституту культури (1929–1993) / А. А. Комшуков, В. З. Фрадкін // № 142. – С. 131–133.

44. **Кот, С. И.** Первый на Украине : к образованию всеукр. ком. охраны памятников истории и культуры) // Историческое краеведение в СССР : вопр. теории и практики. – К., 1991. – С. 263–264.

45. **Кравченко, Р.** "Золотому кольцу" Слобожанского края – быть : [о развитии музейн. дела на Харьковщине] // Панорама. – 2001. – 25 трав. – С. 2.

46. **Крупа, Т. Н.** Харьков туристический : путеводитель-справ. / Т. Н. Крупа, Е. В. Астахова. – Х. : Библекс, 2008. – 176 с. : ил. – Із змісту:

Музеи. – С. 113–120; Чугуевский художественно-мемориальный музей И. Е. Репина. – С. 147–148; Литературный музей-заповедник Г. С. Сковороди. – С. 151–152; Пархомовский историко-художественный музей. – С. 153–154; Музей советско-чехословацкой дружбы в Соколово. – С. 154–155; Тарановский музей гвардейцев-широнинцев. – С. 155.

47. **Культурна** спадщина Слобожанщини : довід. зб., публ., авт. : 1999–2005. – Х. : Курсор, 2005. – 65 с.

Огляд та аналіз матеріалів конференцій "Слобожанські читання", які проводили Харківська державна адміністрація, управління культури, Харківський художній музей, Харківське Дворянське зібрання, Харківська державна академія культури.

48. **Культурна** спадщина Слобожанщини : зб. наук. ст. за матеріалами міжнар. наук. конф. "П'яті слобож. читання : секц. "Музейна справа та охорона культур. спадщини" / Харк. обл. держ. адмін., Упр. культури, Упр. у справах асоц. літературознавців, Харк. дворян. зібр. Харк. держ. акад. культури. – Х. : Курсор, 2003. – 95 с.

49. **Курысько, В. М.** Музейные традиции Харькова / В. М. Курысько, В. З. Фрадкин // № 157. – С. 23–24.

50. **Ложко, С. С.** Музей на переломі століть // № 168 . – С. 6–7.

51. **Маньковська, Р.** Краєзнавчі музеї в Україні : історія і сучасність // Краєзнавство. – 2000. – № 1–2. – С. 153–159. – Бібліогр. : С. 159.

52. **Маньковська, Р. В.** Музеї України в інформаційному просторі : досвід і перспективи // Історія України : маловідомі імена, події, факти : зб. ст. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 243–254.

53. **Мартемьянова, Н. С.** До питання про роль музею в системі сучасного освітнього процесу // № 169. – С. 11–12.

54. **Марченко, И. С.** Пожарная безопасность музеев, картинных галерей, выставок и памятников культуры / И. С. Марченко, Н. Ф. Бубырь. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Стройиздат, 1981. – 109 с.

55. **Метельський, С. М.** Відображення історії міст і сіл Слобожанщини музейними засобами / С. М. Метельський, О. В. Дьякова // Проблеми музеєзнавства : наук. конф. 18–19 трав. 1993 р. : тези доп. / Харк. держ. ін-т культури. – Х., 1993. – С. 17–18.

56. **Музеи и галереи** // Харьков : путеводитель / рук. проекта Н. Позднякова ; авт. : С. Посохов, Д. Денисенко, И. Байда и др. – Х., 2004. – С. 152–153.

56а. **Те саме**. – 2-е изд. / авт. С. Посохов, Д. Денисенко. – Х., 2008. – С. 132–133.

57. **Музеї** України : довідник. – К. : Задруга, 1999. – 130 с. : ілюстр. – Назва обкл., тит. арк., текст парал. укр., англ.

58. **О музах,** музыке, музеях // Харьков – твой город! : история и современность, образование в Харькове / под общ. ред. проф. Л. С. Сороки. – Х., 2005. – С. 47–58.

59. **Пантелейчук, І. В.** Музей : від зібрання раритетів до науково-дослідної установи // Питання культурології : міжвід. зб. наук. ст. – К., 2001. – Вип. 17. – С. 71–76.

60. **Пантелейчук, І. В.** Музейна політика України в контексті трансформаційних процесів // Культура і мистецтво у сучасному світі : наук. зап. КНУКіМ. – К., 2005. – Вип. 6. – С. 103–108.

61. **Пантелейчук, І. В.** Проблема становлення музейної політики в Україні // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності : зб. наук. пр. / відп. ред. : М. М. Бровко, О. Г.Шутов. – К., 2005. – С. 256–260.

62. **Пантелейчук, І. В.** Сучасний директор музею // Відкриті еволюціонуючи системи : тези міжнар. наук.-практ. конф. – К., 2004. – Т. 2. – С. 28–29.

62а. **Парамонов, А. Ф.** Харьков. Харьковская область : путеводитель / А. Ф. Парамонов. – Х. : Библекс™, 2008. – 256 с. : ил.

С. 76–92: Музеи Харькова.

63. **Пивоваров, В. М.** Оптимальна структура музею М. Ф. Сумцова // № 143. – С. 39–40.

64. **Піскова, Е. О.** Музейна справа в Україні : історії, традиції, проблеми сучасного розвитку / Е. О. Піскова, Л. Д. Федорова // Історія України : маловідомі імена, події, факти : зб. ст. – К. ; Донецьк, 2001. – Вип. 17. – С. 3–9.

65. **Прохоров, А. М.** Західний досвід музейного менеджменту // № 168. – С. 7–11.

66. **Русанова, Ю.** До проблеми керівництва роботою музеїв різних форм підпорядкованості : [наук.-практ. конф. в ХНУ ім. В. Каразіна на тему : "Сучасні проблеми гуманізації і гармонізації упр.] / Ю. Русанова, В. Власко // Музеї України. – 2006. – № 1. – С. 24.

67. **Скирда, В. В.** Археологічні музеї Харківщини : минуле і сучасне // Скарбниці національної культури : тез. доп. наук.-практ. конф. з музеєзнавства. – Х., 1995. – С. 38–39.

68. **Сушко, В.** Музейный праздник : [из истории музеев] // Слобода. – 1999. – 18 мая. – С. 2.

69. **Тарасова, Л.** Украсит ли город созведие музеев? : [пробл. и состояние музеев города обсуждались на Всеукр. конф. "Проблемы музееведения, сохранения и восстановления исторической памяти", которая проходила в ХИК] // Веч. Харьков. – 1994. – 2 июня. – С. 3.

70. **Тимченко, Т. Р.** Українські музеї сьогодні і вчора // Образотв. мистец. – 1998. – № 2. – С. 42–44.

71. **Тупчієнко, М. П.** Деякі проблеми музеєзнавства України // № 143. – С. 16–17.

72. **Федорова, Л. Д.** Музей міста : становлення, розвиток, перспективи // Культура України : історія і сучасність : республік. наук.-теорет. конф. : тези доп. – Х., 1992. – С. 106–107.

73. **Федорова, Л. Д.** Становленя і розвиток музеїв історії міст України (XIX – XX ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук / Л. Д. Федорова ; Київ. держ. ін-т культури. – К., 1994. – 21 с.

74. **Філатова, М. І.** Про дескулізацію музеїв історичного та краєзнавчого профілю / М. І. Філатова, О. В. Філатов // № 143.– С. 19–20.

75. * **Христенко, С. И.** Экономика духовного производства : в 3 кн. Кн. 1 : Музеи. Библиотеки. Клубы / С. И. Христенко, С. С. Христенко – О., 1990.

76. **Чернявський, Г. Й.** Про характер та зміст підготовки фахівців України // Проблеми музеєзнавства та історичного краєзнавства : наук. конф., 18–19 трав. 1993 р. : тези доп. / Харк. держ. ін-т культури. – Х., 1993. – С. 4–5.

77. **Чернявський, Г. Й.** Шість років підготовки музеєзнавців у Харківському інституті культури : підсумки та перспективи // № 143. – С. 9–10.

78. **Шейко, В. М.** Музейна справа та безперервна освіта на сучасному етапі : [з досвіду Харк. держ. ін-ту культури] // № 143. – С. 8–9.

79. **Юдіна, Л. М.** Використання харківськими музеями архівних матеріалів краю // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук.-пр. – Х., 2004. – Вип. 12/13. – С. 99–108.

1.3 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МУЗЕЙНОЇ ПРАКТИКИ

80. **Алексєєв, Ю.М.** Пам'ятки історії і культури в сучасному суспільстві : проблеми охорони, збереження вивчення і використання / Ю. М. Алексєєв, Н. М. Кравченко // Теоретичні проблеми вітчизняної історії, історії, історіографії та джерелознавства. – К., 1993. – С. 97–140.

81. **Бабаенко, Л. І.** Реконструкція світової моделі простору в межах археологічної експозиції // № 161. – С. 47–49.

82. **Бабарицька, В. К.** Екскурсознавство і музеєзнавство : навч. посіб. / В. К. Бабарицька, А. Я. Короткова, О. Ю. Малиновська. – К. : Альтерпрес, 2007. – 464 с. – (Сер. "Б-ка професійного менеджера"). – Бібліогр. : С. 463–464.

Багаліївські читання в НУА : [зб. наук. пр.] / Харк. гуманітар. ін-т "Нар. укр. акад." – Х. : Око, 1998. –

83. [І, 6 листоп. 1998 р., Харків]. – 1998. – 54 с.

84. [ІІ, 5 листоп. 1999 р., Харків : прогр. та матеріали]. – Харк. гуманітар. ін-т "Нар. укр. акад.", 1999. – 111 с.

85. [ІІІ : Д. І. Багалій і культура Слобідської України : прогр. та матеріали ІІІ Багаліїв. читань, 6 листоп. 2000 р.]. – НУА, 2000. – 113 с.

86. [IV : Педагог і влада : іст. досвід, сучасні реалії та перспективи : прогр. та матеріали..., 5 листоп. 2001 р.]. – НУА, 2001. – 221 с.

87. V : Вік XX : реформи в укр. вищ. шк. : прогр. та матеріали ..., 5 листоп. 2002 р. – НУА, 2002. – 219 с.

88. VI : Історія Харківщини у пр. і оцінках Д. І. Багалія ... : прогр. і матеріали..., 5 листоп. 2004 р. – НУА, 2004. – 139 с.

89. VII : Багалій про стан та шляхи розвитку укр. культури : прогр. і матеріали..., 7 листоп. 2006 р. – НУА, 2007. – 107 с.

90. **Бахтіна, С. А.** Міжнародна наукова конференція "Слобожанські читання" у відновленні історичної пам'яті та збереженні культурного надбання. Кінець XX – початок XXI століть. – Х., 2005. – 23 с. – Л-ра: с. 16–23.

91. **Бахтіна, С. А.** Міжнародна наукова конференція "Слобожанські читання" за музеєфікацію та відновлення некрополів Харківщини – нашої безцінної духовної і культурної спадщини / С. А. Бахтіна. – Х. : Б. в., 2007. – 20 с.

92. **Бахтіна, С. А.** Міжнародна наукова конференція "Слобожанські читання" за збереження традицій, досвіду та продовження справи

наших великих посередників – пам'яткоохоронців Харківщини XIX – XXI століття / [С. А. Бахтіна]. – Х. : Курсор, 2008. – 32 с. : ілюстр. – Бібліогр. : с. 32 (15 назв).

93. **Бездрабко, В.В.** Відображення історії і теорії музеєзнавства в матеріалах журналу "Краєзнавство" // № 158. – С. 13–15.

94. **Бойко, К. С.** Музейні казки : досвід роботи в галузі музейної педагогіки // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2005. – Чис. 3. – С. 170–173.

95. **Вайдахер, Ф.** Загальна музеологія : посібник / Ф. Вайдахер ; пер. з нім. В. Лозинський та ін. – Л. : Літопис, 2005. – 628, [1] с. : ілюстр. – Бібліогр. : с. 567–616.

96. **Велика, Л. П.** Музеєфікація пам'яток історії та культури Харкова : проблеми і перспективи // № 142. – С. 5–7.

97. **Велика, Л. П.** Роль образної побудови експозиції у системі музейної комунікації : (аспект розбудови укр. шк. музеєтворення) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства / Л. П. Велика ; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2000. – 20 с.

98. **Велика, Л. П.** Художній образ музейних експозицій : традиції та сьогодення // № 158. – С. 8–9.

99. **Величко, З.** Фонди музеїв. Яка їх фондовіддача? // Жовтень. – 1986. – № 3. – С. 68–69.

100. **Власюк, І. М.** Музеєзнавство та архівна справа : навч.-метод. посіб. / І. М. Власюк, О. Ю. Зосимович, М. В. Хададова ; Житомир. держ. ун-т ім. Івана Франка. – Житомир : ЖДУ, 2006. – 75 с. – Бібліогр. : с. 61–63 та в тексті.

101. **Гайда, Л. А.** Музеєзнавство в закладах освіти : навч.-метод. посіб. / Кіровогр. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти ім. Василя Сухомлинського. – Кіровоград : КОІППО, 2006. – 106 с.

102. **Гайда, Л. А.** Музеєзнавство в начальних закладах : навч.-метод. посіб. / Л. А. Гайда; Кировогр. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти ім. Василя Сухомлинського. – 2-ге вид. змін. та допов. – Кіровогад, 2007. – 88 с.

103. **Головінов, В. П.** Духовні джерела Слобожанщини : навч. посіб. / В. П, Головінов, П. Л. Гомон. – Х. : Прапор , 1998. – 208 с. – Із змісту: Харківський історичний [музей]. – С. 50; Буде ще один музей [М. Кропівницького на Куп'янщині]. – С. 80–81; Перлина Харківщини [Красноград. іст.-худож. музей]. – С. 142–143; Пархомівська райдуга [іст.-краєзнав. музей]. – С. 145–146.

104. **Голубничая, С. Н.** Основы экскурсионного дела : учеб. пособие / С. Н. Голубничая ; Донец. ин-т турист. бизнеса. – Донецк : ДИТБ, 2003. – 213 с.

105. **20 уроків** англійської мови для музеєзнавця : навч.-метод. матеріали для самостійної роботи студ. з фаху "Музеєзнавство, консервація, реставрація і збереження художніх цінностей" / Харк. держ. акад. культури ; [уклад.] В. В. Карнаушенко, В. К. Казимиров. – Х., 2000. – 142 с.

106. **Довжук, І. В.** Основи музеєзнавства : навч. посіб. / І. В. Довжук ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ : СНЦ, 2008. – 163 с.

107. **Елисеева, Т. П.** Образовательный музейный проект как инновационная модель самостоятельной работы студентов / Т. П. Елисеева, Т. А. Лобынцева, Е. Н. Дудка // Харківський регіон : пошук стратегії оптимального розвитку : матеріали наук.-практ. конф., 19 жовт. 2005 р. / ХДНБ ім. В. Г. Короленка. – Х., 2005. – С. 161–162.

108. **Житницький, А. З.** Найголовніші аспекти мистецтвознавчої підготовки студентів музейного відділення [в Харк. держ. ін-ті культури] // № 142. – С. 56.

109. **Заздравнов, А. П.** Герменевтика про рівні автентичного пізнання музейного експоната // № 142. – С. 10–11.

110. **Заздравнов, А. П.** Музей як опонент ідеології освіти / А. П. Заздравнов, В. Ф. Кутлуєв // № 143. – С. 18–19.

111. **Заздравнов, А. П.** Трансцензування як сутнісна риса музейного експоната // № 143. – С. 21–22.

112. **Камишнікова, В. П.** Теорія мовного діяння в праці музейного екскурсовода // № 76. – С. 13–14.

113. **Кепін, Д. В.** Історія формування музеєзнавства як наукової дисципліни у Європі // Праці Центру пам'яткознавства. – 2003. – Вип. 5. – С. 135–147.

114. **Крук, О. І.** Українське музейництво в XX столітті : історіографія проблеми // Історія України : маловідомі імена, події, факти : (зб. ст.). – К., 2004. – Вип. 27. – С. 239–253.

115. **Куделко, С.** В мире исторических вещей : к проблеме преподавания курса "Музееведение" в ун-те / С. Куделко, Л. Морозов // Совет. музей. – 1987. – № 2. – С. 38–39.

116. **Куделко, С. М.** Відображеня життя та творчості Г. С. Сковороди музейними засобами на Харківщині / С. М. Куделко, С. І. Посохов

// Тези доповідей харківських Сковородинівських читань, присвячених 270-річчю з дня народження Г. С. Сковороди. – Х., 1992. – С. 154–155.

117. **Куделко, С. М.** Из истории преподавания музееведения на историческом факультете Харьковского госуниверситета в 60–90-е гг. XX ст. // № 156. – С. 21–22.

118. **Куделко, С. М.** История музейного дела в России с древнейших времен и до конца XVIII века : лекция-консультация для студ. ист. фак. / С. М. Куделко, А. Н. Удовиченко. – Х. : ХГУ, 1991. – 18 с.

119. **Кутлуєв, В. Ф.** Соціально-культурний зміст експоната / В. Ф. Кутлуєв, О. І. Заздравнова // № 76. – С. 10–11.

120. **Лобанова, М. В.** Історія соціал-демократії в особах і фактах : до проблеми інтерпретації у музеях історичного профілю // № 168 . – С. 17–18.

121. **Маньковська, Р. В.** Сучасний музей в соціокультурній динаміці // Історія України : маловідомі імена, події, факти : зб. ст. / НАУ, ін-т історії України. – К., 2006. – Вип. 33. – С. 106–118.

122. **Мартем'янова, Н. С.** Про вивчення культурної спадщини Харківщини в курсі "Охорона, використання та пропаганда позамузейних пам'ятників культури" // № 143. – С. 58–59.

123. **Мезенцева, Г. Г.** Музеєзнавство : (на матеріалах музеїв УРСР) : [курс лекцій] / Г. Г. Мезенцева. – К. : Вищ. шк., 1980. – 120 с.

Містяться матеріали з історії, теорії та практики музейної справи України, в т.ч. й Харківщини.

124. * **Музееведение** : музеи ист. профиля : учеб. пособие для вузов по спец. "История" / под ред. К. Г. Левыкина, В. Хорбста. – М. : Высш. шк., 1988. – 431 с.

125. **Оленковський, М. П.** Про наукову роботу в музеях України // № 76. – С. 5–6.

126. **Олійник, М. М.** Музейно-архівна практика студентів-істориків у Харківському університеті ім. Г. С. Сковороди / М. М. Олійник, Л. Ю. Посохова // Скарбниця національної культури. – Х.; Пархомівка, 1995. – С. 28–29.

127. **Основи** музеєзнавства, маркетингу, та рекламно-інформаційної діяльності музеїв / [П. Горішевський, М. Ковалів, В. Мельник, С. Оришко]; Ін-т туризму і менедж., Прикарпат.нац. ун-т ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ : Плай, 2005. – 63 с. : ілюстр.

128. **Павленко, Ю. Г.** Застосування потенціалу музеїв педагогічного профілю в професійній підготовці майбутніх учителів // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. – Бердянськ, 2007. – № 1. – С. 139–144.

129. **Павленко, Ю. Г.** Музеї педагогічного профілю у контексті професійного становлення майбутніх учителів : сутнісний аспект // Вісник Житомирського педагогічного університету ім. Івана Франка. – Житомир, 2005. – Вип. 22. – С. 75–79.

130. **Павленко, Ю. Г.** Музеї педагогічного профілю у творчому просторі викладачів вищої педагогічної школи // Психолого-педагогічні проблеми формування професіоналізму викладача вищої школи в умовах європейського виміру : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ конф., 15–16 лют. 2006 р. – Полтава, 2006. – С. 185–186.

131. **Павленко, Ю. Г.** Музеї педагогічного профілю як фактор професійної підготовки майбутніх учителів : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Ю. Г. Павленко ; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2008. – 20 с.

132. **Павленко, Ю. Г.** Музей педагогічних навчальних закладів в умовах професійної підготовки студентів // Культура та інформаційне суспільство XXI століття : матеріали наук. конф. молодих учених, 25–26 квіт. 2006 р., Харків. – Х., 2006. – С. 66.

133. **Павленко, Ю.** Музейно-педагогічна діяльність вчителя початкових класів // Актуальні проблеми формування творчої особистості вчителя початкових класів : матеріали третьої Всеукр. наук.-практ. конф. – Вінниця, 2005. – Вип. 3. – С. 172–175.

134. **Павленко, Ю.** Педагогічний потенціал дитячих та шкільних музеїв // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. – К., 2005. – Вип. 8., кн. 1. – С. 387–390.

135. **Павленко, Ю.** Педагогічні погляди В. О. Сухомлинського на зміст і значення музейної роботи у навчальному закладі // Імідж сучасного педагога. – 2005. – № 1–2. – С. 15–16.

136. **Павленко, Ю.** Ретроспектива діяльності музеїв педагогічного профілю як фактора професійної підготовки майбутніх учителів // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2006. – Вип. 3. – С. 219–225.

137. **Павленко, Ю.** Розвиток музейної культури майбутніх учителів // Збірник наукових праць Полтавського державного

педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – Вип. 3. – С. 110–116.

138. **Павленко, Ю. Г.** Роль музеїв педагогічного профілю в реалізації сучасних підходів до професійної підготовки майбутніх учителів // Проблеми освіти : зб. наук. пр. – К., 2005. – С. 349–353.

139. **Павленко, Ю.** Стан практичного використання музеїв педагогічного профілю у професійній підготовці майбутніх учителів // Імідж сучас. педагога. – 2007. – № 5–6. – С. 7–10.

140. **Пантелейчук, І. В.** Сучасна трансформація музеїв : економічний аспект // Культура і мистецтво у сучасному світі : наук. зап. / КНУКіМ. – К., 2002. – Вип. 3. – С. 112–116.

141. **Пантелейчук, І. В.** Трансформація музею як соціокультурного інституту (XX – початок XXI століття) : автореф. дис. ... канд. іст. наук / І. В.Пантелейчук ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – К., 2006. – 20 с.

142. **Проблеми** збереження та відновлення історичної пам'яті : наук. конф. з питань музеєзнавства та іст. краєзнавства, 24–25 трав. 1994 р. : тез. доп. – Х. : ХДІК, 1994. – 136 с.

143. **Проблеми** збереження та відновлення історичної пам'яті : Третя наук. конф. з питань музеєзнавства та іст. краєзнавства, 23–24трав. 1995 р. : Тез. доп. / [с передм. Г. Й. Чернявського, В. М. Шейка]. – Х. : ХДІК, 1995. – 164 с.

144. **Проблеми** музеєзнавства та історичного краєзнавства : наук. конф. 18–19 трав. 1993 р. тези доп. / Харк. держ. ін-т культури. – Х. : ХДІК , 1993. – 74 с.

145. **Рибальченко, Л. Л.** Н. Л. Столбіна. Сторінки біографії : [з 1930 р. працювала у Харкові в музейній мережі] // № 143. – С. 48.

146. **Рутинський, М. Й.** Музеєзнавство : навч. посіб. / М. Й. Рутинський, О. В. Стецюк. – К. : Знання, 2008. – 428 с. : ілюстр., табл. – Бібліогр. : с. 366–371 (88 назв)

147. **Ряполов, В. М.** Фортеці Південно-Західного фасу Бєлгородської лінії : історія будівництва, археологія, проблеми збереження та музеєфікації // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Х., 2004. – Вип. 12–13.– С. 79–99. – Список л-ри : с. 96–99.

148. **Скрипник, Г. А.** Видання історико-етнографічної спадщини // Українська археографія : сучасний стан та перспективи розвитку : тези доп. республ. наради / Ін-т історії АН УРСР. – К., 1988. – С. 166–169.

149. **Скрипник, Г. А.** Експозиції як основні музейні засоби поширення етнографічних знань // Нар. творчість та етнографія. – 1980. – № 2. – С. 64–68.

Відомості про Харківські музеї.

150. **Скрипник, Г. А.** Розвиток етнографічного музеєзнавства в Україні в історичному контексті // Діяльність музеїв просто неба у збереженні культурної спадщини та відродженні духовності народу : матеріали міжнар. наук. конф. – К., 1997. – С. 7–12.

151. **Скрипник, Г. А.** Роль етнографічних музеїв у сучасному освітньо-виховному процесі // Музей народної архітектури та побуту, принципи створення, проблеми розвитку : тези доп. наук. конф. – К., 1984. – С. 82–84.

152. **Скрипник, Г. А.** Українське етнографічне музейництво : становлення та розвиток : автореф. дис. ... д-ра іст. наук / Г. А. Скрипник ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – К., 1998. – 40 с.

Містяться відомості про Харківські музеї.

153. **Скрипник, Г. А.** Утверджуємося у віках : етнографічне музейництво : проблеми та перспективи // Неопалима купина. – К., 1993. – № 1. – С. 47–55.

154. **Смоляницький, Б. М.** Системний підхід в аналізі музейних фондів // № 142. – С. 4–5.

155. **Сошніков. А. О.** Музейна комунікація, як засіб національного виховання, опредметнення української мрії // № 169 . – С. 13–17.

156. **Столяров, Б. А.** Музейная педагогика : история, теория, практика : [учеб. пособ. для студ. пед. и гуманит. вузов] / Б. А. Столяров. – М. : Высш. шк., 2004. – 215, [1] с. – (Образование через искусство).

... **Сумцовські** читання : тези наук. конф. ... / Харк. іст. музей. – Х., 1995–2008. –

157. Перші .... : присвяч. 75-річчю Музею Слобідської України ім. Г. С. Сковороди, 17–18 квіт. 1995 р. – 1995. – 59 с.

158. Другі ... : тези наук. конф. 18 квіт. 1996 . – 1996. – 71 с.

159. Треті ... : матеріали наук. конф., присвяч. 95-річчю XII Археол. з'їзду, 18 квіт. 1997 р. – 1998. – 109 с.

160. Четверті ... : матеріали наук. конф., присвяч. 135-річчю з дня народж. Є. К. Рєдіна, 18 квіт. 1998 р. – 1999. – 118 с.

161. П’яті ... : зб. матеріалів наук. конф. "Музей : історія і проблеми сьогодення", 14 трав. 1999 р. – 1999. – 78 с.

162. Шості ... : зб. матеріалів наук. конф., присвяч. 80-річчю Музею Слобідської України ім. Г. С. Сковороди, 14 квіт. 2000 р. – 2000. – 134 с.

163. Сьомі ... : зб. матеріалів наук. конф. з міжнар. участю "Історія та археологія Слобожанщини в музеях Харківщини : до 100-річчя відкриття Салтівської культури", 12 квіт. 2001 р. – 2002. – 113 с.

164. Восьмі ... : зб. матеріалів наук. конф., присвяч. 100-річчю XII Археол. з’їзду, 12 квіт. 2002 р. – 2003. – 138 с.

165. Дев’яті ... : зб. матеріалів наук. конф. "Музей і сучасність", 11 квіт. 2003 р. – 2004 . – 103 с.

166. Десяті ... : зб. матеріалів Всеукр. наук. конф., присвяч. 150-річчю з дня народж. видат. укр. вчен. акад. АН України М. Ф. Сумцова, 16 квіт. 2004 р. – 2005. – 114 с.

167. Одинадцяті ... : зб. матеріалів Всеукр. наук. конф. "Подвигу народному жити у віках", присвяч. 60-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні, 15 квіт. 2005 р. – 2006. – 122 с.

168. Дванадцяті ... : зб. матеріалів наук. конф., присвяч. 15 річниці Незалежності України, 14 квіт. 2006 р. – 2007. – 98 с.

169. Тринадцяті ... : зб. матеріалів наук. конф. "Сучасний музейний заклад : проблеми вивчення, збереження та популяризації національної історико-культурної спадщини", 18 квіт. 2007 р. – 2007. – 151 с.

170. Чотирнадцяті ... : зб. матеріалів наук. конф. "Музей і сучасність : актуал. пробл. музейної діяльності", 18 квіт. 2008 р. – 2008. – 135 с.

171. П’ятнадцяті ... : зб. матеріалів наук. конф.., присвяч. 155 річниці з дня народж. видат. укр. вчен. акад. АН України М. Ф. Сумцова, 17 квіт. 2009 р. – 2009. –127 с.

172. **Сушко, В. А.** До питання про створення мультимедійного видання "Слобожанський музей народної архітектури та побуту" // № 160. – С. 40–42.

173. **Сушко, В. А.** Традиції етнографічного музейництва на Харківщині // № 143. – С. 50–51.

174. **Тимченко, Т. Р.** До історії освіти музейних реставраторів Укріни у першій третині XX ст. // Українська Академія мистецтва : дослід. та наук.-метод. пр. – К., 1996. – Вип. 3. – С. 29–31.

175. **Тимченко, Т. Р.** До проблеми створення української школи реставрації у першій третині XX ст. / Т. Р. Тимченко, В. І. Цитович // Матеріали доповідей і повідомлень на всеукраїнській науково-практичній конференції "Іван Огієнко й утвердження гуманітарної науки та освіти в Україні". – Житомир, 1997. – С. 46–47.

176. **Тимченко, Т. Р.** Музейний напрям реставрації в Україні : київська школа, 1920–1940 рр. : автореф. дис. ... / Т. Р. Тимченко ; Акад. образотв. мистец. і архіт. – К., 1998. – 16 с.

177. **Тодорова, Є. М.** Документаційно-бібліографічна підготовка майбутніх музеєзнавців [у Харк. держ. ін-ті культури] // № 142. – С. 57–58.

178. **Тодорова, Є. М.** Музеєзнавство та музейна освіта в системі документально-інформаційних комунікацій : [на прикл. Харк. держ. ін-ту культури] // № 143. – С. 65–66.

179. * **Тронько, П. Т.** Історико-культурні цінності і сучасність / П. Т. Тронько. – К., 1988. – 187 с.

180. **Цитович, В. И.** Проблема формирования реставрационных школ / В. И. Цитович, Т. Р. Тимченко // Материальная база сферы культуры : науч. информ. сб. – М., 1998. – Вып. 3. – С. 99–110.

181. **Чернявський, Г. Й.** Культурно-освітня робота народних музеїв : конспект лекції для студ. з курсу "Основи краєзнавства" / Г. Й. Чернявський ; Харк. держ. ін-т культури. – Х., 1965. – 26 с.

182. **Чернявський, Г. Й.** Робота народних музеїв по збиранню матеріалів : конспект лекцій для студ. ХДБІ з курсу "Основи краєзнавства" / Г. Й. Чернявський ; Харк. держ. бібл. ін-т. – Х., 1963. – 26 с.

Містить відомості про музей історії с. Соколово Зміївського району Харківської області.

183. **Черченко, О. Є.** Образ музейного предмета в інформаційно-культурному просторі XXI ст. // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Х., 2004. – Вип. 15. – С. 69–74.

184. **Шевченко, В. В.** Музеєзнавство : навч. посіб. для дистанц. навчання / В. В. Шевченко, І. М. Ломачинська. – К. : Ун-т "Україна", 2007. – 287 с. : портр.

185. **Шевченко, С. І.** Етнографічне музеєзнавство : конспект лекцій / С. І. Шевченко ; Кіровогр. держ. пед. ун-т. – Кіровоград, 2002. – 18 с.

186. **Шкільні** музеї : навч. посіб. / Н. І. Ганнусенко та ін. – К. : Рад. шк., 1991. –111 с.

Відомості про організацію та роботу шкільних музеїв Харківщини.

187. **Юренева, Т. Ю.** Музееведение : учеб. для высш. шк. / Т. Ю. Юренева. – 2-е изд. – М. : Акад. проект, 2004. – 560 с.

188. **Якубовський, В. І.** Музеєзнавство : навч. посіб.-практикум [для студ. вищ. навч. закл.] / В. І. Якубовський ; Кам'янець-Поділ. держ. ун-т. – Кам'янець-Подільський : Мошак, 2006. – 271 с. : ілюстр. – Бібліогр. у розд.

189. **Ярочкін, В. О.** "Мова" музейних цінностей / В. О. Ярочкін, О. І. Заздравнова // № 143. – С. 20–21.

Див. також № 755.

1.4 МЕТОДИКА МУЗЕЙНОЇ ПРАКТИКИ

190. **Абраменко, Л. М.** Про деякі особливості комплектування у театральних музеях // № 143. – С. 37–38.

191. **Актуальные** проблемы фондовой работы музеев : науч. обработка музейн. предметов. – М., 1981. – 144 с. – (Тр. НИИ культуры ; Т. 99).

192. **Бабенко, Л. І.** Про методику дослідження форм стародавнього посуду у музейній практиці // № 142. – С. 11–13.

193. **Борисенко, О. І.** Драматургія музейної експозиції / О. І. Борисенко, А. З. Житницький // № 143. – С. 27–28.

194. **Вопросы** методики построения исторической экспозиции районных краеведческих музеев. – М., 1971. – 128 с. – (Тр. НИИ культуры ; Т. 3).

195. **Вопросы** совершенствования музейных экспозиций : отд. истории СССР дооктябр. периода. – М., 1981. – 164 с. – (Тр. НИИ культуры ; Т. 103),

196. **Вопросы** экскурсионной работы : [сб. ст.]. – М., 1973. – 238 с. – (Тр. НИИ культуры ; Т. 10).

197. **Д'яченко, М.** Організація сільського музею : метод. поради організаторам сіл. музеїв та музейн. кімнат у клубах : [на прикл. Харк. обл.] / М. Д'яченко. – К. : Держполітвидав, 1959. – 41 с.

198. **Емельянов, Б. В.** Организация экскурсионной работы : методика, опыт / Б. В. Емельянов. – М. : Профиздат, 1984. – 144 с.

199. **Заєв, О. В.** Проект музейної експозиції "Харківщина 1917 року" // № 143. – С. 44.

200. * **Збірник** науково-методичних матеріалів "Українська музейна енциклопедія" / авт.-упоряд. : М. М. Варшавська, С. Я. Івахно, Е. М. Піскова та ін. – К., 2006.

201. * **Инструкция** по учету и хранению музейных ценностей, находящихся в государственных музеях СССР. – М., 1984.

202. **Кепін, Д. В.** Методичні засади збереження пам'яток первісної археології // Праці центру пам'яткознавства. – 2008. – Вип. 13. – С. 144–159.

203. **Кепін, Д. В.** Музеєзнавчі концепції створення експозицій з історії первісного суспільства : автореф. дис. ... канд. іст. наук. / Д. В. Кепін ; Нац. акад. наук України, Укр. т-во охорони пам'яток історії та культури. – К., 2008. – 16 с.

204. **Кривко, Я. О.** Створимо історію рідного краю : [краєзнав. музей : метод. поради.] // Укр. іст. журн. –1961. – № 4. – С. 155–157.

205. **Методика** и опыт работы народных музеев. – М., 1968. – 110 с. – (Тр. НИИ музееведения и охраны памятников истории и культуры ; Вып. 20).

206. **Методика** историко-краеведческой работы в школе : пособие для учителей / Н. С. Борисов, В. В. Дранишников. П. В. Иванов и др. – М. : Просвещение, 1982. – 224 с.

207. **Методические** указания по практическим занятиям по курсу "Музееведение" для студентов 3 курса дневного отделения исторического факультета / сост. С. М. Куделко. – Х. : ХГУ, 1984. – 14 с.

208. **Методические** указания по проведению музейно-архивной практики : для студ. ист. фак. / Сост. : Б. П. Зайцев, С. М. Куделко. – Х. : ХГУ, 1990. – 32 с.

209. **Методические** указания по проведению музейно-экскурсионной практики на историческом факультете / сост. С. М. Куделко. – Х. : ХГУ, 1980. – 25 с.

210. **Методичні** вказівки по проведенню музейної практики на історичному факультеті / уклад. : С. М. Куделко, О. Г. Павлова. – Х., 2005. – 26 с.

211. **Методичні** рекомендації про використання етнографічних пам'яток історичними та краєзнавчими музеями / уклад. : Г. А. Скрипнік, А. Д. Шифман. – К., 1982. – 38 с.

212. **Огурцова, Н. В.** Деякі методологічні аспекти музейних інформаційних систем // № 164. – С. 102–104.

213. **Олексієнко, А. М.** Формування художнього образу музейної експозиції // № 142. – С. 39–40.

Про досвід кафедри "Інтер'єр та обладнання" ХХПІ у створенні інтер'єрного середовища музеїв.

214. **Омельченко, Ю. А.** Школьные музеи : [методика орг. работы, освещение опыта работы, в т.ч. и Харьк. обл.] / Ю. А. Омельченко. – К. : Рад. шк., 1981. – 128 с.

215. **Панченко, А. В.** Музейна педагогіка як основа методики науково-освітньої роботи в музейних закладах Харківщини на сучасному етапі // Місія та можливості музею на сучасному етапі : доп. та матеріали Всеукр. наук. конф. до Міжнар. дня музеїв, м. Харків, 22–23 трав. 2008 р. – Х., 2008. – С. 80–86.

216. **Разгон, А. М.** Научное описание музейных предметов : метод. указания / А. М. Разгон. – М. : Госкультпросветиздат, 1954. – 55 с.

217. **Сиром'ятникова, Н. М.** Планування наукових досліджень у галузі вивчення музейних предметів з урахуванням специфіки природничих музеїв / Н. М. Сиром'ятникова, Е. І. Костенко, С. В. Еременко // № 164. – С. 131–132.

218. **Сніжко, І. А.** Елемент наочності в структурі археологічної експозиції : (на матеріалах кам'ян. віку) // № 161. – С. 51–52.

219. **Федосенко, А. И.** Реставрация и современность музейных предметов и рекомендации по их хранению : [из опыта работы ХИМ] // № 165. – С. 39–43.

220. **Філатов, О. В.** Вивчення зброї як один із засобів типологізації цивілізацій та побудови тематичних музейних структур // № 76. – С. 11–12.

221. **Чепалов, Р. О.** Створення музейної експозиції за матеріалами наукових праць М. Ф. Сумцова // № 142. – С. 30–31.

222. **Шевчук, Г. М.** Про організацію роботи народних музеїв України / Г. М. Шевчук, А. С. Василенко // Укр. іст. журн. – 1969. – № 4. – С. 97–105.

223. **Щербіна, І. В.** Можливі підходи до використання музейного фольклору Слобожанщини в музейній експозиції : (на прикл. весіл. обрядовості) // № 162. – С. 46–48.

224. **Экскурсии** : орг. и методика проведения : [сб. ст.]. – М. : Профиздат, 1970. – 120 с.

1.5 НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В МУЗЕЙНІЙ СПРАВІ

225. **Білик, З. М.** Музейний менеджмент // Місія та можливості музею на сучасному етапі : доп. та матеріали Всеукр. наук. конф. до Міжнар. дня музеїв, м. Харків, 22–23 трав. 2008 р. – Х., 2008. – С. 14–16.

226. **Виноградов, К. Л.** Деякі проблеми впровадження ЕОМ у практику музейної роботи / К. Л. Виноградов, Н. В. Огурцова // № 143. – С. 26–27.

227. **Жубр, М. С.** Інформаційна комп'ютерна мережа музеїв Харківської області // № 143. – С. 25–26.

228. **Зінченко, В. В.** Музейне експонування інформації місцевих мартирологів / В. В. Зінченко, Г. Й. Чернявський // № 143. – С. 42–43.

229. **Лобанова, М. В.** Історіософія та комп'ютерне моделювання у музейній теорії і практиці / М. В. Лобанова, Б. М. Смоляницький // № 142. – С. 60–61.

230. **Маньковська, Р. В.** Інтернет як засіб комунікації музеїв в культурному просторі України // Історія України : маловідомі імена, події, факти : зб. ст. – К., 2002. – Вип. 13. – С. 390–399.

231. **Никольская, К. Г.** Современный музей – новые возможности. Музей современного искусства как другой тип художественной институции // Місія та можливості музею на сучасному етапі : доп. та матеріали Всеукр. наук. конф. до Міжнар. дня музеїв, м. Харків, 22–23 травня 2008 р. – Х., 2008. – С. 97–98.

232. **Огурцова, Н. В.** Інформаційні технології в музейній практиці. Мультимедійні продукти // № 159. – С. 58–61.

233. **Пантелейчук, І. В.** Віртуальний музей // Питання культурології : міжвід зб. наук. ст. – К., 2002. – Вип. 18. – С. 60–64.

234. **Раковський, Х. В.** Вибір засобів технічного і програмного забезпечення для комп'ютеризації музеїв України / Х. В. Раковський, Б. М. Смоляницький // № 76. – С. 7–8.

235. **Смоляницький, Б. М.** Застосування персональних ЕОМ у музейній справі. – Х. : Основа, 1993. – 152 с.

236. **Смоляницкий, Б. М.** Информатика и информационные технологии в музейной работе : учеб пособие / Б. М. Смоляницкий,

С. М. Куделко ; Харьк. гос. ун-т, Харьк. гос. ин-т культуры. –Х. : ХГУ, 1991. – 69 с. : ил. – Библиогр. : с. 67–68 (10 назв.).

237. **Смоляницький, Б. М.** Основні проблеми пошуку музейної інформації в інтернеті // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Х., 2001. – Вип. 4. – С. 145–150.

238. **Смоляницкий, Б. М.** Основные проблемы внедрения персональных ЭВМ в практику работы / Б. М. Смоляницкий, С. М. Куделко // Вестн. Харк. ун-та. – 1992. – № 363. – С. 152–158.

239. **Советникова, С. И.** Компьютерный учет новых поступлений [в музеях] // Музейні читання : матеріали наук. конф. "Музейно-історичних коштовностей України". – К., 1998. – С. 123–129.

240. **Черченко, О. Є.** Головні теоретико-структурні ознаки віртуального музею, можливості та перспективи // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Х., 2004. – Вип. 12–13. – С. 109.

Розглядається структура віртуального музею.

241. **Черченко, О. Є.** Проблеми розвитку музейної мережі України в умовах інтернет-простору // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Х., 2003. – Вип. 11. – С. 188–194. – Список л-ри : с. 193–194.

242. **Шевцов, І. П.** Деякі аспекти інтеграції інтернету у музейній діяльності // № 169. – С. 28–30.

1.6 ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕЇВ

243. * **Актуальні** завдання поліпшення ідейно-виховної роботи музеїв. – К., 1986.

244. **Бердута, М. З.** Використання музейних експонатів як засіб поглиблення знань з етнографії та фольклору рідного краю [у Харк. іст. музею] // № 142. – С. 21–23.

245. **Богданов, Д. В.** Мотивация екскурсійної роботи [в ХІМ] // № 170. – С. 29–30.

246. **Василенко, А.** Пам'ять народу : музеї України та інтернаціональне виховання трудящих / А. Василенко, А. Шифман. – К. : Мистецтво, 1983. – 134 с. – (Б-чка культ.-освіт. працівника).

Містяться відомості про історичні музеї Харківщини.

247. **Вопросы** массовой научно-просветительной работы музеев. – М., 1961. – 499 с. : ил. – (Тр. НИИ музееведения).

248. **Евсеев, А. И.** Общественные начала в культурно-просветительной работе / А. И. Евсеев. – Х. : Прапор, 1965. – 137 с. – Из содерж.: Народные музеи и музейные комнаты [Харковщины]. – С. 77–90.

249. **Костюк, Г. Г.** Музей історії науки і техніки як невід'ємна складова історико-наукових досліджень [та роль Харк. вузів в його створенні] / Г. Г. Костюк, С. П. Руда // Збереження пам'яток науки і техніки в музеях : історія, досвід, перспективи : зб. наук. ст. – К., 2001. – С. 100–102.

250. **Мартемьянова, Н. С.** Освітня діяльність музеїв у XIX – першій чверті XX ст. // № 170. – С. 9–10.

251. **Музеї** Української РСР у патріотичному та інтернаціональному вихованні трудящих : зб. наук. пр. з питань роботи музеїв. – К., 1976. – 104 с. – (Держ. іст. музей УРСР).

252. **Плотниченко, І.** Народні музеї у справі виховання молоді : лекція для студ.-заочників / І. Плотниченко ; Харк. держ. ін-т культури. – Х., 1972. – 26 с.

Згадується досвід роботи музею Радянсько-Чехословацької дружби в селі Соколово, Ново-Павлівського народного музею Красноградського району на Харківщині.

253. **Стешенко, О. Л.** Навічно в пам'яті народу : з досвіду використання пам'яток історії та культури в патріотичному й національному вихованні трудящих / О. Л. Стешенко. – К. : Політвидав України. 1984. – 117 с.

254. **Тарноруцький Р. Є.** Тематика екскурсій для учнів на 1940–41 навчальний рік по музеях м. Харкова / Р. Є. Тарноруцький ; Харк. обл. від. нар. освіти, Харк. обл. ін-т удосконалення вчителів, Харк. обл. ... екскурс. турист. станція. – Х., 1940. – 20 с.

2 ІСТОРІЯ МУЗЕЙНОГО БУДІВНИЦТВА НА ХАРКІВЩИНІ

2.1 XIX – ПОЧАТОК XX ст.

255. **Абросимова, С. В.** Історія музейної справи в Україні кінця XIX – початку XX ст. : [джерелознав. аспект пробл.] / С. В. Абросимова, А. І. Перкова // № 76. – С. 54–55.

256. **Археологический** съезд в Екатеринославе [15–22 авг. 1905 г. : выступление почет. пред. съезда Н. Ф. Сумцова о значении орг. музея им. А. Н. Поля] // Этногр. обозрение. – 1905. – Кн. 65–66, № 2–3. – С. 300–302. – Перепечат. ст. из "Рус. ведомостей".

257. **Багалей, Д. И.** История города Харькова за 250 лет его существования (1655–1905) : ист. моногр. : в 2 т. Т. 2 : XIX – нач. XX века / Д. И. Багалей, Д. П. Миллер. – Репринт, изд. – Х., 2004. – 982 с. – Из содерж. : об университетском и городском музеях изящных искусств и древностей, нумизматическом кабинете, этнографическом музее и художественно-промышленном музее. – С. 644–646, 840–847.

258. **Бахтіна, С. А.** Про вивчення церковної старовини Харківщини : [пам'ятки архітектури] // № 143. – С. 94–95.

Відомості про реорганізацію музеїв Харкова : єпархіального і церковного музея університету в музей церковно-історичний, а з 1922 р. – музей українського мистецтва.

259. **Весь** Харьков на … год : адрес.-справ. кн. – [Х., 1912–1914, 1916–1917, 1925, 1926, 1929, 1930, 1937]. –

Відомості про музеї у 1912–1914, 1916–1917 рр., 1925–1926, 1929–1930, 1937 рр. у Харкові.

260. **Городские** выборы : [на очеред. заседании гор. Думы избраны чл. музейн. комис. : В. В. Величко, Д. И. Багалей, Н. Ф. Сумцов, Н. М. Уваров, А. М. Кузнецов] // Харьк. губерн. ведомости. – 1914. – 27 нояб.

261. **Грузська, Л.** Роль наукових товариств у розвитку музейництва в Україні в кінці XIX – на початку XX ст. // З історії колекціювання в Україні : тез. Всеукр. наук. конф., присвяч. збиральн. діяльності баронів де Шодуар, м. Житомир, 10–12 жовт. 1994. – Житомир, 1994. – С. 15–16.

262. **Дідух, Л.** Микола Біляшівський і розвиток місцевих музеїв в Україні [наприкінці XIX – перший чверті XX ст.] // Краєзнавство. – 2008. – № 1–4. – С. 120–127. – Бібліогр. : с. 126–127.

263. **Евтушенко, С.** Сокровишницы духовного наследия : страницы музейн. истории Харькова //Панорама. – 1996. – № 30. – С. 7.

264. **Єрофеєва, Г. М.** З історії музеїв Харкова у 1900–1917 рр. : (за матеріалами період. преси) // № 159. – С. 47–49.

265. **Заседание** Городской Думы [28 дек. 1913 г. : Н. Сумцов предложил учредить мемор. музей им. А. К. Погорелко] // Харьк. губерн. ведомости. – 1912. – 29 дек.

266. **[К вопросу** о правилах посещения городского музея] // Харьк. губерн. ведомости. – 1891. – 11 сент.

267. **Лапчинская, Н. В.** Из истории музейного строительства в г. Харькове [1805–1934 гг.] // Проблемы музееведения и краеведения / редкол. : В. Н. Асламов (отв. ред.) и др. – Х., 1995. – С. 7–10.

268. **Маслова, Л. В.** Земське сільськогосподарське музейництво в Харківській губернії у другій половині XIX – на початку XX ст. // Збірник наукових праць / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2006. – Вип. 21–22. – С. 216–218. – Бібліогр. : 7 назв.

269. **Місостов, Т. Ю.** Роль громадськості у розвитку історичного краєзнавства на Харківщині (кінець XIX – поч. XX ст.) // Краєзнавство. – 2003. – № 1–4. – С. 70–73. – Л-ра : С. 73.

Містяться відомості про міські музеї.

270. **Музеї** України XIX – початку XX століть : Зб. наук. праць / НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Рильського, Нац. музей історії України ; Г. А. Скрипник (ред. кол.) та ін. – К., 2005. – 282 с.

Містить відомості про харківські музеї.

271. **Отчет** по устройству фотографической выставки в помещении Харьковского городского музея с 1 октября по 15 ноября 1888 г. // Харьк. губерн. ведомости. – 1888. – 14 дек.

272. **Панченко, І. С.** Сторінки з історії музейництва Харківщини (XIX – початок XX ст.) // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Х., 2001. – Вип. 4. – С. 120–126. – Список л-ри: с. 125–126.

273. **Пивненко, А. С.** Из истории музейного дела в Харькове // Искусство. – 1987. – № 8.

274. **Піскова, Е. М.** До питання про класифікацію музейної мережі України конець XIX – поч. XX ст. / VII Всеукраїнська наукова конференція "Історичне краєзнавство в Україні : традиції і сучасність". – К., 1995. – С. 404–406.

275. **Попова, О. М.** Розвиток музейної справи в Харківській губернії (1864–1917) : автореф. дис. … канд. іст. наук / О. М. Попова ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2008. – 20 с.

276. **Равикович, Д. А.** Местные художественные музеи II половины XIX – начала XX века // Труды НИИ музееведения. – М., 1962. – Вып. 7. – С. 80–117.

277. **Разгон, А. М.** Исторические музеи в России (с начала XVIII века до 1861 г.) // Очерки истории музейного дела в СССР. – М., 1963. – Вып. 5. – С.189–275.

Про колекцію музейних експонатів історії, археології та етнографії у Харківському університеті.

278. **Рибальченко, Л. Л.** Учбові музеї Харкова у другій половині XIX – на початку XX ст. // № 165. – С. 12–14.

279. **Скрипник, Г. А.** З історії етнографічних експозицій музеїв України // Нар. творчість та етнографія. – 1980. – № 2. – С. 87–92.

Відомості про харківські музеї: красних мистецтв, міський промислово-художній, етнографічний.

280. **Столбецов, О.** Добро пожаловать в музей : [музеи Харькова в дореволюц. время // Веч. Харьков. – 2004. – 24 июля.

281. **Стрельцов, С. О.** Роль приватного колекціонування у процесі організації музеїв Харкова та формуванні їх фондів (XIX – початок XX ст.) // Збірник наукових праць /ХДПУ ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2002. – Сер. історія та географія. – Вип. 9. – С. 57–60.

282. **Сумцов, Н. Ф.** Осмотр музеев : [очерк зав. худож., археол., мест.-ист., этнограф., церков.-ист. музеями] // Юж. край. – 1911. – 8 июля. – С. 3.

283. **Уманець, О. М.** Музейна справа у Харківській губернії в післяреформний період у радянській історіографії : [пробл. та дослідж.] / О. М. Уманець //Збірник наукових праць /Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2006. – Сер. історія та географія. – Вип. 21–22. – С. 17–18. – Бібліогр. : 4 назв.

284. **Федорова, Л. Д.** Становлення й розвиток містознавчого музейництва в Україні в XIX – перших десятиріччях XX ст. /Л. Д. Федорова // Укр. іст. журн. – 2006. – № 1. – С. 72–83. – Бібліогр. : С. 82–83.

285. **Харьковский** календарь на … год. – Х., 1893–1917.

У календарях містяться довідкові відомості про музеї.

286. **Харьковское** экстренное уездное земское собрание // Харьк. губерн. ведомости. – 1888. – 24, 25 февр.

Розглянуто питання про створення Природно-історичного музею.

287. **Художня** культура Слобідської України : навч. посіб. / Н. Г. Межова, О. В. Сердюк, О. В. Шило та ін. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 1995. – 107 с. – Із змісту: про харківські художні музеї XIX ст. – С. 21, 56–57.

2.1.1 Музеї дореволюційного Харкова

2.1.1.1 Музеї Харківського університету

2.1.1.1.1 Загальні матеріали

288. **Багалей, Д. И.** Опыт истории Харьковского университета по неизданным материалам. Т. 1 : 1893–1898. / Д. И. Багалей. – Х. : б.в. – 1204 с. : 6 л. портр.

Відомості про музеї Харківського університету.

289. **В историко-филологическом** обществе : [решение ХИФО образовать арх. музей памяти проф. А. А. Потебни] // Харьк. губерн. ведомости. – 1903. – 9 мая. – С. 2.

290. **Гаврилюк, Л. О.** Роль вчених в установленні і розвитку природничих музеїв України (XIX – поч. XX ст.) // Історія України : маловідомі імена, події, факти : зб. ст. – К. ; Донецьк, 2001. – Вип. 17. – С. 20–26.

291. * **Костомарівський** відділ в музеї при Харків[ському] університеті // Діло. – 1911. – Чис. 93.

292. **Новый** музей : [проект здания] // Юж. край. – 1903. – 23 сент. – С. 6.

293. [**О расширении** помещения для университетских музеев : зоологического и изящных искусств] // Юж. край. – 1906. – 6 февр. – С. 4.

294. **Панченко, І. С.** Діяльність Харківського університету та розвиток музейної справи (XIX–поч. XX ст.) // Проблемы истории и археологии Украины : материалы междунар. науч. конф., посвящ. 10-летию независимости Украины, 16–18 мая 2001 г., г. Харьков. –Х., 2001. – С. 140–141.

295. **Сумцов, Н. Ф.** Два слова об университетской горке и университетских музеях // Юж. край. – 1901. – 29 янв. – С. 2–3.

296. **Сумцов, Н. Ф.** Осмотр музеев [Харьковского университета] // Юж. край. – 1911. – 8 июля. – С. 3.

297. **Университетские** музеи : [проект нового здания архитектора В. В. Величко] // Юж. край. – 1903. – 30 нояб. – С. 5.

298. **Харківський** національний університет ім. В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев та ін. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : ілюстр.

Відомості про музеї університету.

299. **Харьковский** госуниверситет им. А. М. Горького за 150 лет / А. Г. Слюсарский, В. И. Астахов, И. Я. Мирошников и др. – Х. : Изд-во ун-та, 1955. – 387 с.

Відомості про музеї університету.

2.1.1.1.2 Окремі музеї університету

Анатомічний музей

Заснований у 1806 р.

300. * **Новоминский, А. Н.** [Анатомический театр и анатомический музей] / А. Н. Новоминский, В. Н. Попов // Владимир Петрович Воробьев / А. Н. Новоминский, В. Н. Попов. – К., 1986.

301. **Попов, М. А.** [Анатомический театр и анатомический музей] // Медицинский факультет Харьковского университета за первые 100 лет его существования (1805–1905) / под ред. И. П. Скворцова, Д. И. Багалея. – Х. , 1905–1906. – С. 197–228.

302. **Попов, М. А.** Каталог библиотеки Музея физиологической анатомии Харьк[овского] университета / М. А. Попов. – Х. : Тип. ун-та, 1896. – 54 с. (833 назв.).

303. **Попов, М. А.** Путеводитель по музею физиологической анатомии Харьковского университета // Зап. Харьк. ун-ту. – 1897. – Кн. 4, [разд.] прил. – С. 1–152.

304. **Те саме**. – Х. : Тип. и литогр. М. Зильберберга, 1897. – 152 с. – окр. відб.

305. **Уманець, О. М.** Медичні музеї Харківського університету (1807–1917 рр.) // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Х., 2008. – Вип. 23. – С. 62–70.

Археологічний музей

Створений у серпні 1902 р.

306. **Адам, О.** Ископаемый квартирант : [история Харьк. археолог. музея] // Неизвестный Харьков. – Х., 2006. – С. 122–125.

307. **Дар** Московского археологического общества Харьковскому университету : [передача ряда археол. коллекций, собран. на территории Харьк. губ. в археол. музей] // Юж. край. – 1903. – 10 февр. – С. 4.

308. **Зайцев, Б. П.** "С бороды пошлина взята" : [к истории Музея археологии и этнографии Слобод. Украины ХНУ] / Б. П. Зайцев, Б. К. Мигаль // Харьковский исторический альманах. – Х., 2003. – Весна-лето. – С. 3–5.

309. **Скирда, В. В.** Харківський археологічний музей під керівництвом О. С. Федоровського // № 158. – С. 9–11.

310. [**Создание** на базе выставки XII АС археологического и этнографического музеев] // Харьк. губерн. ведомости. – 1902. – 28 авг. – С. 2.

311. **Сумцов, Н. Ф.** Изучение кобзарства // Киев. старина. – 1904. – № 10, отд. 2. – С. 11–16.

Відомості про стан археологічного та етнографічного музеїв університета.

Гірничопромисловий музей

Створений у 1911 р.

312. **Багрянцева, Л. М.** До історії гірничо-промислового музею : (огляд газ. "Харьковские губернские ведомости") // № 159. – С. 46–47.

313. **Горнопромышленный** музей [ул. Сумская, № 18] // Харьков : путеводитель для туристов и экскурсантов. – 3 изд. – Х., 1915. – С. 125–126.

314. **Открытие** горнопромышленного музея // Харьк. губерн. ведомости. – 1911. – 1, 3 мая.

Етнографічний музей

Створений у 1902 р.

315. **Багалей, Д. И.** [О необходимости учреждения при историко-филологическом обществе этнографического музея] // Сб. Харьк. ист.-филол. о-ва. – 1905. – Т. 14. – С. XLVI.

316. **Багалей, Д. И.** [Этнографический музей] / Д. И. Багалей, Д. П. Миллер // История города Харькова за 250 лет его существования : ист. моногр. : в 2 т. / Д. И. Багалей, Д. П. Миллер. – Х., 1912. – Т. 2. – С. 646.

317. **Белоусов, В.** По поводу поправки, предложенной профессором Н. Ф. Сумцовым : [об этногр. музее] // Юж. край. – 1906. – 14 апр.

318. **Данилевич, В. Е.** Этнографический музей // Ученые общества и учебно-вспомогательные учреждения Харьковского университета (1805–1905 гг.) / под ред. Д. И. Багалея, И. П. Осипова. – Х., 1911. – С. 132–140.

319. **Те саме**. – К. : Тип. "Печ. дело", 1911. – 8 с. – окр. відб.

320. * **Етнографічний** музей в Харкові : [про відкриття музею] // Діло. – 1908. – Чис. 288.

321. **Зайцева, З. І.** Музеї при наукових товариствах на рубежі XIX–XX ст. // VIII Всеукраїнська наукова конференція "Історичне краєзнав-ство і культура" : (наук. доп. і повідомл.). – Х., 1997. – Ч. 1. – С. 389–391.

Про етнографічний музей при ХІФТ, утворений при підготовці XII Археологічного з'їзду.

322. **Краснов, А. К.** Этнографическая коллекция г. Гогунцова в Харьков[ском университете] // Юж. край. – 1910. – 20 нояб.

323. **Лобода, А. М.** Судьба этнографии на Украине, 1917–1925 гг. // Этнография. – 1926. – № 1–2. – С.201–210.

Про передачу колекції етнографічного музею ХІФТ у етнографічний відділ Музею Слобідської України.

324. **Музеи** этнографические // Сов. ист. энцикл. – М., 1966. – Т. 9. – С. 788.

Відомості про етнографічний музей у Харкові.

325. **Музей** Їв. Котляревського : [план відкриття при етногр. музеї іст.-філол. т-ва в Харкові] // Діло. – 1904. – Чис. 22.

326. **Музей** имени А. А. Потебни : [предложение о его создании при этногр. музее ХИФО] // Киев. старина. – 1903. – № 10, отд. 2. – С. 25.

327. **Музей** украинского гения : [по предложению Н. Ф. Сумцова осенью 1903 г. в этногр. музее орг. отд., посвящ. укр. писателям] // Киев. старина. – 1902. – Т. 84, февр. – С. 71–72.

328. [**Открытие** Этнографического музея для публичных посещений] // Утро. – 1908. – 18 сент. – С. 4.

329. **Те саме** // Юж. край. – 1908. – 18 сент. – С. 4 ; 21 сент. – С. 5.

330. **Разгон, А. М.** Этнографические музеи в России (1861–1917) // Очерки истории музейного дела в России. – М., 1961. – Вып. 3. – С. 260–268.

Відомості про етнографічний музей ХІФТ.

331. [**Разрешение** заведующего этнографическим музеем Н. Ф. Сумцова посещать музей слушателям учительских курсов] // Юж. край. – 1910. – 9 июня. – С. 3.

332. **Скрипник, Г. А.** Етнографічні музеї України : становлення і розвиток / Г. А. Скрипник. – К. : Наук. думка, 1989. – 304 с. – Із змісту: про етнографічну виставку на XII Археологічному з'їзді та етнографічний музей ХІФТ. – С. 44–49.

333. **Скрипник, Г. А**. З історії етнографічних експозицій музеїв України // Нар. творчість та етнографія. – 1979. – № 4. – С.87–92.

Про відкриття етнографічного музею ХІФТ, який очолив М. Ф. Сумцов.

334. **Сумцов, Н. Ф.** Вниманию сельских жителей : [просьба доставлять в ХИФО для этногр. коллекции пасх. яиц] // Харьк. губерн. ведомости. – 1889. – 23 марта. – С. 2.

335. **Сумцов, Н. Ф.** [Выступление на заседании ХИФО с предложением издавать "Ежегодник этнографического музея"] // Вестн. ХИФО. – 1913. – Вип. 4. – С. 86.

336. **Сумцов, М. Ф.** Етнографічний музей в Харкові // Слобожане : іст.-етногр. розвідка. – Х., 2002. – С. 219–221.

337. **Сумцов, Н. Ф.** Из университетской жизни : [использование экспонатов музея изящ. искусств и этногр. музея в учеб. процессе] // Юж. край. – 1909. – 5 нояб. – С. 5.

338. **Сумцов, Н. Ф.** Отчет по этнографическому музею за 1906/7 г. / Н. Ф. Сумцов, В. Е. Данилевич // Зап. императ. Харьк. ун-та. – 1907. – № 3–4. – С. 57–62.

339. **Сумцов, Н. Ф.** Университетский етнографический музей // Юж. край. – 1903. – 8 февр. – С. 2.

340. **Те саме** // Киев. старина. – 1903. – № 3, отд. 2. – С. 162. – Без подписи. – скороч.

341. **Сушко, В. А.** Традиції етнографічного музеєзнавства на Харківщині // Проблеми музеєзнавства, збереження та відновлення історичної пам'яті : третя наук. конф. з питань музеєзнавства та іст. краєзнавства : тез. доп. – Х., 1995. – С. 50–51.

342. **Фрадкін, В. З.** До історії створення і діяльності етнографічного музею ХІФТ // Зб. Харк. іст.-філол. т-ва : нова сер. – 1993. – Т. 1. – С. 5–14. – Л-ра : С. 13–14.

343. **Харьковский** городской этнографический музей : отд. II : Индия и тропики старого Света ; отд. пустынь и степей // Юж. край. – 1898. – 1, 2 апр.

344. **Этнографический** музей : мест. хроника // Юж. край. – 1908. – 8 марта ; 21 сент.

345. **Этнографический** музей : [колич. характеристика экспонатов] // Юж. край. – 1910. – 2 февр. – С. 6.

Этнографический музей : [отчеты за 1909–1915 гг.] // Записки императорского Харьковского университета. – Х., 1910–1916.

346. За 1909 г. – 1910. – Кн. 3, ч. офиц. – С. 153–154.

347. 1910 г. – 1911. – Кн. 3., ч. офиц. – С. 171.

348. 1911 г. – 1912. – Кн. 3., ч. офиц. – С. 168–169.

349. 1912 г. – 1913. – Кн. 2, ч. офиц. – С. 165–166.

350. 1913 г. – 1914. – Кн. 1, ч. офиц. – С. 171–172.

351. 1914 г. – 1915. – Кн.2, ч. офиц. – С. 160–161.

352. 1915 г. – 1916. – Кн. 2–3, ч. офиц. – С. 149–150.

353. **Этнографический** музей университета // Юж. край. – 1908. – 8 окт. – С. 4–5.

Про дари Т. Н. Рєдіної та студентів етнографічному музею.

354. **Этнографический** музей Харьковского историко-филологического общества // Харьков : путеводитель для туристов и экскурсантов. – 3-е изд. – Х., 1915. – С.110–111.

355. **Этнографический** музей Харьковского историко-филологического общества // Киев. старина. – 1904. – № 4, отд. 2. – С. 28–30.

Див. також №№ 257, 2816.

Зоологічний музей

Нині Музей природи, заснований у 1807 р., існував у вигляді кабінету, у 1907 р. переїхав у приміщення по вул. Трінклера, 8.

356. **Багалей, Д. И.** [Зоологический кабинет Харьковского университета (1807–1835 гг.)] // Опыт истории Харьковского университета (по неизд. материалам). Т. 1: (1802–1815 гг.) / Д. И.Багалей. – Х., 1893–1898. – С. 454–455 ; № 3. – С. 452–463.

357. **Багалей, Д. И.** [Зоотомический музей] / Д. И. Багалей, Д. П. Миллер // № 257. – С. 648–649.

358. **Зоологический** музей Университета // Харьков : путеводитель для туристов и экскурсантов. – 3 изд. – Х., 1915. – С. 111–112.

359. * **Насонов, Н. В.** [Зоологический кабинет Харьковского университета] // Изв. имп. о-ва любителей естествознания, антропологии

и этнографии. – 1886. – Т. 50. – Вып. 1 : Протоколы заседаний зоологического отдела общества.

360. [**О находке** костей мамонта] // Юж. край. – 1913. – 31 июля. – С. 4–5 ; 3 авг. – С. 4.

Поповнення колекції Зоологічного музею.

361. **Редикорцев, В. В.** Зоологический кабинет и музей // Физико-математический факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905) / Под ред. И. П. Осипова, Д. И. Багалея. – Х., 1908. – С. 329–332.

362. [**Сообщение** о передаче зоологическому кабинету богатой коллекции раковин (более 3 тыс. штук)] // Юж. край. – 1891. – 29 мая.

363. **Фойгт, К. К.** Записка о зоологическом кабинете имп. Харьковского университета, от основания оного до начала 1859 года //Историко-статистические записки об имп. Харьковском университете и его заведениях от основания университета до 1859 г. / Сост. К. Фойгт. – Х., 1859. – С. 82–89. Отд. отт. – Х. : Тип. ун-та, 1859. – 8 с.

364. **Чернай, А.** Систематический каталог предметов, хранящихся в зоологическом кабинете императорского Харьковского университета по 1848 год / А. Чернай. – Х. : Унив. тип., 1854. – 286 с. – Із змісту: Историческая записка о зоологическом кабинете. – С. 5–16.

Див. також №№ 257, 2816.

Музей красних мистецтв та старожитностей

Заснований у 1805 р. (до 1836 р. – кабінет образотворчих мистецтв) при Харківському університеті. У 1886 р. частина колекції увійшла до складу новоутвореного художньо-промислового музею. У 1919 р. був реорганізований.

365. **Багалей, Д. И.** Музей древностей и изящных искусств // Опыт истории Харьковского университета : (по неизд. материалам). Т. 1 : (1802–1815 гг.). – Х., 1893–1898. – С. 441–449.

366. **Багалей, Д. И.** Музей изящных искусств и древностей / Д. И. Багалей, Д. П. Миллер // № 257. – С.644–645.

367. **Городская** дума // Юж. край. – 1882. – 4, 7 нояб.

На засіданні Думи розглядалось питання про відкриття міського Музею красних мистецтв.

368. **Губа, Г.** Сторінки музейної історії Харкова : [Про музей красних мистецтв Харк. ун-ту] // Березіль. – 1994. – № 9–10. – С. 181–183.

369. **Данилевич, В. Е.** Музей изящных искусств и древностей при Харьковском университете [1805–1905] / В. Е. Данилевич. – Х. : Тип. "Печ. дело", 1910. – 18 с.

370. [**Дар** Музею университета от директора Киевского музея искусств Н. Ф. Белушевского] // Юж. край. – 1904. – 23 нояб. – С. 4.

371. [**Дар** художника Волошина Музею изящных искусств]. // Харьк. губерн. ведомости. – 1901. – 13 февр. – С. 2.

372. [**Дары** Музею изящных искусств, присланные из Италии И. Г. Бецким] //Харьк. губерн. ведомости. – 1882. – 17 апр. – С. 2.

373. [**Заседание** Харьковской городской Думы] // Харьк. губерн. ведомости. – 1882. – 29 окт.; 1 нояб.

Одна з доповідей була присвячена Музею красних мистецтв.

374. [**Издание** книги Н. Сумцова "Об отношении местного общества к Музею изящных искусств при Харьковском университете"] : информация // Харьк. губерн. ведомости. – 1885. – 23 марта.

375. **К постройке** музея древностей и изящных искусств [по проекту архитектора Величко] // Харьк. губерн. ведомости. – 1909. – 9 янв.

376. **Каталог** картинной галереи имп. Харьковского университета : кат. карт. раз. итал. шк., преимущ. XIV ст., собр. во Флоренции и принес. в дар Харьк. ун-ту чл.-кор. И. Г. Бецким в 1857 г. – Х.: Тип. ун-та, 1858. – 22 с.

377. **Каталог** книг и художественных собраний, находящихся в Музее изящных искусств и древностей при Харьковском университете (до 1890 г.) : [Ч.] 1. – Х. : Тип. К. Счасни, 1890. – 40 с.

378. **Кларов, Ю. С.** Резолюцией : "Расследование возобновить" : повесть // Сел. молодежь. – 1981. – № 9. – С. 39 ; № 10. – С. 34–35 ; 1982. – № 1. – С. 45 ; № 2. – С. 46.

Про вкрадені експонати музея красних мистецтв Харківського університету.

379. **Коллекция** Музея древностей и изящных искусств Харьковского университета //Каталог выставки XII съезда в Харькове / сост. Е. К. Ре-дин. – Х., 1902. – С. 32–34.

380. **Куріло, О. Ю.** Вклад наукових товариств та комітетів у створення музеїв та їх археологічних колекцій // Украинский музей : сб. науч. ст. – К., 2003. – С. 37–43.

Відомості про роботу музею витончених мистецтв.

381. **Лапіна, М. С.** Внесок Д. І. Каченовського у створення музею образотворчих мистецтв Харківського університету // № 142. – С. 96–97.

382. **Лапіна, М. С.** Місія університетського музею // Вечір. Харків. – 1985. – 2 лип.

383. **Лапина, М. С.** Музей изящных искусств Харьковского университета // История и археология Слободской Украины : тез. докл. и сообщ. Всеукр. конф. посвящ. 90-летию XII Археологического съезда. – Х., 1992. – С. 47–49.

384. **Лапіна, М. С.** Музей красних мистецтв та старожитностей Харківського університету // Літературна Харківщина : довідник / За заг. ред. М. Ф. Гетьманця. – Х., 1995. – С.239–241.

385. **Лапина, М. С.** Роль А. А. Потебни в создании Музея изящных искусств Харьковского университета // Творча спадщина О. О. Потебні і сучасні філологічні науки : (до 150-річчя з дня народж. О. О. Потебні) : тези респ. наук. конф. – Х., 1985. – С. 292–294.

386. **Мевиус [А. Ф.]** По поводу заседания Думы 2 ноября // Юж. край. – 1882. – 5 нояб.

Питання про відкриття музею красних мистецтв.

387. **[Мнение** профессора Н. Сумцова об отношении местного общества к музею изящных искусств при Харьковском университете] // Харьк. губерн. ведомости. – 1885. – 23 марта.

388. **Можейко, И.** В Харькове до революции был музей изящных искусств и древностей. А как он называется сейчас?" // Харьк. изв. – 2008. – 2 авг. – С. 12.

389. **Музей** древностей при университете в 1903 г. : [о пополнении колекции музея] // Юж. край. – 1903. – 24 дек. – С. 4.

390. **Музей** изящных искусств и древностей императорского харьковского университета : отд-ние гравюр ; коллекция гравюр А. Н. Алферова / общ. обзор, оценка коллекции и каталог ея сост. Н. И. Черноволот. – Х. : тип. и литогр. М. Зильберберг и С-вья, 1911. – 310 с. : рис.

391. **Музей** изящных искусств и древностей при университете // Харьков : путеводитель для туристов и экскурсантов. – 3 изд. – Х., 1915. – С. 97–109.

392. **Музей** изящных искусств при Харьковском университете // Указатель по делам печати. – 1878. – № 21. – С. 613–614.

393. **Музей** изящных искусств в Харькове : [о необходимости стр-ва в Харькове Музея изящных искусств] // Утро. – 1912. – 30 авг.

394. **Музей** изящных искусств и древностей имп. Харьковского университета // Юж. край. – 1905. – 15 мая. – С. 5.

395. **Музей** изящных искусств [при Харьковском университете] // Харьковский календарь на 1874 г. – Х., 1873. – С.245–246.

396. **Музей** изящных искусств и древностей имп. Харьковского университета : [о ценных пожертвованиях музею] // Харк. губерн. ведомости. – 1903. – 29 апр. – С. 2.

397. **Новые** картины в музее университета // Утро. – 1913. – 23 марта. – С. 5.

398. **Новый** музей : [проект нового здания для архитект., нумизмат. музеев, Музея изящ. искусств] // Юж. край. – 1903. – 30 нояб. – С. 5.

399. **О допущении** посторонних лиц к осмотру минцкабинета и Музея изящных искусств Харьковского университета : распоряжение МНП от 20 авг. 1860 (№ 27) // Журн. Мин-ва нар. просвещения. – 1860. – Ч. 108, № 8, ч. офиц. – С. 48.

400. [**О приобретениях** музея Харьковского университета] // Известия императорской археологической комиссии. – Спб., 1911. – С.73.

401. [**Об учреждении** музея изящных искусств при Харьковском университете] // Харьк. губерн. ведомости. – 1882. – 22 ; 25 окт.

402. **Осмотр** музеев [изящных искусств и этнографии профессором Санкт-Петербургского университета Ф. К. Волковым] // Юж. край. – 1910. – 18 сент. – С. 3.

403. **Отдел** церковных древностей при Музее изящных искусств Харьковского университета : [образован к открытию XII археол. съезда] // Юж. край. – 1902. – 5 нояб. – С.4.

404. [**1861 год : о**ткрыт для публики музей изящных искусств при Харьковском университете] // Историческая хронология Харьковской губернии / сост. К. П. Щелков. – Х., 1882. – С. 249.

405. **Те саме**. – репринт. изд. – Х., 2007. – С. 249.

406. [**Пожертвования** в Музей древностей В. С. Александровым собрания портретов малороссийских гетманов и фотографий малороссийских писателей] // Юж. край. – 1903. – 19 нояб. – С. 4.

407. **Пополнение** музея древностей // Юж. край. – 1903. – 3 июня. – С. 4.

408. **Редин, Е. К.** Музей изящных искусств и древностей императорского Харьковского университета (1805–1905) // Зап. император. Харьк. ун-та. – 1904. – № 3. – С. 43–106.

409. **Редин, Е. К.** Харьков как центр художественного образования юга России : (посвящается памяти И. Е. Бецкого) / Е. К. Редин. – Х. : Тип. губ. правления, 1894. – 36 с.

Про роль университета та його Музея красних мистецтв у художньому життi міста.

410. **Сумцов, Н. Ф.** Музей изящных искусств и древностей при Харьковском университете / Юж. край. – 1907. – 16 янв. – С. 4.

411. **Сумцов, Н. Ф.** Новые приобретения университетских музеев изящных искусств, древностей и этнографии // Юж. край. – 1907. – 15 нояб. – С. 4.

412. **Сумцов, Н. Ф.** [Об отношении местного общества к Музею изящных искусств] //Харьк. губерн. ведомости. – 1885. – 23 марта. – С. 1–2.

413. **Сумцов, Н.** Приобретения музея изящных искусств при Харьковском университете за последние два месяца // Харьк. губерн. ведомости. – 1885. – 6 июня.

414. **Скрипник, Г. А.** Етнографічні музеї України : становлення і розвиток / Г. А. Скрипник. – К. : Наук. думка, 1989. – 304 с. – Із змісту : Музей витончених мистецтв. – С. 215–216.

415. **Указатель** произведений, хранящихся в Музее изящных искусств при … Харьковском университете. – Х. : Унив. тип., 1883. – 194 с. – Из содерж.: Ч. 13: гравюры, офорты, хромолитографии и проч. Отд. 1: коллекция эстампов Фридриха Аделунга.

416. **Указатель** произведений, хранящихся в Музее изящных искусств при императорском Харьковском университете. – Х. : Унив. тип., 1877. – 251 с.

417. **Университетский** Музей изящных искусств // Стат. листок. – 1884. – № 3. – С. 37–41.

418. **Устинов, И. А.** Музей изящных искусств университета // Описание г. Харькова : путеводитель по г. Харькову : с прилож. подроб. плана города с сетью водопроводов и планов театров опер. и драмат. – Х., 1881. – С. 245–246.

419. **Фадєєва, О.** Колекція Фрідріха Аделунга // Ленін. зміна. – 1985. – 8 черв.

420. **Фойгт, К. К.** Историко-статистические записки об имп. Харьковском университете и его заведениях от основания университета до 1859 г. – Х. : Тип. ун-та, 1859. – 173 с. – Из содерж. : Музей изящных искусств. – С. 52–59.

421. **Харьковский** музей // Харьков. – 1878. – № 64.

422. **Чернова, М. Б.** Історія двох картин [в колекції музею, які були передані в 1878 р.] // Соціал. Харківщина. – 1971. – 27 черв.

423. **Черноволот, Н. И.** Музей изящных искусств и древностей Императорского Харьковского университета : отд. гравюр : коллекция гравюр А. Н. Алферова : общий обзор, оценка коллекции и каталог ее // Зап. император. Харьк. ун-та. – 1907. – № 2. – С. 1–32 ; 1909. – № 4. – С. 1–112. 1910. – № 1. – С. 113–176; № 2. – С.177–208 : – С. 209–310.

424. **Черноволот, Н. И.** Музей изящных искусств и древностей Харьковского университета : отд-ние гравюр. коллекции и ее каталог // Зап. Харьк. ун-та. – Часть неофиц. – 1907. – Кн. 2. – С. 1–32 ; 1909. – Кн. 4. – С. 1–112. [С. 1–33 : повторение ранее напечат. текста в кн. 2 за 1907 г.] ; 1910. – Кн. 1. – С. 113–176 ; Кн. 2. – С. 177–208 ; Кн. 4. – С. 204–310 ; 33 вкл. л. ил.

425. **Те саме.** – Х. : тип. и литогр. М. Зильберберга, 1911. – 310 с., 36 ил. – отд. отт.

426. **Чириков, Г. С.** Записки о происхождении и составе Музея изящных искусств при Харьковском университете // Указатель произведений, хранящихся в Музее изящных искусств при Харьковском университете / Г. С. Чириков. – Х., 1877. – Вып. 2. – С. 230–251.

427. **Чириков, Г.** Музей Харьковского университета // Санкт-Петербург. ведомости. – 1873. – № 162. – Подпись : Ч. Г. С.

Чириков, Г. С. Указатель произведений, хранящихся в Музее изящных искусств при Харьковском университете : В 3-х вип. / Г. С. Чириков. – Х. : Тип. ун-та, 1870–1873. – Вып. 1–3.

428. [Вып.] 1 : Скульптура. – 1870. – 75 с.

429. [Вып.] 2 : Живопись. Масляные картины. Акварели и рисунки. – 1877. – 251 с. – С. 212–229 : Алф. указ. художников по школам и столетиям.

430. [Вып.] 3 : Гравюры, офорты, хромолитографии и пр. – 1883. – 194 с.

Див. також №№ 257, 2816.

Мінералогічний музей

Заснований у 1807 р.

431. **Аэролит** : [в колекции Минерал. музея Харк. ун-та хранится метеорит, найден. в начале 1870-х гг. в Белгород. уезде Курской губернии] // Юж. край. – 1891. – 21 июня.

423. **[Из истории** Минералогического музея Харьковского университета] // Юж. край. – 1894. – 22 янв.

Колекція музею у 1860 р. складалася з 91457 експонатів.

433. **Карякин, Л. И.** История минералогического музея Харьковского университета // Минерал. сб. / Львов. геол. о-во. – 1956. – № 10. – С. 363–368.

2.1.1.2 Музей Харківського відділення «Русского технического общества»

434. **[Музей** Харьковского отделения императорского технического общества] // Юж. край. – 1886. – 2 февр.

435. **[Музей** Харьковского отделения Русского технического общества : новые экспонаты] // Юж. край. – 1882. – 4 окт.

2.1.1.3 Міський художньо-промисловий музей

Заснований у 1886 р., існував до 1919 р.

436. **Багалей, Д. И.** Доклад в Городскую Думу Председателя Музейной комиссии гласного профессора Д. И. Багалея [о гор. музее] // Журн. и докл. Харьк. Гор. Думы. – 1905. – Вып. 7. – С. 41–53.

437. **Багалей, Д. И.** О ближайших задачах, нуждах и потребностях Харьковского городского музея // Сб. Харьк. ист.-филол. о-ва. – 1911. – Т. 20. – С. 533–535.

438. **Багалей, Д. И.** Отчет о деятельности музейной комиссии и о состоянии городского Художественно-промышленного музея в 1909 г. // Изв. Харьк. гор. Думы. – 1909. – № 12. – С. 104–106.

439. **Багалей, Д. И.** Отчет о деятельности музейной комиссии и о состоянии Городского художественно-промышленного музея в 1907 году // Изв. Харьк. Гор. Думы. – 1908. – № 4. – С. 40–42.

440. **Багалей, Д. И.** Отчет о деятельности Музейной комиссии и о состоянии Городского художественно-промышленного музея в 1906 г. // Изв. Харьк. Гор. Думы. – 1907. – № 4.– С. 23–24.

441. **Багрянцева, Л. М.** Документальні джерела у вивченні історії Харківського художньо-промислового музею / Л. М. Багрянцева, Г. В. Корнієнко // Матеріали наукової конференції, присвяченої 110-річчю Харківського художньо-промислового музею. – Х., 1996. – С. 28–31.

442. **Бобин, М.** По поводу расширения Харьковского художественно-промышленного музея : [о необходимости создания мест. отд-ния природы, торговли и пром-сти Харькова] // Харьк. губерн. ведомости. – 1898. – 22 мая.

443. [**В Художественно-промышленном** музее готовится выставка и аукцион произведений искусства, принадлежащих частным лицам] // Юж. край. – 1892. – 15 окт.

444. **Воскресенский.** Харьковский городской музей : [о коллекциях этногр. отд-ния музея] // Харьк. губерн. ведомости. – 1899. – 17 июня.

445. **Выборы** председателя Комиссии по заведыванию Городским музеем : [избран Е. П. Любарский] // Журн. Харьк. Гор. Думы. – 1895. – № 4 (1 марта). – С. 85–86.

446. **Головко, О. М.** Участь С. О. Раєвського у заснуванні в Харкові Художньо-промислового музею [1886 р.] / О. М. Головко, С. І. Посохов // № 76. – С. 50–51.

447. [**Городская** дума] // Юж. край. – 1886. – 17 мая.

На засіданні Міської думи розглядалось питання про відкриття Художньо-промислового музею.

448. **[Городской** художественно-промышленный музей] // Юж. край. – 1892. – 18 дек.

449. **Городской** художественно-промышленный музей // Изв. Харьк. Гор. Думы. – 1916. – № 10–12. – С. 277.

450. **Губа, Г.** Коллекция мастеров кисти : [к 100-летию со дня открытия первого на Украине Гор. худож.-пром. музея] // Крас. знамя. – 1986. – 31 дек.

451. **Гусев, А. Н**. Городской художественно-промышленный музей // Харьков : его прошлое и настоящее / А. Н. Гусев. – Х., 1902. – С. 323.

452. * **Данилевский, Г. П.** Доклад Городской думе по вопросу об открытии Промышленно-художественного музея в г. Харькове : [история вопр.]. – Х., 1882. – 5 с.

453. **Даниленко, В. Я.** Был в Харькове музей : [из истории гор. худож.-промышл. музея] // Техн. эстетика. – 1988. – № 3. – С. 23.

454. **Денисенко, О. Й.** До історії створення та діяльності Харківського художньо-промислового музею // № 463. – С. 3–9.

455. **Денисенко, О.** Художньо-промисловий музей : погляд крізь роки // Слобода. – 1997. – 19 февр. : фот.

456. **Денисенко, О. Й.** "Щоб створити музей, потрібно багато праці, багато сил..." : з історії Харк. худож.-пром. музею // Панорама. – 1997. – № 2, янв. – С. 12.

457. **Деятельность** художественно-промышленного музея г. Харькова // Харьк. губерн. ведомости. – 1904. – 9 июня.

458. **До 120-річчя** відкриття Харківського міського художньо-промислового музею : [комплект репрод. / кер. проекту В. В. Мизгіна ; фотозйомки і дізайн В. Шандиби ; текст О. Денисенко]. – Х. : Поліарт, 2006. – 1 обкл. (24 окр. арк., 2 арк. тексту).

459. **Заседание** Городской думы : [избрание финан. комис. и руководство гор. худож.-пром. музея] // Юж. край. – 1892. – 14, 18 марта.

460. [**К вопросу** об открытии школы рисования при Городском музее] // Журн. Харьк. Гор. Думы. – 1892. – № 42 (2 окт.). – С. 570.

461. **Кацай, В. І.** Харківський міський художньо-промисловий музей та університетський музей красних мистецтв і старожитностей напередодні реорганізації у 1920 році : (за матеріалами ДАХО) // № 463. – С. 38–42.

462. **Лапіна, М. С.** Роль Г. П. Данилевського у створенні Художньо-промислового музею у Харкові // № 463. – С. 9–13.

463. **Матеріали** наукової конференції, присвяченої 110-річчю Харківського художньо-промислового музею / Харк. худож. музей, Харк. істор. музей ; [упоряд. О. Й. Денисенко, Л. Л. Рибальченко]. – Х., 1996. – 86 с.

464. [**О состоянии** городского художественного музея в 1886–1890 гг. : из отчета] // Харьк. губерн. ведомости. – 1890. – 7 февр.

465. **Об устройстве** [художественно-промышленного музея в г. Харькове] // Юж. край. – 1885. – 23 дек.

466. [**Об устройстве** художественно-промышленного музея в Харькове] // Юж. край. – 1886. – 13 апр.

467. **Об устройстве** этнографического отдела в Городском музее : [роль А. Н. Краснова в орг. отд.] // Журн. Харьк. Гор. Думы. – 1896. – № 17 (2 дек.). – С. 385–393.

468. **[Открыта** студия рисования, живописи и скульптуры при Художественном музее под руководством художника Е. Е. Трейдера] // Харьк. губерн. ведомости. – 1891. – 6 окт.

469. **Отчет** о деятельности музейной комиссии, о состоянии городского Художественно-промышленного музея в 1904 году и школы рисования и живописи в 1903–1904 акад. году // Журн. и докл. Харьк. Гор. Думы. – 1906. – Вып. 8. : прил. – С. 88–109.

470. **Отчет** Харьковского общества любителей изящных искусств : с 1-го окт. 1889 г. по 1 янв. 1891 г. – Х. : Тип. А. Дарре, 1891. – 18 с.

Подані відомості про організацію Міського музею.

471. **Павлова, О. Г.** Роль Харківського художньо-промислового музею в розвитку мистецтва в кінці XIX – початку XX ст. // Проблемы истории и археологии Украины : материалы V Междунар. науч. конф. ..., 4–6 нояб. 2004 г. – Х., 2004. – С. 110–111.

472. **Павлова, О. Г.** Харьковский художественно-промышленный музей : к истории создания // Россия и Украина : вместе или врозь : материалы междунар. науч. конф. / Федер. агенство по образованию Российской Федерации, Гос. образовател. учреждение высшего профессион. образования "Моск. гос. ун-т сервиса", Гос. ун-т высшей шк. экономики, Харьк. нац. ун-т им. В. Н. Каразина. – М., 2006. – С. 115–126.

473. **Півненко, А.** З історії музейної справи в Харкові : [про Худож.-пром. музей, що діяв у XIX – на початку XX ст.] // Образотв. мистец. – 1988. – № 1. – С. 18–19.

474. **[Пополнение** фонда Городского музея за счет завещанных дворянином Е. М. Идяновым картин, скульптурных изваяний] // Журн. Харьк. Гор. Думы. – 1894. – № 1 (14 февр.). – С. 10–11.

475. **Проекты** уставов Городского хозяйственно-промышленного музея и школы рисования // Журн. Харьк. Гор. Думы. – 1892. – № 43 (9 окт.). – С. 585–587.

476. **Путеводитель** по Харьковскому городскому художественно-промышленному музею и этнографическому отделу. – Х. : Печат. дело, 1902. – 79 с.

477. * **Равикович, Д. А.** Местные художественные музеи II-ой половины XIX – начала XX века // Тр. НИИ музееведения. – 1962. – Вып. 7. – С. 63–117.

Відомості про Харківський художньо-промисловий музей.

478. **Раевская, М. Д.** Художественно-промышленный музей в Харькове // Харьк. губерн. ведомости. – 1884. – 6 мая.

479. **Те саме.** – [Х., 1883]. – 15 с. – Отт. ст. из. газ. Харьк. губерн. ведомостей.

480. * **Раевский, С. А.** Проект положения о Харьковском городском художественно-промышленном музее. – Х., 1890.

481. **Расширение** Городского музея // Утро. – 1911. – 18 февр. – С. 4.

482. **Савицька, Л. Л.** Художньо-промисловий музей у художньому житті Харкова на початку XX століття // № 463. – С. 23–27.

483. **Соколюк, Л. Д.** Роль М. Д. Раєвської-Іванової у створенні Художньо-промислового музею в Харкові // № 463. – С. 19–23.

484. **Сошникова, О. Н.** В преддверии праздника : [к 120-летию со дня открытия в Харькове Художеств.-пром. музея : интервью с зам. директора Ист. музея по науч. работе О. Н. Сошниковой] / записал А. Шульгин // Ангреме : журн. об искусстве. – 2006. – № 1. – С. 30–33.

485. **Сумцов, Н. Ф.** Городской музей : [к истории Худож.-пром. музея] // Юж. край. – 1911. – 16 июля.

486. **[Устройство** аукциона произведений искусства, принадлежащих частным лицам в Городском художественно-промышленном музее] // Юж. край. – 1892. – 9 дек.

487. * **Фесенко, И.** Заметка о художественно-промышленном музее и его значении для Харькова // Харьк. губерн. ведомости. – 1879. – № 55, 56.

488. **[Харьковская** Городская дума : рассматривался вопр. об утверждении устава Худож.-пром. музея] // Юж. край. – 1892. – 4, 10 окт.

489. **[Харьковский** городской музей пополнился картинами Мясоедова и Дубовского] // Искусство и худож. пром-сть. – 1899–1900. – № 16. – стб. : 381–382.

490. **[Харьковский** городской художественно-промышленный музей] // Юж. край. – 1892. – 23 янв.

491. **Харьковский** городской художественно-промышленный музей // Харьков : путеводитель для туристов и экскурсантов. – 3-е изд. – Х., 1915. – С. 87–110.

492. **[Харьковский** городской художественно-промышленный музей] : провинц. заметки // Искусство и худож. пром-ть. – 1901. – № 13–14. – Стб. 203–204.

493. **[Харьковский** художественно-промышленный музей : выст. картин из част. коллекций] // Харьк. губерн. ведомости. – 1887. – 7 нояб.

494. **Художественно-промышленный** музей : [Д. И. Багалей представил проект расширения худож.-пром. отд-ния музея] // Харьк. губерн. ведомости. – 1905. – 14 мая.

495. **Чернов, Л.** Слово про Альма-матер : [Харьк. худож.-пром. ін-т] // Прапор. – 1972. – № 7. – С. 106–109.

Згадується започаткування Художнього музею при Харківському університеті у XIX столітті.

496. **Экстренное** земское собрание Харьковского уезда // Харьк. губерн. ведомости. – 1888. – 2 дек.

Відомості про колекцію міських промислів в Художньо-промисловому музеї.

2.1.1.4 Харківський єпархіальний церковно-археологічний музей

Заснований у 1913 р., існував до 1920 р.

497. **Бахтіна, С. А.** До проблеми внеску Харківського єпархіального церковно-археологічного товариства та музею при ньому у вивчення пам'яток церковної старовини на Слобідській Україні (1913–1920 рр.) // Науково-методична конференція професорсько-викладацького складу та аспірантів інституту за підсумками науково-творчої роботи за 1995 р. : тези доп. / Харк. худож.-пром. ін-т. – Х., 1996. – С. 60–62.

498. **Бахтіна, С. А.** Історія Харківського єпархіального церковно-археологічного товариства і Харківського єпархіального церковно-археологічного музею на сторінках часопису "Вера и Разум" // Науково-теоретичні здобутки Слобідської України : про часопис "Віра і Розум", його проблематику : міжнар. наук. конф., присвяч. 115-річчю від дня

виходу у світ першого номеру часопису "Віра і Розум" (жовт. 1999 р.) : ювілейн. зб. наук. пр. за матеріалами наук. доп. міжнар. конф. – Х., 1999. – С. 41–47. – Бібліогр. : 17 назв.

499. **Бахтіна, С. А.** З історії церковних старожитностей Харківщини // № 76. – С. 49–50.
Відомості про музеї Харківщини.

500. **Бахтина, С. А.** К проблеме изучения истории Харьковского епархиального церковно-археологического музея (1913–1920 гг.) // Материалы и тезисы научной конференции, посвященные 30-летию кафедры историографии, источниковедения и археологии ХГУ (II Астаховские чтения), 1–2 нояб. 1994 г. – Х., 1994. – С. 13–14.

501. **Бахтіна, С. А.** Харківське єпархіальне товариство і Харківський єпархіальний церковно-археологічний музей : сторінки історії. 1913–1920 рр. // 200 років Харківській єпархії Української Православної церкви : матеріали наук.-практ. конф., 27 трав. 1999 р. – Х., 1999. – С. 30–33.

502. **Бахтіна, С. А.** Харківське єпархіальне церковно-археологічне товариство і Харківський єпархіальний церковно-археологічний музей : внесок в формування духовної культури Слобідської України (1913–1920) : (до 85-річчя від дня заснування) // № 509. – С. 74–79. – Бібліогр. : с. 78–79.

503. * **Вербицкий, А.** Харьковский епархиальный церковно-археологический музей // Пастырь и паства. – 1916. – № 5. – (прилож. к журн. "Вера и разум").

504. **Драненко, А.** Из истории церковно-краеведческого музея : [Харьк. епарх. музей церков. древностей (1913–1920)] // Харьк. епарх. ведомости. – 2004. – № 1. – С. 11.

505. **Загоровский, Н.** Открытие Харьковского епархиального церковно-археологического общества и музея при нем 19 мая 1913 г. / Н. Загоровский. – Х. : Епарх. тип., 1913. – 18 с.

506. **Те саме** // Вера и разум. – 1913. – № 10.

507. **Закладка** епархиального дома [для епархиальной библиотеки и музея] // Харьк. губерн. ведомости. – 1910. – 23 июля.

508. **Музей** церковных древностей : [Харьк. архиепископ Арсений подарил музею первую печат. "Библию", несколько икон, фотоальбом] // Харьк. губерн. ведомости. – 1912. – 25 мая.

509. **Науково-теоретичні** здобутки Слобідської України : філософія, релігія, культура (досвід ретросп. аналізу) : міжнар. наук.

конф., присвяч. 85-річчю Харк. єпарх. церков.-археол. музею, яка відбулась 2–3 черв. 1999 р. в м. Харкові : зб. наук. ст. за матеріалами конф. – Х. : Курсор, 1999. – 191 с.

510. [**Об открытии** в г. Харькове епархиального церковно-археологического общества и при нем музея церковных древностей] // Известия императорской археологической комиссии. – Спб., 1912. – С. 69. – (прибавление к вып. 46).

511. **Те саме** // Юж. край. – 1912. – 13 мая.

512. [**Об открытии** в г. Харькове Археологического музея] // Рус. библиофил. – 1912. – № 6. – С. 81.

513. **Открытие** археологического общества : [епарх. церков.-археол. о-во и музей при нем во главе с С. П. Фоминым] // Харьк. губерн. ведомости. – 1912. – 13 мая.

514. * **Открытие** Харьковского епархиального церковно-археологического общества и музея при нем. – Х., 1913.

515. **Открытие** церковно-археологического общества и музея // Харьк. губерн. ведомости. – 1913. – 21 мая.

516. **Те саме** // Юж. край. – 1913. – 20 мая.

517. * **Проект** устава Харьковского Епархиального Церковно-Археологического Общества и музея при нем // Вера и Разум. – 1912. – № 12.

518. **Романовский, В.** Пам'яткознавча діяльність Харківського єпархіального церковно-археологічного товариства (1913–1920 рр.) // Харковский исторический альманах. – Х., 2003. – Весна-лето. – С. 45–41. – Бібліогр. : 44 назв.

519. **Скирда, І. М.** До питання вивчення та дослідження церковних старожитностей на XII археологічному з'їзді в Харкові // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : зб. наук. пр. / ХНУ ім. В. Каразіна. – Х., 2004. – Вип. 7. – С. 198–207. – Бібліогр.: 18 назв.

520. **Сумцов, Н. Ф.** [Отзывы о студенческих сочинениях М. Сидоренко и В. Попова "Иконописные изображения Церковно-археологического музея при Харьковском университете"] // Зап. Император. Харьк. ун-та. – 1910. – Кн. 2, ч. офиц. – С. 31–34, 35–36.

521. **Сумцов, Н. Ф.** Местные церковно-археологические музеи // Юж. край. – 1913. – 23 мая.

522. **Сумцов, Н. Ф.** Церковні музеї в Харкові // Слобожане : історико-етнограф. розвідка / М. Ф. Сумцов. – Х., 2002. – С. 223–227.

523. **Церковно-археологический** музей : [передача отд. церков. археологии ХИФО в духов. семинарию] // Харьк. губерн. ведомости. – 1903. – 21 окт. – С. 3.

2.1.1.5 Кустарний музей

524. **[Кустарный** музей Харьковской уездной земской управы] // Юж. край. – 1891. – 6 марта.

525. **Харьковский** кустарный музей : [при Харьк. уезд. зем. управе] // Юж. край. – 1891. – 3 апр. – Подпись : В. В.

2.1.1.6 Педагогічний музей

526. **Педагогический** музей : [об устройстве в Харькове] // Юж. край. – 1899. – 24 окт.

527. **Харьковский** педагогический музей : [о деятельности педагог. музея Харьк. педагог. о-ва] // Юж. край. – 1916. – 16 дек. – С. 7.

2.1.1.7 Музей бджільництва

Заснований у 1889 р.

528. **[Вопрос** о предоставлении помещения для Музея пчеловодства, открытого в 1889 г] // Юж. край. – 1891. – 13 мая.

529. **[Общество** любителей пчеловодства : поднят вопр. о помещении для Музея пчеловодства открытого в 1889 г.] // Юж. край. – 1891. – 13 мая.

2.1.1.8 Пересувні музеї

530. **[Музей** Лебзина : представлены восковые фигуры] // Юж. край. – 1894. – 8, 7 июня ; 17 июля.

531. **Музей** Ф. Патека : [в коллекции фигуры, изображающие народы разных стран] // Юж. край. – 1895. – 9 июля.

532. **Музей :** [открытие музея Шульце-Беньковского, в коллекции которого представлены восковые фигуры, худож. произведения] // Юж. край. – 1895. – 29 апр.

533. **[Музей-паноптикум** Шульце-Беньковского : прибытие в Харьков] // Юж. край. – 1895. – 23 апр.

534. **Музей** Л. Ф. Шульце-Беньковского : [закрытие музея и отъезд в г. Ростов-на-Дону] // Юж. край. – 1895. – 21 мая.

535. **Хроника** : ["Лондонский музей" (медицинский) г. Невольда в доме Рыжова по ул. Московской] // Харьк. губерн. ведомости. – 1881. – 4 окт.

2.2 РАДЯНСЬКИЙ ПЕРІОД У МУЗЕЙНІЙ ПРАКТИЦІ

2.2.1 Трансформація музейної справи у 20–30-х роках XX століття

2.2.1.1 Загальні матеріали

536. **Будинок** музеїв : [рішення про створення у Харкові Будинку музеїв] // Комуніст. – 1929. – 13 лип.

537. **Дубровський, В. В.** Музеї на Україні / В. В. Дубровський. – [Х.] : ДВУ, 1929. – 60 с.

Містить відомості про харківські музеї 20-х років XX століття.

538. * **Дубровський, В. В.** Чергові завдання сучасного музейного будівництва на Україні. – К., 1927.

539. **Євтушенко, С.** Музейна історія Харкова 1920–1930-х рр. // Наукова конференція "Художнє життя Харкова першої третини XX століття" : тези доп. і повідомл. / Харк. худож.-пром. ін-т. – Х., 1993. – С. 22–23.

540. **Кацай, В. І.** Створення та діяльність ГубКОПМИСу і перші реформування музейної мережі Харкова у 1920–22 роках // Науково-теоретичні здобутки Слобідської України : філософія, релігія, культура : міжнар. наук. конф. ... : зб. наук. ст. за матеріалами конф. – Х., 2000. – С. 7–10.

541. **Кацай, В. І.** Створення та діяльність ГубКОПМИСу та його музейної секції в Харкові на початку 20-х рр. // Наукова конференція "Художнє життя України першої третини XX століття" : тези доп. і повідомл., 19–21 груд. 1995 р. / Харк. худож.-пром. ін-т. – Х., 1995. – С. 23–25.

542. **Маньковська, Р. В.** З історії музейної справи України : принципи експозиційного показу музейних збірок в 20-ті рр. XX ст. //

Краєзнавство. – 1999. – № 1–4. – С. 128–133. – Бібліогр. : с. 133 (45 назв.).

543. **Маньковська, Р. В.** Музейництво в Україні : питання теорії і практики (1917 – черв. 1941 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук / Р. В. Маньковська ; НАН України, Ін-т історії України. – К., 1997. – 21 с.

544. **Маньковська, Р. В.** Наукова концепція класифікації музеїв і формування музейної мережі в Україні в 20-х рр. XX ст. // VIII Всеукраїнська наукова конференція "Історичне краєзнавство і культура" : (наук. доп. та повідомл.). – К., 1997. – Ч. 1. – С. 417–420.

545. **Маньковська, Р. В.** Репресії серед музейних працівників в кінці 20–30-х рр. // З архівів ВУЧК, ГПУ, НКВД, КГБ. – 1997. – № 1–2. – С. 263–271. – Прим. (л-ра) : с. 270–271.

546. **Музеї**, виставки, бібліотеки // Харків : корот. провідник по столиці України. – Х., 1932. – С. 37–40.

Відомості про музей революції, Всеукраїнський соціальний музей ім. Артема, музей Українського мистецтва, Державний художньо-історичний музей, Український технічний музей, Всеукраїнський сільсько-господарський музей.

547. **Музеї** та виставки [Харкова на 1927 р.] // Провідник по Харкову з назвами вулиць та планом м. Харкова : кн. потріб. для всіх. – Х., 1927. – С. 54–56.

Короткі довідки про музеї: адреса, часи роботи, призвища директорів.

548. **Музеї** та виставки // Екскурсійні об'єкти по м. Харкову. – Х., 1938. – С. 4–7.

Відомості про музеї: Український Центральний музей революції, Історичний, краєзнавчий ім. Артема, Українська картинна галерея, Галерея картин Т. Г. Шевченка, Музей гігієни праці, зоологічний парк і зоомузей, зоомузей Харківського державного університету.

549. **Нестуме, О. О.** Становлення державних органів охорони пам'яток історії та культури в Радянській Україні (1918–1919 рр.) // Історія України : маловідомі імена, події, факти : зб. ст. – К. ; Донецьк, 2001. – С. 381–392.

Відомості про створення у 1919 р. у Харкові при губернському відділі народної освіти секцій музейної та охорони пам'яток.

550. **Носів, А.** Музейна справа в краєзнавчій роботі // Краєзнавство. – 1924. – № 2. – С. 9–13.

551. **Омельченко, Ю. А.** История музейного строительства на Украине, 1917–1932 гг. : (на материалах музеев ист. и краевед. профилей)

: автореф. дис. ... канд. ист. наук / Ю.А. Омельченко ; Киев. гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко. – К., 1972. – 27 с.

552. **Омельченко, Ю. А.** Охорона пам'яток і музейне будівництво на Україні у перші роки радянської влади // Укр. іст. журн. – 1971. – № 1. – С. 102–108.

553. * **Організація** Музею праці на Україні : новини // Діло. – 1926. – Чис. 133.

554. **Панченко, І. С.** З історії музейної справи на Харківщині [30-ті рр. XX ст.] // Культура України. – Х., 2000. – Вип. 6 : музеєзнавство. – С. 260–264.

555. **Панченко, І. С.** Музейна справа : формування системи керівних органів на Харківщині на початку XX ст. // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Х., 2001. – Вип. 5. – С. 45–54.

556. **Панченко, І. С.** Огляд джерел з історії музейної справи на Харківщині (20–30 рр. XX ст.) // № 162. – С. 75–77.

557. **Петрикова, В. Т.** Бібліографічна діяльність з краєзнавства в музеях Харківщини в післяреволюційний період // № 142. – С. 36–38.

558. **По харьковским** музеям : [информ. о посещаемости музеев] // Пролетарий. – 1928. – 26 янв.

559. **Скрипник, Г. А.** Музей як центри розвитку народознавства на Україні (1917–1932 рр.) // Етнографічні музеї України : становлення і розвиток. – К., 1989. – С. 106–169.

Містяться відомості про музеї Слобожанщини.

559а. **Слобожанщина** в екскурсіях / ред. : О. Ветухов, Т. Відкуп. – Х. : Харк. екскурс. секція окрметодкому, 1928. – 23 с. – Із змісту: екскурсії по музеях. – С. 14–16, 21–23.

Український музей : збірник / Упр. наук. установами У.С.Р.Р. ; за ред. П. Курінного та ін. – К., 1927 –

560. Т.1. – VI, 124, [2] с., [27] арк. ілюстр.

561. **Філянський, М.** До музейних справ у нових умовах життя // Черв. шлях. – 1925. – № 3. – С. 218–221.

562. **Чадаєва, К. Ю.** Розвиток музейної справи в Україні в 1920–1930 роки // № 162. – С. 73–75.

2.2.1.2 Окремі музеї Харкова 20–30 років XX ст.

Музей революції

Заснований у 1926 р.

563. **Адамович, Е.** Справа пролетарського музею – не "музейна" справа. Утворюйте по заводах гуртки "Друзів музею революції" // Харк. пролетар. – 1931. – 30 жовт.

564. **Альбом** Музея революции : [навстречу XX годовщине РККА] // Крас. знамя. – 1938. – 28 янв.

565. * **Музей** Революції У.С.Р.Р. : [намічене відкриття при ВУЦВК] : новини. – Діло. – 1926. – Чис. 102.

566. **Новые** картины для Музея революции // Крас. знамя. – 1938. – 20 янв.

567. **Передвижная** выставка "30 лет ВКП(б)" [в Харьковском музее революции] // Харьк. пролетарий. – 1928. – 21 марта.

569. **У Музеї** революції : [про відкриття нового від. з історії ВКП(б)] // Соціаліст. Харківщина. – 1936. – 12 верес. ; 16 листоп.

Див. також № 548.

Музей Слобідської України ім. Г. С. Сковороди

Заснований на базі Міського художньо-промислового у 1920 р., у 1922 присвоєно ім'я Г. С. Сковороди, з 1930 р. – Український державний історичний музей ім. Г. С. Сковороди

570. **Бюлетень** [Музея Слобідської України ім. Г. С. Сковороди]. – Х., 1925–1928.

571. **Вивченя** України : дослідж. 1920–1923 рр., зроблені співпрацівниками Музею Слобідської України на Харківщині // Бюлетень / Музей Слобід. України. – 1925. – Ч. 1. – С. 18–21.

572. **Виставка** пам'яті Квітки-Основ'яненка : (Музей Слобід. України) // Літ. і мистецтво : дод. до газ. Вісті ВУЦВК. – 1929. – 12 січ.

573. **Вінже, К.** Музей Слобідської України ім. Сковороди // Вісті ВУЦВК. – 1926. – 21 жовт.

574. **Данковська, Р. С.** Історія Етнографічного відділу ім. Потебні та книгозбірні Музею Слобідської України // № 571. – С. 16–19.

575. **Данковська, Р. С.** Історія музею Слобідської України ім. Г. С. Сковороди // № 571. – 1925. – Ч.1. – С. 7–11.

576. **Данковская, Р.** Музей Слободской Украины имени Сковороды // Изв. центр. бюро краеведения. – 1925. – № 4. – С. 112.

577. **Данковська, Р. С.** Про пожежні значки Слобожанщини минулих часів : (з приводу колекції Музею Слобідської України) // Бюлетень / Музей Слобід. України ім. Г. С. Сковороди. – 1927–1928. – № 4–5. – С. 37–46.

578. **Данковська, Р.** Санки в обряді "вечері" : (на основі колекції Харк. музею Слобід. України ім. Г. Сковороди) // Матеріали до етнології й антропології / Етногр. коміс. НТШ. – Л., 1929. – Т. 21–22, Ч. 1. – С. 289–195.

579. **Данковская Р.** Этнографические предметы на осенней выставке Музея Слободской Украины в 1925 г. // Этнография. – 1926. – № 1–2. – С. 303–304.

580. **Те саме** // Вечір. радіо. – 1927. – № 342.

581. **Доклади** на з'єднаних засіданнях Музею та етнографічної секції Харківського Губкопмису 1920–21 рр. // № 571. – С. 22–23.

582. **Доклади** на з'єднаних засіданнях Музею С.У. та етнографічної комісії наукового відділу Вукопмису, 1921–1922 рр. // № 571. – 24–25.

583. **Дудко, Д. М.** Музей Слобідської України ім. Г. С. Сковороди // № 162. – С. 13–14.

584. **Єрофіїв, І.** Виставка в Музеї Слобідської України ім. Сковороди // Червон. шлях. – 1927. – № 12. – С. 190–191.

585. **Єрофіїв, І.** Виставка пам'яті Квітки-Основ'яненка (в Музеї Слобідської України) // Червон. шлях. – 1929. – № 2. – С. 199. – 200.

586. **Єрофіїв, І.** Виставка у Слобожанському музеї ім. Г. С. Сковороди // Червон. шлях. – 1925. – № 4. – С. 265–268.

587. **Єрофіїв, І.** З архівних матеріалів : спадщина Гоголів-Яновських : (рукописи в Музеї Слобід. України) // Червон. шлях. – 1926. – № 11–12. – С. 249–251.

588. **Єрофіїв, І.** Із архівних матеріалів : Пушкін в малярстві : (новознайд. мал. в Музею Слобід. України) // Червон. шлях. – 1927. – № 3. – С. 196–197.

589. **Єрофіїв, І.** Із архівних матеріалів : список балади П. Гулака-Артемовського "Пан Твардовський" : (з рукоп. від. Музею Слобід. України) // Червон. шлях. – 1927. – № 5. – С. 205–206.

590. **Єрофіїв, І.** Літературна старовина : автограф на кн. Квітки-Основ'яненка придбав Музей Слобід. України // Червон. шлях. – 1928. – № 3. – С. 139–140.

591. **Єрофіїв, [І.]** Музей Слобідської України // Глобус. – 1928. – № 18. – С. 287.

592. **Ерофеев, И.** Музей Слободской Украины им. Сковороды // Пламя. – 1925. – № 9. – С. 10–11.

593. **Єрофіїв, І.** Нова колекція писанок в Музеї Слобідської України ім. Сковороди // Червон. шлях. – 1926. – № 1. – С. 260–262.

594. **Єрофіїв, І.** Новий рукопис Гоголя : (з рукоп. від. Музею Слобідської України) // Червон. шлях. – 1926. – № 2. – С. 175–176.

595. **Єрофіїв, І.** Нові експонати в музеї Слобідської України ім. Сковороди : (жовтн. вист.) // Червон. шлях. – 1926. – № 11–12. – С. 248–249.

596. **Єрофіїв, І.** Рукопис О. Шишацького-Ілліча : (з музею Слобід. України) // Червон. шлях. – 1926. – № 3. – С. 212–214.

597. **Єрофіїв, І.** Рукописний збірник початку XIX ст. : (Музей Слобід. України) // Червон. шлях. – 1927. – № 9–10. – С. 236–237.

598. **Єрофіїв, І.** Семирадський та його картина в Слобожанському музею ім. Сковороди // Червон. шлях. – 1926. – № 4. – С. 221–222.

599. **Завдання** й досягнення Музею Слобідської України ім. Сковороди // № 571. – С. 5–6.

600. **Завдання** й досягнення музею Слобідської України ім. Сковороди // № 571. – С. 5–6.

601. **Лев, І.** Свідки минулого України : [Музей Слобід. України ім. Сковороди] // Комсомолець України. – 1927. – 11 верес. : фот.

602. **Лейбфрейд, А. Ю.** К истории застройки, окружавшей здание музея Слободской Украины им. Г. С. Сковороды // № 157. – С. 10–11.

603. **Лобода, А. М.** Судьба этнографии на Украине, 1917–1925 гг. // Этнография. – 1926. – № 1–2. – С. 201–210.

Відомості про передачу колекції етнографічного музею ХІФТ у етнографічний відділ Музею Слобідської України.

604. **Музей** Слободской Украины // Коммунист. – 1923. – 17 окт.

605. **Музей** Слобідської України : [хроніка] // Червон. шлях. – 1923. – № 8. – С. 277–278.

606. **Музей** Слобідської України // Бюлетень / Музей Слобідської України ім. Сковороди. – 1925. – Ч. 1. – 45 с.

607. **Ніколаєв, О. О.** Історичний відділ Музею Слобідської України // Там саме. – С. 12–13.

608. **Ніколаєв, О. О.** Художній відділ імені художника, акад. С. І. Васильківського // Там саме. – С. 14–15.

609. **Нові** експонати в Музеї Слобідської України // Червон. шлях. – 1928. – № 12. – С. 222–223.

610. **Перші** Сумцовські читання : тези наук. конф., присвяч. 75-річчю Музею Слобід. України ім. Г. С. Сковороди. 17–18 квіт. 1995 р. – Х., 1995. – 60 с.

611. **Рибальченко, Л. Л.** З історії Музею Слобідської України [20-ті роки] // № 76. – С. 47–48.

612. **Рибальченко, Л. Л.** Краєзнавча робота Музею Слобідської України ім. Г. С. Сковороди (20-і рр. XX ст.) // № 162. – С. 15–16.

613. **Рыбальченко, Л. Л.** О некоторых аспектах деятельности музея Слободской Украины им. Г. С. Сковороды в 20-е – начале 30-х годов // № 157. – С. 11–13.

614. **М. Ф. Сумцов** : [творчий внесок вченого в організацію музею Слобідської України] // № 571. – С. 9–11.

615. **Сумцовские** семинарии : [возрождены традиции проведения семинаров "Музей Слобожанщины", основ. Н. Ф. Сумцовым] // Круг. – 1995. – № 2. – С. 5.

616. **Чаров, А.** Музей Слобідської України ім. Сковороди // Всесвіт. – 1929. – № 3. – С. 22–24. : ілюстр.

617. **Чернікова, І. В.** Пам'яткоохоронна діяльність музею Слобідської України імені Г. С. Сковороди : (перша пол. 20-років XX ст.) // № 168. – С. 85–87.

618. **Шмит, Ф. И.** Исторические, этнографические, художественные музеи : очерк истории и теории музейного дела / Ф. И. Шмит. – Х. : Союз, 1919. – 103 с.

619. **Шості** Сумцовські читання : зб. матеріалів наук. конф. присвяч. 80-річчю Музею Слобідської України ім. Г. С. Сковороди, 14 квіт. 2000 р. / Упр. культури Харк. облдержадміністрації, Харк. іст. музей. – Х. : ХДАДТУ, 2000. – 134 с.

Соціальний музей ім. Артема

Заснований у 1926 р.

620. **Бездрабко, В. В.** М. Криворотченко й ідея соціального музею : [про гром.-політ. діяча, заст. голови Укр. ком. краєзнавства, першого зав. Всеукр. соц. музеєм ім. Артема в Харкові] // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. – Х., 1997. – С. 14–19. – Бібліогр. : 5 назв.

621. **Брік, Я.** Свічадо України : Всеукр. соц. музей ім. Артема : нарис // Всесвіт. – 1928. – № 43. – С. 8–9.

622. **Виставка** "Художник – сьогодні" : [відкриття вист. в Музеї ім. Артема спілкою Робмис] // Комуніст. – 1927. – 16 лют.

623. **Врона, І.** До відкриття 1-ї Всеукраїнської виставки АРМУ : (Соц. музей у Харкові) // Нове мистецтво. – 1927. – № 12–13. – С. 3–5.

624. **Картины** для выставки "История Харькова" [в музее им. Артема] // Харьк. рабочий. – 1938. – 19 марта.

625. **На першій** виробничій виставці художників [в Соц. музеї ім. Артема] // Комуніст. – 1927. – 23 лют.

626. **Открытие** Социального музея им. тов. Артема // Харьк. пролетарий. – 1926. – 25 дек.

627. **[Приезд** Ф. И. Шмита в Харьков с целью устройства Социального музея] // Театр, литература, музыка, балет, графика, живопись, кино. – 1922. – № 5. – С. 13.

628. **Пущин, Н.** Социальный музей имени Артема // Пролетарий. – 1927. – 13 янв.

629. **Работы** по созданию Социального музея [в Харькове] : хроника // Театр, лит., музыка, балет, графика, живопись, кино. – 1922. – № 11. – С. 17.

630. **Соболь, И.** Выставка плакатов в Социальном музее им. т. Артема // Пламя. – 1924. – № 2. – С. 18.

631. **Соціальний** музей ім. тов. Артема // Червон. шлях. – 1923. – № 9. – С. 220.

632. **Хмурий, В.** "Художник сьогодні" : [стаття] // Всесвіт. – 1927. – № 10. – С. 8–9.

Виставка "Художник сьогодні" в Соціальному музеї ім. Артема.

633. **Художественные** сокровища Украины : грав. во Всеукр. социал. музее им. Артема / фот. А. Букника // Пламя. – 1926. – № 3. – С. 8–9 : 8 фот.

634. **Шпітерс, Г.** В монастирських стінах : Соціал. музей ім. Артема // Всесвіт. – 1926. – № 13. – С. 10–11.

Музей українського мистецтва

635. **Виставка** українського народного мистецтва [в Музеї українського мистецтва] // Червон. шлях. – 1924. – № 6. – С. 249.

636. **Відчитна** виставка за 1923 рік. – Х.: Червон. шлях, 1924. – 29 с. – (Музей укр. мистец.).

637. **Доброклонський.** Музейне життя на Україні : [про колекцію грав. та мал. Харк. худож.-іст. музею] // Культура і побут. – 1928. – № 8. – С. 7. – (дод. до газ. "Вісті ВУЦВК").

638. **Жолтовський П.** Харківський музей українського мистецтва // Бібліол. вісті. – 1926. – № 4. – С. 99–101.

639. **[Засідання** Музею українського мистецтва, присвячено творчості Г. Нарбута] : хроніка // Бібліол. вісті. – 1926. – № 2. – С. 123.

640. **Звітна** за 1924 р. виставка Музею українського мистецтва : [хроніка] // Червон. шлях. – 1925. – № 8. – С. 214–215.

641. **Зубар, М.** Художник П. Д. Мартинович : (до вист. його творів у Музеї укр. мистец.) // Червон. шлях. – 1930. – № 4. – С. 158–165.

642. **Клопотов.** Про харківські музеї : [Худож.-іст. музей та музей укр. мистец.] // Культура і побут. – 1928. – № 24. – С. 7. – (дод. до газ. "Вісті ВУЦВК").

643. **Лапіна, М. С.** Про утворення Музею образотворчих мистецтв Харківського університету // № 76. – С. 45–46.

644. **Музей** українського мистецтва : (з нагоди вічит. за 1923 р. вист.) : [хроніка] // Червон. шлях. – 1924. – № 7. – С. 228–230.

645. **Музей** українського мистецтва : корот. огляд роботи за 1924 рік // Червон. шлях. – 1925. – № 6–7. – С. 296–300. – Підпис : С. Т-ко.

646. **Открытие** Музея украинского искусства в Харькове : [восстановлен после войны] // Правда. – 1946. – 24 июля.

647. **Таранушенко, С.** Короткий огляд роботи Харківського музею українського мистецтва за 1925 рік // Червон. шлях. – 1926. – № 5–6. – С. 244–246.

648. **Украинские** ковры [в Харьковском музее украинского искусства] Пламя. – 1925. – № 7. – С. 18–120.

649. **Чудновська, Н.** Відновлені речі : [повідомл. про реставрацію Музею укр. мистец. в Харкові] // Всесвіт. – 1928. – № 46. – С. 7.

Центральний художньо-історичний музей ім. Г. Сковороди

Заснований у 1920 р. внаслідок реорганізації Харківського міського художньо-промислового музею та Музею красних мистецтв і старожитностей при Харківському університеті. На початку 1930-х рр. образотворча колекція музею увійшла до фондів української картинної галереї

650. **Два** нових музеї в Харкові : [іст. та іст.-худож.] // Комуніст. – 1927. – 13 верес.

651. **Зуммер, В.** Виставка "Мистецтво Сходу" : зі збірок Харк. худож.-іст. музею у Всеукр. наук. асоціації сходознавства : нарис // Всесвіт. – 1929. – № 40. – С. 15.

652. **Зуммер, В.** Виставки Художньо-історичного музею // Всесвіт. – 1929. – № 32. – С. 16.

653. **Зуммер, В. В.** О. Серов у збірці Харківського художнього музею : нарис // Всесвіт. – 1928. – № 45. – С. 16.

654. **Мистецтво** Сходу : виставка. – Х. : Держ. худож.-іст. музей, 1929. – 36 с. – (Харк. держ. худож.-іст. музей Всеукр. наук. асоціація сходознавства).

655. **Михайлик, О. Ф.** Харкову –300 років : корот. іст.-екон. нарис / О. Ф. Михайлик. – Х. : Харк. обл. вид-во, 1956. – 131 с.

Відомості про Музей образотворчого мистецтва та Історичний ім. Сковороди.

656. **Ніженець, А. М.** Заповідник-музей Г.С. Сковороди // Г. С. Сковорода : заповід. місця на Харківщині / А. М. Ніженець. – Х., 1969. – С. 48–61. – Текст парал. укр. і англ.

657. **Порай-Кошиць, Б.** Державний художньо-історичний музей : [про орг. та роботу музея] // Культура і побут. – 1928. – № 7. – С. 6–7. – (дод. до газ. "Вісті ВУЦВК").

658. **Порай-Кошиць, Б. В.** Нові надбання Харківського державного художньо-історичного музею // Культура і побут. – 1928. – 21 листоп. – С. 7. – (дод. до газ. "Вісті ВУЦВК").

659. **Порай-Кошиць, Б.** Хадехім : нарис [про Харк. держ. худож.-іст. музей] // Всесвіт. – 1928. – № 40. – С. 10.

660. [**Художньо-історичний** музей] // Всесвіт. – 1928. – № 51. – С. 7.

Про виставку картин відомого художника Є. Є. Шнейдера.

Картинна галерея ім. Т. Г. Шевченка

Відкрита у 1933 р., у 1948 р. була передана до Державного музею ім. Т. Г. Шевченка, м. Київ

661. **Бурачек, М.** Галерея малярських творів Шевченка в Харкові // Літ. газ. – 1933. – 15 квіт.

662. **В картинній** галереї імені Т. Г. Шевченка // Соціаліст. Харківщина. – 1943. – 12 верес. – С. 4.

663. **Всеукраїнська** картинна галерея : [Окр. виконком прийняв рішення про створення в Харкові картин. галереї] // Комуніст. – 1929. – 3 серп.

664. **Всеукраїнська** картинна галерея в Харкові : [відкриття] // Комуніст. – 1933. – 27 жовт.

665. **Гордієнко, К.** На згарищі художньої галереї // Соціаліст. Харківщина. – 1943. – 1 жовт.

666. **Гордон, В.** Великий науково-культурний заклад : (галерея картин Шевченка) // Червон. шлях. – 1936. – № 3. – С. 164–169.

667. **Кацай, В. І.** Галерея картин Т. Г. Шевченка у Харкові // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецт. : зб. наук. – популяр. ст. – Х., 2008. – Чис. 7. – С. 120–140.

668. **Кацай, В. І.** До історії побудування галереї картин Т. Г. Шевченка у Харкові (1932–1943) // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну і мистец. – 2002. – № 1. – С. 24–29.

669. **Те саме** // № 159. – С. 49–52.

670. **Те саме** // Шевченкіана на початку XXI століття : матеріали наук.-практ. конф., 25 берез 2005 р. – Х., 2004. – С. 134–145.

671. **Кацай, Б.** Доля колекції Української картинної галереї, втраченої у роки Великої Вітчизняної війни // № 143. – С. 14–15.

672. **Кацай, В. І.** Как погибла украинская картинная галерея : [Харьков, 1943 г.] // Слобода. – 1996. – 21 авг. : фот.

673. **Мызгина, В.** Галерея картин Т. Г. Шевченко в Харькове : [история создания] // Событие. – 2002. – № 20. – С. 14: фот.

674. **Никольская, Е.** Путеводитель по отделу западного искусства : [Харьк. картин. галерея]. – Х. : Гос. картин. галерея, 1941. – 62 с. : ил.

675. **[Открытие** выставки работ художника Н. С. Самокиша в картинной галерее им. Т. Г. Шевченко] // Известия. – 1940. – 22 окт. – С. 1.

676. **Півненко, А. С.** Про виставочні контакти столичних і губернських центрів з Харковом на початку XX століття // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну та мистецтв. – 2002. – № 1. – С. 44–49. – Бібліогр. : 14 назв.

677. **У Харкові** відкрито літературний музей і Шевченківську картинну галерею // Комуніст. – 1932. – 14 груд.

Інші музеї

678. **Бахтіна, С. А.** До проблеми створення Харківського антирелігійного музею // № 158. – С. 11–13.

Відкриття відбулося у 1939 р., у червні 1941 р. Харківський обласний антирелігійний музей припинив своє існування.

679. **Геологическое** прошлое Харьковщины : [Открытие нового отд. в Гос. краевед. музее] // Харьк. рабочий. – 1935. – 16 нояб.

680. **Лантух, В. В.** Всеукраинский торговый музей : [в 1923 г. в Харькове был открыт центр. кооп. музей] // История и археология Слобод. Украины : тез. докл. и сообщ. Всеукр. конф., посвящ. 90-летию XII Археол. съезда. – Х., 1992. – С. 46–47.

681. **Музей,** которого не знают трудящиеся Харькова : [сельскохозяйств. музей, ул. Энгельса, 10] // Пролетарий. – 1928. – 12 янв.

682. **Організація** Палеонтологічного музею [у Харкові] // Вісті. – 1928. – 18 лип.

683. **Открылся** коммунальный музей // Харьк. пролетарий. – 1926. – 9 мая.

684. **Полянкова, Д.** Музей ненаглядных пособий [в Харькове] // Харьк. пролетарий. – 1927. – 21 дек.

685. **Рибчинський, Г.** Палеонтологічний сад-музей у Харкові // Безвірник. – 1928. – № 15. – С. 38–40.

2.2.2 Музеї Харкова під час Другої світової війни

Бібліотечні фонди Харкова в роки Другої світової війни / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; І. Я. Лосієвський (упоряд.). – К., 1997. – (Повернуті імена).

686. Вип. 2 : Доля культурних скарбів України під час Другої світової війни : арх., б-ки, музеї. – 102 с.

687. **Грімстед, К. П.** Доля українських культурних цінностей під час Другої світової війни / П. К. Грімстед, Г. Боряк. – Л. : Фенікс, 1992. – 119 с.

Містить відомості про втрати харківських музеїв.

688. **Жабокрицький, В. М.** Піклування коммуністичної партії про збереження культурних цінностей та історичних пам'яток України в 1943–1945 рр. // Укр. іст. журн. – 1980. – № 5. – С. 98–104.

689. **Комарова, М. Ф.** О работе музеев в дни Великой Отечественной войны : информ. письмо / М. Ф. Комарова ; Наркомпрос РСФСР, музейно-краевед. отд. НИИ краевед. и музейной работы. – М., 1943. – 35 с.

690. **Кот, С. І.** Евакуація українських музеїв 1941 року : загублені реліквії // Київ. – 1993. – № 6. – С. 152–156.

691. **Омельченко, Ю. А.** До питання про німецько-фашистські плани пограбування культурних цінностей українського народу // Питання нової та новітньої історії. – К., 1971. – Вип. 12. – С. 93–99.

692. **Омельченко, Ю. А.** Музейне будівництво на Україні в 1921–1945 рр. // Укр. іст. журн. – 1975. – № 3. – С. 122–128.

693. **Організація** реставраційних робіт в системі українських художніх музеїв (1944–1945 рр.) // Розвиток проблем психолого-педагогічної науки в науково-технічній творчості молоді : зб. наук. пр. студентів, аспірантів, докторантів. – К., 1993. – Вип. 1. – С. 231–233.

694. **Плахтій, І. С.** Пограбування німецькими загарбниками музеїв, архівів і бібліотек Харкова в 1941–1943 рр. // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Х., 2001. – Вип. 4. – С. 126–132. – Список л-ри: с. 132.

695. **Разгонов, С. Н.** Завещено веками : спасение, охрана и возрождение культур. ценностей во время войны и в послевоен. годы. – 2-е изд., доп., перераб. / С. Н. Разгонов. – М. : Мол. гвардия, 1985. – 175 с.

696. **Рудинський, О.** На руїнах харківських музеїв // Соціаліст. Харківщина. – 1943. – 12 верес.

697. **Ткаченко, М. І.** Музеї України під час Другої світової війни (1939–1945 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук / М. І. Ткаченко ; Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 1996. – 23 с.

698. **Ткаченко, М. І.** Музейні скарби України під час Другої світової війни : евакуація на Схід // Київ. старовина. – 1995. – № 3. – С. 31–38.

699. **Ткаченко, М. І.** Художні музеї України під час Другої світової війни : поновлення діяльності (1943–1945 рр.) // Наукові записки з історії України : зб. ст. – Кіровоград, 1994. – Вип. 3. – С. 29–38.

700. **Чигрин, В.** Де ж він, "готський зал" : [із історії зникнення експонатів археол. вист. іст. та унів. музеїв в роки ВВВ] // Слобід. край. – 2003. – 14 черв.

Див. також №№ 811, 812.

2.2.3 Музейна політика у 50–80-ті роки XX ст.

701. **Актуальные** вопросы деятельности общественных музеев. – М. : Сов. Россия, 1980. – 102 с. – (Тр. гос. ист. музея ; Вып. 52).

702. **Актуальные** проблемы музейного строительства : музей и посетитель. – М., 1979. – 160 с. – (Тр. НИИ культуры ; Т. 85).

703. **Андреева, Г. К.** Знакомьтесь : Харьков : путеводитель / Г. К. Андреева. В. В. Олейник. – 3-е изд. дораб. и доп. – Х. : Прапор, 1982. – 95 с. – Из содерж.: Исторический музей. – С. 14–15; Художественный музей. – С. 21–23.

704. **Анопченко, Н. С.** До проблеми формування мережі регіональних музеїв Харківщини в першій чверті XX ст. // № 162. – С. 71–75.

705. **Бесценные** сокровища народа : памятники истории и культуры Украины : учеб. пособие для нар. ун-тов / М. Ф. Партолин, Г. М. Окладной, Е. С. Анисимова и др. – К. : Вища шк., 1984. – 309 с.

706. **Борисова, Т. М.** Історичні та пам'ятні місця Харківщини / Т. М. Борисова, М. Ткаченко, М. В. Уманський. – Х. : Прапор, 1966. – 366 с.

Відомості про музеї Харківщини.

707. **Те саме**. – 3-е изд., испр. и доп. – Х. : Прапор, 1983. – 216 с.

708. **Буланий, І. Т.** Громадські музеї України : історія, досвід, пробл. / І. Т. Буланий, І. Г. Явтушенко. – К. : Мистецтво, 1979. – 197 с.

709. **Буланый, И. Т.** Народные сокровищницы : о деятельности нар. музеев Укр. ССР / И. Т. Буланый, И. Г. Явтушенко. – К. : Мистецтво, 1984. – 188 с.

710. **Буланий, І. Т.** Увічнювати велич народих звершень // Соціаліст. культура. – 1976. – № 8. – С. 2–5.

Огляд роботи музеїв України за 1971–1976 рр.

711. **Василенко, А. С.** Літопис слави народної : з історії становлення і розвитку нар. музеїв України / А. С. Василенко. – К. : Наук. думка, 1974. – 190 с.

Книга містить багато відомостей про музеї Харківщини.

712. **Воєводін, М.** Відображення історичних рішень XXI з'їзду КПРС в експозиціях музеїв УРСР // З досвіду роботи музеїв УРСР : зб. ст. – К., 1961. – Вип. 2. – С. 9–15.

713. **Воєводін, М. А.** Кімната-музеї Харківщини / М. А. Воєводін. – Х. : Кн. вид-во, 1959. – 28 с.

714. **Воронова, Л. М.** Музей і влада : державна політика щодо музейництва в Україні у 70–80-х рр. XX ст. // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Х., 2001. – Вип. 4. – С. 138–145. – С. 145 : список л-ри.

715. **Долганов, В.** Бережи пам'ять роду свого : [нар. музеї Харківщини] // Соц. Харківщина. – 1976. – 6 лип.

716. **Евтушенко, С.** Сокровищницы духовного [наследия : страницы музейн. истории Харькова] // Панорама. – 1996. – № 30, июль. – С. 7.

717. **Корлякова, М.** Здійснюється ленінський заповіт : [про успіхи у культурному будівництві Харк. обл., в т.ч. у музейній справі] // Прапор. – 1971. – № 3. – С. 36–40.

718. **Крук, О. І.** Наукова і творча інтелігенція в реалізації державних та громадських музейних програм в 50–80 рр. // Історія України ; маловідомі імена, події, факти : зб. ст. – К., 1997. – Вип. 2. – С. 34–45.

719. **Крук, О. І.** Негативні тенденції в Українському музейництві (кінець 50-х – перша половина 60-х рр.) // Історія України : маловідомі імена, події, факти : (зб. ст.). – К., 1999. – Вип. 8. – С. 219–293.

720. **Крук, О. І.** Розвиток громадського музейного руху в Україні (кінець 1950-х – 1980-ті рр.) // Історія України : маловідомі імена, події, факти : (зб. ст.). – К., 2000. – Вип. 11. – С. 210–224.

721. **Крук, О. І.** Розвиток музейної справи в Україні : (кінець 1950-х–1980-ті рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук / О. І. Крук ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2000. – 20 с.

Згадуються Харківські історичний та художній музеї як складова музейної справи в досліджуваний період.

722. **Крук, О.** Участь громадськості у розвитку українського музейництва у 1960-х–1980-х роках // Краєзнавство. – 2008. – № 1–4. – С.128–137. – Джерела та л-ра: с.136–137.

Містяться відомості про стан музеїв Харкова.

723. **Крук, О. І.** Шляхи формування мережі державних музеїв України (1960-ті–1980-ті рр.) // Історія України : маловідомі імена, події, факти : зб. ст. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 392–400.

Містить відомості про харківські музеї.

724. **Культурне** будівництво в Українській РСР : найважливіші рішення Комуністичної партії і Радянського Уряду. 1917–1960 рр. : зб. док. : в 2 т. – К. : Держполітвидав УРСР, 1959–1961. – Т. 1–2.

725. **Лесневський, Ю.** За більшовицьку ідейність і науковість у роботі історичних і краєзнавчих музеїв // Культ.-освіт. робота. – 1949. – № 6. – С. 14–16.

726. **Музеи** // Харьков : справ. кн. / [подгот. Н. Т. Дьяченко, А. М. Кумака]. – Х., 1980. – С. 50.

727. **Музеи**, памятники // Харьков : крат. справоч. кн. – 2-е вид. – Х., 1978. – С. 278–301.

Відомості про Історичний, Художній музей та музей Природи ХДУ ім. О. М. Горького.

728. **Нестерец, Н. А**. Виникнення і діяльність сільських громадських музеїв, музейних кімнат // Арх. України. – 1971. – № 5. – С. 16–20.

729. **Новые** музеи в СССР // Музейное дело в СССР : музейная сеть и проблемы ее совершенствования на совр. этапе : зб. науч. тр. – М., 1985. – С. 213–232. – Из содерж.: с. 224 : Музей подводной лодки "С-56" [в Харьковском клубе юных маряков].

730. **Олененко. Ю. О.** Атеїстична робота музеїв України // Укр. іст. журн. – 1985. – № 9. – С. 14–20.

731. **Петлюк А.** Музейним кімнатам – дійову допомогу // Соціаліст. культура. – 1958. – № 5. – С. 11–12.

Наведено приклади роботи музеїв-кімнат Харківщини.

732. **Радченко, И.** Запечатленная история : [музеи Харькова] // Крас. знамя. – 1985. – 18 мая.

733. **Раніш, І.** Музейні кімнати сільських клубів : (з досвіду роботи клуб. заходів Харк. обл.) / І. Раніш ; М-во культури УРСР, голов. упр. в справах культ.-освіт. установ, центр. наук.-метод. каб. культ.-освіт. роботи. – К., 1958. – 24 с.

734. **Ревенко, В. І.** Половецькі кам'яні статуї на Харківщині [в музеях : ХІМ, Природи держуніверситету, Ізюм. краєзнав.] // № 160. – С. 46–48.

735. **Республіканська** нарада-семінар музейних працівників України // Культ.-освіт. робота. – 1952. – № 12. – С. 50–53. – (У ком. справах культ.-освіт. установ при Раді Міністрів УРСР).

Подано інформацію про виступ директора Харківського історичного музею.

736. **Роман, І. О.** Комплектування предметів музейного значення періоду 1917–2004 рр. у Ленінському районі м. Харкова // № 166. – С. 41–43.

737. **Скрипник, Г. А.** Етнографічний напрямок краєзнавчих досліджень громадських музеїв УРСР // Третя республіканська наукова конференція з історичного краєзнавства : тези доп. – К., 1984. – С. 160–162.

738. * **Скрипник, Г. А.** Охорона і пропаганда пам'яток народного мистецтва музеями Української РСР // Тези доповідей конференції "Реставрація, консервація, атрибуція пам'яток на Україні". – Кам'янець-Подільський, 1989. – С. 24–25.

739. **Скрипник, Г. А.** Роль громадських музеїв у патріотичному вихованні молоді // Друга наукова республіканська конференція з історичного краєзнавства : тези доп. – К., 1982. – С. 193–195.

742. **Тронько, П. Т.** Летопись дружбы и братства : (из опыта создания "Истории городов и сел Харьковской ССР" в 26-ти т.) / П. Т. Тронько. – К. : Наук. думка, 1981. – 127 с.

Досвід роботи авторського колективу "Історії міст і сіл Української РСР" з науковими установами, музеями, бібліотеками.

743. **Харьков** : кн. для туристов / авт. коллектив : Г. К. Андреева, А. П. Голиков, Н. Т. Дьяченко и др. – Х. : Прапор, 984. – 255 с. – Из содерж.: Музеи, Памятники. – С. 215–225.

Відомості про Історичний, Художній музеї та музей Природи ХДУ ім. О. М. Горького.

744. **Харків** : місця іст. подій, пам'ятники і заклади культури, видатні діячі. – Х. : Харк. обл. вид-во, 1957. – 341 с. – Із змісту: Істо-

ричний музей. – С. 271–272; Музей образотворчого мистецтва. – С. 273.

745. **Харьков** : справоч. кн. / авт. вступ. ст. В. И. Астахов, А. Ф. Михайлик. – Х. : Харьк. обл. изд-во, 1957. – 604 с.

Книга містить відомості про Харківський музей образотворчого мистецтва, Історичний музей ім. Сковороди.

746. **Харьков.** Торжественное открытие восстановленного после войны Музея украинского искусства. 1946, 23 июля // Культурная жизнь в СССР. – 1941–1950 : хроника. – М., 1977. – С. 261.

747. **Холевчук, В. М.** Роль музейних закладів України у комуністичному вихованні трудящих // Укр. іст. журн. – 1977. – № 1. – С. 119–123.

Відомості про музейні заклади Харківщини.

748. **Шевченко, М.** Прекрасний рух громадськості : [розвиток музейного буд-ва на громад. засадах в Харк. обл.] // Соціаліст. культура. – 1972. – № 11. – С. 26–27.

2.3 РОЗВИТОК МУЗЕЙНИЦТВА В РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

749. **Абраменко, Л. М.** Проект музею театру "Березіль" [у Харкові] // № 76. – С. 26–27.

750. **Абрамов, В.** Приглашают музеи Исторический и Художественный [на новые экспозиции] // Крас. знамя. – 1991. – 21 июня.

751. **Івахно, С. Я.** Про підготовку "Української музейної енциклопедії" // Місія та можливості музею на сучасному етапі : доп. та матеріали Всеукр. наук. конф. до Міжнар. дня музеїв, м. Харків, 22–23 трав. 2008 р. – Х., 2008. – С. 17–25.

752. **Киевский** район : история и современность : юбилейное изд. / Л. С. Солдатенко, С. А. Слободюк. – Х., 2004. – 174 с.

Видання містить відомості про Художній, Літературний музеї, картинні галереї, меморіальний музей-квартиру сім'ї Гризодубових.

753. **Кот, С. І.** Нові документи про долю культурних цінностей, переданих з музеїв РСФРР на Україну // Український археографічний щоденник : нова сер. – К., 1993. – Вип. 2. – С. 321–334.

754. **Маньковська, Р. В.** Краєзнавчі музеї в дослідженні регіональної історії України // Історія України : маловідомі імена, події, факти : зб. ст. – К.; Донецьк, 2001. – Вип. 17. – С. 9–14.

755. **Панченко, А. В.** Музейна педагогіка в музейних закладах Харківщини на сучасному етапі // № 170. – С. 10–13.

756. **Панченко, А. В.** Розвиток музейної справи на Харківщині у 2006 році // № 169. – С. 7–10.

757. **Сошніков, А. О.** Актуальні проблеми сучасного розвитку музеїв України // № 165. – С. 3–5.

758. **Список** військових музеїв (кімнат) бойової (трудової) слави у збройних силах України // Музеї України. – 2005. – № 1. – С. 23–24.

759. **Тронько, П. Т.** Краєзнавство незалежної України : на часі – нові завдання // Краєзнавство. – 2001. – № 1–4. – С. 24–30.

Реалізація нової музейної політики на Харківщині.

3 МЕРЕЖА МУЗЕЇВ

3.1 ДЕРЖАВНІ МУЗЕЇ

3.1.1 Харківський державний історичний музей

Один з найбільших музеїв України, заснований у 1920 р. на базі художньо-промислового музею як музей Слобідської України ім. Г. С. Сковороди. У 1930 р. реструктурований і перейменований в Історичний

Загальні матеріали

760. **Бандуровська, В. О.** Музейна реклама : аналіз переваж. форм : (з досвіду практ. роботи [ХІМ]) // № 163. – С. 41–43.

761. **Борисов, А.** Между небом и землей оказался Харьковский исторический музей : [пробл. передачи здания ломбарда музею] // Время. – 1997. – 2 сент.

762. **Бугайченко, О. Г.** Суспільно-політичний та національний рух на Харківщині в другій половині XIX ст. : (до пробл. комплектування фондів Харк. іст. музею) // № 163. – С. 75.

763. **Вальчак, А.** Музей – квартирант : [вопр. выселения музея Епарх. упр. УПЦ] // Слобода. – 1996. – 24 апр.

764. **Велика, Л. П.** Пошуки нового образу Харківського історичного музея // № 162. – С. 7–9.

765. **Вершиніна, С.** Чи розшириться маленький ермітаж? : [про роботу ХІМу] // Вечір. Харків. – 1990. – 23 листоп.

766. **Воєводін, М.** Ближче до трудівників села : [з досвіду роботи Харк. іст. музею] // Соціаліст. культура. – 1974. – № 2. – С. 8–10.

767. **Воєводін, Н.** Наочні засоби музею – на допомогу агітаторам : [Харк. іст. музей] // Блокнот агітатора (Харків). – 1959. – № 22. – С. 29–32.

768. **Воеводин, Н. А.** Планы, дела, пожелания : [Опыт работы Харьк. ист. музея] // Музейное дело в СССР : [сб. ст.]. – М., 1970. – С. 71–72.

769. **Воєводін, М.** Повністю подолати шкідливі наслідки [культу осо-би : про діяльн. Харк. іст. музею] // Соціаліст. культура. – 1963. – № 3. – С. 42–43.

770. **Головинов, В. П.** Харківський історичний [музей] / В. П. Головинов, П. Л. Гомон // Духовні джерела Слобожанщини / В. П. Головинов, П. Л. Гомон. – Х., 1998. – С. 50.

771. **Гончаров, А.** Скарбниця минулого, або як ущільнюється історія : [заповідник історії Харкова на території ХІМу] // Соціаліст. Харківщина. – 1982. – 7 лют.

772. **Дроздова, О.** Історію – в ломбард, під проценти : [рішення про повернення приміщень музея Харк. єпархії] // Слобід. край. – 1993. – 30 квіт.

773. **Думкін, І.** Байдужість : [про стан справ у ХІМі] // Культура і життя. – 1988. – 27 жовт.

774. **Дяченко, М.** Етнографічна збірка Харківського державного історичного музею // Нар. творчість та етнографія. – 1958. – № 3. – С. 154–156.

775. **Дяченко, М. Т.** Стан етнографічної роботи в історичних та краєзнавчих музеях УРСР // Нар. творчість та етнографія. – 1958. – № 4. – С. 69–74.

776. **Єрпульова, В.** У центрі – сучасність : [до 100-річчя ХІМ] // Культура і життя. – 1986. – 21 груд.

777. **Єрпульова, В.** Усіма засобами впливу : [про роботу Харк. іст. музею] // Соціаліст. культура. – 1981. – № 10. – С. 36.

778. **Засипкіна, І. П.** Перспективи Харківського історичного музею у висвітленні ролі особистостей в історії м. Харкова // № 162. – С. 9–12.

779. **Засипкіна, І. П.** Про використання фондів Харківського історичного музею при вивченні історії України у вузі / І. П. Засипкіна, Л. В. Рудь // № 161. – С. 37–39.

780. **Зеленина, Е.** Вас приглашает Клио : [работа Ист. музея] // Крас. знамя. – 1988. – 18 мая.

781. **Зільберфарб, В.** На шляху до правди історії [ХІМ] // Вечір. Харків. – 1990. – 14 груд.

782. **Івах, О. Д.** Робота Харківського історичного музею з вивчення етнографії Слобожанщини // № 166. – С. 12–14.

783. **Івах, О. Д.** Харківський історичний музей // Музеї України. – 2006. – № 5. – С. 25.

784. **Івах, О. Д.** Харківський історичний музей в ХХІ столітті : основні напрями діяльності // № 165. – С. 5–9.

785. **Івах, О. Д.** Харківський історичний музей : здобутки і перспективи // № 168. – С. 3–5.

786. **Киреев, В.** Музей края : [Харьк. краевед. музей] // Крас. знамя. – 1940. – 12 сент.

787. **Климова, Л. Ю.** Форми роботи ХІМ з вивчення історії християнської релігії // № 163. – С. 53–56.

788. **Ковальчук, Т. Є.** Презентація нових регіональних символів у Харківському історичному музеї // № 162. – С. 17–19.

789. **Конопельцев, Г.** За правдою – до музею // Слобід. край. – 1991. – 2 лип.

790. **Конопельцев, Г.** Історія – найкращий учитель, а тому шануймо її: [про роботу Іст. музею] // Слобід. край. – 1995. – 16 груд.

791. **Корсунский, В.** Исторический музей : подайте кто сколько может [на перестройку здания] // Время. – 1998. – 14 апр.

792. **Костін, О. О.** Проблема збереження цінностей Харківського історичного музею під час Великої Вітчизняної війни та її вирішення // № 169. – С. 105–106.

793. **Котляр, В.** Сколько лет музею? // Крас. знамя. – 1986. – 25 дек.

793а. **Крымская, Н.** Бег времени остановив : [празднование Дня музеев в Харьк. ист. музее] // Слобода. – 1999. – 25 мая. – С. 4.

794. **Куракін, Л.** У цей день на початку століття : репортаж із залів Іст. музею // Вечір. Харків. – 1972. – 1 трав.

795. **Лигостаева, С.** Харьковские банкиры помогли вернуть из России реставрированные музейные ценности [в фонд ХИМ] // Солидарность. – 1994. – 1 янв.

796. **Логачева, Р.** И нет в музее тишины : [пробл. передачи зданий Ист. музея Харьк. епарх. упр.] // Веч. Харьков. – 1997. – 22 мая.

797. **Логачева, Р.** История проблемы : [новый адрес Ист. музея] // Веч. Харьков. – 1999. – 18 мая.

798. **Логачева, Р.** "Я поведу тебя в музей" : [О работе Ист. музея] // Веч. Харьков. – 2002. – 15 янв.

799. **Логвиненко, Л.** Чи допоможе "інтервент" порятувати культуру? : [пробл. Іст. музея] // Слобід. край. – 1998. – 14 квіт.

800. **Майбутній** корпус – музей : [роботи з реконструкції будинку колиш. ломбарду] // Вечір. Харків. – 1986. – 21 квіт.

801. **Мезенцева, Г. Г.** Музеи Украины / Г. Г. Мезенцева. – К. : Изд-во Киев. ун-та, 1959. – 176 с. – Из содерж.: О Харьковском государственном историческом музее. – С. 34–38.

802. **Музеї** України : [путівник] / [авт.-упоряд. Г. Кирилюк] ; худож. оформлення Ю. Паскевича і С. Теслера. – К. : Мистецтво, 1963. – [24] с.

Містить відомості про Харківський історичний музей.

803. **Народні** майстри – до XX річниці Жовтня : [відкриття нового від. в музеї] // Соціаліст. Харківщина. – 1937. – 29 лип.

804. **Наше** прошлое в бывшем ломбарде : [Ист. музей поменял свой адрес] // Слобода. – 1999. – 22 янв. – С. 2.

805. **Некрасова, Т.** День музея : [встречи сотрудников музея с тружениками села] // Крас. знамя. – 1988. – 2 марта.

806. **Новий** відділ Історичного музею : ["пролетарська революція і громадянська війна"] // Соціаліст. Харківщина. – 1936. – 9 трав.

807. **Путівник** по музею / М-во культури УРСР. Харк. держ. іст. музей. – Х. : Кн. – газ. вид-во, 1954. – 63 с.

808. **Путівник** по музею. – Х. : Кн.-газ. вид-во, 1957. – 114 с. : ілюстр. – (Харк. держ. іст. музей).

809. **Радченко, Е.** Новое в жизни и старое в музее // Крас. знамя. – 1955. – 29 окт.

810. **Рибальченко, Л. Л.** Проблеми особистих архівів : практика Харківського історичного музею // Культура України. – Х., 2000. – Вип. 6 : Проблеми фольклористики. – С. 271–277. – Список л-ри.

811. **Рибальченко, Л. Л.** Харківський історичний музей в період німецької окупації 1941–1943 рр. // Культура України : зб. ст. – Х., 1996. – Вип. 3. – С. 62–71.

812. **Те саме** // № 142. – С. 46–47.

813. **Роман, І. О.** Деякі аспекти щодо проектування пересувних виставок краєзнавчої тематики : (з досвіду роботи [ХІМ]) // № 165. – С. 23–25.

814. **Румянцева, И.** Хотите войти в историю? Придется раскошелиться … : [помощь фонда "Арго" Ист. музею] // Время. – 1998. – 26 мая.

815. **Сапрунова, Е.** Исторический музей остался один на один со своими проблемами // Панорама. – 1998. – № 9, лют. – С. 4.

816. **Скрипченко, Л.** Харьковский историко-краеведческий музей // Крас. знамя. – 1945. – 11 дек. – С. 3.

817. **Смирнова, Л.** История родного города : отд. в историко-краевед. музее // Крас. знамя. – 1947. – 3 сент. – С. 8.

818. **Сошнікова, О. М.** Проект обласної програми відродження Харківського історичного музею, як одного із найважливіших елементів культури в умовах сучасної цивілізації // № 170. – С. 3–6.

819. **Субота, В.** Не допустити фальсифікації : [Іст. музей] // Культура і життя. – 1998. – 13 трав.

820. **Сушко, В.** С чего начинался музей // Слобода. – 1999. – 13 июля. – С. 3.

821. **Тихонова, И.** Переселение душ : [переезд Ист. музея в здание старого ломбарда] // Веч. Харьков. – 1997. – 31 июля.

822. **Харківський** державний історичний музей [створений 1920 р.] // УРЕ. – К., [1964]. – Т. 15. – С. 442.

823. **Харківський** державний історичний музей. – [Х., 1959]. – 1 л. склад. в 14 с. : ілюстр.

824. **Харківський** історичний музей : [відкриття] // Комуніст. – 1934. – 21 серп.

825. **Харьковский** исторический музей // УСЭ. – К., 1985. – Т. 12. – С. 38.

826. **Харківський** історичний музей : путівник / склали Е. М. Кадєєва, Л. І. Шрамко. – Х. : Прапор, 1968. – 99 с.

827. **Харківському** історичному – 85 років // Вечір. Харків. – 1971. – 28 квіт.

828. **Харьковский** исторический музей : путеводитель / авт. текста В. Н. Ерпулева. – Х. : Прапор, 1973. – 43 с.

829. **Те саме**. – 2-е изд., испр. и доп. – 1977. – 59 с. : ил.

830. **Те саме**. – 3-е изд., испр. и доп. – 1981. – 103 с. – Тит. л. парал. на рус. и англ. яз. Рез. англ.

831. **Те саме**. – 4-е изд., перераб. – Х. : Прапор, 1986. – 109 с. : [12 л. ил.].

832. **Харьковский** исторический музей // Исторические и краеведческие музеи СССР : каталог. – М., 1988. – С. 326–327.

833. **Христоєв, В.** Порушити музейну тишу : [пробл. реконструкции колиш. ломбарду для Іст. музею] // Вечір. Харків. – 1988. – 5 квіт.

834. **Цыгулев, В.** Мы должны показать историческую правду : [материалы "горячей" телефон. линии с директором ХИМ] / В. Цыгулев ; записала А. Харькова // Слобода. – 2004. – 21 мая.

835. **Цигульов, В. А.** Як у житті, так і в музеї : [про роботу музею розповідає його дир. В. А. Цигульов] / записав Г. Конопельцев // Слобід. край. – 2003. – 9 жовт.

836. **Чаговець, В.** Червоний прапор революции : [репортаж з Харк. іст. музею] // Прапор. – 1962. – № 11. – С. 28–29.

837. **Шрамко, Л.** Досвідчений екскурсовод [Харк. держ. іст. музею Зоя Іванівна Брязкун] // Соціаліст. культура. – 1957. – № 3. – С. 27.

838. **Янковский, А. А.** Музей в период перемен : [Харьк. ист. музей] // Музей на межі тисячоліть : минуле, сьогодення, перспективи : (зб. тез., доп. та повідомл. міжнар. наук. конф., присвяч. 150-літтю від дня заснування Дніпропетр. іст. музею ім. Д. І. Яворницького). – Д., 1999. – С. 33–36.

839. **Янковський, А. А.** Робота Харківського історичного музею з дослідження, збереження та популяризації пам'яток культурно-історичної спадщини // № 163. – С. 3–4.

840. **Янковський, А. А.** Харківський історичний музей – продовжувач традицій XII Археологічного з'їзду у виявленні, збереженні та популяризації історико-культурної спадщини // № 164. – С. 11–13.

841. **Янковський, А. А.** Харківський історичний музей – продовжувач традицій Музею Слобідської України ім. Г. С. Сковороди // № 162. – С. 3–6.

842. **Янковський, А. А.** Харківський історичний музей : історія, стан та перспективи розвитку // № 161. – С. 3–5.

К о л е к ц і ї

843. **Агаєв, І. О.** Нумізматичні експонати у висвітленні історії Слобожанщини : [метод. поради до складання тем. плану вист. "Від гривні до гривні" в музеї] // № 170. – С. 126–128.

844. **Антіпова, А.** Друзі танка "Лінкольн" : [історія англ. танків Першої світової війни, один з яких зберигається у Харк. іст. музеї] // Голос України. – 2007. – 13 груд. – С. 20–21 : фотогр.

845. **Бабенко, Л. І.** Біметалічне навершя скіфської доби : [предмети археології в колекції Харк. іст. музею] // № 158. – С. 20–22.

846. **Бабенко, Л. І.** Нові знахідки скіфських кинджалів на Харківщині : [за матеріалом ХІМ] // № 170. – С. 86–88.

847. **Бабкова, Н. В.** Українсько-польські культурні відносини або як реставрувати прапор з колекції Харківського історичного музею // Слобожанське культурне надбання : зб. ст. учених з пам'ятко-охорон. роботи. – Х. 2009. – Вип. 2. – С. 40–43.

847а. **Бадаєв, Д. В.** Багнети у колекції Харківського історичного музею // № 159. – С. 101–105.

848. **Бадаєв, Д. В.** Зброя доби російсько-турецької війни 1877–1878 рр. у колекції ХІМ // № 170. – С. 95–96.

849. **Бадаєв, Д. В.** Сокири у колекції ХІМ // № 165. – С. 47–50.

850. **Бакуменко, К. І.** Нова колекція кам'яних сокир з фондів Харківського історичного музею // № 160. – С. 45–46.

851. **Бараненко, О. Д.** Орнаментальні мотиви слобожанських сорочок з колекції Харківського історичного музею // № 158. – С. 25–27.

852. **Бахтіна, С. А.** До історії колекції писанок М. Ф. Сумцова у Харківському історичному музеї // VIII Всеукраїнська наукова конференція "Історичне краєзнавство і культура" : (наук. доп. та повідомл.). – К. ; Х., 1997. – Ч. 2. – С. 296–299.

853. **Бахтіна, С. А.** До проблеми вивчення історії колекції церковних старожитностей з виставки XII археологічного з'їзду у м. Харкові // № 159. – С. 6–10.

854. **Бахтіна, С. А.** З історії колекції писанок Харківського історичного музею // № 159. – С. 83–85.

855. **Богданов, Д. В.** Англійські важкі танки І світової війни [у колекції ХІМ] // № 169. – С. 100–101.

856. **Богданов, Д. В.** Танк Т-34 в колекції ХІМ // № 165. – С. 58–62.

857. **Буличова, В. В.** Колекція російських сарафанів у збірці Харківського історичного музею // № 158. – С. 29–30.

858. **Буличова, В. В.** Колекція українських та російських фартухів у етнографічний збірці ХІМ // № 162. – С. 57–60.

859. **Буличова, В. В.** Народне взуття в етнографічній збірці ХІМ // № 163. С. 78–80.

860. **Буличова, В. В.** Народний чоловічий поясний одяг у колекції ХІМ // № 170. – С. 110–113.

861. **Буличова, В. В.** Очіпок як складова частина традиційного головного убору заміжньої жінки в Україні : (з колекцій голов. уборів ХІМ) // № 160. – С. 48–50.

862. **Буличова, В. В.** Пам'ятні хустки з колекції ХІМ // № 166. – С. 60–63.

863. **Буличова, В. В.** Російські жіночі головні убори у колекції Харківського історичного музею // № 159. – С. 86–89.

864. **Буличова, В. В.** Скарби музею Слобідської України у колекції тканин Харківського історичного музея // № 164. – С. 72–76.

865. **Буличова, В. В.** Українські та російські чоловічі сорочки у колекції ХІМ // № 169. – С. 110–113.

866. **Буличова, В. В.** Українські та російські хустки у колекції головних уборів харківського історичного музею // № 161. – С. 54–56.

867. **Варфоломеєва, В.** Реліквії революції [у фондах музею] // Ленін. зміна. – 1987. – 7 листоп.

868. **Велика, Л. П.** Музейне експозиційне мистецтво : монографія / Л. П. Велика ; Харк. держ. акад. культури. – Х. : ХДАК, 2000. – 159 с. : іл. – Бібліогр. : С. 140–150 (139 назв.).

Подані приклади музейних експозицій Харківського історичного музею.

869. **Волошкіна, С. А.** Архів М. С. Ткаченка у Харківському художньому музеї як джерело вивчення творчої спадщини художника // № 160. – С. 111–11 .

870. **Вохмянін, В. К.** Зібрання артилерійської зброї у фондах ХІМ та можливості його експонування : [склад колекцій ХІМ] / В. К. Вохмянін, А. В. Соколов // № 159. – С. 63–64.

871. **Гарагата, М. В.** Розвиток сільського господарства на Слобожанщини у 18–19 ст. : (із колекції Харк. істор. музею) // № 166. – С. 32–34.

872. **Гень, О. Г.** Деякі аспекти вивчення колекції листівок періоду Громадянської війни з фондів Харківського історичного музею // № 159. – С. 99–101.

873. **Гень, О. Г.** Колекція листівок Харківського історичного музею і проблема вивчення завершального періоду Громадянської війни в Україні // № 160. – С. 63–66.

874. **Глазкова, Л. Ю.** Творча спадщина О. М. Бекетова у Харкові : [колекція док. у фондах ХІМ] // № 170. – С. 52–54.

875. **Гнатишин, Т. Р.** Щодо атрибуції шаблі східного походження з колекції Харківського історичного музею // № 164. – С. 78–80.

876. **Гомжин, В. Л.** Збірка меблів у колекції Харківського історичного музея // № 164. – С. 76–77.

877. **Гомжин, В. Л.** Український плакат періоду Великою Вітчизняної війни в колекції Харківського історичного музею // № 169. – С. 101–105.

878. **Гончаров, А.** Пушки Слободских полков : [история экспонатов в ХИМ] // Панорама. – 1991. – № 24, июнь. – С. 8.

879. **Гордєєва, І. М.** До питання інтерпретації Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. музейними засобами : партизанський і підпильний рух у Харківський області у 1941–1943 рр. // № 170. – С. 64–65.

880. **Горлова, В. А.** Матеріали М. П. Трінклера в колекції фотодокументів ХІМ // № 163. – С. 84–87.

881. **Горлова, Т. А.** Матеріали В. Я. Данилевського у колекції фотодокументів Харківського історичного музею // № 164. – С. 81–83.

882. **Горлова, Т. А.** Матеріали Гіршмана Л. Л. у колекції Харківського історичного музею // № 169. – С. 82–84.

883. **Горлова, Т. А.** Матеріали двічі Героя Радянського Союзу А. К. Недбайла у колекції ХІМ // № 170. – С. 129–131.

884. **Дві** гармати // Прапор. – 1959. – № 2. – С. 127.
Про експонати Харківського історичного музею.

885. **Диригентська** паличка Ференца Ліста : [експонат Харк. іст. музею] М. Н. // Україна. – 1963. – № 12. – С. 32.

886. **Дождева, О. Е.** Свидетели истории : [экспозиция карт в Харьк. ист. музее] // Веч. Харьков. – 2006. – 15 июня.

887. **Єрпульова, В. М.** Прапори в колекції Харківського історичного музею // № 158. – С. 36–37.

888. **Єрпульова, В.** Свідки великих подій : [експонати діяльності Харк. соціал.-демократ. орг. на передодні II-з'їзду РСДРП] // Вечір. Харків. – 1983. – 30 черв.

889. **Єрпульова, В.** Славою овіяні : [в фондах музею зберігається одна з найбільших в республіці колекція прапорів] // Вечір. Харків. – 1984. – 14 берез.

890. **Ерпулева, В. Н.** Фондовые собрания музея по развитому социалистическому обществу : // Тр. НИИ культуры. – 1979. – Т. 83. – С. 96–102.

891. **Єрьоміна, Т. А.** Безрукавки в колекції Харківського історичного музею // № 165. – С. 64–65.

892. **Звержховська, Н. В.** Паперові грошові знаки державних емісій РСФРР у колекції Харківського історичного музею // № 163. – С. 87–91.

893. **Звержховська, Н. В**. Паперові грошові знаки реформи С. Ю. Вітте в колекції ХІМ // № . – С. 123–126.

894. **Звержховська, Н. В.** Російська паперові гроші реформи 1839–1843 рр. у колекції Харківського історичного музею // № 169. – С. 97–100.

895. **Зибіна, Т. В.** Зібрання штофів у колекції ХІМ // № 165. – С. 43–46.

896. **Зибіна, Т. В.** Гутне скло у колекції Харківського історичного музею // № 166. – С. 49–51.

897. **Зибіна, Т. В.** Металеві самонагрівальні прилади з колекції Харківського історичного музею // № 162. – С. 52–54.

898. **Зибіна, Т. В.** Під царським вензелем : (з колекції порцеляни ХІМ) // № 170. – С. 107–110.

899. **Зибіна, Т. В.** Піддужні дзвіночки у колекції Харківського історичного музею // № 168. – С. 29–33.

900. **Зибіна, Т. В.** Самовари у колекції Харківського історичного музею // Культурна спадщина Слобожанщини : історія, краєзнавство та генеалогія : зб. наук.-популяр. ст. – Х., 2008. – Чис. 8. – С. 31–45. – Л-ра : с. 45.

901. **Іванова, Н. М.** Материали академіка М.П. Барабашова в колекції фотодокументів Харківського історичного музею // № 164. – С. 86–89.

902. **Іванова, Н. М.** Матеріали двічі Героя Радянського Союзу З. К. Слюсаренка в колекції Харківського історичного музею // № 170. – С. 113–116.

903. **Іванова, Н. М.** Матеріали І. О. Мар'яненка в колекції Харківського історичного музею // № 169. – С. 85–87.

904. **Іванова, Н. М.** Матеріали академіка Г. Ф. Проскури в колекції фотодокументів ХІМ // № 163. С. 91–94.

905. **Івах, О.** Надходять нові експонати [до фондів Харківського історич. музею] // Ленін. зміна. – 1988. – 19 трав.

906. **Казус, В. О.** Радянська преса під час голодомору на Україні 1932–1933 рр. : (з фондів ХІМ) // № 170. – С. 102–104.

907. **Квітковський, Ю. В.** Атрибуція японської аркебузи періоду 18 ст. із колекції Харківського історичного музею // № 165. – С. 33–36.

908. **Квітковський, Ю. В.** Елементи індивідуального бронезахисту часів першої світової війни з колекції Харківського історичного музею // № 166. – С. 52–56.

909. **Квітковський, Ю. В.** Конструктивні й технічні особливості польських гусарських обладунків на прикладі експонатів Харківського історичного музею // № 165. – С. 36–39.

910. **Кедров, Ю.** Уроки комунізму : [документи про перші суботники Харкова, що зберігаються у музеї] // Ленін. зміна. – 1970. – 11 квіт.

911. **Кірпікін, Л. І.** До рекспозиції музеїв космонавтики // Проблеми музеєзнавства та космонавтики // № 76. – С. 15.

912. **Клад** старинных монет [передан музею] // Сел. хоз-во. – 1958. – 4 июня.

913. **Климова, Л. Ю.** Літературні пам'ятки 20–30-х рр. ХХ ст. [в колекції ХІМ] // № 164. – С. 89–93.

914. **Ковальчук, Н.** Откуда пушки у исторического музея? // Харьк. изв. – 2007. – 29 марта. – С. 13.

915. **Конюшенко, Ю. А.** Матеріали О. О. Потебні у фондах Харківського історичного музею // № 169. – С. 75–77.

916. **Корсунский, В.** Иконы, украшения, оружие [в фондах ХИМ] // Крас. знамя. – 1990. – 25 авг.

917. **Косів, Р.** Цехові хоругви зі збірки Харківського історичного музею // № 164. – С. 93–94.

918. **Крихтенко, З.** Аквалангісти в ролі археологів : [археол. експонати в музеї] // Соціаліст. Харківщина. – 1981. – 18 квіт.

919. **Куделко, С. М.** Новий документ з історії Харківської фортеці / С. М. Куделко, С. І. Посохов // № 142. – С. 79–80.

Згадуються експонати Харківського історичного музея – 16 гармат XVII–XVIII ст.

920. **Левченко, Т. Є.** Видатні люди Лозівщини : (до 30-річчя з дня смерті Могильченка Григорія Сергійовича (1900–1976 рр.) : [колекція док. у ХІМ] // № 168. – С. 43–44.

921. **Левченко, Т. Є.** Сучасні меценати Харківщини : [за матеріалами ХІМ] // № 170. – С. 77–79.

922. **Левченко, Т. Є.** Відтворення музейними засобами регіональної політики з питань культури та спорту сучасного періоду [на Харківщині] // № 165. – С. 25–26.

923. **Левченко, Т. Є.** Соціальна динаміка міської культури Харківщини у кінці XX-поч. XXI ст. : [за матеріалами ХІМ] // № 170. – С. 75–76.

924. **Легейда, А. В.** Медаль "За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг." у колекції Харківського історичного музею // № 168. – С. 23–25.

925. **Легейда, А. В.** Мідні монети часів Петра І у колекції ХІМ // № 170. – С. 119–123.

926. **Легейда, А. В.** Пам'ятки грошового обігу за часів царювання Павла І у колекції Харківського історичного музею // № 169. – С. 90–92.

927. **Легейда, А. В.** Пам'ятні монети Росії у колекції Харківського історичного музею // № 157. – С. 26–27.

928. **Легейда, А. В.** Паперові гроші України у колекції Харківського історичного музею // № 162. – С. 60–64.

929. **Легейда, А. В.** Платинова монета у колекції Харківського історичного музею // № 160. – С. 51–52.

930. **Литвиненко, Т. Ю.** Раритеты коллекции книг Харьковского исторического музея // № 157. – С. 25–26.

931. **Литвиненко, Т. Ю.** Тканини в зібранні Харківського історичного музею [XVII-поч. XX ст.] // № 143. – С. 32–33.

932. **Логачева, Р.** Писанки из коллекции Сумцова : [в Харьк. ист. музее] // Веч. Харьков. – 1997. – 22 апр.

933. **Малиновська, Н. М.** Особливості відображення життя і діяльності лікарів-хірургів у експозиціях музеїв Харкова : (до 90-ї річниці з дня народж. О. О. Шалімова) // № 170. – С. 13–15.

934. **Мандригіна, С. С.** Діяльність О. С. Масельського на Харківщині : [матеріали про О. С. Масельського на вист. в ХІМ] // № 169. – С. 39–42.

935. **Мельничук, Л. Ю.** До питання атрибуції західноєвропейської портретної мініатюри : [колекція мініатюр ХІМ] // № 164. – С. 97–99.

936. **Михайличенко, Д. Ю.** Мемуарні матеріали доби революції та Громадянської війни (1917–1921 рр.) в фондах Харківського історичного музею // № 165 – С. 68–69.

937. **Михайличенко, Д. Ю.** Особисті матеріали О. Г. Лібермана в фондах ХІМ // № 165. – С. 70–72.

938. **Можейко, И.** Старые письма : [о письмах из ГУЛАГа харьковчанина Н. Г. Шерфенберга, хранящ. в Ист. музее, 1936–1935 гг.] // Неизвестный Харьков. – Х., 2006. – С. 255–257.

939. **Мызгин, К.** Загадка "Готского зала" : [О судьбе археол. выст. из коллекции Харьк. ист. и унив. музеев в годы Великой Отечеств. войны] // Панорама. – 2002. – 28 черв. – С. 13.

940. **Никипоренко, Л. В.** Колекція газет "Колокол" у фондах Харківського історичного музею // № 166. – С. 64–65.

941. **Никипоренко, Л. В.** Колекція газет "Полтавські думки" у фондах Харківського історичного музею // № 164. – С. 99–100.

942. **Никипоренко, Л. В.** Колекція газет "Утро" в фондах Харківського історичного музею // № 162. – С. 54–57.

943. **Никипоренко, Л. В.** Колекція журналів "Отечественные записки" у фондах ХІМ // № 170. – С. 97–99.

944. **Никипоренко, Л. В.** Колекція журналів "Репертуар и пантеон" у фондах Харківського історичного музею // № 169. – С. 93–95.

945. **Новые** экспонаты и картины : [открытие 2-х новых отд. в Ист. музее] // Крас. знамя. – 1939. – 3 сент.

946. **Овчиннікова, Л. Г.** Генезис традиційного поясного вбрання українців Слобожанщини : [колекція одягу ХІМ] // № 169. – С. 115–117.

947. **Овчиннікова, Л. Г.** Матеріали родини Сидоренків-Обухових – Козирських у фондових коллекція Харківського історичного музею // № 166. – С. 103–104.

948. **Овчиннікова, Л. Г.** Музичні інструменти в колекції Харківського історичного музею // № 164. – С. 101–102.

949. **Овчиннікова, Л. Г.** Плечове вбрання українців : традиції та новації : (з фондів ХІМ) // № 170. – С. 93–95.

950. **Огурцова, Н. В.** З досвіду наукової атрибуцій колекції Харківського історичного музею // № 158. – С. 39–41.

951. **Огурцова, Н. В.** Український фарфор першої третини XIX ст. у колекції Харківського історичного музею // № 165. – С. 50–56.

952. **Олейник, В.** Реликвии боевой славы : [экспонаты Великой Отечественной войны в ХИМе] //Крас. знамя. – 1959. – 9 мая.

953. **Олійник, Л.** Тих днів не змовкне слава : [експонати, присвяч. ВВВ, що зберігаються в музеї] // Вечір. Харків. – 1983. – 8 серп.

954. **Пам'ять** про харківське підпілля : [експонати, що розповідають про підпіл. діяльність І. А. Козлова, в Харк. іст. музеї] // Прапор. – 1958. – № 5, трав. – С. 126.

955. **Пантєлєй, О. М.** Матеріали Д. І. Багалія у колекції Харківського історичного музею // № 169. – С. 74–75.

956. **Пантєлєй, О. М.** Матеріали Є. Г. Волошинова у фондах ХІМ // № 170. – С. 104–105.

957. **Панченко, А. В.** Матеріали Василя Яковича Юр'єва, вченого селекціонера у збірці Харківського історичного музею // № 162. – С. 64–68.

958. **Панченко, А. В.** Матеріали М. С. Самокиша у фондах Харківського історичного музею // № 164. – С. 104–108.

959. **Панченко, А. В.** Матеріали Олександра Івановича Мещанінова у збірці Харківського історичного музею // № 163. – С. 97–100.

960. **Панченко, А. В.** Медики Харківщини у партизанських загонах та з'єднаннях : [з матеріалів, що зберігаються у фондах ХІМ] // № 170. – С. 68–71.

961. **Пенькова, О. Л.** Викриття злочинів тоталітарного режиму в м. Харкові : (з нових надходжень Харк. іст. музею) // № 166. – С. 45–48.

962. **Пенькова, О. Л.** Комплексний розвиток торгівлі Харківського регіону на сучасному етапі : (з досвіду комплектування фондів [ХІМ]) // № 163. – С. 100–102.

963. **Перцева, Ж. М.** Професор В. Ф. Грубе та його внесок у розвиток медицини Харківщини другої пол. XIX ст. : [колекція док., яка зберігається у фондах музея історії Харк. нац. мед. ун-та] // № 170. – С. 48–51.

964. **Підпільна** ланка // Прапор. – 1960. – № 4. – С. 112. – (Люди й події).

Про експонати підпільної піонерської ланки часів ВВВ, що зберігаються у Харківському історичному музеї.

965. **Пирогова, Т.** Дар космонавтов : [экспонаты, посвящ. освоению космоса] // Крас. знамя. – 1980. – 18 окт.

966. **Плахоття, О. М.** Інститут шляхетних дівчат у 19 – на поч. 20 ст. : (за матеріалами фондів ХІМ) // № 168. – С. 57–60.

967. **Подарок** героя : [Герой Сов. Союза П. М. Ковтун подарил япон. саблю Ист. музею] : в залах Харьк. ист. музея // Крас. знамя. – 1946. – 12 окт. – С. 8.

968. **Подарок** историческому музею [фотокопий портр. И. Франка его сыном] // Крас. знамя. – 1941. – 18 апр.

969. **Прохоров, А. М.** Дореволюційна поштова листівка в колекції Харківського історичного музею // № 165. – С. 62–64.

970. **Прохоров, А. М.** Матеріали В. Я. Данилевського в колекції документів Харківського історичного музея // № 169. – С. 77–81.

971. **Прохоров, А. М.** До створення виставки "Перлина Слобожанщини : порцеляна та фаянс Кузнєцових у колекції ХІМ" // № 170. – С. 22–25.

972. **Ревенко, В. И.** Наконечники стрел из археологической коллекции Харьковского исторического музея // № 157. – С. 24–25.

973. **Ревенко, В. І.** Пам'ятки Сарматської культури із збірки Харківського історичного музею // № 159. – С. 81–83.

974. **Ревенко, В. І.** Фібула з високим приймачем із збірки Харківського історичного музею // № 158. – С. 22–23.

975. **Редкая** рукопись "Горе от ума" [приобрет. Ист. музеем] // Харьк. рабочий. – 1938. – 15 авг.

976. **Резниченко, В.** Патриотический поступок : дар [коллекции монет] Е. Н. Беликова Харьк. музею // Крас. знамя. – 1947. – 19 янв. – С. 8.

977. **Реликвии** героев [Великой Отечественной войны в фондах музея] // Крас. знамя. – 1980. – 7 июня.

978. **Реліквія** бойової слави // Прапор. – 1958. – № 8. – С. 126.

Про експонат Харківського державного історичного музею – трофейний англійський танк часів Громадської війни.

979. **Реуцька, Л.** Промовляють документи революції : [експозиція, присвяч. революції] // Вечір. Харків. – 1979. – 6 листоп.

980. **Романенко, Г. О.** Зародження музейних колекцій // № 142. – С. 16–17.

981. **Рондина, М. Г.** Коллекция фарфора Харьковского исторического музея // № 157. – С. 27–28.

982. **Румянцева, И.** Запасники истории, или Соломенная шляпа рабочего Никитенко : [о фондах ХИМ] // Крас. знамя. – 1990. – 7 окт.

983. **Румянцева, И.** Неизвестные "страницы истории" переданы вчера в дар Харьковскому музею : [глава благотворит. фонда "АВЕК" А. Фельдман передал в дар музею коллекцию цен. док.] // Время. – 2002. – 21 мая.

984. **Свидетели** времени : [фонды ХИМ пополнились новыми док. из обл. ком. компартии Украины] // Веч. Харьков. – 1991. – 31 дек.

985. **Священна** зброя // Прапор. – 1958. – № 11. – С. 124. – (щоденник "Прапора").

Про експонати зброї харківських червоногвардійців часів Громадянської війни, які зберігаються у Харківському державному історичному музеї.

986. **Скарб** з берегів північного Дінця // Прапор. – 1958. – № 9. – С. 127. – (Щоденник "Прапора").

Про цінну знахідку монет Петровської епохи, яку було передано до Харківського історичного музею.

987. **Соколов, А. В.** Геральдика в науковій атрибуції музейних предметів // № 169. – С. 87–90.

988. **Сотник, Н.** Салют, Іспаніє : історія двох прапорів, що зберігаються в Харківському музеї // Ленін. зміна. – 1973. – 1 лют.

989. **Строков, Л.** История одной брошюры : ["Речи нижегородских рабочих на суде", хранящ. в фондах музея] / Л. Строков, М. Уманский // Крас. знамя. – 1983. – 6 дек.

990. **Сушко, В. А.** До питання про наукову атрибуцію колекції рушників Харківського історичного музею // № 158. – С. 34–35.

991. **Сушко, В. А.** Кобза чи торбан? : (з колекції музич. інструментів Харк. іст. музею) // № 165. – С. 57–58.

992. **Сушко, В. А.** Ніжинський вибійчаний рушник в колекції Харківського музею // № 164. – С. 113.

993. **Сушко, В. А.** Семантика сорочки в українській традиційній культурі : [колекція сорочок у від. етнографії ХІМ] // № 169. – С. 114–115.

994. **Сушко, В. А.** Спроба нового бачення експонування етнографічних колекцій // № 161. – С. 23–24.

995. **Тітінюк, В. Ф.** До питання вивчення художніх особливостей традиційних писанок кінця XIX – початку XX ст. з колекції Харківського історичного музею //Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2004. – Чис. 2. – С. 42–47.

996. **Тітінюк, В. Ф.** Олексій Миколайович Бекетов – живописець : [колекція матеріалів у фондах ХІМ] / В. Ф. Тітінюк, О. О. Печерцева // № 169. – С. 37–39.

997. * **Тітінюк, В.** Писанки слобожан : [колекція писанок в Харк. іст. музеї] // Нар. мистец. – 1999. – № 1–2.

998. **Улановський, С.** Символи мужності і слави : [знамена в експозиції Іст. музея] // Соціаліст. Харківщина. – 1981. – 5 серп.

999. **Хасанова, О. І.** Завод Ф. Я. Гарднера, його вироби у фондах музею // № 170. – С. 116–119.

1000. **Хасанова, О. І.** Українські слобожанські килими в колекції Харківського історичного музею // № 163. – С. 105–107.

1001**Хвилюючі** реліквії // Прапор. – 1959. – № 6. – С. 126.

Про експонати Харківського історичного музею – прапори, подаровані колективами підприємств комуністичній партії в різні часи.

1002. **Хоружа, М. В.** Нова знахідка шумлячої підвіски на пам'ятках Салтівської культури Харківщини : [за матеріалами ХІМ] // № 170. – С. 89–92.

1003. **Ценное** приобретение : [ред. экз. рез. модели стола в стиле укр. барокко (XVII в.)] // Харьк. рабочий. – 1938. – 14 февр.

1004. **Черепанов, А.** А що в запасниках : [фонди музею] // Вечір. Харків. – 1987. – 18 трав.

1005. **Чернова, Н.** Жорстока правда : в експозиції Харк. іст. музею [військ. техніка] // Слобід. край. – 1999. – 1 серп.

1006. **Шрамко, І. Б.** Поселення скіфського часу "Саржин Яр : [зберігання матеріалів по археології в ХІМ] // № 169. – С. 120–121.

Наукова діяльність

1007. **Аксенов, В. С.** Археологические исследования Харьковского исторического музея // Древности – 1995 : материалы, ст., публ., науч. жизнь, открытия : Харьк. ист.-археол. ежегодник. – Х., 1995. – С. 182–184.

1008. **Аксьонов, В. С.** Катакомбне поховання IV ст. до н. е. поблизу смт. Коротич : [дослідж. ХІМ] / В. С. Аксьонов, Л. І. Бабенко // № 169. – С. 135–138.

1009. **Аксьонов, В. С.** Комплекси, що були відкриті у 2005 році на Верхньо-Салтівському катакомбному могильнику : [середньовічна експе-

диція ХІМ разом із співробітниками Музею археології та етнографии Слобід. України при ХНУ ім. В. Н. Каразіна] // № 168. – С. 71–73.

1010. **Аксьонов, В. С.** Нове поховання з конем на нетайлівському грунтовому могильнику салтівської культури : [дослідж. ХІМ] // № 170. – С. 80–85.

1011. **Аксьонов, В. С.** Фібула з поховання № 440 Нетайлівського могильника : [дослідж. ХІМ] // № 169. – С. 133–135.

1012. **Бабенко, Л. І.** Поховальний обряд Протопопівського курганного могильника: [експедиція ХІМ] // № 162. – С. 138–140.

1013. **Бадаєв, Д. В.** Періодизація історії Харківщини нових часів (14.07.1500–6.01.1919) // № 161. – С. 40–45.

Нове бачення періодизації історії Харківщині у ХІМ.

1014. **Бандуровська, В. О.** Маркетингові дослідження у Харківському історичному музеї : (з досвіду практ. роботи) // № 162. – С. 27–30.

1015. **Бандуровська, В. О.** Функціональні можливості використання маркетингу у музейній справі : [з досвіду практ. роботи Харк. іст. музею] // № 161. – С. 32–34.

1016. **Важливий** засіб комуністичного виховання трудящих : [музеї] // Культ.-освіт. робота. – 1949. – № 9. – С. 1–4.

Відзначається низький рівень науково-дослідної роботи в Харківському історичному музеї.

1017. **Гень, О. Г.** Постановка проблеми нового джерела при створенні експозиції з історії Громадянської війни на Харківщині : (теорет. аспект) // № 162. – С. 25–27.

1018. **Гень, О. Г.** Сучасне бачення проблеми експозиційного відображення історії радянського суспільства 20–30-х років ХХ ст. у Харківському історичному музеї // № 161. – С. 18–20.

1019. **Єрпульова, В. М.** Актуальні аспекти науково-дослідної роботи Харківського історичного музею // № 157. – С. 13–15.

1020. **Левоненко, А.** От древности до наших дней : [конф., посвящ. 145-летию со дня рождения укр. ученого и обществ. деятеля Н. Ф. Сумцова состоялась в Ист. музее] // Время. – 1999. – 18 мая.

1021. **Лисицына, Н.** Сумцовские чтения [состоялись в Ист. музее] // Слобода. – 2004. – 18 мая.

1022. **Панченко, А. В.** Пам'ятки історії часів окупації 1941–1943 років у Київському районі м. Харкова : [наук. дослідж. ХІМ] // № 168. – С. 91–95.

1023. **Сніжко, І. А.** Дослідження пам'яток пізнього палеоліту на Харківщині // № 168. – С. 74–75.

1024. **Сніжко, І. А.** Дослідження пізньопалеолітичної стоянки біля с. Кам'янки Ізюмського району у 2007 р. : [за матеріалами ХІМ] // № 170. – С. 85–86.

1025. **Сошнікова, О. М.** Голодомор 1932–1933 рр. на Україні у науково-дослідній та експозиційній роботі Харківського історичного музею // № 169. – С. 25–26.

1026. **Хасанова, О. І.** Передвесільні дівочі розваги в селах Слобідської України к. 19 – поч. 20 ст. : [вивчення обрядовості в ХІМ] // № 169. – С. 117–119.

1027. **Хоружа, М. В.** Особливості поховальних споруд головного Верхньо-Салтівського катакомбного могильника : (розкопки 1984–1989 рр.) : [наук. дослід. ХІМ] // № 168. – С. 76–78.

1028. **Яковлев, В. М.** Деякі аспекти розробки наукової концепції з дожовтневої історії краю (ІХ ст. – 1917 р.) // № 161. – С. 13–14.

Просвітницька робота

1029. **Алексеев, А.** Боевая слава : экскурсия по залам музея // Крас. знамя. – 1964. – 10 окт.

1030. **Бадаев, Д. В.** О работе клуба исторической реконструкции при Харьковском историческом музее // № 157. – С. 54–55.

1031. **В гості** приїхав музей : [лектор. група музею у Нововодолаз. р-ні] // Ленін. зміна. – 1980. – 26 черв.

1032. **Єрпульова, В. М.** Актуальні питання контрпропаганди в ідейно-виховній роботі музею // Актуальні завдання поліпшення ідейно-виховної роботи музеїв : тем. зб. наук. пр. – К., 1986. – С. 22–31.

1033. **Зінченко, В. В.** Нові чинники посилення соціально-виховної ролі музеїв / В. В. Зінченко, Г. Й. Чернявський // № 76. – С. 12–13.

1034. **Можейко, И.** Музейная гостиная [открылась в Харьк. ист. музее] // Город. газ. – 1997. – № 49, дек. – С. 30.

1035. **Сафонова, О. В.** З досвіду проведення комплексних масових заходів у ХІМ // № 163. – С. 61–63.

1036. **Сошнікова, О. М.** Роль Харківського історичного музею як соціокультурного інституту в умовах сучасного розвитку України // № 169. – С. 5–7.

1037. **Строков, Л.** Солдати революции : [встреча бывших воинов буденновцев в музее] // Крас. знамя. – 1965. – 6 нояб.

1038. **Чемоданова, В.** Нарада старих більшовиків [в іст. музеї] //Соціаліст. Харківщина. – 1957. – 18 груд.

1039. **Шляхом** Великого жовтня : подорож з 1917-го у 1977-й : зустріч поколінь у Харк. іст. музеї // Соціаліст. культура. – 1977. – № 12. – С. 6–12.

1040. **Шубенко, Н.** Обязаны сохранить потомкам : [шаляпин. вечер в Музейн. гостинной Ист. музея] // Город. газ. – 1998. – 2 апр.

Організація експозиційної роботи

1041. **Аксьонов, В. С.** Роль та місце археологічних виставок у загальній структурі музейної експозиції // № 161. – С. 25–26.

1042. **Болдінов, І. М.** Використання меморіальних музейних предметів у виставковій діяльності ХІМ : (з досвіду практич. роботи) // № 166. – С. 40–41.

1043. **Болдінов, І. М.** До питання експозиційного висвітлення сучасної історії України // № 161. – С. 22–23.

1044. **Болдінов, І. М.** Особливості створення експозиційного образу в сучасній виставковій роботі : (з досвіду виставк. діяльності ХІМ) / І. М. Болдінов, В. К. Вохмянін // № 159. – С. 61–62.

1045. **Болдінов, І. М.** Соціокультурні особливості регіону у контексті експозиційного відображення сьогодення // № 162. – С. 19–21.

1046. **Велика, Л. П.** Художній образ музейних експозицій : традиції та сьогодення // № 158. – С. 7–10.

1047. **Вохмянін, В. К.** Нові підходи до проектування експозиції з історії "радянського періоду" / В. К. Вохмянін, О. Л. Пенькова // № 161. – С. 14–18.

1048. **Глазкова, Л. Ю.** Система сучасних засобів зв'язку Харківщини і їх відображення в музейній експозиції // № 169. – С. 22–25.

1049. **Єрпульова, В. М.** Відображення в експозиції музею ленінської національної політики, дружби народів СРСР // Історія радянського суспільства в науково-дослідній і експозиційно-масовій роботі музеїв : темат. зб. наук. пр. /Держ. іст. музей УРСР. – К., 1985. – С. 31–34.

1050. **Єчкенко, В.** Відображення дружби народів в експозиціях [Харківського державного історичного] музею /В. Єчкенко, С. Топоровська // Культ.-освіт. робота. – 1953. – № 5. – С. 41–43.

1051. **За більшовицьку** ідейність в роботі музеїв //Культ.-освіт. робота. – 1948. – лют. – С. 38–42.

Критика експозицій у Харківському історико-краєзнавчому музеї.

1052. **Івах, О. Д.** Виставочна робота Харківського історичного музею у 1998–2000 рр. // № 163. – С. 56–58.

1053. **Куделко, С. М.** Современные тенденции развития музейных экспозиций и задачи Харьковского исторического музея / С. М. Куделко, С. И. Посохов // № 161. – С. 6–8.

1054. **Ревенко, В. І.** Техологічні цикли давніх виробництв : до проблеми експозиційної наочності // № 161. – С. 53–54.

1055. **Скрипник, Г. А.** З історії етнографічних експозицій музеїв України // Нар. творчість та етнографія. – 1979. – № 4. – С. 87–92.

1056. **Соколов, А. В.** Про доцільність експонування кінського військового спорядження у Харківському історичному музеї // № 143. – С. 31–32.

Виставки

1057. **Нові** скульптури Харківського історичного музею // Соціаліст. Харківщина. – 1935. – 28 листоп.

1058. **Нові** експонати на Пушкінську виставку // Соціаліст. Харківщина. – 1936. – 26 жовт.

1059. **Пушкінська** виставка : [відкриття] // Соціаліст. Харківщина. – 1936. – 12 груд.

1061. **Макеева, Г.** Страницы героической истории : [события 1917 г.] (по залам Харьк. ист. музея) // Крас. знамя. – 1950. – 5 нояб.

1062. **Уманский, М. В.** Харьковский государственный музей к 50-летию первой русской революции // Вопр. истории. – 1955. – № 12. – С. 186–187.

1063. **Шрамко, Л.** Героїчне минуле: [про експозицію "Революція 1905–1907 років на Україні" в Харк. держ. іст. музеї] // Соціаліст. культура. – 1955. – № 7. – С. 5–6.

1064. **Лавриненко, Л.** Шоста п'ятирічка – в експозиції музею / Л. Лавриненко, Л. Шрамко // Соціаліст. культура. – 1956. – № 9. – С. 7–9.

1065. **Подвиг** лікарів // Прапор. – 1959. – № 8. – С. 124–125. – (Люди й події).

Про відкриття стенду матеріалів в Харківському історичному музеї, присвяченого героїчному вчинку лікарів дев'ятої лікарні на чолі з професором О. Мєщаніновим врятуванню поранених радянських воїнів під час Великої Вітчизняної війни.

1066. **Воєводин, М.** Показ досягнень передовиків : [про експозицію, присвяч. бригадам та ударникам комуніст. праці в Харк. іст. музеї] // Соціаліст. культура. – 1959. – № 11. – С. 39.

1067. **Чаговець, В.** Червоний прапор революції // Прапор. – 1962. – № 11. – С. 28–29.

Про експозицію, присвячену 45 річниці Великої Жовтневої революції у Харківському історичному музеї.

1068. **Солодовников, В.** Напередодні : репортаж з Харк. іст. музею // Прапор. – 1967. – № 7. – С. 11–13.

Виставка, присвячена 60-річчю революційних подій у Харкові.

1069. **Леміщенко В.** Вісім сторінок про рідне місто : нова експозиція в Харк. іст. музеї // Соціаліст. Харківщина. – 1967. – 1 груд.

1070. **Леонідов, С.** Харківська фортеця : [про діараму в музеї] // Україна. – 1970. – № 9. – С. 24.

1071. **Руденко, Б.** Віхи революції : репортаж вист. прапорів, присвяч. 50-річчю утворення СРСР // Вечір. Харків. – 1972. – 7 листоп.

1072. **Логачева, Т.** Серцем торкнувшись тиші … : [нова експозиція, присвяч. працівникам міліції – ветеранам Великої Вітчизн. війни] // Ленін. зміна. – 1976. – 13 трав.

1073. **Ювілейна** виставка [, присвяч. 60-річчю встановлення рад. влади на Україні] // Вечір. Харків. – 1977. – 10 груд.

1074. **Северин, В.** Виставка в Історичному музеї [, присвячена 75-річчю П з'їзду РСДРП та 60-й річниці 1 з'їзду Компартії України] // Ленін. зміна. – 1978. – 8 лип.

1075. **Пересувні** виставки : [експозиції "35-річчя Великої Перемоги" та "Пам'ятники бойової слави на Харківщині"] // Вечір. Харків. – 1980. – 7 трав.

1076. **Строков, Л.** Экспозиция рассказывает [о совет. образе жизни] // Крас. знамя. – 1980. – 7 окт.

1077. **Дяченко, В.** Реликвії братерської дружби : [вист. "Реліквії братерської дружби", присвяч. 60-річчю утворення СРСР] // Ленін. зміна. – 1982. 21 трав.

1078. **Витвицкая, А.** Впервые в Харькове : [выст., посвящ. битве на Курской дуге в 1943 г.] // Крас. знамя. – 1983. – 11 авг.

1079. **Борисова, Т.** Адреса ленінських листів [харківським марксистам : експозиція в музеї] // Культура і життя. – 1983. – 24 лип.

1080. **Дмитриев, В.** Страницы комсомольской летописи : [передвиж. выст. в ХИМ] // Крас. знамя. – 1983. – 1 дек.

1081. **Ганага, Н.** Голограммы в музее : [выст. голограмм ист. реликвий музеев УССР в ХИМ] // Крас. знамя. – 1984. – 18 июля.

1082. **Гнатишин, Р.** Музейні експонати – на голограмах // Вечір. Харків. – 1984. – 11 серп.

1083. **Донцов, А.** Розповідають експонати : [експозиція до 80-річчя революції 1905–1907 років] // Вечір. Харків. – 1985. – 11 лют.

1084. **Георгієв, К.** Героїчна історія, славне сьогодення : [вист. "Кроки в безсмертя", присвяч. 43-ї річниці визволення Харкова від німецько-фашист. загарбників] // Вечір. Харків. – 1986. – 23 серп.

1085. **Марков, А.** На голограмме – золотая пектораль : [экспозиция голограмм "Сокровища скифских курганов"] // Крас. знамя. – 1986. – 25 мая.

1086. **Сухоруков, В.** Реликвии пятилетки : [экспозиция , посвящ. XXVII съезду КПСС] // Крас. знамя. – 1986. – 25 февр.

1087. **Лебедеєва, В.** Єднає дружба : [експозиція, присвяч. інтернац. дружбі] // Вечір. Харків. – 1987. – 21 серп.

1088. **Соколов, О.** Свідки славнозвісних подій : [експозиція, присвячена Першому Всеукр. з'їзду рад] // Вечір. Харків. – 1987. – 25 груд.

1089. **"Небесні"** експонати : [вист., присвяч. Всесвітньому дню авіації і космонавтики] // Вечір. Харків. – 1989. – 28 квіт.

1090. **Михайлов, Г.** Узоры дивной красоты : [передвиж. выст. ХИМ] // Крас. знамя. – 1989. – 20 июня.

1091. **Тарасова, Л.** Повернення до правди : [вист. документів та фотогр. репресованих] // Вечір. Харків. – 1989. – 24 серп.

1092. **Ніколаєв, Є.** Мить, застигла в кадрі : [вист., присвячена 150-річчю фотогр.] // Вечір. Харків. – 1989. – 6 жовт.

1093. **Берлин, В.** Мгновения жизни в объективе времени : [фотовыст.] // Крас. знамя. – 1989. – 21 окт.

1094. **Ініна, І.** Вихід у космос – через Харків : [вист. "Харків і радянська космонавтика" у ХІМ] // Вечір. Харків. – 1990. – 7 серп.

1095. **Смоленская, В.** Українська символіка в історичному музеї : [вист. атрибутів укр. символіки X–XX ст. в ХІМ] // Ленін. зміна. – 1990. – 11 серп.

1096. **Левоненко, А.** … И прошлое стало нам ближе : [выст. "К истокам с любовью", посвящ. нар. искусству Слобод. Украины] // Крас. знамя. – 1991. – 20 апр.

1097. **Ягудина, Р.** [Выставка "Хоббі–91" в ХИМ] // Слобода. – 1991. – 15 трав. – С. 3.

1098. **Руденко, С.** Нові виставки в Історичному музеї : ["До джерел з любов'ю" ; "Сторінки з історії символіки краю" ; "Пам'ятки церковної старовини XVIII–XX ст." ; "Таємничі скарби" (експонати зі скіф. могили)] // Событие. – 1991. – 22 мая.

1099. **Руденко, С.** Иди и смотри … : [выст. золотых украшений из скиф. захоронений под Песочином] // Событие. – 1991. – 10 июля.

1100. **Клад** … в музее : [новая экспозиция в ХИМ] // Веч. Харьков. – 1991. – 24 июля.

1101. **Крылов, А.** История на столе : [выст. воен.-ист. миниатюр в ХИМ] //Слобода. – 1992. – 21 марта. – С. 5 : фот.

1102. **Пілюгіна, Н.** Апостол правди і добра : [вист., присвяч. 270-річчю Г. С. Сковороди] // Вечір. Харків. – 1992. – 12 листоп.

1103. **Конопельцев, Г.** Істина восторжествує : [вист. присвяч. подіям 20–30 рр. XX ст. на Харківщині] // Слобід. край. – 1993. – 19 черв.

1104. **Гук, Н.** Экспонаты в роли свидетелей : [выст. "Новые свидетельства истории Великой Отечеств. войны"] // Время. – 1993. – 19 авг.

1105. **Тарасова, Л.** Тот страшный голод : [экспозиция, посвящ. событиям 20–30-х гг. на Харьковщине] // Веч. Харьков. – 1993. – 14 сент.

1106. **Экспонаты** обличают : [экспозиция, посвящ. голодомору 1932– 33 гг. на Харьковщине в ХИМ] // Солидарность. – 1993. – 14 авг.

1107. **Владь, Г.** О прошлом ради будущего : [экспозиция к Междунар. дню музеев в Ист. музее] // Слобода. – 1994. – 18 мая. – С. 1.

1108. **Чепалов, Р. О.** Створення музейної експозиції за матеріалами наукових праць М. Ф. Сумцова // № 142. – С. 30–31..

1109. **Красс, Е. Я.** Про створення музейної виставки, присвяченої А. Д. Сахарову, у Харкові // № 143. – С. 45.

1110. **Бабенко, Л.** Стежками наших пращурів : [нова експозиція у Харк. іст. музеї] // Слобід. край. – 1996. – 18 трав.

1111. **Львов, А.** Розгляд на украинистику сквозь объектив старой фотокамеры : [выст. "Хроника культурного возрождения" (от нач. XIX в. до наших дней)] // Время. – 1996. – 5 сент.

1112. **Литвиненко, Т.** Есть только миг между прошлым и будущим : [выст. в ХИМ : старин. вещи, воспоминания, семейн. реликвии] // Время. – 1997. – 11 февр.

1113. **Лысенко, Л.** Кто был слеп – тот смеялся, кто видел – тот молчал : [экспозиция "Харьковщина 20–30-х гг."] // Слобода. – 1998. – 22 мая. – С. 4.

1114. **Рябчинская, Ю.** Темные страницы истории : [выст. "Харьков 1941–1943"] // Город. газ. – 1998. – 27 авг. – С. 3.

1115. **Логвиненко, Л.** І скіфські "баби" насторожі : [вист., присвяч. 55-річчю визволення Харкова від фашист. загарбників] // Слобід. край. – 1998. – 27 серп.

1116. **Леонов, В.** "Харьков 1941–1943 год" : [выст. в ХИМ] // Панорама. – 1998. – 29 авг. – С. 3.

1117. **Знаковский, В.** Пусть горькая, но правда : [выст. "Харьков 1941–1943"] // Слобода. – 1998. – 29 сент.

1118. **Борисов, А.** Левитан был поражен небом Васильковского : [выст. в ХИМ, посвящ. 145-летию со дня рождения худож. С. И. Васильковского] // Время. – 1999. – 18 марта.

1119. **Бардакова, Н. Г.** Використання драпірувальних тканин у оформленні стаціонарної етнографічної експозиції в [Харківському] історичному музеї // № 161. – С. 29–31.

1120. **Зозуля, О.** Женщина и война : [фотовыст. в ХИМ "Под огнем"] // Слобода. – 1999. – 19 мая. – С. 2.

1121. **Бахтіна, С.** Дослідження "Карної справи" Славгородського І. М., Толмачова А. П., Протопопова Г. О. та інших з архіву УКДБ № 015427 : (матеріали до створення експозиції з історії православ'я в Слобід. Україні 30-і роки 20 ст.) // Науково-теоретичні здобутки Слобідської України : філософія, релігія, культура. – Х., 2000. – С. 214–222.

1122. **Пантєлєй, О. М.** До питання створення виставки з історії м. Харкова у Харківському історичному музеї // № 162. – С. 21–22.

1123. **Сошнікова, О. М.** До питання створення виставки, присвяченої 10-й річниці Незалежності України, у Харківському історичному музеї // № 162. – С. 22–25.

1124. **Буличова, В.** Харківський історичний дістався Криму : [презентація в Криму выст. "Слобожанські візерунки" з фондів ХІМ : розповідь зав. сектором від. фондів ХІМ В. Буличової / записав О. Коцарев] // Слобода. – 2000. – 1 авг. – С. 5.

1125. **Тесло, І.** "Мужики" з Польщі : [вист. пам'яті пол. письм. В. Реймонта] // Слобід. край. – 2001. – 3 лют.

1126. **Тесло, І.** З "Анною …" на голограмі : [вист. голограм "З історії нагород"] // Слобід. край. – 2001. – 3 берез.

1127. **Сошнікова, О. М.** Висвітлення сучасної банківської справи на Харківщині у виставковій діяльності [Харк. іст. музею] // № 163. – С. 66–69.

1128. **Чистилин, В.** Встретились "Максим" с "Калашниковым" : [экспозиция стрелк. оружия "Пистолеты и пулеметы" в музее] // Слобода. – 2001. – 8 мая : фот.

1129. **Мироненко, Ю.** Крізь об'єктив "Машини часу" : [фото-вист. в ХІМ, присвяч. 10-й річниці Незалежності України] // Слобід. край. – 2001. – 21 лип.

1130. **Логачева, Р.** Загляните в семейный альбом : [выст. харьк. мастеров – фот. XIX–XX ст. в ХИМ] // Веч. Харьков. – 2001. – 28 авг.

1131. **Антонова, А.** Харьков – вчера, сегодня и всегда : [выст. в музее "Харківщина. Нова доба" к 10-летию Независимости Украины] // Офиц. ведомости. – 2001. – 6 сент. (№ 35–36). – С. 16.

1132. **Чигрин, В.** Період звитяги і здобутків : [нова експозиція "Харківщина: нова доба" в музеї] // Панорама. – 2001. – 21 верес. – С. 14.

1133. **Анничев, А.** Писанки, крашенки, дряпанки : [выст. укр. писанки "Окно в удивит. мир"] // Веч. Харьков. – 2002. – 4 мая.

1134. **Чигрин, В.** В експозиції музею – писанка // Панорама. – 2002. – 17 трав. – С. 16.

1135. **Чигрин, В.** В експозиції – спортивні досягнення : [нова вист. "Харківщина спортивна – кроки перемоги"] // Панорама. – 2002. – 14 черв. – С. 16.

1136. **Корж, Н.** "Далеко від лінії фронту" : [про вист. у ХІМ, присвяч. партизанам та підпільникам Харківщини] // Панорама. – 2002. – 6 верес. – С. 16.

1137. **Львов, А.** Нераскрытое подполье : [выст. "Далеко от линии фронта", посвящ. партизанам и подпольщикам Харьк. обл., открыта в ХИМ] // Время. – 2002. – 17 сент. – С. 3.

1138. **Ребрик, В.** Американское напоминание … о судьбе харьковского музея? : [выст. "Заглавия истории 11 сентября 2001 г.", посвящ. годовщине терактов в США] // Событие. – 2002. – № 25. – С. 5.

1139. **Овчіннікова, Л. Г.** Концептуальні та музикознавчі аспекти створення виставки старовинних та сучасних українських народних інструментів [на основі матеріалів з фондів ХІМ] // № 165. – С. 19–21.

1140. **Болдінов, І. М.** Виставка до "Дня партизанської слави" у Харківському історичному музеї // № 165. – С. 21–22.

1141. **Загадковий** світ козаччини в експозиції : [вист. "Козацька давнина" відкрита в ХІМ] // Слобід. край. – 2003. – 4 лют.

1142. **Логвиненко, Л.** Нове про війну : [експозиція в ХІМ] // Слобід. край. – 2003. – 16 берез.

1143. **Логвиненко, Л.** Експонати свідчать про війну // Слобід. край. – 2003. – 23 серп.

1144. **Медвідь, В.** Погляд на сучасність крізь призму минулого : [експозиція, присвяч. 150-річчю Крим. війни] // Слобід. край. – 2003. – 23 жовт.

1145. **Бадаєв, Д. В.** Виставка ХІМ до 150-річниці Східної (Кримської) війни 1853–1856 рр. // № 166. – С. 37–40.

1146. **Логвиненко, Л.** Достойні престижного музею : [вист. экспонатов нар. декор.-приклад. мистец. "З живого джерела" у ХІМ] // Слобід. край. – 2005. – 19 лют.

1147. **Маслов, Е.** Все начиналось с яйца : [выст. писанок из фонда Харьк. ист. музея в Чугуев. краевед. музее] // Слобода. – 2005. – 1 июля.

1148. **Боровик, Е.** Свет писанки : [выст., посвящ. искусству изготовления писанок в ХИМ] // Слобода. – 2006. – 14 апр.

1149. **Васюта, Н.** Харків – перша столиця великого голодомору : [вист. док. в ХІМ] // Слобід. край. – 2006. – 25 листоп.

1150. **Вєжлівцева, М. В.** До концепції стаціонарної повнопрофільної експозиції "Наш край у ІХ– ХІХ ст." // № 167. – С. 12–14.

1151. **Прохоров, А. М.** До 90-річчя Брусилівського прориву : (музейне висвітлення сторінок війни) / А. М. Прохоров, А. В. Соколов // № 167. – С. 20–23.

1152. **Левченко, Т. Є.** "Харківщина промислова" – одна із головних тем тимчасової виставки до 15-річчя Незалежності України // № 167. – С. 44–45.

1153. **Орел, Л. М.** Інноваційні шляхи розвитку дошкільних та освітніх закладів Харківщині та їх висвітлення в музейних закладах [ХІМ] // № 169. – С. 20–22.

1154. **Левченко, Т. Є.** Висвітлення музейними засобами процесу створення Конституції України 28 червня 1996 року [ХІМ] // № . – С. 17–19.

1155. **Боровик, Е.** Ко дню защитника отечества : [выст. в ХИМ] // Харк. изв. – 2007. – 22 февр. – С. 4.

1156. **Прохоров, А. М.** Сіячі освітньої ниви : просвітителі Слобожанщини кінця XIX – початку XX ст. : (за матеріалами вист. ХІМ) // Багаліївський збірник : академік Д. І. Багалій та бібліотечна справа України : наук. ст. та матеріали. – Х., 2008. – С. 74–80.

Див. також №№ 46, 56, 56а, 62а.

3.1.1.1 Музей-філія "Харківщина у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років"

1157. **Анничев, А.** Под прицелом – командный пункт маршала Конева : [в с. Солоницевке началось возведение мемор.-архитектур. ансамбля музея] // Время. – 2004. – 22 июня. – С. 3.

1158. **Висоті** маршала Конєва – статус національного музею // Время регионов Харьковщины. – 2007. – 1 сент. – С. 3 : фот.

1159. **Галаур, С.** Правду про війну тут відчуваєш оголеним нервом : [про роботу музею] // Уряд кур'єр. – 2006. – 10 лют. – С. 13 : фот.

1160. **Зеленина, Е.** Музей "Высота маршала Конева" обещает удивить экспозицией // Время. – 2005. – 9 авг. – С. 3.

1161. **Лапина, М. С.** Из истории одного экспоната Харьковского исторического музея : [картина худож. Г. Б. Берковича в фонде филиала ХИМ] // № 169. – С. 62–64.

1162. **Музею** быть. Но каким ? : [о создании музея] // Слобода. – 2003. – 21 нояб.

1163. **Савеленко, І. Ю.** Зайцева балка – одна з ланок великого ланцюга німецько-фашистських злочинів на Харківщині : [матеріали з фондів музею] // № 170. – С. 67–68.

1164. **Слобожанські** орбіти : [творців музею висунуто на здобуття нац. премії ім. Т. Г.Шевченка] // Літ. Україна. – 2006. – 9 лют.

1165. **Холманская, Л.** Лучшим украшением музея стали ветераны. // Веч. Харьков. – 2205. – 27 авг.

1166. **Шевцов, І. П.** Сучасні мультимедійні технології в оформленні музею-філії "Харківщина у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років : втілення і перспективи // № 168. – С. 14–17.

1167. **Яковлєв, В. М.** Маловідомі сторінки біографії І. С. Конєва : [колекція матеріалів у музеї] // № 170. – С. 65–67.

3.1.2 Музей Холокоста

Перший музей на Україні,
відкритий у грудні 1996 р.

1168. **Білостоцький, М. О.** Спроба створення експозиційного центру Холокосту в Харкові // № 143. – С. 44–46.

1169. **Воловик, Л. Ф.** Из опыта просветительской деятельности Харьковского музея Холокоста // № 48. – Х., 2003. – С.13-16.

1170. **"Еврейский вопрос"** и современное украинское общество : [в Доме ученых открыт учеб.-образоват. центр "Музей Холокоста"] // Событие. – 1996. – 22 июня.

1171. **Капустин, А.** Уроки холокоста : [презентация єкспозиции учеб.-образоват., комплекса музея Холокоста] // Слобода. – 1996. – 22 июня : фот.

1172. **Профатилова, Т.** Помнить и извлекать уроки из прошлого : [Харьк. музей Холокоста – первый в Украине и в СНБ] // Время. – 1996. – 25 июня.

1173. **Фалеев, С.** К 10-летию Харьковского музея Холокоста : [единств. в Украине музей Холокоста был открыт 14 дек. 1996 г.] // Дайджест-Е. – 2006. – № 12. – С. 2–3 : фот.

Див. також № 46.

3.1.3 Музеї історії харківських партійних та комсомольських організацій

1174. **Камегулов, В.** Розповідають експонати музею [комсом. орг. Орджонікідзев. р-ну] // Ленін. зміна. – 1975. – 10 лип.

1175. **Музей** історії комсомолу у м. Харкові // Ленін. зміна. – 1983. – 24 груд.

1176. **Музей** історії районної парторганізації [Жовтн. р-н.] // Вечір. Харків. – 1986. – 22 квіт.

1177. **Немеркнуча** слава : відкриття музею бойової слави комсомолу Харківщини // Ленін. зміна. – 1970. – 25 квіт.

1178. **Спесивцев, Л.** Реликвии рассказывают : [музей истории парт орг. Октяб. р-на при райкоме партии] // Крас. знамя. – 1986. – 23 авг.

1179. **Чиркін, Г**. Сторінки героїчної історії : [музей історії Жовтн. р-ної парт. орг.] // Вечір. Харків. – 1986. – 7 листоп.

3.1.4 Історико-краєзнавчі музеї міст і сіл Харківщини

Балаклійський район

1180. **Бондаревський, М.** Народний музей : [Балакл. музею присвоєно почес. звання "Народний музей"] // Серп і молот. – 1984. – 4 серп.

1181. **Бондаревський, М.** Поповнення експозиції : [картина місц. самодіял. худож. Миколи Петровича Дзівановського і глин. глечик старовин. роботи] // Серп і молот. – 1984. – 2 серп.

1182. **Гошовська, В. А.** Балаклія : путівник / В. А. Гошовська, Д. Ф. Клочан. – Х. : Прапор, 1991. – 95 с. : ілюстр.

Містяться відомості про історико-краєзнавчий музей, де знаходиться меморіальний зал, присвячений українській співачці Оксані Петрусенко.

1183. **Іваненко, Б.** Відкрито музей : [про відкриття у Балаклії Іст. музею] // Лен. зміна. – 1979. – 13 верес.

1184. **Іваненко, Б.** Скарбниця пам'яті : [про Балакл. іст. музей] // Лен. зміна. – 1987. – 3 груд.

1185. **Кагарлицький, М.** Оксана Петрусенко : нерозгадана таємниця : [експозиція в краєзнав. музеї Балаклії] // Слобід. край. – 2004. – 2 груд.

1186. **Куенко, М.** Є у Чепелі музей : [про роботу сіл. музею] // Серп і молот. – 1988. – 2 лип.

1187. **Кущ, Г.** Музей в Савинцях // Серп і молот. – 1985. – 19 січ.

1188. **Музей** в Савинцах : [историко-краевед.] // Крас. знамя. – 1985. – 20 февр.

1189. **Музей** [народної артистки УРСР] Оксани Петрусенко [у м. Балаклії] : [відкрито улітку 1962 р.] // Прапор. – 1963. – № 1. – С. 100.

1190. **Народження** в рамках відродження : [про відкриття у Балакл. іст. мемор. музею експозиції укр. співачки Оксани Петрусенко] // Панорама. – 1991. – 25–31 марта.

1191. **Оленченко, Ф.** Буде музей у Петрівці // Вперед. – 1967. – 21 листоп.

1192. **Пересічанська, В.** Тут зберігається історія : [Балакл. краєзнав. музей] // Вісті Балаклійщини. – 2001. – 24 берез.

1193. **Пивоваров, Н.** Заботы сельского музея [в пос. Печенеги] / Н. Пивоваров, Т. Сулима // Крас. звезда. – 1980. – 3 окт.

1194. **Плахтій, І. С.** Сучасні проблеми музеєзнавчої та краєзнавчої роботи на Балаклійщині / І. С. Плахтій, К. П. Двірна // № 143. – С. 54–55.

1195. **Ромина, М.** Народный музей : [обществ. ист. музею Балакл. р-на присвоено звание нар.] // Крас. знамя. – 1984. – 26 июля.

1196. **Садкова, С.** Тут завмирає час : [про музеї, що діють в р-ні] // Серп і молот. – 1998. – 16 трав.

1197. **Скляр, О.** Балаклійський краєзнавчий музею : [про роботу музея] // Музеї України. – 2003. – № 3. – С. 13.

1198. **Стаявний, В.** Подих незабутніх днів : в Балаклії відкрито історичний музей // Серп і молот. – 1979. – 20 верес.

1199. **Степчук, В.** Історико-краєзнавчий музей [в с. Савинцях] // Соціаліст. Харківщина. – 1985. – 26 лют.

1200. **"Українська** голгофа" : [вист. "Українська голгофа : літературна Харківщина 20–30 років" у Балакл. краєзн. музеї] // Панорама. – 1993. – дек. (№ 51).

1201. **Шендрик, А.** Збираймо експонати для [історико-краєзнав.] музею // Сіл. новини. – 1972. – 29 квіт.

1202. **Шкумат, І.** Наша пам'ять і наша духовність : [про мемор. музей співачки Оксани Петрусенко в Балаклії // Соціаліст. Харківщина. – 1989. – 1 лип.].

1203. **Шкумат, І.** Успадкована історія : [про відкриття Балакл. іст. музею] // Серп і молот. – 1979. – 1 верес.

Барвінківський район

1204. **Барвенко, О.** Африканівський історичний : [іст.-краєзнав. музей с. Африканівка] // Соціаліст. Харківщина. – 1982. – 5 берез.

1205. **В Барвенково**, в музей : [о создании в г. Барвенково краевед. музея] // Крас. знамя. – 1990. – 18 марта.

1206. **Барвінківський** державний краєзнавчий музей : [фото] // Барвінківщина – рідний край : [люди, події, факти] / відп. за вип. : Ю. В. Троян та ін. – Барвінкове ; [2002]. – С. 23.

1207. **В Барвінкове,** до музею : [про створення краєзнав. філії Харк. іст. музею] // Соціол. Харківщина. – 1990. – 17 берез.

1208. **Дяченко, І.** Зустріч з прекрасним : [відкриття іст.-краєзнав. музею в м. Барвінкове] // Жовтн. зорі. – 1983. – 15 верес.

1209. **Дяченко, І.** Розповідають музейні експонати : [про роботу краєзнав. музею] // Вісті Барвінківщини. – 1993. – 16 берез.

1210. **Зелений, М.** Африканівський історичний : [музей в с. Африканівка Барвінк. р-ну] // Ленін. зміна. – 1980. – 28 жовт.

1212. **Зелений, М.** Африканівський історичний // Жовтневі зорі. – 1981. – 9 січ.

Розповідь про історичний музей, створений на громадських засадах, села Африканівка Барвінківського району.

1213. **Зінченко, Н.** Вісники минулого : [Барвінк. іст. музей] // Жовтн. зорі. – 1980. – 27 груд.

1214. **Зинченко, Н.** О крае родном : [выст., открытая в Барвенк. краевед. музее] // Крас. знамя. – 1981. – 25 янв.

1215. **Краєзнавчому** музею – 60 років : [наук.-практ. конф., присвяч. 60-річчю краєзнав. музею] // Вісті Барвінківщини. – 1996. – 3 квіт.

1216. **Кузьмин, В**. Есть в Африкановке музей : [ист.-краевед. музей в с. Африкановка] // Крас. знамя. – 1981. – 8 февр.

1217. **Куплевацький, О.** У Барвінковому відкрито музей // Жовт. зорі. – 1977. – 7 листоп.

1218. **По залах** музею : [відкриття музею історії м. Барвінкове] // Правда Барвінківщини. – 1961. – 20 травня.

1219. **Троян, Ю**. Готуємося до ювілею : [до 60-річчя від дня заснування краєзнав. музею] // Вісті Барвінківщини. – 1996. – 20 берез.

1220. **Царіценко, В.** Криниця всіх народів, їх душа : [про роботу Барвінк. краєзнав. музею] // Вісті Барвінківщини. – 2001. – 28 серп.

Близнюківський район

1221. **Головченко, Л**. Відвідайте наш музей : [у Близнюках діє музей історії р-ну] // Нове життя. –1980. – 13 берез.

1222. **Грубник, В.** Вічний, як мати, як Батьківщина : [музей хліба у Кіровської 8-річ. шк.] // Нове життя. – 1986. – 27 лют.

Богодухівський район

1223. **Бєляєв, М. С.** Музей і школа : [творчі стосунки Богодух. краєзнав. музею зі шк.] // № 76. – С. 8–9.

1224. **Володимирова, А**. Пам'ятна подія : [відкриття історико-краєзнав. музею] // Маяк. – 1983. – 11 серп. – С. 2.

1225. **Давидченко, В**. Музей тринадцяти героїв : [с. Гути Богодух. р-ну] // Соціаліст. Харківщина. – 1983. – 8 берез.

1226. **Калиниченко, М.** Експонати розповідають [іст.-краєзнав. музей с. Куп'євахи] // Маяк. – 1982. – 16 груд.

1227. **Краснов, С.** Живут герои в Гутах : [открытие музея в пос. Гуты] // Крас. знамя. – 1984. – 29 янв.

1228. **Любченко, И**. Музей в Старом Мерчике // Крас. знамя. – 1960. – 15 мая.

1229. **Пилипенко, С**. Експонати музею розповідають : [про Старий Мерчик] / С. Пилипенко, І. Лемешкін // Маяк. – 1962. – 21 листоп.

1230. **Таран, В.** Богодухівська симфонія : худож.-іст. нарис / В. Таран, Н. Могилевська. – Х. : Майдан, 1997. – 145 с. – Із змісту : про експонати міського музею – фотографії відомих майстрів української сцени з автографами. – С. 138.

1231. **У кілька** рядків : [історико-краєзнав. музей відкрито у Богодухові] // Соціаліст Харківщина. – 1983. – 6 верес.

1232. **Гаман, В. П.** Беріть квіти, мадам … : до 15-річчя заснування Музею матері у селищі Ков'яги на Харківщині / В. П. Гаман. – Б.м. : [ІРІДІУМ], [1998]. – 20 с. : ілюстр.

Борівський район

1233. **Музею – бути** : [до відкриття Борів. краєзнав. музею] // Труд. слава. – 1978. – 24 січ.

1234. **Ніконов, О**. Відкрито музей : [іст.-краєзнав. у райцентрі Борова] // Труд. слава. – 1979. – 7 листоп.

1235. **Створюється** музей [Борівщини] // Лен. зміна. – 1978. – 9 лют.

Валківський район

1236. **Гриценко, О.** Музей в Огульцах : [ист.-худож. им. Т. Г. Шевченко] // Крас. знамя. – 1967. – 2 дек.

1237. **Єресько, Б.** Музей нашого села : [Огульці Валків. р-ну] // Сіл. новини. – 1966. – 19 лют.

1238. **Єрмоленко, О.** Музейні ворота Слобожанщини : [про Валків. іст. музей] // Слобід. край. – 2008. – 1 трав.

1239. **Железняк, М. М.** Музеї [Валківщини] // Перлини душі народної. – Валки, 2002. – С. 127–135.

1240. **Жовтяк, М.** Створюється краєзнавчий музей : [в с. Високопіллі] / М. Жовтяк, І. Коваль // Сіл. новини. – 1978. – 14 груд.

1241. **Кабаков, Я.** Поповнюються експонати музею : [Валків. іст.-краєзнав.] // Сіл. новини. – 1980. – 9 лют.

1242. **Кириченко, О.** Історико-художній музей в Огульцях : до 50-річчя рад. влади // Сіл. новини. – 1966. – 1 трав.

1243. **Кириченко, О.** Сільському музею – 10 : [Огульчан. іст.-худож. музею ім. Т. Г. Шевченка] / О. Кириченко, І. Здоровцев // Соціаліст. Харківщина. – 1977. – 25 груд.

1244. **Коваль, І.** В музеї – вся історія села : Високопіл. іст.-краєзнав. музею – два роки // Сіл. новини. – 1981. – 21 серп.

1245. **Коваль, І.** Друзі музею : [нові експонати музею історії села Високопілля] // Сіл. новини. – 1983. – 4 черв.

1246. **Коваль, І.** І ожила історія … [в с. Високопіллі відкривається іст.-краєзнав. музей] // Сіл. новини. – 1980. – 2 листоп.

1247. **Коваль, І.** Нова експозиція музею : [історії с. Високопілля] // Сіл. новини. – 1982. – 12 серп.

1248. **Коваль, І.** Це потрібно живим : [про військ.-патріот. виховання в іст.-краєзнав. музеї с. Високопілля // Лен. зміна. – 1983. – 20 верес.

1249. **Колодяжна, Т.** З днем народження, музею! : [про відкриття краєзнав. музею у Валках] // Сіл. новини. – 1977. – 17 верес.

1250. **Колодяжна, Т.** "Копейная денга" та інші історичні реліквії, подаровані місцевими любителями старовини, поповнили фонди Валківського краєзнавчого музею // Сіл. новини. – 2000. – 17 лип.

1251. **Лауреат** премії ім. П. П. Чубинського : [письм. В. Гаман в с. Ков'яги Валк. р-ну створив єдиний в Україні музей Матері] // Літ. Україна. – 2001. – 7 черв. – С. 6.

1252. **Лигостаева, С.** Музей искусств в колхозе : [колхоз "Большевик" Валк. р-на] // Крас. знамя. – 1991. – 20 марта.

1253. **Лисенко, Т.** Гончарний спадок Слобожанщини : [музей нар. мистец. Слобожанщини у Валках] // Слобода. – 1997. – 19 берез.

1254. **Лисойван, В.** "Вспомним всех поименно …" [музей истории с. Высокополье] // Крас. знамя. – 1983. – 17 авг.

1255. **Музей** в колхозе : ["Большевик" Валков. р-на] // Правда Украины. – 1959. – 24 сент.

1256. **Нестерец, Н. А.** Партийное руководство народным движением по созданию общественных музеев и музейных комнат на Украине // Науч. тр. по истории КПСС. – 1978. – № 95. – С. 114–120.

Відомості про харківські музеї.

1257. **Павлик, В.** Как в капле солнца // Крас. знамя. – 1977. – 19 июня.

У Валках на кошти Товариства охорони пам'ятників історії та культури створено історико-краєзнавчий музей.

1258. **Поліщук, Т.** "Валки – украинский город … " : [про краєзнав. музей у місті] // Панорама. – 1994. – № 10. – С. 9.

1259. **Поліщук, Т.** Валки, що на Муравському шляху : чи діждеться древнє містечко свого краєзнавчого музею? : лист – пробл. // Березіль. – 2000. – № 5–6. – С. 157–161.

1260. **Поліщук, Т.** "Чарівність простоти" вигадки : "Києво-Печерський материк" подарований Валк. краєзнав. музею // Панорама. – 1999. – 17 июля (№ 29). – С. 14.

1261. **Поліщук, Т.** " … Якби мені довелося вибирати між Римом і Валками, я б вибрала Валки". Чи дочекається кращих часів музей у сливовому краї? // Панорама. – 1999. – 27 авг. (№ 35). – С. 13.

1262. **Саппа, М.** Край Муравського шляху : [про музей історії с. Високопілля] // Культура і життя. – 1987. – 17 трав.

1263. **Саппа, М.** Музей біля Муравського шляху : [с. Високопілля] // Соціаліст. Харківщина. – 1987. – 9 трав.

1264. **Фесенко, О.** Сільський історико-краєзнавчий [в с. Високопіллі] // Сіл. новини. – 1979. – 22 листоп.

Великобурлуцький район

1265. **Василенко, І.** Зустрічі в музеї : [Великобурлуц. іст.-краєзнав.] // Рад. патріот. – 1987. – 7 лют.

1266. **Вьюник, В.** В память о герое – земляке : [в пгт Приколотное открыт музей Героя Совет. Союза К. Ольшанского] // Панорама. – 1995. – № 23. – С. 14.

1267. **Гук, П.** Память сердца : [в с. Приколотное открыт музей, посвящ. уроженцу села Герою Сов. Союза К. Ольшанскому] // Солидарность. – 1995. – 8 апр.

1268. **Задорожна, О.** Як створювався наш музей : [нар. іст.-краєзнав. музей] // Рад. патріот. – 2002. – 23 листоп.

1269. **Капленко, М.** Історико-краєзнавчий музей відкрито : [у Великому Бурлуку] // Рад. патріот. – 1982. – 20 трав.

1270. **Константинов, В.** Музей в Великом Бурлуке : [ист.-краевед.] // Крас. знамя. – 1982. – 30 мая.

1271. **Рибалко, Л.** Біля стендів [історико-краєзнавчому] музею // Рад. патріот. – 1983. – 1 трав.

Вовчанський район

1272. **Большего, П.** Білоколодязяни створюють музей // Хлібороб. – 1967. – 14 берез.

1273. **Браташевський, М.** Народний музей : [Вовчан. іст.-краєзнав. музею присвоєно звання нар.] // Вечір. Харків. – 1975. – 17 верес.

1274. **Дудко, Г.** Вивчаємо рідний край : [Вовчан. іст.-краєзнав. музей] // Хлібороб. – 1978. – 28 берез.

1275. **Дудко, Г.** Вовчанськ матиме свій музей // Хлібороб. – 1963. – 11 січ.

1276. **Дудко, Г.** Вовчанський історико-краєзнавіий … : [музей] // Хлібороб. – 1971. – 13 лип.

1277. **Дудко, Г**. Створимо Вовчанський історико-краєзнавчий музей // Вперед. – 1961. – 24 січ.

1278. **Захаров, І.** Основний зміст життя : [у Вовчан. нар. іст.-краєзнав. музеї] // Хлібороб. – 1985. – 4 лип.

1279. **Захаров, І.** Подих епохи : [про нар. краєзнав. музей] // Хлібороб. – 1977.– 7 листоп.

1280. **Захаров, І.** Щоб ожила історія : [про Вовчан. нар. іст.-краєзнав. музей] // Хлібороб. – 1982. – 9 січ.

1281. **Коломієць, Г.** В дар музею : [картини худож. В. М. Козловського – Вовчан. музею] // Хлібороб. – 1981. – 3 черв.

1282. **Літопис** боротьби і перемог : [у Вовчанську відкрито іст. музей] // Хлібороб. – 1963. – 14 листоп.

1283. **Мельник, М.** Не думаймо про образи. Краще – завтра : [Вовчан. іст.-краєзнав. музей "переїхав" у нове приміщення] // Слобід. край. – 1999. – 2 листоп.

1284. **Одинцов, В**. Есть в Волчанске музей / В. Одинцов, А. Пчелкина // Крас. знамя. – 1963. – 17 нояб.

1285. **Пилипенко, Л**. Археологічний музей в селі [Металівка] // Хлібороб. – 1996. – 17 січ.

1286. **Різниченко, В**. "Святий" картуз : [до історії експонату Вовчан. краєзнав. музею] // Войовн. атеїст. – 1963. – № 3. – С. 48–49.

1287. **Чернікова, І. В**. Вовчанський повітовий комітет охорони пам'яток мистецтва, старовини й природи : внесок у пам'яткоохоронний рух Харківщини 20-х рр. XX ст. // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Х., 2007. – Вип. 19. – С. 45–54. – Із змісту: про музейну секцію. – С. 47–48.

Дворічанський район

1288. **Ляшенко, П.** Будинок нашої історії : [про створення іст.-краєзнав. музею у Дворічній] // Колгосп. ранок. – 1988. – 29 жовт.

1289. **Пашко, Л.** Запрошує музей : [краєзнав.] // Дворіч. край. – 2001. – 14 лип. – (Історія рід. краю).

Дергачівський район

1290. **Лобойко, Т.** Роль музею бойової слави [в Козачолопанській ЗОШ] // Вісті Дергачівщини. – 2002. – 7 серп.

1291. **Людмилин, С.** Народження музею : [про відкриття іст.-краєзнав. музею в Пересічному] // Вісті Дергачівщини. – 1995. – 27 лип.

1292. **Музей** Панаса Матюшенка [в селищі Дергачі] // Соціаліст. Харківщина. – 1975. – 23 берез.

1293. **Юрков, И. Ф.** Музей боевой славы : [о музее в СШ № 1 пгт Казачья Лопань] // Преподавание истории в шк. – 1974. – № 4. – С. 71.

Зачепилівський район

1294. **Буланов, Ю.** Робота краєзнавчого музею / Ю. Буланов, Н. Халаїм // Перемога. – 2000. – 13 черв.

1295. **Новини** дня // Перемога (Зачепилів. р-он). – 2001. – 18 серп.

У Зачепилівському краєзнавчому музеї відкрито нову експозицію "Наша українська хата".

1296. **Светланова, К.** Музей хлеба : в селах Шелестово Красно-кут. р-на и Забарино Зачепил. р-на // Крас. Знамя. – 1984. – 31 июля.

Зміївський район

1297. **Аксенов, В.** Вернисаж в новом музее : [Выст. нар. творчества в Змиев. краевед. музее] // Время. – 1992. – 14 окт.

1298. **Бринцева, Л.** Історія на задвірках … : [питання відкриття краєзнав. музею в Зміїві] // Слобід. край. – 1991. – 19 лют.

1299. **Воєводін, М. А.** Кімнати-музеї Харківщини / М. А. Воєво-дін. – Х. : Харк. кн. вид-во, 1959. – 27 с.

Висвітлено роботу історичних сільських музеїв с. Соколово (Зміївський район), с. Сніжків (Валківський район), паровозного депо "Жовтень", Харківського канатного заводу.

1300. **Гончаров, А.** Чи буде в Готвальді [іст.-краєзнав.] музей // Соціаліст. Харківщина. – 1990. – 5 черв.

1301. **Деркач, С.** Про ратні подвиги, про славу трудову : при Вільшан. СШ відкрито іст.-краєзнав. музей // Колгосп. ранок. – 1985. – 4 черв.

1302. **Дьоміна, О.** Наймолодший на Харківщині : [Зміїв. краєзнав. музей відкрито 11 лют. 1991 р.] // Вісті Зміївщини. – 2001. – 19 трав.

1303. **Єрьомін, Г.** Тут гартується молодь : [з історії створення музеїв в р-ні] // Вісті Зміївщини. – 1996. – 18 трав.

1304. **Красюк, М.** Шкільний історико-краєзнавчий музей [Першотравн. СШ] // Народні музеї : зб. ст. – К., 1964. – С. 46–51.

1305. **Мезенцева, Г. Г.** Музеи Украины / Г. Г. Мезенцева. – К. : Изд-во Киев. ун-та, 1959. – 176 с. – Из содерж.: О Первомайском краеведческом школьном музее (Змиевской район Харьковской области). – С. 99–106.

1306. **Михайлов, К.** Есть в Тарановке музей [Гвардейцев-широнинцев] // Крас. знамя. – 1971. – 6 мая.

1307. **Музей-**студія в Короповому // Вісті Зміївщини. – 2001. – 1 серп.

1308. **Передерій, О.** І постає історія села : [про іст.-краєзнав. музей ім. Я. І. Красюка у Першотрав. шк.] // Вісті Зміївщини. – 1994. – 17 груд.

1309. **Програма** розвитку музейної справи Зміївського району до 2005 року // Вісті Зміївщини. – 2002. – 16 листоп.

1310. **Саяний, М.** 10 років. Є про що згадати : [ст. дир. краєзнав. музею] // Вісті Зміївщини. – 2001. – 14 лют.

1311. **Саяний, М.** Створено краєзнавчий музей у Змійові // Вісті Зміївщини. – 1991. – 23 лют.

1312. **Скачко, К.** Музей історії колгоспу ["12-й Октябрь" Змиїв. р-ну] // Будівник комунізму. – 1965. – 30 берез.

1313. **Федоренко, Д. М.** Неопубліковані дані про античні монети в Зміївському краєзнавчому музеї // Проблеми збереження та відновлення історичної пам'яті : наук. конф. з питань музеєзнавства та іст. краєзнавства 24–25 трав. 1994 р. : тез. доп. – Х., 1994. – С. 17–18.

1314. **Чигрин, В.** Відновлюють пам'ять про козацьку вольницю : [про роботу Зміїв. краєзнав. музею] // Слобід. край. – 2004. – 3 січ.

1315. **Чигрин, В.** Музей відсвяткував своє десятиріччя : [Зміїв. держ. краєзнав. музей] // Панорама. – 2001. – 23 лют. – С. 14.

Музей радянсько-чехословацької дружби (с. Соколове)

1316. **Белогуб, В. Д.** Мемориальный комплекс в селе Соколово / В. Д. Белогуб, Г. П. Васильев // Стр-во и архитектура. – 1968. – № 7. – С. 33.

1317. **Варава, О.** Пам'ять нащадків // Соціаліст. культура. – 1969. – № 6. – С. 41.

1318. **Гончаренко, М.** Благодарность маршала [Ф. И. Голикова Музею рад.-чехослов. дружбы] // Крас. знамя. – 1967. – 29 окт.

1319. **Долганов, В.** Де колись гриміли гармати : [про роботу Нар. музею рад.-чехослов. дружби] // Соціаліст. Харківщина. – 1974. – 11 серп.

1320. **Дробышев, С.** В музее – пополнение : [экспозиция Музея сов.-чехослов. дружбы пополнилась произведениями чехослов. художников] // Крас. знамя. – 1983. – 28 сент.

1321. **Коваленко, К.** Експонати з космосу [представлені в Музеї рад.-чехослов. дружби] // Будівник комунізму. – 1985. – 3 січ.

1322. **Кононюк, В.** Дружбою ми здружені : [про Музей рад.-чеслов. дружби в с. Соколове] // Рад. освіта. – 1968. – 4 верес.

1323. **Костин, В.** Единство цели, родство сердец : [25 лет Музею сов.-чехослов. дружбы в с. Соколово] // Крас. знамя. – 1983. – 7 окт.

1324. **Кравченко, В.** Пліч-о-пліч : репортаж з Музею рад.-чехослов. дружби у селі Соколів // Вечір. Харків. – 1975. – 20 груд.

1325. **Кривко, Л.** Соколово на всех языках : миллион. посетитель в Музее сов.-чехослов. дружбы // Крас. знамя. – 1974. – 19 февр.

1326. **Куц, А.** Верные заветам : [Музей сов.-чехослов. дружбы в СШ им. Героя Сов. Союза Яроша в Соколово] // Учит. газ. – 1971. – 28 дек.

1327. **Куц, О. М.** Музей радянсько-чехословацької дружби. Соколів [Харк. обл. : путівник. – Х. : Прапор, 1966]. – 21 с. : ілюстр. – Текст парал. укр., чеською та англ. мовами.

1328. **Марченко, О. Д.** Соколово – символ братства : очерк / О. Д. Марченко. – Х. : Прапор, 1975. – 127 с.
Відомості про Музей радянсько-чехословацької дружби в с. Соколове.

1329. **Мірошник, Г.** Жива пам'ять : [про роботу музею в с. Соколове] // Культура і життя. – 1967. – 27 серп.

1330. **Михайлов, Г.** Памятник дружбы : [открытие Музея сов.-чехослов. дружбы] // Крас. знамя. – 1961. – 23 апр.

1331. **Музей** історії села [Соколово] // Прапор. – 1959. – № 3. – С. 127.

1332. **Музей** радянсько-чехословацької дружби в с. Соколове. Діорама "Бій у селі Соколове 8 березня 1943 року". – Х. : Прапор, 1968. – 34 с.

1333. **Діорама** "Бій у с. Соколово 8 березня 1943 р. / авт. тексту О. Д. Марченко ; ілюстр. Ю. В. Кашин. – Х. : Прапор, 1971. – 36 с. : ілюстр. – Тит. л. та обкл. парал. укр., рос., чес. та словац. мовами.

1334. **Диорама** "Бой в с. Соколово 8 марта 1943 г. / Музей совет.-чехослов. дружбы ; авт. текста А. Д. Марченко. – 2 изд., доп. и перераб. – Х. : Прапор, 1973. – 37 с. : ил.

1335. **Діорама.** Бій у с. Соколове 8 березня 1943 р. : путівник / авт. тексту Є. П. Пугач. – Х. : Прапор, 1980. – 102 с. : ілюстр.

1336. **Музей** радянсько-чехословацької дружби с. Соколів : путівник / [авт. тексту О. М. Куц]. – Х. : Прапор, 1971. – 31 с. : ілюстр.

1337. **Нагорода** музею дружби [в с. Соколове] // Соціаліст. Харківщина. – 1977. – 21 січ.

1338. **О награждении** грамотой Президиума Верховного Совета УССР Соколовского народного музея советско-чехословацкой дружбы Харьковской обл. : указ Президиума Верхов. Совета УРСР // Ведомості Верхов. Совета УССР. – 1974. – № 34. – С. 408.

1339. **Олійник, В.** Музей у Соколове // Україна. – 1961. – № 13. – С. 15.

1340. **Память** бессмертного подвига : путеводитель по залам Музея боевой славы гвардейцев-широнинцев в селе Тарановка и Музея сов.-чехослов. дружбы в с. Соколово Готвальд. р-на Харьк. обл. – Х. : Прапор, 1977. – 65 с. : ил. – На обороте тит. л. авт. текста : А. М. Куц, Л. П. Олейник.

1341. **Полян, С.** Подвиги батьків – у спадщину синам // Соціаліст. культура. – 1966. – № 7. – С. 10–11.

Про Музей радянсько-чехословацької дружби в с. Соколове Харківської області.

1342. **Про нагородження** музею радянсько-чехословацької дружби в селі Соколове Готвальдівського району Харківської області Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР : указ Президії Верхов. Ради УРСР від 5 берез. 1983 р. // Відомості Верхов. Ради УРСР. – 1983. – № 11. – С. 237.

1343. **Те саме** // Вечір. Харків. – 1983. – 8 берез.

1344. **Те саме** // Соціаліст. Харківщина. – 1983. – 6 берез.

1345. **Те саме** // Крас. знамя. – 1983. – 6 марта.

1346. **Пугач, Е. П.** Диорама "Бой в с. Соколово 8 марта 1943 г." : путеводитель. – 2-е изд. – Х. : Прапор, 1985. – 86 с. : ил.

1347. **Справочник** по музеям и выставкам в городах СССР, входящих в маршруты Интуриста. – 3-е изд. – М., 1977. – С. 166–167 : Музей сов.-чехослов. дружбы.

1348. **Тагамлик, В.** Не в'януть квіти в Соколове : 10 верес. минає десять років з дня створення Соколов. музею рад.-чехослов. дружби // Ленін. зміна. – 1968. – 10 верес.

1349. **Ципін, С.** Музею – медаль Чехословаччини // Соціаліст. культура. – 1977. – № 1. – С. 42.

1350. **Чумаченко, В.** Увічнений подвиг народів : [про Музей рад.-чехослов. дружби в с. Соколове] // Соціаліст. культура. – 1979. – № 11. – С. 4–5.

Золочівський район

1351. **Гур'єва, В.** Відкрито кімнату-музей [в с. Гур'їв Козачок] // Зоря. – 1985. – 5 жовт.

1352. **Пузиков, В.** Мотивы седой старины : [о создании в с. Писаревка Ист.-краевед. музея] // Правда Украины. – 1988. – 12 авг.

1353. **Соколовський, В.** Із найчистіших джерел : [Іст.-краєзнав. музею – 25 років] // Слово ветерана. – 2002. – 4 дек.

Ізюмський район

1354. * **В Изюмском** краеведческом музее // Крас. знамя. – 1945. – № 145. – С. 2.

1355. **Ізюмська** округа : [про роботу округов. музею та заснування краєзнав. т-ва] // Краєзнавство. – 1927. – № 1. – С. 25.

1356. **Изюмский** краеведческий музей – филиал Харьковского музея // Исторические и краеведческие музеи СССР : каталог. – М., 1988. – С. 327.

1357. **Ізюмський** музей за 10 років його існування // Краєзнавство. – 1930. – № 1–5. – С. 68–70. – з краєзнав. життя.

1358. **Ізюмський** музей старовини [заснований 14 січня 1920 р.] // Культура і побут. – 1927. – № 30. – С. 6. – Прилож. до газ. "Вісті ВУЦВК". – Підпис : В. Д.

1359. **Ізюмський** музей та його стародавності // Червон. шлях. – 1927. – № 9–10. – С. 221–224. – Підпис : В. Ден-ко.

1360. **Ізюмщина** : соціаліст. угода [між Ізюм. окруж. музеем та Луган. краєвим музеем на термін з 1 квіт. 1930 р. по 1 квіт. 1931 р.] // Краєзнавство. – 1930. – № 1–5. – С. 67–68.

1361. **Ключко, З.** Старинный портрет в Изюмском музее : [о портр. священника А. А. Самборского работы худож. Й. Б. Лампи в Изюм. краевед. музее] // Время. – 2008. – 8 мая : фот.

1362. **Крупа, Т.** Маршрут одного дня по Слобожанщине : Изюм // Музеї України. – 2008. – № 3–4. – С. 13–15.

Відомості про роботу Ізюмського краєзнавчого музею.

1363. **Кузьмін, В.** Музей – контора : [про роботу Ізюм. краєзнав. музею] // Панорама. – 1997. – № 2, янв. – С. 15.

1364. **Культурні** огнища : (музеї України) : [Ізюм. держ. музей : склад] // Культура і побут. – 1926. – № 39. – С. 8. – Прилож. до газ. "Вісті ВУЦВК".

1365. **Лобко, С.** Музей у Студенку : [сіл. музей та експонати ВВВ] // Рад. життя. – 1986. – 13 трав.

1366. **Мацієвська, Т.** "Шлях до Шевченка …" : Ізюм. музей // Музеї України. – 2008. – № 3–4. – С. 36–37.

1367. **Об открытии** Изюмского музея // Пролетарий. – 1924. – № 26. – С. 4.

1368. **Смага, С.** У краєзнавчому музеї : [реекспозиція окремих залів Ізюм. музею] // Рад. життя. – 1983. – 27 трав.

1369. **Черевко, В.** Краєзнавство – це робота ідеологічна : [Ізюм. краєзнав. музей відновив свою роботу] // Рад. життя. – 1963. – 8 жовт.

Кегичівський район

1370. **Вьюник, В.** Открыт музей истории района // Крас. знамя. – 1980. – 25 сент.

1371. **Дерюга, В.** І збагатитися духовно … : [Краєзнав. музей у с. Чапаєве] // Наш край. – 1998. – 18 квіт.

1372. **Марченко, М.** Спілкування з історією : [Іст.-краєвед. музей в Кегичівці] // Зоря комунізму. – 1984. – 30 серп.

1373. **У Кегичівському** музеї : [відкриття район. Іст.-краєзнав. музея] // Зоря комунізму. – 1980. – 3 квіт.

1374. **Юсова, І.** У школі створений музей : [у загальноосвіт. шк. I–III ступенів с. Бесарабівка Кегич. р-ну створено краєзнав. музей] // Наш край. – 2001. – 21 лип.

Красноградський район

1375. **Красноградський** краєзнавчий музей : путівник / [авт. тексту : Д. Т. Мариненко, Л. Є. Замкова]. – 2-ге вид., доп. – Х. : Прапор, 1976. – 33 с.

1376. **Волошин, М.** Вшановуємо земляків – митців : [про створення нового літ. – мемор. від. в Красногр. краєзнавч. музеї] // Лен. зміна. – 1981. – 13 жовт.

1377. **Зеленов, П.** У колгоспному музеї : [Красноград. краєзнав. музей] // Соціаліст. культура. – 1956. – № 10. – С. 41.

1378. **Зельонов, П.** Красноградський краєзнавчий музей // Культ.-освіт. робота. – 1952. – № 7, лип. – С. 38.

1379. **Зінченко, Н.** Красноградському музею виповнилось 78 років // Вісті Красноградщини. – 2000. – 11 берез.

1380. **Зінченко, Н.** Скарбниця Красноградщини : [до 80-річчя заснування Красноград. краєзнав. музею] Харків'яни. – 2002. – 4–10 берез. – С. 4.

1381. **Кобець, В.** Де починається Батьківщина : [Краєзнав. музей у Красноградіі] // Слобід. край. – 1997. – 18 груд.

1382. **Кравченко, Б.** Гордість міста [музей] // Соціаліст. культура. – 1982. – № 7. – С. 25.

1383. **Кравченко, Б. І.** Свято вулиці Жовтневої : [про роботу Красноград. краєзнав. музею] // Нар. творчість та етнографія. – 1982. – № 1. – С. 79–80.

1384. **Красноградский** краеведческий музей – филиал Харьковского исторического музея // Исторические и краеведческие музеи СССР : каталог. – М., 1988. – С. 327–328.

1385. **Красноградский** краеведческий музей : путеводитель. – Х. : Прапор, 1986. – 60 с. : ил.

1386. **Красноградський** краєзнавчий музей : путівник / авт. тексту : Д. Т. Мариненко, А. С. Деревенець. – Х. : Прапор, 1972. – 32 с. : ілюстр.

1387. **Те саме**. – 2 вид. – Х. : Прапор, 1976.

1388. **Мельникова, Л.** Пам'ять буремних років : [у Красногр. краєзнав. музеї відкрита експозиція листів часів ВВВ] // Комуніст. шляхом. – 1984. – 18 жовт.

1389. **Мельникова, Л.** Ювілею присвячується : [до 70-річчя Краєзнав. музею] // Вісті Красноградщини. – 2003. – 26 лют.

1390. **Присвячено** ювілею Жовтня : [відкриття вист. в Красногр. краєзнав. музеї, присвяч. 60-річчю Великого Жовтня] // Соціаліст. Харківщина. – 1977. – 5 квіт.

1391. **Приходько, О.** Красноградський краєзнавчий [музей] // Пам'ятники України. – 1972. – № 4. – С. 41–42.

1392. **Приходько, О.** Музею – 60 років : [Красногр. краєзнав. музей] // Соціаліст. Харківщина. – 1982 – 26 лют.

1393. **Приходько, О.** У пам'яті народній : [у Красногр. краєзнав. музеї відкрито вист., присвяч. 110-річчю з дня народж. В.І. Леніна] // Соціаліст. Харківщина. – 1980. – 13 квіт.

1394. **Руденко, В**. От первых картин Мартыновича : [60-летие Красногр. ист. музея] // Крас. знамя. – 1982. – 2 мая.

1395. **Троян, А.** Зустріч з прекрасним : [про роботу Краєзнав. музею] // Вечір. Харків. – 1983. – 24 берез.

1396. **Чернова, Н.** Іменини краєзнавчого музею : [Красноград. музею ім. П. Д. Мартиновича – 82 р.] // Слобід. край. – 2004. – 10 берез.

1397. **Швець, Н.** Де починається Батьківщина … : [бесіда з дир. краєзнав. музею Н. В. Швець / записав В. Кобець] // Слобід. край. – 1997. – 18 груд.

Краснокутський район

1398. **Березний, Б**. Герої Севастополя в Городному : [про музей Військово-мор. флоту СРСР у с. Городному] // Промінь. – 1981. – 9 трав.

1399. **Березний, Б.** Сільський музей : [Козіїв. сіл. музей – кімната на Краснокутщині] // Промінь. – 1982. – 19 серп.

1400. **Вікторов, В.** Музей в селі [Козіївка] // Соціаліст. Харківщина. – 1958. – 11 берез.

1401. **Григоренко, Й.** Музей у Городному : [Мислив.-краєзнав. музей] // Промінь. – 1971. – 13 черв.

1402. **Дмитрюк, Т.** Екскурсії до музею : (про Глобів. музей атеїзму) // Промінь. – 1982. – 31 серп.

1403. **Дяченко, М**. Минуле і сучасне села : музейна кімната в сіл. клубі : [с. Козіївка Краснокут. р-ну] Соціаліст. культура. – 1957. – № 5. – С. 12–14.

1404. **Ентузіаст** музейної справи : [при клубі с. Козіївка відкрито музейну кімнату "Минуле й сучасне села"] // Соціаліст. культура. – 1961.– № 10-12. – С. 20.

1405. **Карелов, В.** Музей історії села [Любівка] // Промінь. – 1987. – 17 листоп.

1406. **Котляр, В.** Два учебника – две жизни : [Музей нар. образования при метод. каб. Краснокут. р-на] // Крас. знамя. – 1987. – 6 нояб.

1407. **Культурні** огнища : (музеї) : [Наталієвський (Володимирський) музей орг. у 1920 р. у приміщенні колиш. маєтку Харитоненка : структура та склад.] // Культура і побут. – 1926. – № 39. – С. 8. – Прилож. до газ. "Вісті ВУЦВК".

1408. **Лахно, И**. Из коллекции почтальона : [в совхозе "Глебовский" Краснокут. р-на открыт Музей охраны природы в память любителя природы Б.С. Березного] // Правда. – 1987. – 12 авг.

1409. **Мельникова, Л**. Поповнились фонди [краєзнавчого музею] // Соціаліст. Харківщина. – 1990. – 4 квіт.

1410. **Темнохуд, М.** Перша ластівка : [про Музей освіти при метод. каб. Краснокут. райвно] // Рад. освіта. – 1983. – 1 лют.

1411. **Юхно, І.** О Розвиток музейної справи та краєзнавства в Краснокутщині // Скарбниця національної культури. – Х. ; Пархомівка. – 1995. – С.42–43.

Куп'янський район

1412. **Вьюник, В.** Уроки мужества : [Музей истории с. Кисловка Купян. р-на] // Крас. знамя. – 1983. – 9 мая.

1413. **До Міжнародного** дня музеїв : дім історії нашої : [Куп'ян. краєзнав. музей] // Вісн. Куп'янщини. – 2001. – 19 трав.

1414. **Зрожевська, Н.** Музей – на нові шляхи : [ст. дир. краєзнав. музею] // Вісн. Куп'янщини. – 2003. – 27 листоп.

1415. **Коваль, А**. Волнующие страницы истории : по делам Купян. музея : [к 325-летию г. Купянска] // Крас. знамя. – 1970. – 1 окт.

1416. **Коваль, А.** Народження музею : [громад. Музей історії в м. Куп'янську] // Пам'ятники України. – 1973. – № 2. – С. 50–51.

1417. **Комаров, Ю.** Напередодні першого дня : [історія Куп'ян. краєзнав. музею] // Вісн. Куп'янщини. – 1997. –3 груд.

1418. **Кононов, Ю.** Купянскому [краеведческому] музею – 25 // Харьк. губерн. вестн. – 1997. – 11 июня.

1419. **Кравченко, І.** Музей історії села Петропавлівки // Червоний прапор. – 1985. – 21 груд.

1420. **Левцова, Н.** Палає серце солдата : [про роботу краєзнав. музея] // Вісн. Куп'янщини. – 1998. – 31 січ.

1421. **Муратова, Л.** За традиціями майстерності й краси : [вист. нар. мистецтва і худож. промислів у Куп'ян. краєзнав. музеї] // Вісн. Куп'янщини. – 1997. – 10 груд.

1422. **Ярмак, П.** Створимо музей землі і хліба [у Пристин. шк. радгоспу "Куп'янский"] // Червон. прапор. – 1984. – 18 квіт.

Лозівський район

1423. **Алексеев, Р.** Рассказывают экспонаты [Музея истории с. Петропавловки] // Крас. знамя. – 1986. – 14 янв.

1424. **Бондаренко, І.** Скарбниця історії Лозівщини [нар. Музею історії Лозівщини – 10 років] // Радян. слово. – 1977. – 1 жовт.

1425. **Бражник, І.** Музей історії колгоспу : [відкриття музею у Катерин. сіл. Будинку культури] // Соціаліст. Харківщина. – 1990. – 19 черв.

1426. **Бровко, Ю**. Залишився молодим : [музей бойової слави в Садов. СШ Лозів. р-ну] // Радян. слово. – 1985. – 27 квіт.

1427. **Гараган, П.** Створимо історичний музей. Це ваша справа комсомольці // Соціаліст. Харківщина. – 1963. – 9 берез.

1428. **Зозуля, І.** Цікаво і повчально : репортаж з сіл. музею [с. Піщане] // Червон. прапор. – 1985. – 2 квіт.

1429. **Івановський, С**. Експонати з Харкова : [музей годинників розшукує відомості про годинники старого майстра з Лозової Л. М. Федорця] // Вечір. Харків. – 1982. – 15 трав.

1430. **Історико-революційниий** музей в Лозовій // Радян. слово. – 1967. – 15 листоп.

1431. **Клименко, В.** Колгоспний музей : [відкриття музею історії КСП ім. Петровського в с. Глушківці] // Червон. прапор. – 1986. – 1 січ.

1432. **Коваленко, П.** Від кам'яного віку : [20 років виповнилося нар. Іст.-революц. музею Лозівщини] // Радян. слово. – 1986. – 29 листоп.

1433. **Коваленко, П.** Скарбниця історії Лозівщини : [17 років з часу відкриття Іст.-революц. нар. музею Лозівщини] // Радян. слово. – 1983. – 12 квіт.

1434. **Литвиненко, З.** Заводський музей : [на честь століття машинобуд. з-ду відкрито музей підприємства] // Червон. прапор. – 1985. – 28 верес.

1435. **Лозівський** краєзнавчий музей // Музеї України. – 2006. – № 1. – С.27.

1436. **Марченко, О.** Лозова пам'ятає : [30 років краєзнав. музею м. Лозова] // Культура і життя. – 1998. – 6 січ.

1437. **Назустріч** пам'ятної дати : [експозиція в музеї-кімнаті с. Гусинки, присвяч. 25-річчю визволення Харківщини від німецько-фашист. загарбників] // Червон. прапор. – 1968. – 17 серп.

1438. **Олейник, И.** С новым званием и зарплатой : [Краснопавл. краеведч. музею Лозов. р-на присвоено звание нар.] // Событие. – 1991. – 6 апр.

1439. **Суарес, О.** Музей відкрито, музей живе : [краєзнав. музей] // Голос Лозівщини. – 1996. – 18 трав.

1440. **Телицька, Л.** Криниця пам'яті народної : [про краєзнав. музей в с. Краснопавлівка] // Голос Лозівщини. – 1996. – 28 серп.

1441. **Устинов, О.** 25-тисячний відвідувач [Панютинського історико-краєзнавчого музею] // Радян. слово. – 1980. – 11 жовт.

1442. **Хохлачев, В.** Реликвии Лозовского музея // Крас. знамя. – 1967. – 8 янв.

1443. **Чигрин, В.** Художні виставки у Лозовій вже організовують через інтернет : [робота Лозів. краєзнав. музею] // Панорама. – 2002. – 8 лют. – С. 14.

Нововодолазький район

1444. **Абрамов, М.** Скарбниця слави і безсмертя : [Музей історії Нововодолаз. р-ну] // Ленінець. – 1983. – 22 груд.

1445. **Волнов, К.** О времени и о себе : [музей Липковатов. совхоза-техникума Нововодолаж. р-на] // Крас. знамя. – 1984. – 29 мая.

1446. **Волошина, О.** Для прийдешніх поколінь : [про роботу по створенню Нововодолаз. район. Музею нар. освіти] // Ленінець. – 1987. – 1 трав.

1447. **Жигилій, В.** З любов'ю до рідного краю : [ст. дир. Музею історії с. Знам'янка] // Вісті Водолажчини. – 1997. – 22 лип.

1448. **З історії** районного музею // Вісті Водолажчини. – 1998. – 7 берез.

1449. **Запорожец, В.** Поиск следопытов : [новые экспонаты по истории с. Знаменка] // Крас. знамя. – 1984. – 18 дек.

1450. **Кондрашова, С.** І оживають дні звитяжні : з музею бойової слави в Новій Водолазі // Соціаліст. Харківщина. – 1975. – 4 січ.

1451. **Костенко, Г.** В районі створюється музей // Ленінець. – 1961. – 26 січ.

1452. **Котин, В.** Без прошлого нет настоящего : [музей с. Знаменка] // Крас. знамя. – 1983. – 20 февр.

1453. **Проскурин, В.** У районному музеї [Нової Водолаги] // Ленінець. –1981. – 9 трав.

1454. **Светланова, К.** Экспонаты сельского музея : [музей истории села Знаменка Нововодолаж. р-на] // Крас. знам. – 1985. – 1 янв.

1455. **Ткаченко, О.** Музею Бойової Слави – 25 // Вісті Водолажчини. – 1998. – 17 берез.

Первомайський район

1456. **Августиннопольская, Т. Ф.** С надеждой на будущее : [о работе краевед. музея] // Знамя труда. – 1997. – 18 мая.

1457. **Бражник, І.** Новий музей : [у Первомайському відкрито музей історії р-ну] // Соціаліст. Харківщина. – 1878. – 8 трав.

1458. **Моисеев, А.** Совхозный музей : [об открытии краевед. музея в совхозе "Комсомол. правда"] // Знамя труда. – 1993. – 27 февр.

1459. **Первомайскому** [краеведческому] музею – 20 лет // Знамя труда. – 2000. – 20 сент.

1460. **Тесло, А.** В історію каміння не кидають : [про створення музею на з-ді залізобетон. конструкцій] // Слобід. край. – 1992. – 2 лип.

Печенізький район

1461. **Кравченко, Р.** Збережемо історичну спадщину : [про Іст.-краєзнав. музей та його засновника Т.А. Сулиму] // Печеніз. край. – 2001. – 20 січ.

1462. **Олейник, В.** Музей в Печенегах // Крас. знамя. – 1960. – 21 дек.

1463. **Пивоваров, Н.** Турботи сільського музею : [два десятиріччя Іст.-краєзнав. музею в с-щі Печеніги] // Черв. зірка. – 1980. – 3 жовт.

1464. **Руденко, С.** Печенеги – это не хазары : [открытие краеведч. музея в пгт. Печенеги] // Событие. – 2002. – № 14. – С. 6.

1465. **Свояволя, І.** Відродити музей [краєзнавчий] // Печеніз. край. – 1994. – 14 черв.

1466. **Своеволя, І.** Музей нашого краю : [у Печенегах відкрито краєзнав. музей] // Соціаліст. Харківщина. – 1961. – 17 берез.

1467. **Ярмоленко, Ю.** Музей вместо тюрьмы : [о работе краевед. музея в Печенегах] // Веч. Харьков. – 2006. – 10 авг.

Сахновщинський район

1468. **Маковецький, М.** У Музеї хліба [в школах Сахновщин. р-ну] // Колос. – 1983. – 8 жовт.

1469. **Маковецький, М.** Подорожуючи в минуле : [Іст.-краєзнав. музей в с. Лигівка] // Колос. – 1987. – 3 груд.

1470. **Омельченко, О.** За активну роботу : [про нагородження Сахновщин. Іст.-краєзнав. музею пам'ятною медаллю "Переможець республік. огляду музеїв"] // Колос. – 1978. – 1 січ.

1471. **Павленко, О.** Запрошує музей [Сахновщин. р-ну] // Лен. зміна. – 1984. – 28 квіт.

1472. **Скочко, А.** На героїчному минулому : [Іст.-краєзнав. музей у с. Лигівка] // Колос. – 1984. – 5 січ.

1473. **Створено** в Сахновщині музей історії району // Колос. – 1967. – 2 берез.

1474. **Якубовський, А.** Віхи зростання : [Лебедів. іст.-краєзнав. музей] // Колос. – 1984. – 6 листоп.

Харківський район

1475. **Бондаренко, Т.** Музей-лекторій [революційної, бойової і трудової слави в Пісочині] // Лен. зміна. – 1980. – 24 трав.

1476. **Горовой, В.** День памяти героев : [экспозиция, посвящ. Великой отечеств. войне, открыта в пос. Песочин] // Трибуна трудящихся. – 1987. – 3 сент.

1477. **Дарганов, В.** За рецептами старих гончарів : [про створення Музею історії гончар. мистец. на Буд. фаянс. з-ді] // Молодь України. – 1983. – 17 лют.

1478. **Дубровин, А.** Легендарному кошевому : [экспозиция в краевед. музее г. Мерефы, посвящ. И. Сирко] // Крас. знамя. – 1980. – 12 авг.

1479. **З чого** починається Батьківщина : [про відкриття музею-лекторію у Пісочині] // Вечір. Харків. – 1981. – 27 лют.

1480. **Корж, М.** Бути в Мерефі музею // Культура і життя. – 1988. – 13 нояб.

1481. **Лебедева, В.** "В ім'я життя … перемогти" : [експозиція музею в с-щі Песочин, присвяч. Б. О. Челюбеєву] // Вечір. Харків. – 1981. – 15 серп.

1482. **Лебедєва, В.** Плоди з дерева добра : [питання про відкриття музею в с-щі Песочин] // Вечір. Харків. – 1980. – 18 лют.

1483. **О героях – земляках :** [Музей рев., бойовой и трудовой славы в пос. Песочин] : сообщ. ТАСС // Труд. – 1981. – 22 февр.

1484. **Пам'ять** про героїв : [Козачолоп. музей бойової слави Харк. р-ну] // Ленін. шлях. – 1967. – 5 листоп.

1485. **Плащев, А.** Музей фаянсовой посуды [создан при Будянском фаянсовом заводе] // Крас. знамя. – 1986. – 18 янв.

1486. **Яковенко, Г.** Зберігають минуле, плекають майбутнє : [про роботу краєзнав. музеїв] Трибуна трудящих. – 2001. – 24 листоп.

Чугуївський район

1487. **Бондарь, В.** Создается музей [исторический в Чугуеве] // Крас. знамя. – 1979. – 3 апр.

1488. **Бучастая, С. И.** Знание прошлого – дороги в будущее : [интервью ст. науч. сотрудника Чугуев. ист. музея С. И. Бучастой о работе музея / записал Н. Гук] // Время. – 1992. – 29 сент.

1489. **Василенко, П.** Музей і ми : [про створення іст. музею в Чугуїві] // Чеврвон. зірка. – 1987. – 23 жовт.

1490. **Волик, З.** Готовясь к славному 70-летию : [об открытии Музея истории Чугуев. комсом. орг.] // Крас. звезда. – 1988. – 15 окт.

1491. **Волик, З.** На вулиці Гвардійській : [про відкриття Іст. музею] // Соціаліст. Харківщина. – 1985. – 20 січ.

1492. **Зинченко, А. Я.** Чугуевские храмы истории : как это было : [о развитии музейного дела в Чугуеве] // Крас. звезда. – 2002. – 18 мая.

1493. **Зінченко, А.** Яскравішає розповідь // Пам'ятники України. – 1977. – № 3. – С. 22–24.

Про меморіальні музеї Чугуєва.

1494. **Комшуков, А. А.** Про відображення в музейних експозиціях участі громадян СРСР у національно-революційній війні іспанського народу 1938–1939 рр. [в музеї Чугуївського авіаційного училища ім. С. Грицевця] // № 76. – С. 30–31.

1495. **Короткова, И.** Летописец родного края : [об Ист.-краевед. музее в пос. Чкаловский и его дир. И. А. Подопригоре] // Крас. знамя. – 1999. – 21 апр.

1496. **Лебедев, А.** "Чугуевский полк" : три столетия в строю : [выст. в музее г. Чугуева] // Веч. Харьков. – 2007. – 9 авг.

1497. **Подопригора, И.** Страницы летописи Чкаловского : [о работе краевед. музея пос. Чкаловский] // Крас. звезда. – 2002. – 18 мая.

1498. **Стрєляна, А.** Перший на Харківщині : [про створення Музею освіти Чугуїв. р-ну] / А. Стрєляна, В. Горовенко // Крас. звезда. – 2003. – 17 мая.

1499. **Стріляна, А. М.** На Чугуївщині створено Музей освіти // Харків'яни. – 2003. – 13–19 берез.

1500. **Суркова, Л.** История и память : [о музее Чугуев. з-да топлив. аппаратуры] // Крас. звезда. – 1993. – 18 мая.

1501. **Чиркін, Г.** Музей у районному центрі [м. Чугуєва] // Вечір. Харків. 1986. – 28 черв.

1502. **Шаровка, А.** Музей истории [Чугуевского] района [в г. Чугуеве] // Крас. знамя. – 1984. – 25 дек.

1503. **Шевченко, О. А.** Знаменитые чугуевцы – представители русской культуры // Харків – столиця російської культури в Україні : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 17 черв. 2008. – Х., 2008. – С. 110–114.

Про проект створення музею у приміщенні "Путевого дворца" у Чугуєві.

Шевченківський район

1504. **Алексеев, А.** Музей Старой Глуховки // Крас. знамя. – 1967. – 22 нояб.

1505. **Головін, С.** Пам'ять потрібна : репортаж про відкриття районного Іст.-краєзнав. музея // Вперед. – 1986. – 15 трав.

1506. **Кривченко, В.** Буде створено музей [цікавих речей у с. Василенковому] // Вперед. – 1984. – 15 груд.

1507. **Кривченко, В.** На відстані віків : [про роботу краєзнав. музея] // Вперед. – 1997. – 4 січ.

1508. **Пчельнік, Г.** Музей відкрито : [Музей історії медицини] // Вперед. – 1980. – 24 трав.

1509. **Роженко, І.** Музей у лікарні : [відкриття Музею історії медицини в Шевченк. центр. р-ній лікарні] // Соціаліст. Харківщина. – 1980. – 1 черв.

3.1.5 Етнографічні музеї

3.1.5.1 Музей народного мистецтва Слобожанщини
(заснований у 1991 р.)

1510. **Бондар-Терещенко, І.** Краса народжує красу : [вист. "Народне мистец. Харківщини" у музеї] // Панорама. – 1996. – № 43, окт. – С. 5.

1511. **Дім,** де знать гуляла : [відкриття Музею нар. мистец. Слобожанщини по вул. Іванова, 35] // Панорама. – 1991. – № 23, июнь. – С. 8.

1512. **Євсєєва, О.** Музей святкує ювілей : [десятиріччя Музею нар. мистец. Слобожанщини] // Слобід. край. – 2001. – 5 лип.

1513. **Кунсткамера :** [О решении Харьк. облисполкома создать в Харькове Музей нар. искустсства] // Панорама. – 1991. – 20–26 мая.

1514. **Матюх, Н.** "А на тех рушниках – Украина моя ... " : [рушники из коллекции музея] // Деловая жизнь. – 1998. – № 4. – С. 24–25.

1515. **Ревенко, В.** Сохраним народные традиции : [регион. ассоциация мастеров нар. творчества планирует открытие Музея нар. искусства Слобожанщины] // Веч. Харков. – 1991. – 6 февр.

1516. **Рибальченко, Р.** Музею народного мистецтва Слобожанщини – 10 років // Панорама. – 2001. – 13 квіт. – С. 14.

1517. **Селезнева, Н.** Традиций вечних дерево живое : [выст. изделий нар. мастеров] // Слобода. – 2001. – 18 мая.

1518. **Скарби** народного духу : Музею нар. мистец. Слобожанщини – 10 років. – Х. : Фірма "Руна", 2001. – 31 с. : ілюстр.

1519. **Судакова, В.** Народна скарбничка творчості : [вист. з фондів Музею нар. мистец. Слобожанщини у ХІМ] // Панорама. – 2000. – 18 авг. – С. 14.

Див. також № 62а.

3.1.5.2 Інші етнографічні музеї

1520. **Крук, О.** Створення етнографічних експозицій як один з напрямків розвитку українського музейництва у 1960–80-х роках //

Історія України : маловідомі імена, події, факти : (зб. ст.). – К., 1998. – Вип. 3. – С. 13–21.

1521. **Музей** народної творчості [у Харкові] // Прапор. – 1957. – № 5, трав. – С. 126.

1522. **Романовский, В.** Саге о музыке не будет конца? : [о закрытии "Музея народного творчества и декоратив.-прикладного искусства" и дальнейшей судьбе его фондов] // Веч. Харьков. – 1994. – 15 февр. – С. 3.

1523. **Скрипник, Г. А.** Етнографічні музеї України : становлення і розвиток / Г. А. Скрипник; АН УРСР, Ін-т мистецтвознав., фольклору та етнографії. – К. : Наук. думка, 1989. – 299 с.

1524. * **Скрипник, Г. А.** Роль этнографических экспозиций в формировании духовной культуры молодежи // Актуальные проблемы нравственного и эстетического воспитания молодежи : науч.-практ. конф. : тез. докл. – К., 1981. – С. 40–42.

1525. **Сушко, В. А.** Про створення Слобожанського музею архітектури та побуту // Проблеми музеєзнавства : наук. конф., 18–19 трав. 1993 р. : тези доп. / Харк. держ. ін-т культури. – Х., 1993. – С. 18–19.

3.1.6 Музеї спеціального призначення

3.1.6.1 Музеї вищих навчальних закладів

3.1.6.1.1 Загальні матеріали

1525а. **Великая** Отечественная война на стендах вузовских музеев Харковщины /под ред. В.И. Астаховой. – Х. : Изд-во НУА, 2005. – 116 с. – 60-летию Великой Победы посвящается.

1526. **Михайличенко, Д. Ю.** Сучасний музей історії вищого навчального закладу та його завдання : (на матеріалах Харкова). // № 164. – С. 9–11.

1527. **Невичерпне** джерело духовності : (нариси про діяльність музеїв історії вищ. навч. закл. м. Харкова) / Харк. гуманіт. ун-т "Нар. укр. акад." ; за заг. ред. В. І. Астахової. – Х. : НУА, 2003. – 139 с.: іл.

1528. **Символика** и традиции в деятельности вузовских музеев : (очерки о деятельности музеев истории высш. учеб. заведений

г. Харькова) / [Калиниченко И. В. и др.] ; под общ. ред. В. И. Астаховой ; Харьк. гуманитар. ун-т "Нар. укр. акад.". – Х.: НУА, 2008. – 70, [1] с. : ил.

3.1.6.1.2 Музеї Харківського Національного університету ім. В. Н. Каразіна

1529. **Березюк, Н. М.** Незвичайний музей [праць вчених ХДУ] // Скарбниця національної культури. – Х. ; Пархомівка, 1995. – С. 11–12.

1530. **Грамма, В. М.** До створення музею наукової книги у Центральній науковій бібліотеці Харківського університету // № 143. – С.35–36.

1531. **Єрмоленко, О.** 200 років астрономії в Харкові : [про відкриття в Харк. Нац. ун-ті ім. В. Н. Каразіна музею історії астрономії] // Слобід. край. – 2008. – 29 трав. (№ 61). — С. 1, 3.

1532. **Калиниченко, И. В.** Деятельность научно-исследовательской кафедры истории украинской культуры (по материалам фондов музея истории Харьковского национального университета им. В.Н. Каразина) // Багаліївські читання в НУА. Вип. 7 : Д. І. Багалій про стан та шляхи розвитку української культури : прогр. і матеріали, 7 листоп. 2006 р. / НУА. – Х., 2006. – С. 26–28.

Музей археології та етнографії
(створений у серпні 1902 р.)

1533. **Археологический** музей в Харькове // Крас. знамя. – 1946. – 19 нояб.

1534. **Археологический** семинар при Харьковском музее // Наука на Украине. – 1922. – № 2. – С. 151.

1535. **Астахова, О.** [Музей археології та етнографії Слобідської України] // Ми – харків'яни, нам є чим пишатися ! / О. Астахова, Т. Крупа. – Х., 2003. – С. 99–100.

1536. **Голубєва, І. В.** Дослідження пізньосередньовічних пам'яток на Харківщині в 2006 році : [Музей археології та етнографії Слобідської України при ХНУ ім. В. Н. Каразіна] // № 168. – С. 89–90.

1537. **Зайцев, Б. П.** Археологический музей Харьковского университета / Б. П. Зайцев, В. А. Латышева // Вестн. Харьк. ун-та. – 1992. – № 362 : история. – вып. 25. – С. 103–110.

1538. **Івік.** Кам'яні Баби або Мамай [в Харківському археологічному музеї] // Всесвіт. – 1929. – № 40. – С. 5.

1539. **Музей** археології та етнографії Слобідської України ХНУ ім. В. Н. Каразіна : [бібліографія] / уклад. С. М. Куделко // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2007. – № 762 : історія, – вип. 39. – С. 383–385. – 2008. – № 816 : історія, – вип. 40. – С. 451–454.

1540. **"Окно"** в античный мир : [об археол. музее ХГУ] // Правда Украины. – 1974. – 14 мая.

1541. **Петренко, П.** Історія в експонатах : [про археол. музей ХДУ] // Вечір. Харків. – 1984. – 10 лют.

1542. **Пузаков, Є. В.** Цінна археологічна колекція : [предмети знайдені у 1957 р. у м. Харкові] // Соціаліст. Харківщина. – 1959. – 24 лют.

1543. **Римские** монеты из собрания Музея археологии и этнографии Слободской Украины Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина : науч.-справ. изд. / Г. В. Бейдин, М. М. Григорьянц, С. А. Задников, В. В. Скирда. – Х. : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2006 – 86 с.

1544. **Федоровський, О. С.** Відчит Харківського археологічного музею (за час з 1.X.1925 по 1.X.1926) // Наука на Україні. – 1926. – № 1. – С. 90–94.

1545. **Федоровский, А.** Две бронзовые статуетки Харьковского археологического музея // Наука на Украине. – 1922. – № 4. – С. 286–297.

1546. **Федоровський, О. С.** Харківський археологічний музей та його науково-дослідна праця // Наука на Україні. – 1926. – № 2. – С. 44–48.

1547. **Федоровский, А. С.** Харьковский археологический музей // Наука и ее работники. – 1922. – № 3–4. – С. 36–38.

Див. також №№ 46, 62а.

Музей історії університету

Заснований у 1972 р.

1548. **Где обитает** университетский дух : [презентация новой экспозиции Музея истории ХНУ] // Веч. Харьков. – 2005. – 29 янв.

1549. **Зеленецький, В.** За дверима студентського Музею [історії ХДУ] // Лен. зміна. – 1974. – 13 черв.

1550. **Зінченко, Ю.** Барабашов не лише вивчав всесвіт : [експонати Музею історії ХНУ] // Слобід. край. – 2002. – 8 жовт.

1551. **Історичний** факультет : хроніка подій : 2006 рік // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2007. – № 762 : історія, вип. 39. С. 391–398; 2008. – № 816 : Історія, – вип. 40. – С. 459–462.
Відомості про діяльність Музею історії ХНУ.

1552. **Калиниченко, И. В.** О значении экскурсионной работы в Музее истории Харьковского Национального университета // № 48. – С. 23–24.

1553. **Калиниченко, И. В.** "Это нужно – не мертвым! Это надо – живым …" : (Музей истории ХНУ им. В. Н. Каразина) // Великая Отечественная война на стендах вузовских музеев Харьковщины / под общ. ред. В. И. Астаховой. – Х., 2005. – С. 7–13.

1554. **Ключко, А.** Академик Барабашов был еще и музыкантом : [к 35-летию Музея истории ХНУ им. В. Каразина] // Веч. Харьков. – 2008. – 31 янв.

1555. **Лапіна, М.** Місія університетського музею // Вечір. Харків. – 1985. – 2 лип.

1556. **Михайлін, І.** Завітайте до музею ХДУ // Вечір. Харків. – 1973. – 6 черв.

1557. **Музей** історії Харківського університету : [буклет] / уклад. : В. Ю. Іващенко та ін. – Х., 2007. – 14 с.

1558. **Музей** історії Харківського університету = Museum of History of Kharkiv Universitiy: [альб. – путівник] / ХНУ ім. В. Н. Каразіна ; уклад. : В. Ю. Іващенко та інш. ; фот. Є. В. Симоновський. – Х. : б. в., 2006. – 13 с. фот.

1559. **Посохов, С. І.** Зауваження щодо проекту утворення нової експозиції Музею історії Харківського національного університету ім. В. Н. Каразина / С. І. Посохов, С. М. Куделко // № 162. – С. 43–45.

1560. **Пугач, Є. П.** Один із перших в Україні : (Музей історії Харківського університету // Невичерпне джерело духовності : (нариси про діяльність музеїв історії вищ. навч. закл. м. Харкова). – Х., 2003. – С. 5–13 : 4 фот.

1561. **Расстригин, А.** Я поведу тебя в музей : [35 лет Музею истории ХНУ им. В. Каразина] // Время регионов Харьковщины. – 2008. – 2 февр. – С. 14 : фот.

1562. **Студент** і історія рідного краю : [студ.-першокурсники на екскурсії в Музеї історії ХДУ] // Вечір. Харків. – 1985. – 15 жовт.

1563. **Тарапова, Е. И.** Здесь "вечность, и короткий миг, и радость жизни и страданье ..." : в Музее истории ХНУ им. В. Н. Каразина // UNIVERSITATES. – 2005. – № 3. – С. 76–83 : фот.

1564. **Тихомирова, Э. И.** Музей истории университета // Музеи высших учебных заведений СССР : аннот. справ. / Э. И. Тихомирова, Б. А. Савельев, В. Г. Ходецкий. – М., 1975. – С. 77–78.

1565. **Харківський** національний університет імені В. Н. Каразіна : [календар на 2007 р.] / авт.-уклад. : В. Ю. Іващенко, С. М. Куделко ; наук. ред. С. І. Посохов. – Х., 2007. – 12 с.

Містить відомості про Музей історії ХНУ ім. В. Н. Каразіна.

1566. **Холманская, Л.** Где обитает университетский дух : [Музей истории ХНУ] // Веч. Харьков. – 2005. – 29 янв.

1567. **Яковлева, Л.** Полум'яні рядки документів : [про Музей історії ХДУ] // Лен. зміна. – 1975. – 21 черв.

Див. також № 1525а, 1527.

Музей природознавства

Заснований у 1964 р. на базі Мінералогічного, Геологічного та Зоологічного музеїв, які були створені з відповідних кабінетів університету

1568. **Авраменко, М.** Старейший из музеев : [Музей приро-доведения] // Рабочая газ. – 1977. – 28 янв.

1569. **Александрова, В.** Камені говорять : репортаж [з Музею природознавства ХДУ] // Соціаліст. Харківщина. – 1974. – 20 берез.

1570. **Астахова, Е. В.** Коллекции Музея ХНУ – неограниченные возможности обучения через развлечения // № 164. – С. 114–117.

1571. **Астахова, О.** [Музей природи Харківського національного університету] // Ми – Харків'яни, нам є чим пишатися / О. Астахова, Т. Крупа. – Х., 2003. – С. 97–98.

1572. **Астахова, Е.** Украинские мамонты – кто они? : [из истории Музея природы] // Событие. – 1995. – 11 апр.

1573. **Атоян, Ю.** Пестрая компания : [в Музее природы открыта выст. экзот. животных из част. коллекции В. Кеменева] // Событие. – 2003. – № 10. – С. 8 : фот.

1574. **Барташова, О.** Відчинена для всіх : [про Музей природи] // Лен. зміна. – 1980. – 20 груд.

1575. **Бежина, Н.** От динозавра до колибри : [Музей природы] // Слобода. – 1994. 16 ; 18 мая. – С. 4 : фот.

1576. **Бердута, В.** Сердце – институту, голову – музею, остальное – на мыло : [фонд Музея природы] // Время. – 2000. – 26 февр.

1577. **Берест, Р.** Радуга камня : [выст. цвет. камня в Музее естествознания] // Крас. знамя. – 1980. – 18 дек.

1578. **Бойко, О.** Мамонт із вулиці Тринклера : [до 200-річчя Музею природи] // Слобід. край. – 2007. – 29 груд.

1579. **Ботанічний** сад та біологічна станція. Музей природи ХНУ // Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна за 200 років / гол. ред. В. С. Бакіров. – Х., 2004. – С. 632–636.

1580. **Буряковская, Т.** Чудеса за стеклом : [200 лет первым коллекциям Музея природы ХНУ] // Время. – 2007. – 28 нояб. : фот.

1581. **Васюта, І.** Які в океані птахи : [колекція Л. Корабельникова в Музеї природознавства ХДУ] // Рад. Україна. – 1974. – 12 трав.

1582. **Ведмедеря, В. И.** Некоторые данные о лягушках рода Rana в Харьковской области : [колекция в Музее природы] Вестн. Харьк. ун-та. – 1984. – № 262. – С. 99–101.

1583. **Возненко, П.** І надр земних незлічені багатства … : [музей природи] // Вечір. Харків. – 1984. – 10 берез.

1584. **Возненко, П.** Скарбниця надр земних : [геол. колекція Музею природи ХДУ] // Вечір. Харків. – 1986. – 4 черв.

1585. **Галаур, С.** Музей [природи] вчить і виховує // Вечір. Харків. – 1990. – 18 серп.

1586. **Гаташ, В.** Земснаряд вимив … мамонта : [експозиція Музею природознавства ХДУ] // Вечір. Харків. – 1977. – 29 берез.

1587. **Генкин, А.** Харьковская "кунсткамера" : [Музей природы] // Время. – 1991. – 24 окт.

1588. **Гончаров, А.** Диво приховане у камені : [експонати музею] // Соціаліст. Харківщина. – 1983. – 15 квіт.

1589. **Гончаров, А.** Патріарх серед музеїв // Соціаліст. Харківщина. – 1987. – 12 квіт.

1590. **Грама, В. М.** Створення Музею охорони природи Харківського товариства аматорів природи // № 142. – С. 32–33.

1591. **Грубант, В. Н.** К истории музея дарвинизма Харьковского госуниверситета / В. Н. Грубант, А. В. Рудаева // Учен. зап. Харьк. ун-та. – 1955. – Т. 59 : тр. НИИ биологии и биол. фак. – Т. 22. – С. 247–252.

1592. **Грубант, В.** Належить народу : [про роботу Музею природи] // Лен. зміна. – 1989. – 2 верес.

1593. **Демченко, В.** Харьковская кунсткамера готовится к юбилею : [190-летию Музея природы ХГУ] // Слобода. – 1997. – 26 февр. : фот.

1594. [**Диорама** в музее природы ХГУ] // Крас. знамя. – 1984. – 3 янв.

1595. **Дрогваленко, О. М.** До 195-річчя Музею природи Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна / О. М. Дрогваленко, Л. А. Резніченко // № 164. – С. 123–125.

1596. **Дьяченко, В.** В царстве птиц : [выст. пернатых в музее] // Крас. знамя. – 1990. – 18 дек.

1597. **Дяченко, В.** Про що співала вільшанка : [дев'ята міська вист. співоч. та декор. птахів в музеї] // Вечір. Харків. – 1982. – 19 квіт.

1598. **Егоров, А.** Тропики на улице Тринклера : [выст. В. Кеменова "Живой мир тропиков", посвящ. 200-летию ХНУ] // Веч. Харьков. – 2003. – 4 марта.

1599. **Експедиція** в Семиріччя : [науковці Музею природи в Казахстані] // Вечір. Харків. – 1984. – 30 трав.

1600. **З аквалангом** у Біле море : [експедиція співробітників Музею природи на о. Середній] // Вечір. Харків. – 1984. – 20 черв.

1601. **Зинченко, А.** Плавали ли акулы в реках Харькова? : [о коллекции отд. палентологии Музея природы] // Событие. – 2002. – № 26. – С. 14.

1602. **Золотарев, В. П.** Насекомые – вредители коллекционных материалов в музее естествознания ХГУ и борьба с ними / В. П. Золотарев, Е. В. Шаруда, С. П. Бухкало // Вестн. Харьк. ун-та. – 1978. – № 164. – С. 81–83.

1603. **Зоологический** музей при кафедре зоологии ХИНО : [информация] // Весь Харьков : адрес. – справ. кн. за 1926 год. – Х., 1926. – стб. 428.

1604. **История** создания и изучения видового состава коллекции приматов Музея природы Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина / Д. Р. Левченко, Н. М. Перевозчикова, Е. И. Костенко, С. В. Еременко // Изв. Музейн. фонда им. А. А. Браунера. – 2007. – Т. 4, № 2–3. – С. 35–36.

1605. **Кац, Ф. І.** Знахідці – 50 тисяч років : [нові експонати Музею природи] : інтерв'ю з зав. сектору палеонтології та іст. геології Музею природи Ф. І. Кац / інтерв'ю взяв І. Серьогін // Лен. зміна. – 1979. – 3 берез.

1606. **Корабельников, Л. В.** О перспективах развития Музея естествознания Харьковского государственного университета // Вестн. Харьк. ун-та. – 1978. – № 164. – С. 56–58.

1607. **Корабельников, Л. В.** Организация научно-методической работы по проблемам пропаганды охраны среды в Музее природы Харьковского университета / Л. В. Корабельников, Г. П. Гвоздик, А. В. Клименов // Вестн. Харьк. ун-та. – 1980. – № 195 : Проблемы онтогенеза, гетерозиса и экологии животных. – С. 96–98.

1608. **Корабельников, Л. В.** Основные принципы создания экспозиций в Музее природы Харьковского государственного университета // Вестн. Харьк. ун-та. – 1986. – № 288. – С. 96–99.

1609. **Коробицын, С.** Подарим городу … чучело слона [для Музея природы] // Веч. Харьков. – 2000. – 7 нояб.

1610. **Котляр, В.** От кабинета до крупного научного центра : [история Музея природы ХГУ] // Время. – 1997. – 6 мая.

1611. **Котляр, В.** Удивление в день рождения : [Музею природы – 180 лет] // Крас. знамя. – 1987. – 7 апр.

1612. **Кривицкий, И. А.** Орнитологическое собрание Харьковского университета // Орнитология. – 1965. – Вып. 7. – С. 506.

1613. **Кудокоцев, В. П.** О регенерационной способности конечностей у ящериц : (по материалам из коллекций Музея природы Харьк. гос. ун-та) / В. П. Кудокоцев, Л. А. Гончаренко // Вестн. Харьк. ун-та. – 1986. – № 288. – С. 77–82.

1614. **Лазарева, Т. Н.** К вопросу об использовании Музея природы в процессе обучения и воспитания школьников / Т. Н. Лазарева, В. И. Кузнецова // Вестн. Харьк. ун-та. – 1982. – № 226. – С. 97–98.

1615. **Лазарева, Т. Н.** Музей природы Харьковского государственного университета как база обучения студентов / Т. Н. Лазарева, Л. В. Корабельников, Р. В. Скотаренко // Вестн. Харьк. ун-та. – 1988. – № 313. – С. 90–92.

1616. **Левченко, Д. Р.** Вивчення видового та кількісного складу колекції приматів Музею природи Харківського національного університету ім. В. Н. Каразина / Д. Р. Левченко, Н. М. Сиром'ятникова // № 164. – С. 128–129.

1617. **Логачева, Р.** Зеленая игуана – животное домашнее? [выст. живых рептилий в Музее природы из част. коллекции Ю. А. Иванова] // Веч. Харьков. – 1997. – 22 апр.

1618. **Логачева, Р.** Под охраной каменных баб : [Музей природы ХНУ] // Веч. Харьков. – 2001. – 7 авг. – С. 3.

1619. **Логачева, Р.** У природы нет плохой погоды : [о работе Харьк. Музея природы] // Веч. Харьков. – 1998. – 16 мая.

1620. **Лунячек, Р. Е.** Музей природы // Довідник для вступників … – Х., 2000. – С. 38.

1621. **Лунячек, Р. Е.** Музей природи Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна та його значення в збереженні історично-культурної спадщини краю / Р. Е. Лунячек, С. І. Костенко, Н. М. Сиром'ятникова // № 162. – С. 40–42.

1622. **Музей** природы : [буклет] / сост. Л. В. Корабельников ; Харьк. гос. ун-т им. А. М. Горького. – Х., 1985. – 1 л. слож. в 10 с. : ил.

1623. [**Музей** природи ХДУ : іст. довідка] // Вечір. Харків. – 1990. – 18 черв.

1624. **Музей** природы Харьковского государственного университета им. А. М. Горького // Харьков : кн. для туристов. – Х., 1984. – С. 216–217.

1625. **Метеориты** под стеклом : [коллекция музея] // Известия. – 1998. – 23 дек.

1626. **Моисеенко, А.** Богатства мира : [Музей природы] // Панорама. – 1997. – 8 берез. – С. 14 : фот.

1627. **Музей** природи Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна // Харків – моя мала Батьківщина : навч. посіб. / за заг. ред. акад. АПН І. Ф. Прокопенка. – Х., 2003. – С. 263–268.

1628. **О зоологических** коллекциях Музея природы ХГУ / сообщения Е. В. Астаховой, В. И. Ведмедеря, К. М. Колодько и др. //

Вестн. Харьк. ун-та. – 1980. – № 195 : Проблемы онтогенеза, гетерозиса и экологии животных. – С. 92–95.

1629. **Перевозчикова, Н. М.** Особливості експозиційної роботи з природоохоронної тематики : [Музей природи] / Н. М. Перевозчикова, Е. І. Костенко, С. В. Єременко // № 169. – С. 27–28.

1630. **Петренко, П.** Історія в експонатах : [Музей природи] // Вечір. Харків. – 1984. – 10 лют.

1631. **Пилюгина, Н.** Без таксидермиста нет Музея природы : [о работе мастерской таксидермии музея] // Веч. Харьков. – 1994. – 1 марта. – С. 3.

1632. **Поповнення** експозиції музею [природознавства] // Вечір. Харків. – 1980. – 12 черв.

1633. **Резниченко, Л. А.** Богатства мира : [Музей природы ХГУ : беседа с ученым секретарем музея Л. А. Резниченко / записала А. Моисеенко] // Панорама. – 1997. – № 11 (берез.). – С. 14.

1634. **Резниченко, Л. А.** Формирование знаний экологических проблем на основе изучения экспозиций Музея природы ХНУ / Л. А. Резниченко, Н. К. Резниченко // Харківська вища школа : метод. пошуки на рубежі століть : матеріали конф. 22 лют. 2001 р. – Х., 2001. – С. 273–275.

1635. **Рибальченко, М. Л.** До історії природознавчих музеїв Харківського університету // № 163. – С. 31–34.

1636. **Рудаева, А. В.** Отдел эволюции органического мира в музее природы Харьковского государственного университета / А. В. Рудаева, Д. Р. Левченко // Вестн. Харьк. ун-та. – 1982. – № 226. – С. 94–96.

1637. **Рудаева, А. В.** Роль Музея природы ХГУ в атеистическом воспитании / А. В. Рудаєва, Т. Н. Лазарева // Вестн. Харьк. ун-та. – 1986. – № 288. – С. 99–100.

1638. **Светланова, К.** Один из лучших : [Музей природы награжден дипломом Мин-ва высшего и сред. спец. образования СССР] // Крас. знамя. – 1983. – 22 дек.

1639. **Светлова, Л.** Этот удивительный мир : [К 166-летию Музея естествознания ХГУ] // Крас. знамя. – 1973. – 4 апр.

1640. **Селезнева, Н.** В зоопарке жил тот слон : [чучело головы слона в музее ХНУ] // Слобода. – 2000. – 21 марта : фот.

1641. **Серьогін, І.** До таємниць мінералів : [про геол. сект. Музею природи] // Ленін. зміна. – 1981. – 16 трав.

1642. **Совєтов І.** Акула … на вулиці Трінклера : [Музей природи] // Вечір. Харків. – 1987. – 23 жовт.

1643. **Стельникова, О.** Чарівний світ природи : [експонати Музея природи] // Вечір. Харків. – 1977. – 28 берез.

1644. **Сухомлин, М.** Плезіозавр … чекає на Вас : [Музею природи ХДУ виповнилось 191 рік] // Слобід. край. – 1998. – 21 трав.

1645. **Тарапова, Е. И.** Музей природы Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина // UNIVERSITATES. – 2005. – № 3. – С. 76–83 : 11 ил.

1646. **Тихомирова, Э. И.** Музей естествознания [ХГУ] // Музеи высших учебных заведений СССР : аннот. справ. / Э. И. Тихомирова, Б. А. Савельев, В. Г. Ходецкий. – М., 1975. – С. 75–77.

1647. **У світі** каменю : [вист. у Музеї природи] // Вечір. Харків. – 1984. – 21 груд.

1648. **Усатов, В.** Бивни мамонта Харьковскому музею [природы ХГУ] не по карману // Грани. – 1998. – 25 сент. – 1 окт.

1649. **Федорова, С.** В дар музею : [коллекция рыб Юж. Атлантики] // Крас. знамя. – 1983. – 17 нояб.

1650. **Харьковский** музей природы пережил двух царей, революцию, оккупацию и лысенковщину. Переживет ли наши времена? // Событие. – 1995. – 11 апр.

1651. **Ясинский, В.** Мир цветного камня : [о выст. в Музее природы] // Крас. знамя. – 1983. – 12 апр.

Див. також № 46, 62а.

3.1.6.1.3 Музей Харківського національного педагогічного університету

1652. **Семененко, Е.** Студентський зоомузей [відкрито у Педагогічному інституті ім. Г. Сковороди] // Лен. зміна. – 1982. – 25 берез.

1653. **Славіна, Е.** Таємниці відкриті для всіх : [Зоолог. музей] // Вечір. Харків. – 1980. – 5 лют.

3.1.6.1.4 Музеї національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут"

1654. **Андрющенко, Ф.** Політехнічний музей у Харкові – назріла проблема // Вечір. Харків. – 1975. – 13 берез.

1655. **Акимова, В.** Некоторые страницы истории музея Харьковского государственного политехнического университета / В. Акимова, А. Игнатченко // Вісн. [Укр. т-ва охорони пам'яток історії та культури]. – 1999. – № 1. – С. 56–57.

1656. **Жорнік, Н. І.** Пропаганда діяльності наукових шкіл через діяльність музею у національному технічному університеті "Харківський політехнічний інститут" // Збереження пам'яток науки і техніки в музеях : історія, досвід, перспектива : зб. наук. ст. – К., 2001. – С. 66–68.

1657. **Красиков, М.** Культурний сенс навчального етнографічного музею : [напр. ХПІ] // Інформаційна та культурологічна освіта на зламі тисячоліть : матеріали міжнар. конф. до 70-річчя ХДАК. – Х., 1999. – Ч. 1. – С. 94–98.

1658. **Красовская, Я.** Музейно-этнографическая экспедиция [музею "Слобожанські скарби" при НТУ "ХПІ"] к крымским татарам / Я. Красовская, Е. Разумеева // Україна й світ : минуле, сучасне, майбутнє : матеріали регіон. наук.-теоретич. конф. студентів та аспірантів, 24–25 квіт. 2007 р. – Х., 2007. – С. 15–16.

1659. **Музей** історії вузу : [Харк. політехн. ін-т ім. В. І. Леніна] // Вечір. Харків. – 1973. – 6 січ.

1660. **Науково-просвітницька** і виховна робота музею Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" : іст. екскурс. / В. В. Акімова та ін. / Збереження пам'яток науки і техніки в музеях : історія, досвід, перспекива : зб. наук. ст. – К., 2001. – С. 49–52.

1661. **Разумєєва, О. В.** П'ять років з музеєм "Слобожанські скарби" : [етнограф. музей ім. Г. Хоткевича та історії культури НТУ "ХПІ", директор М. М. Красиков] // Слобожанське культурне надбання : зб. ст. молодих учених. – Х., 2008. – Вип. 1. – С. 120–124.

1662. **Фольклорно-етнографічна** практика студентів технічного університету : навч. та вих. аспекти : (з досвіду роботи етногр. музею "Слобожанські скарби" ім. Г. Хоткевича каф. етики, естетики та історії культури НТУ "ХПІ") // Харькову 350 років : іст. аспекти та погляд на сучас. пробл. : матеріали наук.-практ. конф., 20 квіт. 2004 р. / ХДНБ ім. В. Г. Короленка, Наук.-метод. пед. центр, Упр. освіти Харк. міськ. ради. – Х., 2004. – Ч. 1. – С. 170–176. – Л-ра : С. 175–176.

1663. **Харьковский** политехнический институт 1885–1985 : история развития / отв. ред. Н. Ф. Киркач. – Х. : Вищ. шк., 1985. – 223 с. – Из содерж. : о музее истории института. – С. 190.

Див. також №№ 1525а, 1527.

3.1.6.1.5 Музей Харківської національної академії міського господарства

1664. **Альманах** музею : іст.-худож. часоп. / Мін-во освіти і науки України, Харк. нац. акад. міськ. госп-ва, Музейн. комплекс. – Х. : ХНАМГ, 2000. – 2008. – № 1 – 16.

1665. **Музейний** комплекс // Харківська державна академія міського господарства / ред. кол. Т. П. Єлісеєва (керівник). – Х., 2002. – С.237–242.

1666. **Музейний** простір Харківської національної академії міського господарства : історія та сучасність музейного комплексу акад. : альм. музею / Мін-во освіти і наук. України, ХНАМГ, Музейний комплекс. № 15. – Х. : ХНАМГ, 2008. – 27 с. – (До 40-річчя музею історії ХНАМГ).

1667. **Тарасова, Л.** Повернення лелеки : [Мемор. музей селян. письм. С. Пилипенка в Харк. акад. міськ. госп-ва] // Слобід. край. – 2000. – 6 січ. – С. 2.

Див. також №№ 1525а, 1527.

3.1.6.1.6 Музей Харківського університету внутрішніх справ

1668. **Вивиан, Н.** Музей детектива [открыт при Харьковском университете внутренних дел] // Веч. Харьков. – 1999. – 18 окт.

1669. **Куделко, С. М.** Про концепцію експозиції музею університету внутрішніх справ // № 126. – С. 27–28.

3.1.6.1.7 Музей Харківського національного медичного університету

1670. **Котляр, В.** Когда полковник рапортует майору : [новые экспонаты в музее истории Харьк. мед. ин-та] // Время. – 1991. – 2 нояб.

1671. **Налбат, А.** Славный путь : [музей Харьк. мед. ин-та] / А. Налбат, М. Фомичева // Крас. знамя. – 1969. – 14 янв.

1672. **Перцева, Ж. М.** Музей історії університету // Історія Харківського державного медичного університету [1805–2005]. – Х., 2005. – С. 669–672.

Див. також №№ 1525а, 1527.

3.1.6.1.8 Музей Харківського гуманітарного інституту "Народна українська академія"

1673. **Михеева, В. В.** К истории создания музея Харьковского гуманитарного института "Народная украинская академия" // № 169. – С. 67–69.

1674. **Тимченко, Н. С.** Самый юный вузовский музей : (Музей истории Харьк. гуманитар. ун-та "Народная украинская академия") // № 1527. – С. 62–75.

1675. **Тимченко, Н. С.** Роль музея истории в жизни вуза [НУА] // Багаліївські читання в НУА. [Вип. 7] : Д. І. Багалій про стан та шляхи розвитку української культури : прогр. і матеріали, 7 листоп. 2006 р. / НУА. – Х., 2006. – С. 88–90.

Див. також №№ 1525а, 1528.

3.1.6.1.9 Музеї інших харківських вищих навчальних закладів

1676. **Землянский, В. Н.** Музей истории института [зооветеринарного] // Вестн. высшей шк. – 1964. – № 11. – С. 81.

1677. **Искин, Д.** Музей истории вуза [Харьк. ин-т механизации и электрификации сел. хоз-ва] // Крас. знамя. – 1980. – 7 дек.

1678. **Ігнатченко Г.** Минуле для сьогодні й завтра : [музей історії Харк. ін-ту мистецтв // Вечір. Харків. – 1988. – 8 січ.

1679. **Кононенко, В.** Тяжіння сердець : [про створення музею, присвяч. Герою Рад. Союзу Я. Райнбергу у Харк. авіац. ін-ті] / В. Кононенко, П. Мороз // Прапор. – 1979. – № 12. – С. 91–96.

1680. **Лагунов, О.** Із попелу відроджений : [Музей історії розвитку сільськогосподар. вир-во в учхозе "Комуніст" Харк. с.-г. ін-ту ім. В. В. Докучаєва] // Прапор. – 1983. – № 10. – С. 106–108.

1681. **Музей** інститутської слави й історії : [Харк. ін-т громад. харчування] // Вечір. Харків. – 1984. – 4 квіт.

1682. **Музей** історії УкрФа // Українська фармацевтична академія 1921–1996 / В. П. Черник, І. А. Зупанець, З. М. Мнушко та ін. – Х., 1996. – С. 252–253.

1683. **Музей** історії ХДЗА // Історія Харківської державної зооветеринарної академії : 155 років. – Х. , 2006. – С. 481–485.

1684. **Решетников Б. В.** На истории своего института : [о работе комнаты-музея Харьк. автомоб.-дорож. ин-та] / Б. В. Решетников, И. М. Грушко, С. А. Канавенко // Вестн. высш. шк. – 1968. – № 10. – С. 77–79.

1685. **Романовский В.** В вузе открылся музей [истории Харьковского аграрного университета им. Докучаева] // Веч. Харьков. – 1999. – 13 дек.

1686. **Федорова, С.** Пополнение в музее : [Музей – кабинет истории авиации ХАИ] // Крас. знамя. – 1984. – 25 июля.

1687. **Фирсов, А. И.** Путеводитель по музею Героя Советского Союза гвардии подполковника Райнберга Я. М. [в Харьковском авиационном институте] / А.И. Фирсов. – Х. : ХАИ, 1980. – 14 с.

1688. **Холманская, Л.** Музей ратных подвигов : [о музее Харьк. ун-та воздуш. сил] // Веч. Харьков. – 2005. – 26 нояб.

Див. також №№ 1525а, 1527, 1528.

3.1.6.2 Музеї училищ та технікумів

1689. **Андреєва, В.** Високе звання – народний : [про роботу Музею 18-ї армії в МПТУ № 15] // Соціаліст. Харківщина. – 1981. – 18 груд.

1690. **Арзанов, Н.** Хранятся реликвии : [фил. Центр. музея внутр. войск МВД СССР при Харьк. высш. училище тыла МВД СССР] // Крас. знамя. – 1985. – 7 мая.

1691. **Бєлєй, О.** На все життя : [відкриття Музею бойової слави другої повітряної армії в ПТУ № 32] // Вечір. Харків. – 1981. – 23 берез.

1692. **Гуд, И.** Открыт Музей [боевой славы 15-й гвардейской Харьковско-Пражской дивизии в СПТУ № 20] // Крас. знамя. – 1985. – 8 июня.

1693. **Запрошує** музей : [в СПТУ № 20 відкрито Музей 15-ї гвард. Хар.-Праз. стріл. дивізії] // Лен. зміна. – 1985. – 9 лип.

1694. **... И мальчишки** не дрогнули : [Музей боевой славы в Харьк. учетно-кредит. техникуме] // Крас. знамя. – 1989. – 14 нояб.

1695. **Карпенко, В.** Виховує кожен експонат : [Музей історії розвитку профтехосвіти на Харківщині] / В. Карпенко // Вечір. Харків. – 1976. – 26 серп.

1696. **Корсунский, В.** Скажи мне, парень, что ты знаешь о войне? : [Музей героя Совет. Союза командующего 7-й гвард. армии, генерал-полковника М. С. Шумилова в ПТУ № 18] // Время. – 1994. – 29 дек.

1697. **Котляр, В.** Броня крепка и танки наши быстры : [Музей истории Танкового училища в Харькове] // Крас. знамя. – 1990. – 2 мая.

1698. **Кощавка, А.** Мальчишки мечтают о небе : [Музей Харьк. высш. воен. авиац. училища] // Крас. знамя. – 1986. – 17 апр.

1699. **Левоненко, О.** З перших знімків : [Музей Харк. буд. технікуму] // Вечір. Харків. – 1987. – 29 трав.

1700. **Любимова, І.** Щоб жила пам'ять : [про створення Музею бойової слави 18-ї армії в МПТУ № 15] // Вечір. Харків. – 1979. – 9 лют.

1701. **Магальник, Г.** Розповідають експонати музею : [відкриття музею в Харк. авіац. уч-щі] // Вечір. Харків. – 1969. – 12 квіт.

1702. **Музей** боевой славы : [в Красноград. СПТУ № 28 открыт Музей боевой славы] // Крас. знамя. – 1985. – 29 окт.

1703. **Музей** гвардійської танкової :у ПТУ № 37 відкрито музей бойової слави 1-ї гвард. Червонопрапор. танкової армії // Вечір. Харків. – 1985. – 27 квіт.

1704. **Півень, Ю.** Диплом федерації космонавтики СРСР – музею : [Музей історії ХВВАУ ім. двічі Героя Рад. Союзу С. І. Грицевця] // Лен. зміна. – 1987. – 27 серп.

1705. **Прірва, Ю.** Листи в майбутне : [в Музеї 1-ї гвард. Червонопрапор. танкової армії при Харк. СПТУ № 37, відкрито новий розд., присвяч. воїнам – афганцям] // Лен. зміна. – 1989. – 23 лют.

1706. **Руденко, С.** Музей 18-й армии в училище [в профтехучилище № 15] // Крас. знамя. – 1981. – 19 апр.

1707. **Саковская, Л. С** любовью к великому Ленину : рассказ о прекрас. музее, создан. учащимися и преподавателями пед. училища // Крас. знамя. – 1973. – 8 апр.

1708. **Сергеєва, Е.** Музей історії школи : [серед. спец. муз. шк.–інтернату] // Вечір. Харків. – 1982. – 22 верес.

1709. **Старосельцев, С.** "Мы – шумиловцы" : [музей Героя Совет. Союза, командующего седьмой гвард. армии, генерал-полковника М. С. Шумилова в ПТУ № 18] // Время. – 1997. – 23 дек.

1710. **Творцеві** грізної машини : [відкриття Музею О. О. Морозова у мех. технікумі] // Вечір. Харків. – 1988. – 1 квіт.

1711. **Улановський, С.** "У вічі вдивляється юність мені …" : по залах Музею бойової слави 18-ї Армії [при Харківському професійно-технічному училищі № 5] // Прапор. – 1977. – № 5. – С. 78–79.

1712. **Ушманов, Л.** Є робота у слідопитів : [про роботу Музею бойової слави у СПТУ № 37] // Вечір. Харків. – 1992. – 28 трав.

1713. **Чернова, Н.** Встреча через десятилетия : [Музей боевой и трудовой славы учебно-производств. центра профтехобразования № 2] // Слобода. – 1998. – 4 сент.

1714. **Чиженко, М.** І ветерани і молодь : [Музей бойової слави у 1-му індустр.-пед. технікумі] // Вечір. Харків. – 1988. – 9 січ.

1715. **Шестаков, И.** Вогняні пілоти : музей історії Харк. вищого військового авіац. уч-ща льотчиків ім. двічі Героя Рад. Союзу С. І. Грицевця // Соціаліст. Харківщина. – 1980. – 11 жовт.

Див. також № 1494.

3.1.6.3 Шкільні музеї

3.1.6.3.1 Загальні матеріали

1716. **Альперович, М.** Школьный исторический музей : / М. Альперович, В. Самаркин // Воен.-ист. журн. – 1968. – № 1. – С. 115–117.

1717. **Бурмака, В. П.** Музей історії Харківської обласної спеціальної гімназії – інтернату для сліпих дітей ім. В. Г. Короленка / В. П. Бурмака, М. П. Морозова // № 163. – С. 45–47.

1718. **Журавльов, С.** Джерело натхнення і творчості // Пам'ятники України. – 1977. – № 3. – С. 14–16.

Відомості про шкільні музеї у Харкові.

1719. **Колонєй, Д. В.** Відеоматеріали музею Харківської середньої спеціальної музичної школи як джерело з історії музичної культури Харкова // № 159. – С. 69–70.

1720. **Колоній, Д. В.** Музей історії середньої спеціальної музичної школи – інтернату // № 158. – С. 17–18.

1721. **Логвиненко, Л.** Освітянські музеї доповідають багато : [нагородження кращих музеїв, створ. на базі серед. навч. закладів Слобожанщини] // Слобід. край. – 2003. – 21 трав.

1722. **Обозний, Б. В.** Актуальні питання шкільної краєзнавчо-музеєзнавчої діяльності / Б. В. Обозний, С. Б. Бабкова, С. В. Смовж // № 143. – С. 41–42.

1723. * **Омельченко, Ю. А.** Шкільні музеї / Ю. А. Омельченко. – К., 1981. – 128 с.

1724. **Петренко, В.** Народные музеи боевой славы на Украине // Воен.-ист. журн. – 1968. – № 9. – С. 107–111.

Відомості про шкільні музеї Харківської області, які присвячені Великій Вітчизняній війні.

1725. **Полякова, Н.** В школьных музеях [Харькова] // Крас. знамя. – 1963. – 5 сент.

1726. **Савчук, В. О.** Роль шкільних музеїв бойової слави в комуністичному вихованні підростаючого покоління (1975–1985 рр.) // Укр. іст. журн. – 1986. – № 10. – С. 118–125.

Наведені приклади по Харківщині.

1727. **Скляров, Ю.** Наша кровна справа // Соціаліст. культура. – 1967. – № 12. – С. 6–7.

Про громадський рух за створення шкільних музеїв на Харківщині.

1728. **Уболіваючи** за доручену справу : [форум охоронців пам'яток Харкова] // Пам'ятники України. –1984. – № 1. – С. 21–23.

Містить відомості про шкільні музеї Харкова.

Шкільні музеї м. Харкова

1729. **Виноградська, Е.** Лопатінські берізки // Прапор. – 1965. – № 3. – С. 6–11.

Згадується музей льотчика Бориса Лопатіна, який загинув під час Другої світової війни, створений при харківському інтернаті № 1.

1730. **Галкин, А**. Лермонтов и музыка : [Музей творчества М. Ю. Лермонтова в харьк. **шк. № 2**] // Время. – 1999. – 14 окт.

1731. **Горин, В.** Ординарец Михайла Фрунзе : [пополнение Музея имени Фрунзе в **СШ № 2**] // Крас. знамя. – 1986. – 7 янв.

1732. **Музей** имени Фрунзе [при **школе № 2**, г. Харьков] // Крас. знамя. – 1975. – 5 февр.

1733. **Серьогін І.** І ожили реліквії : [музей, присвяч. діяльності М. В. Фрунзе працює при **шк. № 2**] // Лен. зміна. – 1986. – 22 лют.

1734. **Фомина, З. Г.** Наш музей : (из опыта работы музея "Пионерской славы" в харьк. шк.-интернате № 2) З. Г. Фомина ; Харьк. обл. ин-т усовершенствования квалификации учителей. – Х., 1968. – 6 с.

1735. **Лаптева, А.А.** Школьный музей Лермонтова : [**шк. № 3**] // Л-ра в шк. – 1968. – № 1. – С. 58–65.

1736. **Серебрякова, Є.** У Музеї М. Ю. Лермонтова : [**шк. № 3**, м. Харків] // Вечір. Харків. – 1979. – 17 жовт.

1737. **Диковенко, О.** Шкільний музей : Музей бойової слави серед. **шк. № 4** // Рад. життя. – 1982. – 6 берез.

1738. **Азаренко, А.** Музей 69-й армии [**в шк. № 5**] // Крас. знамя. – 1985. – 20 авг.

1739. **Лебедев, Б.** От Харькова до Берлина : [Музей 69-й армии в харьк. **шк. № 5**] // Время. – 1992. – 6 мая : фот.

1740. **Логачева, Р**. Не простое, а золотое : [Музей искусства писанок в укр. **гимназии № 6** гор. Харькова] // Веч. Харьков. – 1999. – 25 мая.

1741. **Федорова, Т**. Ростуть інтернаціоналістами : [Музей рад.-в'єтнам. дружби у **СШ № 8** м. Харків] // Вечір. Харків. – 1987. – 29 груд.

1742. **Введенская, В.** Радость созидания : [Музей ленин. комсомола в **СШ № 9**] // Крас. знамя. – 1982. – 31 янв.

1743. **Гаркуша, П.** "Маяковський у Харкові" : [Музей **СШ № 9**] // Ленін. зміна. – 1987. – 18 лип.

1744. **Цимерінов, З. Г**. Виховна роль шкільного музею бойової слави [у **школі № 14** м. Харків] // Радян. шк. – 1967. – № 5. – С. 22–26.

1745. **Кравченко, Я.** Гімн хлібному полю : [Музей хліба **СШ № 17**] // Лен. зміна. – 1988. – 17 трав.

1746. **Пилипец, М.** Чем огорчен гость из Алабамы ? : [о посещении Музея хлеба в **шк. № 17** проф. права Д. Смитом] // Время. – 1991. – 13 дек.

1747. **Хармич, И.** Школьный музей : [**шк. № 18**] // Крас. знамя. – 1965. – 22 июля.

1748. **Ходун, Є.** Немає народу без рідної мови : [свято рід. мови в Музеї І. Я. Франка **СШ № 18**] // Лен. зміна. – 1988. – 3 листоп.

1749. **Іваненко, Б.** Літописці ратної слави :[Музей бойової слави **СШ № 26**] // Ленін. зміна. – 1985. – 12 груд.

1750. **Григор'єв, Б.** Перший у місті : [музей "Комсомол Харківщини" **СШ № 28**] // Лен. зміна. – 1965. – 5 груд.

1751. **Нетеса, О.** Твої сини , Вітчизно : у **СШ № 28** м. Харкова відкрився Музей ім. Івана Минайленка // Лен. зміна. – 1983. – 7 листоп.

1752. **Олексієнко, Р.** Пам'ять живе вічно : [Музей комсомол. слави ім. І. Минайленка у **СШ № 28**] // Лен. зміна. – 1987. – 1 жовт.

1753. **Возненко, П.** Музей-клас Сергія Борзенка [в **школі № 30**] // Вечір. Харків. – 1979. – 5 лип.

1754. **Яковлєва, О**. У школі відкрито музей [бойової слави : шк. **№ 31**] // Вечір. Харків. – 1981. –21 трав.

1755. **Володіна, Г.** Учні ведуть пошук : [Музей бойової слави у **СШ № 32**] // Вечір. Харків. – 1989. – 5 січ.

1756. **Лесів, Р**. Він учився в нашій школі :[музей у **СШ № 35**, присвяч. діяльності А. Рика] // Вечір. Харків. – 1985. – 23 січ.

1757. **Магальник, Г.** Музей у школі **[№ 36**, м. Харкова, присвяч. пам'яті Ф. А. Артема] // Прапор. – 1962. – № 12. – С. 99.

1758. **Сотников, В.** Виховна місія шкільного музею : [рад.-пол. дружби в **СШ № 44**] // Веч. Харків. – 1985. – 21 січ.

1759. **Чиркин, Г.** Музей и действительность : [в **СШ № 45** открыт Музей физвоспитания] // Крас. знамя. – 1989. – 29 нояб.

1760. **Федоренко, К. Д.** У шкільному краєзнавчому музеї "Берегиня" : [**ЗОШ № 48**, сел. Жихар] // Харків'яни. – 2003. – 8–14 трав. : фотогр.

1761. **Бобровський, А.** Музей імені С.М. Будьонного [створено в **школі № 51**] // Соціаліст. Харківщина. – 1978. – 28 листоп.

1762. **Радкова, Е. Д.** История одного маленького музея : [**СШ № 53** им. Х. Алчевской] // Скарбниця національної культури. – Х. ; Пархомівка, 1995. – С. 33–34.

1763. **Жикол, А**. Музей імені Трублаїні [в **СШ № 56**] // Лен. зміна. – 1985. – 7 трав.

1764. **Рашба, Н.** Музей дитячого письменника : [М. Трублаїні в **СШ № 56**] // Вечір. Харків. – 1985. – 15 трав.

1765. **Рибак, Б**. У творчому не покої : [з досвіду роботи шк. музею М. П. Трублаїні в Харкові] // Укр. мова і л-ра в шк. – 1988. – № 5. – С. 19–24.

1766. **Герасименко, В. Г.** Громадський музей в контексті соціально-культурної сфери : проблеми патріотичного виховання молоді : [з досвіду роботи музею історії **ЗОШ № 57**] // № 163. – С. 47–49.

1767. **Коваленко, О.** Музей Червоного козацтва [у **СШ № 59**] // Пам'ятники України. – 1977. – № 3. – С. 21–22.

1768. **Лахманчук, З.** Музей Червоного казацтва : [**СШ № 59**] // Соціаліст. Харківщина. – 1968. – 28 лют.

1769. **Опанасенко, Л.** Їх вів Примаков : розповідь про музей Червоного козацтва у **59-й серед. шк**. Харкова // Вечір. Харків. – 1988. – 23 лют.

1770. **Сироченко, Ю**. Шли в бой червонные козаки : [нар. музей Червонного казачества в **59-й сред. шк**.] // Крас. знамя. – 1983. – 3 апр.

1771. **Сухіна, Л**. Про героїв двох народів : [про шкіл. музей **СШ № 72**] // Лен. зміна. – 1981. – 1 трав.

1772. **Чернова, Н.** Музей увічнив героїв : [відкриття музею "Чернобильські дзвони" у **серед. шк. № 68** Комінтер. р-ну Харкова] // Слобід. край. – 2004. – 24 нояб.

1773. **Альперович, М.** В Харьковской **школе № 73** создан музей верного соратника В. И. Ленина – Ф. Э. Дзержинского // Крас. знамя. – 1971. – 7 сент.

1774. **Альперович М. П.** Шкільний Історичний музей : [досвід роботи **СШ № 73**] // Укр. іст. журн. – 1967. – № 8. – С. 109–112.

1775. **Межиборський, П**. Музей Ф. Е. Дзержинського в **школі № 73** // Вечір. Харків. – 1977. – 7 січ.

1776. **Володимиров, І.** Є такий музей [Героїв Радянського Союзу в **СШ № 74** м. Харкова] // Лен. зміна. – 1985. – 14 груд.

1777. **Чернова, Н.** Де з посохом ходив Сковорода : [відкриття музею з історії с. Пилипівка в СШ № 79 (північно-західна околиця м. Харкова)] // Слобід. край. – 2000. – 14 берез.

1778. **Грубник, В.** Воспитываем патриотов : [Музей боевой славы в **СШ № 87**] // Военно-ист. журн. – 1971. – № 2. – С. 100–102.

1779. **Імені** Олександра Зубарєва : [музей в **СШ № 88**] // Вечір. Харків. – 1977. – 1 квіт.

1780. **Сергієня, К.** Шкільний правофланговий : [музей у **СШ № 88**] // Пам'ятники України. – 1979. – № 1. – С. 27.

1781. **Старченко, В**. Пам'ять про героїв зберігаємо : [Музей бойової слави 299-ї Харк. стрілец. дивізії у **СШ № 95**] // Лен. зміна. – 1988. – 20 лют.

1782. **Ткачук, А**. Буде і у нашій школі свято ! : [відкриття першого шкіл. музею Т. Г. Шевченка у **СШ № 96**] // Лен. зміна.– 1990. – 15 верес.

1783. **Церковная, А.** Кто не знает своего прошлого, тот не стоит своего будущего … : [музейный комплекс в **СШ № 97** (Москов. р-н Харькова)] // Время. – 2003. – 15 июля. – С. 4.

1784. **Наумов, Г.** Виховує минуле : [музей А. Макаренка у **СШ № 100**] // Вечір. Харків. – 1987. – 2 груд.

1785. **Казбан, М**. Хто такі полбінці ? : [музей 6-го гвард. бомбард. авіакорпусу в **СШ № 101**] // Лен. зміна. – 1986. – 9 трав.

1786. **Кононов, Ю**. Есть в школе такой музей : [Музей боевой славы в **СШ № 101**] // Правда Украины. – 2000. – 29 нояб.

1787. **Гірчак, Я.** Є у школі музей : [про роботу шкіл. Музею Н. К. Крупської у **СШ № 106**] // Вечір. Харків. – 1979. – 5 берез.

1788. **Катаев, В**. Формула хлеба : [Музей хлеба в харьк. **СШ № 108**] // Крас. знамя. – 1982. – 4 июля.

1789. **Побелян, М. Ф.** Музей у середній **школі [№ 108** м. Харкова] // № 143. – С. 40–41.

1790. **Побелян, Н**. Хлеб кормит и воспитывает : [Музей хлеба в **СШ № 108**] // Нар. образование. – 1984. – № 1. – С. 53–55.

1791. **Цейбей, Е. Й.** Шкільний музей хліба [у **СШ № 108** м. Харкова] / Е. Й. Цейбей, К. М. Старченко // Радян. шк. – 1984. – № 7. – С. 65–66.

1792. **Рижська, А.** Український Гайдар : відкриття мемор. музею письменника Миколи Трублаїні у **шк. № 109** // Ленін. зміна. – 1964. – 5 трав.

1793. **Старосельцев, С.** Ветераны уходят, но память о них остается : [музей "Защитников города на Неве" в **шк. № 120**] // Слобода. – 1996. – 26 апр. фот.

1794. **Кирилюк, І.** Свято у шкільному музеї **[СШ № 122** : про роботу Музею бойової слави колиш. 183-ї орденів Леніна, Бойового Червоного Прапора, Суворова і Богдана Хмельницького Харк. дивізії] // Лен. зміна. – 1979. – 6 лют.

1795. **Алексеев, Р**. Открыт музей [хлеба в **СШ № 124**] // Крас. знамя. – 1984. – 27 сент.

1796. **Запрошує** музей : [відкриття Музею хліба у **СШ № 124**] // Лен. зміна. – 1984. – 2 жовт.

1797. **Карачун, В**. Знайомство із … власною родиною : [створено Музей сім'ї в **СШ № 124**] // Соціаліст. Харківщина. – 1986. – 7 груд.

1798. **Нагорний, Д.** І на все життя: [Музей В. І. Леніна в **СШ № 126**] // Лен. зміна. – 1980. – 20 верес.

1799. **Сухобоков, В**. Создан музей [боевой славы воинов-интернационалистов в **СШ № 126**] // Крас. знамя. – 1987. – 31 дек.

1800. **Троцко, А.** Школьный музей В. И. Ленина : [из опыта работы **126-й шк**.] // Воспитание школьников. – 1979. – № 5. – С. 26–27.

1801. **Солонцевий, М**. Музей комсомольської слави [у **СШ № 127**] // Лен. зміна. – 1971. – 30 верес.

1802. **Резниченко, А**. Музею Гайдара – 25 лет : [**СШ № 132**] // Крас. знамя. – 1987. – 18 окт.

1803. **Краснопольская, Н**. Открыть музей для посещения : [обществ. Музей Героя Совет. Союза И.И. Фисановича в **СШ № 135**] // Крас. знамя. – 1988. – 6 июля.

1804. **Гордієнко, Н**. Шкільний музей сталінградців : [робота Музею 7-ї гвард. армії у **СШ № 140**] // Соціаліст. Харківщина. – 1983. – 11 верес.

1805. **Виров, А.** Сказка наяву : [работа Музея сказок в **СШ № 141**] // Веч. Харьков. – 2003. – 8 нояб.

1806. **Звоницький, Е.** Символи, народжені Жовтнем : [відкрито перший в Україні Музей рад. символіки в **СШ № 142**] // Лен. зміна. – 1988. – 7 листоп.

1807. **Позднякова, Е.** Пополнение экспозиции [Музея геральдики в **СШ № 142**] //Крас. знамя. – 1988. – 7 авг.

1808. **Куценко, М**. Квітка герані : [Музей ВВВ у **шк. № 147**] // Вечір. Харків. – 1987. – 1 квіт.

1809. **Бабанин, Ю.** Шкільний музей "Герої з нами" : [музей у **СШ № 149**] // Лен. зміна. – 1988. – 11 лют.

1810. **Горбач, Т**. Боль и надежда : [в Харьк. спец. **СШ № 170** открыт зал-музей евр. истории и Холокоста] // Шолом. – 2008. – № 4. – С. 3–4 : фот.

Шкільні Музеї Харківської області

1811. **Бабенко, І.** На чатах пам'яті : [Музей 152-ої стрілец. дивізії в Есхар. шк.-інтернаті] // Лен. зміна. – 1985. – 12 груд.

1812. **"Берегиня"** : [шкіл. музей в с. Коротичі, Харк. р-н] // Слобід. край. – 2004. – 3 лип.

1813. **Бубликова, О.** Хотим жить в Диснейленде : [работа по созданию Этногр. музея при Безрук. шк. Дергач. р-на] // Панорама. – 1991. – 4 – 11 февр.

1814. **В'юник, В**. Музей бойової слави [у Балаклійській школі № 5] // Лен. зміна. – 1971. – 19 серп.

1815. **Захаренко, В.** Гості шкільного музею [бойової слави в с. Лідному, присвяченому Герою Радянського Союзу П. П. Набойченко та М. Т. Кисляк] // Соціаліст. Харківщина. – 1970. – 7 січ.

1816. **Іваненко, Б.** На скрижалях історії : [шкіл. музей у с. Артільне Лозів. р-ну] // Лен. зміна. – 1985. – 7 листоп.

1817. **Іоселевич, А**. Корабель імені героя : [Музей бойової слави СШ № 1, с. Козача Лопань] // Лен. зміна. – 1981. – 12 листоп.

1818. **Коваль, В.** Острівець пам'яті : [Музей бойов. слави ЗОШ № 2 м. Мерефи Харк. р-ну] // Харків'яни. – 2003. – 9–15 жовт.

1819. **Комлев, Д.** В школьном музее дружбы : [деятельность Изюм. школ. музея при шк. № 2, посвящ. дружбе СССР и ПНР] // Крас. знамя. – 1980. – 1 мая.

1820. **Кононов, Ю.** Пам'ять : [Музей бойової слави Куп'ян. СШ № 4] // Лен. зміна. – 1972. – 18 трав.

1821. **Красюк, Я. І.** Шкільний історичний музей : [при Первом. СШ] / Я. І. Красюк. – К. : Рад. шк., 1957. – 68 с. : ілюстр.

1822. **Красюк, Я.** Шкільний історико-краєзнавчий музей [Першотравн. СШ. Зміїв. р-ону] // Народні музеї : зб. ст. – К., 1964. – С. 46–51.

1824. **Куликов, В.** Адреса : [село] Революційне, шкільний музей … [Вовч. р-н] // Лен. зміна. – 1983. – 21 трав.

1825. **Літературно-мистецька** хроніка : [про відкриття Літ. музею в Софіїв. восьмир. шк. Близнюк. р-ну] // Прапор. – 1987. – № 12. – С. 192.

1826. **Луньов, А. Ф.** Історико-художній музей в школі : (з досвіду роботи) / А. Ф. Луньов. – К. : Рад. шк., 1964. – 72 с.

1827. **Луньов, А. Ф.** Робота шкільного історичного музею // Школи Харківщини на шляху перебудови : зб. ст. – К., 1961. – С. 131–136.

1828. **Сапітько, С.** У нас бував Петро І : [шкіл. історико-краєзнав. музей у м. Балаклія] // Лен. зміна. – 1989. – 16 груд.

1829. **Стожук, А.** Шкільний музей : [у Софіїв. шк. Близнюк. р-ну] // Лен. зміна. – 1987. – 10 верес.

1830. **Суслов А.** Школьный музей села Пархомовка // Юность. – 1964. – № 5. – С. 101.

1831. **Ушманов, Л.** Пам'яті А. С. Макаренко : [про відкриття музею в селі Куряжі] // Прапор. – 1961. – № 10. – С. 100.

1832. **Федорова, С.** Открыт музей [боевой и трудовой славы в Цаповской восьмилет. шк. Золочев. р-на] // Крас. знамя. – 1985. – 26 сент.

1833. **Школьный** музей книги [в Эсхаровской школе Чугуевского района] // Крас. знамя. – 1988. – 2 марта.

Музей історії Харківського обласного палацу дитячої та юнацької творчості

1834. **Дмитрієва, О. М.** Музей історії Харківського обласного палацу дитячої та юнацької творчості // Краєзнавство. – 2001. – № 1–4. – С. 65–66.

1835. **Музей** комсомолу Харківщини [відкрито у Палаці піонерів] // Вечір. Харків. – 1970. – 24 квіт.

1836. **[Оголошення** про відкриття музею історії Палацу піонерів] // Вечір. Харків. – 1982. – 12 квіт.

1837. **Те саме** // Крас. знамя. – 1982. – 20 апр.

1838. **Чижива, Ю. О.** До питання про створення музея МДПК [міський Дитячий палац культури] // № 165. – С. 30–32.

Див. також № 2833

3.1.6.4 Музеї установ та підприємств

3.1.6.4.1 Загальні матеріали

1839. **Буренков, М.** Героика трех поколений : [создание музеев революц. и трудовой славы на предприятиях Харькова // Агитатор. – 1962. – № 5. – С. 46–49.

1840. **Данилюк, Ю.** Більше уваги заводським музеям // Пам'ятники України. – 1985. – № 2. – С. 37–38.

1841. **Зав'ялов, К.** Наступники // Пам'ятники України. – 1977. – № 3. – С. 17–19.

Відомості про заводські музеї бойової слави Харківської області.

1842. **Клейман, Я.** Кімната – музей у первинній організації // Пам'ятники України. – 1971. – № 2. – С. 30–31.

Про кімнату революційної, бойової і трудової слави при ЖЕК–21 Дзержинського району м. Харкова.

1843. **На общественных** началах : [о создании музеев на Харьк. предприятиях] // Крас. знамя. – 1960. – 28 сент.

3.1.6.4.2 Окремі музеї

Завод "Електромашина"

1844. **Кублицький, В.** Традиціям – жити : [Музей рев., бойової і трудової слави з-ду "Електромашина"] // Вечір. Харків. – 1982. – 1 листоп.

1845. **Нестеренко, П.** Музей заводської слави [заводу "Електромашина"] // Вечір. Харків. – 1984. – 2 серп.

Харківський електро-механічний завод

Музей відкритий у 1961 р.

1846. **Андросов, І.** Минуле і сучасне заводу : [музей ХЕМЗу] // Соціаліст. культура. – 1965. – № 6. – С. 45.

1847. **Андрющенко, А.** Молодість в сімдесят п'ять / А. Андрющенко, Н. Бальшина // Прапор. – 1963. – № 6. – С. 78.

У музею ХЕМЗу зберігається Прапор, який був подарований у 1937 р. робіітникам Берліну і повернувся до Харкова у 1963 р.

1848. **Арефьева, А.** Юбилей заводского музея : [нар. музею истории Харьк. ордена Ленина электромех. з-да – 20 лет] // Крас. знамя. – 1981. – 1 нояб.

1849. **Заводський** музей [історії Харківського електромеханічного заводу] // Прапор. – 1962. – № 4. – С. 101.

1850. **Ильин, А.** Историю не перечеркнуть : [о музее дружбы народов на ХЭМЗе] // Крас. знамя. – 1991. – 14 марта.

1851. **Мы – интернационалисты** : [музей дружбы народов на з-де ХЭМЗ] // Крас. знамя. – 1987. – 23 апр.

Харківський канатний завод

1852. **Гнатченко, В.** Експонати заводського музею розповідають : [музей історії Харк. канат. з-ду] // Рад. культура. – 1958. – 8 груд.

1853. **Грамоту** – музею **:** [музей історії Харк. канат. з-ду ім. 60-річчя Рад. України] // Вечір. Харків. – 1983. – 12 серп.

1854. **Ляндрес, Р.** Заводська скарбниця традицій : [про роботу кімнати – музею історії Харк. канат. з-ду ім. 60-річчя Рад. України] // Музеї. – К., 1980. – С. 72–76.

Харківський тракторний завод

Музей відкритий у жовтні 1951 р.

1855. **Виховує** музей : [музей трудової слави ХТЗ] // Вечір. Харків. – 1984. – 23 лип.

1856. **Зарубенко, В.** Музей у цеху [паливної апаратури № 1] // Соціаліст. Харківщина. – 1976. – 6 черв.

1857. **Культурно-мистецька** хроніка // Прапор. – 1967. – № 12. – С. 84.

Згадується музей заводської слави при Палаці культури ХТЗ.

1858. **Мішин, М.** Завод працює на комунізм : [музей історії ХТЗ ім. С. Орджонікідзе] // Музеї. – К., 1980. – С. 82–88.

1859. **Мішин, М.** Історія і сучасне тракторного : до видання путівника по залах музею ХТЗ // Вечір. Харків. – 1976. – 10 лип.

1860. **[Открытие** художественного музея в клубе тракторного завода 1951, 21 окт.] // Культурная жизнь в СССР 1951–1965 : хроника. – М., 1979. – С. 31.

1861. **Те саме** // Правда. – 1951. – 21 сент.

1862. **Радіонов, В.** Диплом – музею ХТЗ // Вечір. Харків. – 1972. – 26 серп.

1863. **Сисоєв, Г.** Музей на заводі : [10-річчя музею цеху палив. апаратури № 1 ХТЗ] // Вечір. Харків. – 1986. – 2 серп.

1864. **Соколенко, В.** Міць Харківського трактора : [про роботу музею ХТЗ] // Знання та праця. – 1986. – № 4. – С. 16–17.

1865. **ХТЗ :** Музей рабочей славы : путеводитель / [авт. текста В. Ф. Заремба]. – Х. : Прапор, 1976. – 31 с. : ил.

Харківський завод транспортного машинобудування ім. Малишева

Музей заснований у 1961 р.

1866. **Аладьин, Л.** Заводской, народный : [25-летие музею з-да им. Малышева] // Крас. знамя. – 1986. – 14 сент.

1867. **Барельєф** // Прапор. – 1962. – № 4. – С. 96.

Про барельєф ордена Леніна, який зберігається у музеї історії заводу транспортного машинобудування ім. Малишева.

1868. **Гладышев, П.** Традиции дружбы : [нар. музей истории Харьк. з-да транспортного машиностроения им. Малышева] // Свет Октябрьской зари. – Х.; Ленинград, 1980. – С. 86–91.

1869. **Етапи** великого шляху : [музей з-ду ім. Малишева] // Соціаліст. Харківщина. – 1961. – 6 листоп.

1870. **Зозуля, О.** Все о заводе – гиганте : [нар. музей истории з-да им. Малышева] // Слобода. – 1995. – 14 окт. – С. 3.

1871. **Корж, Н.** Краеведы пришли на завод : [о заседании клуба "Краевед" в Нар. музее з-да им. Малышева] // Панорама – Экспресс. – 1998. – 30 мая. – С. 6.

1872. **Кривомаз, М.** Щоб пам'ятали покоління : залами нар. музею історії з-ду ім. Малишева // Вечір. Харків. – 1976. – 6 серп.

1873. **Музей-ювіляр :** [25-річчя існування нар. музею історії з-ду ім. Малишева] // Вечір. Харків. – 1986. – 18 серп.

1874. **Неделько, В.** Бронетанковая техника в моделях : [выст.-конкурс в нар. музее ГП "Завод им. Малышева"] // Веч. Харьков. – 1998. – 29 дек. – С. 1.

1875. **Поклонська, Н.** Нові експонати заводського музею // Вечір. Харків. – 1981. – 17 серп.

1876. **Троян, А.** Музей і його ентузіасти : [музей трудової й бойової слави ім. Малишева] // Вечір. Харків. – 1984. – 13 серп.

1877. **Фідчунова, М.** Заклик до подвигу : завод. музей і виховання молодих робітників // Рад. Україна. – 1965. – 31 серп.

1878. **Яницький, Б.** Дорога реліквія : [25-років музею історії з-ду ім. Малишева] // Соціаліст. Харківщина. – 1986. – 21 січ.

Народний музей Харківського трамвайно-тролейбусного управління (ХТТУ)

1879. **Артамонов, Н.** Рассказывают экспонаты : [музей ХТТУ] / Н. Артамонов, М. Зезюлина // Крас. знамя. – 1983. – 24 июля.

1880. **Басюченя, В.** Кличуть дзвіни магістралі : [про історію музею ХТТУ] // Лен. зміна. – 1981. – 7 листоп.

1881. **Губин, В.** Музей харьковского троллейбуса [в троллейбусном депо № 1] // Крас. знамя. – 1970. – 10 дек.

1882. **Є такий** музей [ХТТУ] // Соціаліст. Харківщина. – 1978. – 1 берез.

1883. **Кондрашова, С. И.** Музей рабочей славы : путеводитель [по музею ХТТУ]. / С. И. Кондрашова. – Х. : Прапор, 1980. – 48 с. : ил.

1884. **Ткаченко, В.** Від конки до ЕОМ : [репортаж з музею ХТТУ] // Вечір. Харків. – 1981. – 9 черв.

1885. **Чуркіна, В.** Історія в експонатах музею [ХТТУ] // Вечір. Харків. – 1986. – 18 верес.

Музей історії Південної залізниці

Заснований у 1967 р.

1886. **Белоус-Соляник, Л.** Музею четверть века : [музей депо ст. Панютино] // Крас. знамя. – 1990. – 30 янв.

1887. **Виховують** експонати : [музей локомотив. депо ім. С. М. Кірова] // Вечір. Харків. – 1975. – 8 січ.

1888. **Георгієв, К.** До Леніна : репортаж з Іст.-рев. музею Півд. залізниці // Вечір. Харків. – 1977. – 22 квіт.

1889. **Сторінки** славної історії : [в Палаці культури залізничників було відкрито Історико-революц. музей залізниці] // Ленін. зміна. – 1967. – 31 груд.

1890. **Чернявский, В.** Открыт музей : [музей истории ЮЖД после реконструкции] // Крас. знамя. – 1984. – 7 авг.

Музей депо "Жовтень"

Заснований у 1957 р.

1891. **Диамант, С. Я.** Славный путь : из истории депо "Октябрь" / С. Я. Диамант, В. П. Логвинов, В. С. Скиритач. – Х.: Кн. изд-во, 1963. – 80 с.

1892. **Ищенко, И.** Живая история : [Музей депо "Октябрь"] // Крас. знамя. – 1969. – 21 авг.

1893. **Кирилюк, Г.** Ожила історія // Соціаліст. культура. – 1970. – № 6. – С. 22–23.

Про роботу Харківського музею історії залізничного депо "Жовтень".

1894. **Липин, К.** "Этих дней не смолкнет слава" : [Музей истории паровоз. депо "Октябрь" ЮЖД] // Крас. знамя. – 1958. – 26 марта.

1895. **Гогвін, В.** Імені Жовтня : [Музей депо "Жовтень"] // Соціаліст. Харківщина. – 1957. – 9 жовт.

1896. **Наріжний, І. М.** Живе минуле : [Музей історії Харк. депо "Жовтень"] // Прапор. – 1958. – № 3, берез. – С. 79-84.

1897. **Рубан, М.** Музей в депо ["Жовтень"] // Радян. Україна. – 1957. – 24 жовт.

1898. **Рыскин, К.** Музей в паровозном депо [имени Октября] // Рабочая газ. – 1957. – 21 нояб.

1899. **Соловьев, В.** Немеркнущая слава : [Музей истории паровоз. депо "Октябрь"] // Крас. знамя. – 1958. – 24 июня.

Музей води

1900. **Бридун, Л.** Музей воды [открыт при Харьковском управлении горводоканала : информация] // Работница. – 1986. – № 8. – С. 37.

1901. **Вовченко, В.** Все о воде // Крас. знамя. – 1982. – 29 авг.

1902. **Возненко, П.** Неоцінений дар природи : [музей води] // Вечір. Харків. – 1985. – 7 берез.

1903. **Мачулін Л.** Подорож до музею води // Лен. зміна. – 1985. – 22 жовт.

1904. **Нагорный, Д.** Музей ... воды [в культурном центре ПТО "Харьковкоммунпромвод"] // Правда Украины. – 1983. – 2 дек.

1905. **Погоріла, І.** Наповнена вічним життям : [про музей води] // Слобід. край. – 2003. – 22 берез.

1906. **Пузиков, В.** Музей воды : [к 100-летнему юбилею харьк. водопровода] // Правда Украины. – 1982. – 15 сент.

1907. **Цанько, С.** Біля чистих джерел : [музей води] // Панорама. – 1995. – № 47. – С. 7.

1908. **Цанько, С.** Все о воде : [музей воды в Харькове (ул. Краснооктябрьская, 90)] // Слобода. – 1993. – 20 февр.

Філіал музею води в с-щі Кочеток Чугуївського р-ну

1909. **Звоницкий, Э.** У истоков чистой воды : [музей воды в Кочетке] // Крас. знамя. – 1985. – 30 июля.

1910. **Котляр, В.** ... И заглянул на дно морское : [о музее произв. упр. водопровод. хоз-ва "Донец" Харьковкоммунпромвода в пос. Кочеток] // Крас. знамя. – 1987. – 18 янв.

1911. **Кузнецов, Ю.** Музей води : [у с-щі Кочеток відкрито музей бойової і трудової слави вироб. упр. вод. госп-ва "Донець"] // Лен. зміна. – 1982. – 26 жовт.

1912. **Сидоров, С.** Музей водопостачання [в с-щі Кочеток] // Вечір. Харків. – 1982. – 6 жовт.

1913. Сошина, А. Они берегли воду ... от пожара : [Кочеток. музей воды, филиал Харьк. музея воды] // Харьк. пожар. вестн. – 2001. – № 5. – С. 7.

Музей історії кримінально-виконавчої системи

Відкритий у серпні 2003 р.

1914. **Гайдученко, И.** Кандалы от Петра 1 : [открытие Музея истории криминал.-исполнит. системы Харьковщины] // Веч. Харьков. – 2003. – 21 авг.

1915. **Доспехова, О.** "Тюремна" історія Харківщини налічує майже 300 років : [відкрито Музей історії кримінал.-виконав. системи у приміщенні упр. Держ. департаменту виконання покарань у Харк. обл.] // Слобід. край. – 2003. – 28 серп.

1916. **Ким, О.** Музей строгого режима : [открыт музей истории кримин.-исполнит. системы] // Время. – 2003. – 30 авг. – С. 6.

1917. **Клочко, А.** В тюрьму на экскурсию : [открытие музея истории Холодногор. исправ. колонии] // Слобода. – 2004. – 28 дек.

1918. **Цинклер, Е.** У тюрьмы музейное лицо : [музей Харьк. исправ. колонии № 18 на Холодной горе.] // Объектив-НО. – 2005. – 3–9 янв. – С. 6.

Музей швидкої допомоги

Відкритий у 1983 р.

1919. **Музей** скорой [медицинской помощи в Харькове] // Мед. газ. – 1983. – 12 сент.

1920. **Ройтман, Н.** Перший в Україні : [Музей швидкої мед. допомоги при 4-й міській лікарні Харкова]// Вечір. Харків. – 1983. – 16 верес.

1921. **Чефранов, А.** Экспозиция в больнице :[гор. Музей скорой и неотлож. мед. помощи] // Крас. знамя. – 1983. – 27 нояб.

1922. **Ясинский, В.** Скорая помощь : от конной пролетки до уникальной компьютерной системы : [Музей скорой помощи открыт в Харькове на ул. Краснооктябрьской, 41] // Время. – 2000. – 27 апр.

Інші музеї установ і підприємств

1923. **Азизян, О.** Что было, то было… [отд. гор. упр. обществ. питания создает в Харькове музей питания] // Веч. Харьков. – 1991. – 14 февр.

1924. **Близнюк, Т.** Звідки взявся паровоз, або про „Музей творчої думки" **:** [про необхідність відкриття у нашому місті музейного центру історії наук.-техн. прогресу і трудових ремесел Харківщини] // Лен. зміна. – 1988. – 5січ.

1925. **Бордунова, Ю.** Музей связи только в Харькове : [на междугор. телефон. станции Главпочтамта открылся первый в Украине Музей связи] // Слобода. – 2001. – 16 нояб.

1926. **Вивиан, Н.** Мы – не Иваны, не помнящие родства : [Музей связи при ОАО "Укртелеком"] // Время. – 2001. – 8 дек. – С. 1.

1927. **Від ленінського** декрету ... : репортаж-хроніка із завод. музею ["Серп і молот"] // Лен. зміна. – 1978. – 28 берез.

1928. **Возненко, П.** Народний музей [Харківського плиткового заводу] // Вечір. Хрків. – 1983. – 29 квіт.

1929. **Волковська, В. М.** Музей інституту дерматології та венерології АМН України : [створено у 1924 р. за ініціативою проф. О. Федоровського] // № 165. – С. 14–17.

1930. **Грама, В. М.** Створення музею охорони природи Харківського товариства аматорів природи // № 142. – С. 32–33.

1931. **Дмитриев, В.** Открылся музей [Харьковского завода "Гидропривод"] // Крас. знамя. – 1985. – 3 сент.

1932. **Евсеева, Н.** Заводской музей [электроаппаратного завода] // Крас. знамя. – 1959. – 24 июля.

1933. **Каневский, А.** Музей велостроения [на Харьковском велозаводе] // Крас. знамя. – 1959. – 30 авг.

1934. **Коробов, Д.** "Сховище історії" : [Музей бойової і трудової слави ВО "Турбоатом"] // Вечір. Харків. – 1989. – 11 берез.

1935. **Котляр, В.** Парад авторучек : [музей з-да "Оргтехника"] // Крас. знамя. – 1986. – 21 сент.

1936. **Котляр, В.** Есть такой музей [истории жилищного хозяйства Харьковского горжилуправления] // Крас. знамя. – 1984. – 25 нояб.

1937. **Котляр, В.** Экспозиция будущего музея : [Харьк. контора госбанка] // Крас. знамя. – 1985. – 17 февр.

1938. **Кузнецова, Л.** Музей отечественной энергетики [при харьковском предприятии электрических сетей] // Крас. знамя. – 1983. – 1 мая.

1939. **Липовська, Т.** На почесному місці експозиції : [музей Харк. з-ду ім. Дзержинського] // Лен. зміна. – 1976. – 14 верес.

1940. **Літопис** заводу : [музей Харк. канат. з-ду] // Прапор. – 1958. – № 4, квіт. – С. 124.

1941. **Лобас В.** Музей точності : [про Музей історії науково-вироб. об-ня "Метрологія"] // Вечір. Харків. – 1988. – 10 серп.

1942. **Лозинський, С.** Музей Держпрому // Вечір. Харків. – 1978. – 1 жовт.

1943. **Львов, А.** Для „Музея современной жизни” бомбоубежище – самое то // Время. – 1998. – 10 нояб.

1944. **Марков, О. В.** Концепція створення Музею історії банківської справи на Харківщині // № 166. – С. 68–69.

1945. **Мурзін, О.** Усе про зоопарки : [новий музей Харк. зоопарку] // Вечір. Харків. – 1990. – 25 січ.

1946. **Румянцева, И.** Хранительница истории "Сабуровой дачи" : [о работе по воссозданию музея "Сабуровой дачи"] // Время. – 2003. – 3 апр. – С. 2.

1947. **Сергієнко, Є.** Із іскри – полум'я : [про музей з-ду "Серп і молот"] // Лен. зміна. – 1985. – 5 берез.

1948. **Соколкина, Л.** Незабутній ГОЕЛРО : [Музей бойової і трудової слави "Харківенерго"] // Пам'ятники України. – 1983. – № 3. – С. 36.

1949. **Створюється** народний музей [в Харківському метрополітені] // Вечір. Харків. – 1985. – 14 серп.

1950. **Таршис, В. Б.** Музей истории и достижений Харьковского научно-исследовательского института ортопедии и травматологии имени профессора М. И. Ситенко. – Х., 1983. – 23 с.

1951. **У заводському** музеї : [четвертий рік на з-ді "Червоний Жовтень" існує музей трудової слави колективу] // Вечір. Харків. – 1984. – 7 серп.

1952. [**Харьков** : на вагоноремонтном заводе организован историко-революционный музей, 1959, июнь] // Культурная жизнь в СССР. 1951–1965 : хроника. – М., 1979. – С. 368.

1953. **Те саме** // Комс. правда. – 1959. – 10 июня. – С. 3.

1954. **Хорунжая, Т.** Создается музей [истории пожарной охраны Харьковщины] // Панорама. – 1998. – 3 окт. – С. 1.

1955. **Чернышов, И.** О чем напомнили экспонаты : [Музей истории трудовой и боевой славы открыт на Изюм. приборостроительном з-де] // Крас. знамя. – 1985. – 18 авг.

1956. **Чикаленко, О.** Життєдайна сила інтернаціоналізму : [з досвіду роботи Будинку культури та Нар. музею історії моторобудів. з-ду "Серп і молот"] // Соціаліст. культура. – 1976. – № 10. – С. 18–19.

1957. **Шевченко, І.** У нас на "Будянці" : [музей Буд. фаянс. з-ду] // Лен. зміна. – 1983. – 3 лют.

1958. **Яцина, В.** Запрошує заводський музей ["Світло шахтаря"] // Вечір. Харків. – 1984. – 22 лют.

3.1.7 Меморіальні музеї

3.1.7.1 Загальні матеріали

1959. **Андрейченко, Є. В.** Проблеми і перспективи створення меморіального музею на прикладі проекту музею родини Харитоненків // Слобожанське культурне надбання : зб. наук. ст. молодих учених. – Х., 2008. – Вип. 1. – С. 27–31.

1960. **Лобанова, М. В.** Проект меморіального музею Х. Г. Раковського [в Харкові] // № 76. – С. 25–26.

1961. **Ніколаєнко, О. М.** Проект меморіального музею Д. І. Багалія [у Харкові] // № 142. – С. 29–30.

1962. **Рибальченко, Л. Л.** Меморіальні пам'ятки як об'єкт музейної діяльності [на прикл. ХІМ] // № 159 . – С. 75–76.

3.1.7.2 Окремі музеї

Меморіальний музей-квартира родини Гризодубових
Відкритий у 1970 р., до 1992 р. –
Музей історії авіації

1963. **Башук, Д.** Музей новый, проблемы, увы, старые ... : [интервью с дир. Харьк. музея истории авиации Д. Башуком об изменении статуса орг. – Аэрокосмического музея им. С. В. Гризодубова] / записала В. Карачун // Панорама. – 1992. – окт. (№ 41). – С. 11.

1964. **Булат, В.** Первым делом – самолеты : [выст. "Боевая авиация : от и до" в Музее им. С. Гризодубова] // Событие. – 1992. – 4 нояб.

1965. **Быховская, Л.** Они были первыми : В Харькове создается Музей истории авиации // Крас. знамя. – 1970. – 16 сент.

1966. **Власко, В. Є.** Меморіальний музей-квартира сім'ї Гризодубових : проблеми збереження та популяризації спадщини сім'ї Гризодубових / В. Є. Власко, Ю. М. Русанова // № 169. – С. 106–108.

1967. **Власко. В.** От аэроплана Гризодубова – до штурма космоса : [к 30-летию со дня открытия в Харькове Музея истории авиации, сейчас : Мемор. музей-квартира семьи Гризодубовых] // Слобода. – 2000. – 12 дек. – С. 8 : фот.

1938. **Власко, В. Є.** Проблеми комплектування і збереження культурної спадщини в Меморіальному музеї-квартирі сім'ї Гризодубових / В. Є. Власко, Ю. М. Русанова // № 168. – С. 19–20.

1969. **Власко, В. Є.** Створення меморіального музею-квартири сім'ї Гризодубових у Харкові // № 161. – С. 35–36.

1970. **Власко, В. Є.** Там, где жил Гризодубов [открыт музей в семьи честь Гризодубовых] // Веч. Харьков. – 18 авг.

1971. **Гайдученко, И.** Тебе серебряным махну крылом ... : [Выст. в Мемор. квартире-музее Гризодубовых моделей самолетов времен второй мировой войны, а также уник. фото и копии док. той поры] // Веч. Харьков. – 2005. – 5 мая.

1972. **Гончаров, А.** І небо стає ближчим : [Музей авіації ім. С. В. Гризодубова] // Соціаліст. Харківщина. – 1984. – 8 черв.

1973. **Гурьянов, В.** "Гордимся, восхищаемся!" : [Музей истории авиации в Харькове] // Крас. знамя. – 1980. – 10 авг.

1974. **Дем'яненко, Д.** Спасибі творцям музею [історії авіації Харківщини] // Вечір. Харків. – 1986. – 5 лют.

1975. **Зелененко, А.** Літак на смузі живописній : [Музей вітчизн. авіації створено в квартирі Гризодубових] // Соціал. Харківщина. – 1978. – 5 листоп.

1976. **Катренко, А.** Крила історії : [про Музей історії авіації] // Лен. зміна. – 1980. – 10 січ.

1977. **Корсунский, В.** Музей изменил статус и ... закрылся : Почему Харьков обидел дважды Героя : [музей семьи Гризодубовых] // Время. – 1999. – 27 июля. : фот.

1978. **Корсунский, В.** Музей семьи Гризодубовых стал государственным // Время. – 2000. – 3 февр.

1979. **Лигостаева, С.** Музейная экспозиция о герое-земляке [вертолетчике, национальном герое Азербайджана В. В. Серегине, погибшем в Нагорном Карабахе в январе 1993 г., в Харьковском аэрокосмическом музее] // Солидарность. – 1993. – 25 дек.

1980. **Логачева Р.** Не обломать бы крыльев : [пробл. выживания Харьк. аэрокосм. музея им. С. В. Гризодубова] // Веч. Харьков. – 1997. – 2 сент.

1981. **Морчак, И.** Дом, где был музей Гризодубовых, восстановят [после пожара] к 23 августа // Веч. Харьков. – 2008. – 26 июля.

1982. **Матирин, В.** Стал музей городским : [открыт муницип. "Мемор. музей-квартира семьи Гризодубовых" по ул. Мироносицкой, 54-б] // Слобода. – 1999. – 5 янв. – С. 1.

1983. **Меморіальний** музей-квартира сім'ї Гризодубових // Музеї України. – 2006. – № 1. – С. 26 : фото.

1984. **Набатов, А.** Открытое письмо [председателю Харьковского облсовета народных депутатов А. С. Масельскому о необходимости сохранить в Харькове аэрокосмический музей] // Слобода. – 1996. – 10 апр.

1985. **Невская, Т.** Вторая космическая столица : [в Харьк. мемор. музее-квартире Гризодубовых открыта выст., посвящ. истории музея и вкладу харьковчан в освоение космоса] // Время регионов Харьковщины. – 2007. – 14 апр. – С. 8 : фот.

1986. **Панин, А.** Чей же музей в квартире Гризодубовых? : [о необходимости создать в Харькове гос. музей авиации и космонавтики] // Время. – 1996. – 4 янв.

1987. **Проскурин, А.** Аэрокосмический музей : быть или не быть / А. Проскурин, С. Хворост, А. Соболев и др. // Слобода. – 1997. – 9 сент.

1988. **Романовский, В.** А вы бывали у Гризодубовых? : [работа Музея-квартиры семьи Гризодубовых] // Веч. Харьков. – 2001. – 3 апр.

1989. **Солдатенко, Я.** Город признал музей : [принято решение о создании муницип. Мемор. музея-квартиры семьи Гризодубовых] // Веч. Харьков. – 1998. – 17 дек. – С. 1.

1990. **Так Гагарин** или Бондаренко? : [выст. "Через тернии к звездам" в Харьк. аэрокосм. музее им. С. Гризодубова] // Солидарность. – 1993. – 24 апр.

1991. **Триполка, Т.** Авиатор – фотолетописец : [в Музее-квартире Гризодубовых открыта фотовыст. "Мир глазами Гризодубова"] // Слобода. – 2004. – 16 июля.

1992. **Чернявський, М.** Від аеростата до надзвукового літака : [експонати Музею історії авіації] // Вечір Харків. – 1987. – 6 лют.

1993. **Чернявский, Н.** "Оружие русских" : [о Харьк. музее авиации] // Крас. знамя. – 1990. – 19 апр.

1994. **Чернявский, Н.** Самолеты с маркой "К" : [экспонаты, связанные с одним из пионеров совет. самолетостроения К. А. Калининым в Музее авиации] // Крас. знамя. – 1989. – 1 марта.

1995. **Чигрин, В.** У Харкові на один державний музей побільшало : [Держ. мемор. музей-квартира сім'ї Гризодубових] // Панорама. – 2000. – 11 февр. – С. 15.

Див. також №№ 46, 56, 56а, 62а.

Музей бойової та трудової слави органів внутрішніх справ Харківщини

Відкритий у 1996 р.

1996. **Андреєва, В.** Експонаті мужності : [відкрито Музей бойової і трудової слави органів внутріш. справ Харківщини] // Соціаліст. Харківщина. – 1981. – 10 листоп.

1997. **Арзанов, Н.** Хранятся реликвии : [фил. Центр. музея внутр. войск МВД СССР при Харьк. высш. училище тыла МВД СССР] // Крас. знамя. – 1985. – 7 мая.

1998. **Берт, В.** Вещдоки расскажут, какими мы были : [открыт Музей истории харьк. милиции] // Событие. – 1997. – 4 янв.

1999. **Генкин, А.** Новую историю прокуратуры Украины пишет, в частности, много харьковчан : [10 лет Музею прокуратуры Харьк. обл.] // Время. – 2007. – 30 нояб. : фот.

2000. **Єременко, О.** Площа Повстання, будинок 3 : [філіал Центр. музею внутр. військ МВС СРСР] // Лен. зміна. – 1986. – 20 листоп.

2001. **Зданева, Л.** Что мы знаем о Харьковской милиции? [Музей истории милиции в Доме Алчевских] // Слобода. – 1997. – 1 апр.

2002. **Колесников, Г.** История в музейных экспонатах : [коллекция Музея боевой и трудовой славы органов внутр. дел Харьковщины] // Крас. знамя. – 1981. – 26 июля.

2003. **Кривошеїна, Г.** Музею – десять років : [музей бойової та трудової слави органів внутрішніх справ Харківщини] // Вечір. Харків. – 1982. – 19 жовт.

2004. **Матвеев, А.** В Харькове открыт музей милиции // Время. – 1996. – 26 дек.

2005. **Музей** удивительных экспонатов : [музей истории Харьк. милиции] // Милиция. – 1997. – № 8. – (Прил. к журн. "Деловая жизнь". – 1997. – № 9).

2006. **Перегон, О.** Юбилей в отдельно взятом РОВД : [в Киев. райотделе состоялась презентация обновл. музея и картин. галереи] // Веч. Харьков. – 2004. – 26 авг.

2007. **Сидоров, К.** Літопис слави : [музей бойової і трудової слави органів внутр. справ] // Вечір. Харків. – 1972. – 3 лют.

2008. **Хроника** горячих дней : [Харк. филиал Центр. музея внутр. войск МВД СССР пополнился новыми материалами из Баку, Нагорного Карабаха, Ферганы] // Крас. знамя. – 1989. – 12 дек.

2009. **Чаплыгин, П.** Они вошли в бессмертие : [Харьк. филиал Центр музея МВД СССР] // Крас. знамя. – 1982. – 7 авг.

Див. також № 62а.

Музей чекістської слави

Заснований у 1988 р.

2010. **Зеленина, Р.** Рядом с Дзержинським : [в упр. КГБ УССР по Харьк. обл. открыт Музей чекист. славы] // Крас. знамя. – 1988. – 11 сент.

2011. **Макагонов, А**. Щит і меч : нотатки про новоствор. музей упр. КДБ УРСР по Харк. обл. // Соціаліст. Харківщина. – 1988. – 21 серп.

2012. **Сисоєв, Г.** Вартові держави : [відкриття в Харкові Музею чекіст. слави] // Вечір. Харків. – 1988. – 10 верес.

Інші музеї бойової слави

2013. **Головньов, М.** Пам'ять серця : [про музей 1-ї гвард. Червонопрапор. танкової армії] // Вечір. Харків. – 1989. – 23 лют.

2014. **Живемо** і пам'ятаємо : [Музей воїнів-інтернаціоналістів відкрився у Фрунзен. р-ні] // Вечір. Харків. – 1988. – 23 лют.

2015. **Музей** подводной лодки "С-56" [открылся в Харьковском клубе юных моряков] // Музейное дело в СССР. Музейная сеть и проблемы ее совершенствования на современном этапе : сб. науч. тр. – М., 1985. – С. 224.

2016. **Овчаренко, Н.** Здесь будет наш афганский храм : [беседа с рук. о-ва ветеранов войны в Афганистане Моск. р-на г. Харькова Н. Овчаренко о создании в Харькове музея-диорамы Афган. войны / записала Л. Лысенко] // Слобода. – 2002. – 15 февр.

2017. **По залам** музея истории Харьковского гарнизона : путеводитель / под ред. В. П. Рудько. – Х., – 1980. – 27 с.

2018. **Попова, Л.** Пам’ять про героїв широнінців : [відкрито музей на їх честь] // Лен. зміна. – 1985. – 10 трав.

2019. **Попова, Л.** Про героїв-широнінців : [відкриття музею] // Вечір. Харків. – 1985. – 10 трав.

2020. **Ронин, И.** Следопыты ведут поиск : [Музей боевой славы 183-й Харьк. дивизий] // Крас. знамя. – 1981. – 30 апр.

2021. **Сарана, А.** Музей Д. М. Карбышева [в Харькове] // Крас. знамя. – 1974. – 2 июля.

2022. **Чиркін, Г.** Той бій не забути ... : [Музей гвардійців-широнінців відкрито у гуртожитку № 4 Харк. юрид. ін-ту] // Вечір. Харків. – 1985. – 30 квіт.

Див. також №№ 1316–1350.

3.1.8 Художні музеї, галереї

3.1.8.1 Загальні матеріали

2023. **Безхутрий, Ю.** Художній музей у Богодухові // Соціаліст. Харківщина. – 1964. – 14 листоп.

2024. **Бондаренко, В. В.** Методи проектування сучасних музеїв в будинках "Пам’ятники архітектури" : (на прикл. навч. процесу в ХДАДМ) / В. В. Бондаренко, І. М. Ікол // № 48. – С. 9–10.

2025. **Вороной, А. И.** Путешествия по Харьковщине : памятники истории и культуры / А. И. Вороной. – Х. : Майдан, 2005. – 221 с. : ил.

2026. **Гаташ, В.** Первая галерея в вузе : [галерея "Академия" отрылась в Харьк. гос. акад. дизайна и искусств] // Время. – 2003. – 4 марта. – С. 4.

2027. **Головинов, В. П.** Перший художній / В. П. Головинов, П. Л. Гомон // Духовні джерела Слобожанщини / В. П. Головинов, П. Л. Гомон. – Х., 1998. – С. 148.

2028. **День** художника // Прапор. – 1959. – № 8. – С. 127–128. – (Люди й події).

Про дар художників Харкова трудящим Чугуєва та Ізюма, який став основою майбутніх художніх музеїв.

2029. **Каштаньер, А.** Картинная галерея на заводе [ХТЗ в подарок от Харьковского художественного института] // Огонек. – 1951. – № 47. – С. 12.

2030. **Коваль, О. В.** Музей современного искусства : столкновение языка, медиа и классических видов искусств // Місія та можливості музею на сучас. етапі : доп. та матеріали Всеукр. наук. конф. до Міжнар. дня музеїв, м. Харків, 22–23 трав. 2008 р. – Х., 2008. – С. 91–96.

2031. **Логвиненко, Л.** Галерея в подвале : [открытие галереи ремесел и искусств] // Веч. Харьков. – 1991. – 19 марта.

2032. **Ляшенко, І.** Вийшли вони із підвалів .. : [міс. галерея мистец. і ремесел] // Вечір. Харків. – 1992. – 5 берез.

2033. **Маркова, В. А.** Роль художньо-промислових музеїв у формуванні предметно-речового середовища : (на прикл. Харкова) / В. А. Маркова, О. В. Земляніцина // Матеріали наукової конференції, присвяченої 110-річчю Харківського художньо-промислового музею. – Х., 1996. – С. 43–47.

2034. **[Открытие** музея изобразительного искусства в Богодухове Харьковской области, 1964, дек.] // Культурная жизнь в СССР. 1951–1965 : хроника. – М., 1979. – С. 590.

2035. **Те саме** // Лит. газ. – 1964. – 1 дек. – С. 1.

2036. **Работягов, М.** Барвінківська скарбниця : [худож. музей] // Соціаліст. Харківщина. – 1982. – 8 серп.

2037. **Уманська, А.** Художники Харкова – золочівцям : [в експозиції Золоч. худож. музею зберігаються картини харк. худож.] // Прапор. – 1987. – № 12. – С. 179–183.

3.1.8.2 Харківський художній музей

Один з найбільших художніх музеїв України, організований після революції 1917 р. на базі колекцій Харківського університету, Міського художньо-промислового музею, відкритого 1886 р., і Музею українського мистецтва

Загальні матеріали

2038. **Андреев, Е.** Рисуем всей семьей : [семейный лекторий для любителей живописи открыт при музее] // Крас. знамя. – 1987. – 22 марта.

2039. **Вербицкая, И.** Дом вечных ценностей : коллекции ХХМ – 190 лет // Проспект. – 1996. – Февр. (№ 4). – С. 7.

2040. **Волошкина, С. А.** История здания Харьковского Художественного музея // № 48. – С. 17–20.

2041. **Галаур, С.** Сім'єю – у музей : [лекторій для батьків і дітей у Харк. худож. музеї] // Вечір. Харків. – 1988. – 24 берез.

2042. **Губа, Г.** Следствие ведет искусствовед : [о дате основания музея] // Веч. Харьков. – 1991. – 9 июля.

2043. **Дзюніті, Х.** Мій Рєпін : [відвідування Харк. музею образотворчого мистецтва япон. мистецтвознавцем] // Прапор. – 1978. – № 3. – С. 129–131.

2044. **Дмитренко, Н.** Грані клубної роботи : [клуб любителів мистец. при музеї] // Вечір. Харків. – 1987. – 1 верес.

2045. **Євтушенко, С.** З історії художнього музею // Вечір. Харків. – 1985. – 7 верес.

2046. **Жубр, М. С.** Багатотаблична база даних Художнього музею // № 158 . – С. 38–39.

2047. **Камынина, С.** Искусство принадлежит народу. Какому? : [о необходимости возврата ценностей, вывез. в годы Великой Отечеств. войны из Харьк. худож. музея] // Гор. газ. – 1998. – 30 дек.

2048. **Кацай, В.** Коллекции Художественного музея – 190 лет // Слобода. – 1995. – 20, 27 мая.

2049. **Коробов, Д.** Не только картины ... : [о работе Нар. ун-та изобразит. искусства при музее] // Событие. – 1994. – 24 сент.

2050. **Коробов, Д.** Приидет царствие искусств : [к 190-летию Харьк. худож. музея] // Событие. – 1995. – 21 дек.

2051. **Кушнарьов, Є. П.** 100 кроків Харківською землею / Є. П. Кушнарьов ; худож.-оформлювач І. О. Осипов. – Х. : Фоліо, 2004. – 351 с. – Із змісту: Скарбниця Художнього музею. – С. 38–42.

2052. **Львов, А.** "Фермата" чтит Рериха : [дет. образоват. клуб "Фермата" при музее] // Время. – 1999. – 11 нояб.: фот.

2053. **Магальник, Г.** По следам похищенных сокровищ : [о ценностях Харьк. худож. музея, вывез. в Германию в годы войны] // Крас. знамя. – 1983. – 8 дек.

2054. **Мезенцева, Г. Г.** Музеи Украины / Г. Г. Мезенцева. – К. : изд-во Киев. ун-та, 1959. – 176 с. – Из содерж. : о Харьковском государственном музее изобразительного искусства. – С. 110–112.

2055. **Мизгіна, В. В.** До проблеми реституції картини Г. Мясоєдова "Посуха" : [до фонду Харк. худож. музею] // № 48. – С. 119–123.

2056. **Мизгіна, В.** Я поведу тебя в музей : [про історію Харк. худож. музею] / В. Мизгіна ; Харк. худож. музей та ін. – Х. : Золоті сторінки, 2008. – 109 с.

2057. **Мызгина, В. В.** Невидимая жизнь музея : [беседа с дир. музея В. В. Мызгиной / записала О. Онищенко] // Харків'яни. – 2003. – 15–21 трав.

2058. **Мызгина, В.** Рана спецхрана : [интервью с дир. Харьк. худож. музея В. Мызгиной о судьбе экспонатов, пропавших в годы Великой Отечеств. войны / записал В. Быховский] // Панорама. – 1991. – № 49. – С. 5.

2059. **На культурній** орбіті // Соціаліст. культура. – 1969. – № 1. – С. 31.

Про факультет громадських професій при Харківському музеї образотворчого мистецтва.

2060. **Парамонов, А.** Зупинені миті вічності : [Харк. худож. музей] / А. Парамонов, О. Денисенко // Губернія. – 2004. – № 9. – С. 16–20 : фот.

2061. **Пивненко, А.** Из истории музейного дела в Харькове : [к 100-летию открытия Харьк. худож. музея] // Искусство. – 1987. – № 8. – С. 60–65.

2062. **Прокатова, Т.** Снова в экспозиции : [в Харьк. худож. музее вновь открыт отд. зарубеж. искусства] // Крас. знамя. – 1979. – 1 авг.

2063. **Работягов, М.** Скарбниця прекрасного : [Харк. худож. музей] // Образотв. мистец. – 1986. – № 4. – С. 8–11.

2064. **Сиделева, И.** Музей и подрастающее поколение : [науч.-просвет. деятельность музея] // Слобода. – 2000. – 14 нояб. – С. 5.

2065. **Сизиков, В. В.** "Як вся країна, серцем чуєм його безсмертний віщий клич" : [інтерв'ю з головою харк. філії Спілки художників про поповнення худож. музеїв області новими творами] / інтерв'ю підгот. В. Костенко // Прапор. – 1969. – № 10. – С. 22–23.

2066. **Скарбниця** художньої культури // Соціаліст. Харківщина. – 1950. – 8 серп. – С. 3.

2067. **Славная** страница истории : [открытие мемор. доски на здании музея] // Крас. знамя. – 1981. – 4 июня.

2068. **Столярова, Г.** Пам'ять про Лесю Українку зберігається в художньому музеї // Панорама. – 2002. – 22 лют. – С. 15.

2069. **Те саме //** Краєзнавство. – 2003. – № 1–4. – С. 169.

2070. **Столярова, Г.** Троянди для художнього музею : [нар. ун-т при музеї] // Панорама. – 2000. – 15 дек. – С. 12.

2071. **Сулімко, К.** Харківський художній музей – визначний культурний центр України // Матеріали регіональної студентської науково-теоретичної конференції "Харків : минуле, сучасне, майбутнє : до 350-річчя заснування міста, Харків, 12–13 трав. 2004 р. – Х., 2004. – С. 301–302.

2072. **Фисан, Г.** Харьковском художественному –190 лет // Слобода. – 1995. – 23 дек. – С. 3 : фот.

2073. **Фоменко, Н. В.** "Хранитель ценностей нетленных ..." [беседа с глав. хранителем музея Н. В. Фоменко / записала Н. Деснянка] // Деловая жизнь. – 1998. – № 2. – С. 26–27.

2074. **Харківський** державний музей образотворчого мистецтва : [буклет. – К. : Мистецтво, 1965. – 21] с. : 28 л. ілюстр. – Текст укр., рос. і англ. мовами.

2075. **Харківський** державний музей образотворчого мистецтва один з найбільших художніх музеїв України // УРЕ. – К., [1964]. – Т. 15. – С. 442.

2076. **Харківський** державний музей образотворчого мистецтва : від рос. та укр. дореволюц. мистец. : [альб. репрод. – Х. : Кн. вид-во, 1962]. – [2 с. : 14 л. ілюстр.]

2077. **Харківський** державний музей образотворчого мистецтва : від рад. мистец. – [Х., 1961. – 31 с.]

2078. **Харківський** державний музей образотворчого мистецтва : [альбом / упоряд. вступ. ст. М. Безхутрий, В. Побєдін]. – К. : Держ. вид-во образотвор. мистец. і муз. л-ри УРСР, 1960. – 24 с. ; 113 л. ілюстр. – текст парал. укр. та рос. мовами.

2079. **Харківський** державний музей образотворчого мистецтва : путівник. – К. : Держ. вид-во образотвор. мистецтва і муз. л-ри, 1959. – 84 с., ілюстр.

2080. **Харківський** державний музей образотворчого мистецтва. – [Х.], б.р. – 1 л. слож. в 8 с.: ілюстр.

2081. **Харківський** художній : альбом / авт.-упоряд. М. П. Работягов. – К. : Мистецтво, 1983. – 158 с. : ілюстр. – (Худож. музеї України).

2082. **Харківський** художній музей : [буклет / авт. тексту М. П. Работягов]. – К. : Мистецтво, 1970. – 12 с. : 20 л. ілюстр. – (Скарби музеїв України. Харк. худож. музей). – Текст. парал. укр., рос. і англ. мовами.

2083. **Харьковский** музей изобразительного искусства : [альбом / авт. текста и сост. Н. Безхутрий]. – М. ; Ленинград : Сов. художник, 1964. < 8, [5] с. ; 59 л. ил. – (Харьк. гос. музей изобразит. искусства).

2084. **Харьковский** художественный музей в помощь школе. – [Х., 1975]. – 1 л. слож. в 6 с.: ил.

2085. **Харьковский** художественный музей : [путеводитель]. – Х. : Прапор, 1980. – 79 с.

2086. **Харьковский** художественный музей // УСЭ. – К., 1985. – Т. 12. – С. 44.

2087. **Харьковский** художественный музей : путеводитель / [Г. А. Губа, Н. П. Работягов, Е. С. Фадеева, Г. А. Фисан]. – 2-е изд., дораб. и доп. – Х.: Прапор, 1985. – 80 с. 8 л. ил.

2088. **Чепурна, Н.** В гостину до мистецтва : [про худож. музей] // Україна. – 1971. – № 36. – С. 13.

2089. **Чернова, М.** Скарбниця образотворчого мистецтва : [Харк. музей образотв. мистец.] // Соціаліст. Харківщина. – 1955. – 18 січ.

2090. **Чигрин, В.** Музиканти грають ... в музеї : [муз. вітальня в музеї] // Панорама. – 2000. – 1 дек. – С. 15.

Див. також № 46, 46а, 62а.

Колекції музею

2091. **Абраменко, Л. М.** Колекція українського театрально-декораційного мистецтва в зібранні Харківського художнього музею // № 48. – С. 5–8. – Бібліогр.: 23 назв.

2092. **Абраменко, Л. М.** Українська сценографія 1920-х років у колекції Харківського художнього музею // № 160 . – С. 84–85.

2093. **Безхутрий, М.** Врятоване з вогню війни // Вечір. Харків. – 1984. – 21 листоп.

2094. **Безхутрий, М.** Повернути вкрадені [фашистськими загарбниками] твори : [про втрати музею в роки ВОВ] // Культура і життя. – 1986. – 30 листоп.

2095. **Безхутрий, М.** "Слава вам, зображувач України ..." : [колекція картин худож. М. К. Пимоненка в музее] // Вечір. Харків. – 1985. – 11 лют.

2096. **Борозенец, Т. И.** Живопись и графика Филиппа Николаевича Таралевича в коллекции Харьковского художественного музея //

Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецт. : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2008. – Чис. 7. – С. 129–133.

2097. **В дар** Харьковскому художественному музею : [благотворит. фонд А. Фельдмана подарил картины П. Пикассо, А. Матисса, С. Дали, Ж. Миро] // Время. – 2008. – 23 янв.: фот.

2098. **Волошина, Н.** Секреты музейного хранилища // Крас. знамя. – 1981. – 15 нояб.

2099. **Герасименко, В. Т.** До історії комплектування колекції відділу дореволюційного мистецтва Харківського художнього музею // № 159 . – С. 64–66.

2100. **Герасименко, В. Т.** Кількісний та якісний склад фондів дореволюційного відділу Харківського художнього музею // Панорама. – 1997. – № 24, черв. – С. 15.

2101. **Губа, Г. К.** К 150-летию Л. М. Жемчужникова [коллекция картин, которого хранится в музее] // Крас. знамя. – 1978. – 17 дек.

2102. **Денисенко, О. Й.** До питання вивчення ікони "Благовіщення" [1579 р.] майстра Федука : [Із колекції Харк. худож. музею] // Віра і Розум. – 2000. – № 1. – С. 160–162.

2103. **Те саме** // Науково-теоретичні здобутки Слобідської України : філософія, релігія, культура : зб. наук. ст. – Х., 1999. – С. 138–141.

2104. **Денисенко, О. Й.** Колекція Павла Харитоненка у зібранні Харківського художнього музею // № 126. – С. 17–18.

2105. **Денисенко, О. Й.** Картина Г. І. Семирадського "Ісаврійські пірати, що продають свою здобич" у колекції Харківського художнього музею // № 48. – С. 5–6.

2106. **Денисенко, О.** Произведения из коллекции П. И. Харитоненко в собрании Харьковского художественного музея // Россия и Украина : вместе или врозь : материалы междунар. науч. конф. – М., 2006. – С. 162–169.

2107. **Денисенко, О.** Твори із колекції П. І. Харитоненка у зібранні Харківського художнього музею / О. Денисенко, Т. Вишленкова // Науково-теоретичні здобутки Слобідської України : філософія, релігія, культура. – Х., 2000. – С. 12–14.

2108. **Денисенко, О. Й.** Т. Г. Шевченко та його час : твори із зібр. Харк. худож. музею / О. Й. Денисенко, С. О. Левіт // Шевченкіана на початку XXI століття : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 190-річчю від дня народж. Т. Г. Шевченка, 25 берез. 2004 р. – Х., 2004. – С. 163–169.

2109. **Дрозд, Н.** Сокровищница Слобожанщины : [коллекция картин из собр. музея на выст. в Киев. Дворце искусств] // Слобода. – 1999. – 22 июня. – С. 4.

2110. **Дьяченко, В.** То доброе, что сделал для людей : [около 600 картин из своей коллекции передали музею супруги Подкопаевы] // Крас. знамя. – 1983. – 20 марта.

2111. **Дюженко, Ю.** Багатство палітри : до 50-річчя з дня народж. [худож.] Л. І. Чернова [, твори якого представл. в Харк. музеї образотвор. мистец.] // Прапор. – 1966. – № 1. – С. 99.

2112. **Евтушенко, С.** "А слава – заповідь моя ...": [в коллекции музея хранятся четыре работы худож. Т. Г. Шевченко] // Крас. знамя. – 1989. – 7 марта.

2113. Є**втушенко, С.** На півдорозі до розгадки : [портр. з фондів музею, авт. яких не встановл.] // Вечір. Харків. –1987. – 27 лип.

2114. **Євтушенко, С.** Нове в музейній експозиції : [твори дореволюц. мистец. в фондах музею] // Вечір. Харків. – 1987. – 1 жовт.

2115. **Євтушенко, С.** Таємниця портретного ансамблю [зробл. живописцем І. Половцем у XVIII ст.] : портр. укр. гетьманів у фондах музею // Вечір. Харків. – 1984. – 31 трав.

2116. **Евтушенко, С.** Харьковская "репениана" : двадцать авт. оригиналов : хроника коллекции [музя] // Панорама. – 1994. – № 29. – С. 9.

2117. **Евтушенко, С.** Чудное создание художника : [в фондах музея сохраняются 5 карт. худож. Айвазовского] // Крас. знамя. – 1988. – 15 марта.

2118. **Жовтняк, В.** Для сучасників і нащадків : репортаж із запасників Харк. худож. музею // Вечір. Харків. – 1970. – 15 груд.

2119. **Казбан, М.** Картины возвращаются на Родину : [работы худож. укр. диаспоры Канады и США переданы в дар музею] // Событие. – 1994. – 15 янв.

2120. **Каретникова, М.** Возвращение Кричевского : [часть работ художника будет передана в музей] // Слобода. – 2003. – 20 трав.

2121. **Картини** подаровані музею : [худож. П. А. Шигимага подарував п’ять полотен Харк. музею] // Панорама. – 1998. – 16 трав. – С. 2.

2122. **Лабунська, Л.** З художнього літопису // Прапор. – 1964. – № 1. – С. 105. – Рец. на кн. : Чернова М. Д. І. Безперчий. – К. : Мистецтво, 1963.

Книга М.Чернової містить відомості про картини Безперчого, які зберігаються в Харківському музеї образотворчого мистецтва.

2123. **Логвиненко, Л.** "Запорожці" Іллі Рєпіна – лист з минулого в майбутнє : [рєпін. колекція в музеї] // Слобід. край. – 2003. – 1 лют.

2124. **Мизгіна, В.** Дива фарфорового ліплення : [колекція К. М. Шпектор у Худож. музеї] // Прапор. – 1979. – № 3. – С. 143.

2125. **Мизгіна, В. В.** Приватні колекції : їх роль у збереженні й вивченні історії та культури, у формуванні музейних збірок : [з досвіду роботи Харк. худож. музею] // № 143. – С. 12–13.

2126. **Мистецька** скарбниця Харкова : [твори із колекції Харк. худож. музею / кер. проекту С. І. Дуденко]. – Х. : Астрон +, 2004. – 255 с. суміс. паг.

2127. **Новоселова-Хмельницкая, А.** Коллекция – дар музею : [поступления из част. собр. Н. Ф. Гудкова] // Крас. знамя. – 1975. – 21 дек.

2128. **Новоселова-Хмельницька, А.** Харків : [колекція фарфору К. М. Шпектор у музеї] // Образотв. мистец. – 1978. – № 2. – С. 32.

2129. **Осийчук, М.** Натюрморты из тайников : [экспозиция картин из част. коллекций за пять столетий] // Веч. Харьков. – 2004. – 23 дек.

2130. **Осийчук, М.** Художественный музей восстанавливает коллекцию восточного искусства // Веч. Харьков. – 2005. – 30 апр.

2131. **Портрети** пензля І. Ю. Рєпіна [у Харк. держ. музеї образотв. мистец.] // Прапор. – 1959. – № 12. – С. 108–109. – (Мистецтво).

2132. **Прокатова, Т. Е.** К вопросу атрибуции гравюр из коллекции А. М. Алферова в собрании ХХМ // № 164. – С. 111–113.

2133. **Прокатова, Т.** Колекція О. Крігер в Харківському художньому музеї // Образотв. мистец. – 1981. – № 4. – 3 с. обкл.

2134. **Прокатова, Т.** Найстаріша колекція на Україні [в Худож. музеї Харкова] // Вечір. Харків. – 1975. – 30 груд.

2135. **Прокатова, Т.** Снова в экспозиции : [в музее открыт отд. зарубеж. искусства] // Крас. знамя. – 1979. – 1 авг.

2136. **Путеводитель** и каталог отдела западноевропейской живописи / сост. Е. С. Фадеева. – Х. : Харьк. музей изобраз. искусства, 1959. – 52 с. ; 9 л. ил.

2137. **Рабинович, Е.** Произведения И. Репина в Харьковском музее : к 120-летию со дня рождения И. Е. Репина // Крас. знамя. – 1964. – 5 авг.

2138. **Светова, Л.** З приватних колекцій : [контакти музею з колекціонерами] // Вечір. Харків. – 1988. – 13 лют.

2139. **Северин, В.** Под занавес века : [музей открыл свои запасники] // Веч. Харьков. – 2000. – 14 сент.

2140. **Скрылева, А.** Эрмитаж в миниатюре : [200 лет коллекции Харьк. худож. музея] // Голос Украины. – 2005. – С. 21.

2141. **Субота, В.** Репресовані картини [у фондах худож. музею] // Культура і життя. – 1998. – 18 берез.

2142. **Тур, Є.** Художні цінності – людям : [музею безкоштовно передано з митниці 3 картини та 33 флакони для парфумів] // Уряд. кур'єр. – 1998. – 22 груд.

2143. **Фадєєва, О.** Остання розповідь мистецтвознавця : [зібр. творів живопису і графіки фр. худож. XVII-початку XX ст.] // Вечір. Харків. – 1993. – 20 трав.

2144. **Фисан, Г.** Из истории формирования и атрибутирования произведений И. Е. Репина в Харьковском художественном музее : [докл. на науч.-практ. конф., посвящ. 150-летию со дня рождения И. Е. Репина] // Харьковские вернисажи : заметки о творчестве художников Харькова ; выст. и истории коллекций Харьк. Худож. музея. – Х., 2004. – С. 32–41.

2145. **Филатова, М. И.** К вопросу изучения семантики мотива "Древа жизни" на примере рушников из собрания ХХМ // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Х., 2008. – Чис. 7. – С. 120–124. – Лит.: С. 123–124.

2146. **Фисан, Г.** Харьковские вернисажи : заметки о творчестве художников Харькова, выст. и истории коллекции Харьк. худож. музея / Г. Фисан. – Х. – 2004. – 100 с. : ил.

2147. **Чернова, З. Л.** Ікона "Волинська Богоматір Одигітрія" XVI ст. із зібрання Харківського художнього музею та архетип Бога-немовляти К. Г. Юнга / З. Л. Чернова, М. Мазуренко // № 159. – С. 92–93.

2148. **Чернова, М.** Вихователь талантів [Д. І. Безперчий] // Прапор. – 1962. – № 3. – С. 81.

Про колекцію робіт Д. Безперчого – першого вчителя Г. Семирадського П. Левченка, С. Васильківського, М. Ткаченка.

2149. **Шудрик, І. О.** Наталівка – перлина Слобідської України // Культурна спадщина Слобожанщини : культура і мистец. : зб. наук.-попул. ст. –Х., 2004. – Чис. 2. – С. 15–32. – Література: с. 32.

Містяться відомості про колекції картин П. Харитоненка, що зберігаються в ХХМ та Пархомівському музеї.

2150. **Яковченко, Т. П.** Пам'ятки народного мистецтва Слобожанщини у зібранні Харківського художнього музею. Походження. Атрибуція // № 157. – С. 30–31.

2151. **Ярмоленко, Ю.** Уникальная коллекция Художественного музея отметит юбилей : [200 лет коллекции Харьк. худож. музея] // Веч. Харьков. – 2005. – 15 окт. – С. 13.

Репродукції, альбоми із фондів музею

2152. **Айвазовський, І. К.** Гурзуф : [репродукція] // Україна. – 1956. – № 13. – С. 17 (вкл. л.).

2153. **Башкирцева, М.** За книгою : [портрет] // Дніпро. – 1967. – № 2. – С. 147.

2154. **Белецкий, П.** Георгий Иванович Нарбут. – Ленинград : Искусство, 1985.

Книга містить репродукції робіт Г. І. Нарбута, які зберігаються в музеї Харкова.

2155. **Бурачек, М.** Березень, 1940 : [репрод. кольор.] // Україна. – 1967. – № 12. – С. 12–13 (вкл. л.).

2156. **Вакс, Б.** В бій комуністом : [репродукція] ; олія, 1962 – 1965 // Мистецтво. – 1968. – № 4. – С. 4 (вкл. л.).

2157. **Васильківський, С.** Козачий пікет : [репрод. кольор.] // Україна. – 1966. – № 22. – С. 12–13 (вкл.).

2158. **Васнецов, В. М.** В чайной [репрод. цв.] // Огонек. – 1953. – № 40. – С. 8–9, 1 л.

2159. **Жердзицький, Є.** На захист. Жовтня: центр. частина триптиха : [кольор. репрод.] // Мистецтво. – 1967. – № 5. – С. 8 (вкл. л.).

2160. **Касиян, В.** Артем в Донбассе : [репрод. цв.] // Огонек. – 1966. – № 48. – С. 8 (вкл. л.).

2161. **Константинопольский А.** Советская власть на Украине провозглашена. Харьков 1917 год : (фрагмент) : [репрод. цв.] / А. Константинопольский, А. Хмельницкий // Огонек. – 1960. – № 45. – С. 16 (вкл.).

2162. **Крижицький, Я.** Повіяло весною, 1910 р. : [кольор. репрод.] // Україна. – 1966. – № 51. – С. 12 (вкл. л.).

2163. **І. І. Левітан.** 1860–1900 : до сторіччя з дня народж. – [Х., 1960]. – 1 л. слож. в 6 с. : ілюстр.

Репродукції картин з фондів Харківського художнього музею.

2164. **Любимський О.** В думах про майбутнє : [фоторепродукція] / О. Любимський, М. Рибальченко // Україна. – 1969. – № 39. – 1 с. обкл.

2165. **Петрицький, А.** Робітник з рушницею (фрагмент), 1926 р. : [кольор. репрод.] / Ранок. 1966. – № 11. – с. 16. (вкл. л.).

2166. **Произведения И. Е.** Репина в Харьковском государственном музее изобразительного искусства. – [Х., 1956]. – 1 л. слож. в 8 с. : ил.

2167. **Прянишников, И. М.** Воробышки, 1883 год : [репрод. цв.] // Огонек. – 1953. – № 40. – С. 24–25 : ил.

2168. **Прянишников, И. М.** Порубщик : [репрод. цв.] // Огонек. – 1953. – № 40. – С. 24–25 : ил.

2169. **Репин, И. Е.** Казак (запорожец) в степи 1890 год : [репрод. цв.] // Огонек. – 1953. – № 40. – С. 8–9 : ил.

2170. **Сафаргалин, А.** Майский дождь, Харьков, 1967 : [репрод. из фондов музея] // Художник. – 1968. – № 6. – С. 13.

2171. **Северин, Ю.** "Докатились" : [репрод. цв.] / Ю. Северин, В. Чернуха. – [Х., 1960]. – 1 л.

2172. **Солодовник, С.** Портрет Героя соціалістичної праці О. Ф. Сидори : [репрод. із фондів музею] // Прапор. – 1960. – № 11. – С. 96.

2173. **Твори І. Ю.** Рєпіна у харківському художньому музеї : альбом : живопис, графіка: до 150-річчя з дня народж. / М-во культури України, Упр. культури Харк. обл. держ. адміністрації, Харк. худож. музей ; [Авт.-упоряд. : О. Й. Денисенко та ін.]. – Х. : б. в., 1994. – 32 с. – Текст парал. : укр., рос., англ.

2174. **Тиранов, О.** Італійка : [репрод. кольор] // Прапор. – 1966. – № 22. – С. 12–13 (вкл. л.).

2175. **Труш, І.** Над Дніпром : [репрод. кольор] // Україна. – 1966. – № 22. – С. 12–13 (вкл.).

2176. **Українське** та російське мистецтво : [репрод. альбом / упоряд. та авт. вступ. ст. М. М. Безхутрий та М. П. Роботягов]. – К. : Мистецтво, 1971. – [28] с. : 57 л. ілюстр. – Текст. парал. укр., рос. та англ. мовами.

2177. **Харківський** музей образотворчого мистецтва : від. рад. мистец. : фотобуклет. – Х. : Кн. вид.-во, 1962. – 31 с. : ілюстр.

2178. **Харківський** художній музей. 200 років колекцій : альбом / [авт.-упоряд. : В. Мизгіна та ін. ; фото Л. Куликов]. – Х. : Фоліо, 2005. – 167 с. : ілюстр.

2179. **Харківський** художній музей : к-т листівок / упоряд. та авт. ст. Л. М. Лосикова. – К. : Мистецтво, 1988. – 15 листівок в обкл. – Парал. укр, рос. англ., фр. та нім. мовами.

2180. **Харківський** художній музей. Українське та російське мистецтво : [репродукції / упоряд. та авт. вступ. ст. М. М. Безхутрий., М. П. Работягов]. – К. : Мистецтво, 1971. – 85 с. : ілюстр.

Виставки

2181. **Каталог** виставки "Художники України – рідному Харкову" : присвяч. 1-й річниці визволення Харкова від нім. загарбників. – Х., 1944. – 29 с. – (... Держ. музей укр. мистецтва м. Харкова).

2182. **Станкевич, А.** Шедевры русской живописи : открылась выст. работ художников-передвижников // Крас. знамя . –1945. – 26 авг.

2183. **Руками** народных мастеров : выст. изобр. искусства // Крас. знамя. – 1947. – 26 дек.

2184. **Т. Г. Шевченко** – художник : [выст. живописи, графики и офортов Т. Шевченко в Харьк. музее украинского искусства] // Известия. – 1947. – 11 апр. – С. 3.

2185. **Обласна** виставка графіки та скульптури 1952 року : каталог /Харк. обл. від. митців обл. прав. СРХУ, Музей образотворч. мистец., Обл. т-во художників. – Х., [1953]. – 15 с.

2186. **[Выставка** театральных художников (В. Греченко, Д. Овчаренко, В. Константинова, Л. Братченко, З. Винника) в Музее изобразительного искусства в Харькове] // Театр. – 1953. – № 3. – С. 157.

2187. **Докучаева В.** Виставка творів самодіяльних художників // Соціаліст. Харківщина. – 1953. – 7 лют.

2188. **Каталог** выставки произведений харьковских художников театра / Харьк. обл. отд. искусств, Харьк. обл. упр. ССХУ, Харьк. гос. музей изобр. искусства. – Х., 1953. – 15 с.

2189. **Выставка** графики художников Харькова, [посвященная 300-летию воссоединения Украины с Россией] : каталог. – Х. ; Орел, [1954]. – 29 с. : ил. – (... Харьк.гос. музей изобр. искусства).

2190. **Каталог** експозиції Харківського державного музею образотворчого мистецтва / передм. В. Яценка. – Х., 1954. – 144 с. : ілюстр.

2191. **Осенняя** художественная выставка, 1954 г. : каталог. – Х., [1959]. – 47 с. – (... Харьк. гос. музей изобр. искусства).

2192. **Харьковская** областная художественная выставка, 13-я, 1954 : каталог. – Х., [1955]. – 45 с. ил. – (... Харьк. гос. музей изобр. искусства).

2193. **Левченко, П. О.** Виставка творів, 1955 : кат. вист. творів : до 100-річчя з дня народж. – Х., 1956. – 58 с. : ілюстр.

2194. **Осенняя** художественная выставка, 2-я. Харьков, 1955 : каталог : [живопись, графика, скульптура]. – Х., [1959]. – 38 с. – (... Харьк. гос. музей изобр. искусства...).

2195. **Фадеева, Е.** Выставка польского изобразительного искусства // Крас. знамя. – 1955. – 23 апр.

2196. [**Виставка** прикладного мистецтва Китайської Народної Республіки] // Прапор. – 1956. – № 2, лют. – С. 126–127. – Хроніка.

2197. **Осенняя** художественная выставка, 3-я. Харьков, 1956 : каталог : [живопись, графика, скульптура]. – Х., [1960]. – 42 с. – (... Харьк. музей изобр. искусства...).

2198. **Харьков** : [о грузин. выст. и выст. худож. С. Низовой] // Информ. бюл. [орг-ком. ССХ СССР]. – 1956. – № 3. – С. 78–79.

2199. **Новоселова-Хмельницкая, А. Н.** Выставка произведений педагога-художника Василия Васильевича Соколова : каталог / ХПИ, Обл. т-во художников, Харьк. гос. музей изобразит. искусства ; А. Н. Новоселова-Хмельницкая. – Х., 1957. – 26 с. : 26 ил.

2200. **Выставка** графики : каталог. – Х. ; Донецк, 1958. – 18 с.

2201. **Виставка** графіки художників Харкова, присвячена 40-річчю Радянської України : каталог / Харк. обл. правл. худож. фонду СРСР, Харк. держ. музей образотв. мистец. – Х., [1958]. – 62 с. : 19 л. ілюстр.

2202. **Народне** мистецтво Індії : [вист. виробів інд. нар. майстрів] // Прапор. – 1958. – № 7, лип. – С. 125. – Щоденник "Прапора".

2203. **Виставка** скульптури О. М. Кудрявцевої і графіки І. М. Космачова, Харків. 1958 : каталог. – Х., 1958. – 48 с. : ілюстр. – (... Держ. музей образотв. мистец.).

2204. **Безхутрий, М.** Шлях у мистецтво : [до вист. графіч. творів худож. О. Довгаля] // Дніпро. – 1959. – № 3. – С. 122–128 : портр.

2205. **Довгаль, О. М**. Виставка графічних творів, Харків-Чугуїв, 1958–1959 : кат. вист. графіч. творів 1958–1959. – Х., [1959]. – 65 с. : ілюстр. – (... Музей образотв. мистец. ...).

2206. **Каталог** отчетной выставки работ художников Харьковских художественно-производственных мастерских художественного фонда УССР. – [Х.], 1959. – 14 с.

2207. **В. І. Ленін** у творах художників Харкова : вист., присвяч. 90-річчю з дня народж. В. І. Леніна : [каталог] – Х., 1960. – 7 с. – (... Музей образотв. мистец.).

2208. **Луньов Сергій Омелянович** : вист. творів, Харків, 1959–1960 : каталог. – Х., 1960. – 43 с. : ілюстр. – (... Музей образотв. мистец.).

2209. **Харьковская** выставка работ художников 1961 года : кат. отчет. выст. работ художников 1961 года. – Х., 1961. – 13 с.

2210. **Выставка** графики художников Харькова : каталог. – [Х.], 1962. – 40 с. : ил. – (Харьк. худож. музей).

2211. **Михайло Андрійович Беркос** : [вист. творів] до 100-річчя з дня народж. : [каталог / вступ. ст. С. Б. Рабінович]. – Х., 1962. – 24 с. : ілюстр. – (Харк. держ. музей образотв. мистец.).

2212. **Співець** української природи // Прапор. – 1962. – № 6. – С. 93. – (Хроніка).

Про виставку творів художника М. А. Беркоса в Харківському музеї образотворчого мистецтва.

2213. **Художня** виставка на честь 150-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка. Харків, 1964 : [каталог]. – Х., 1974. – 21 с. – (... Харк. худож. музей).

2214. **Сибірський, В.** Експонують друзі : [вист. творів всепол. групи художників "Захента" в худож. музеї] // Прапор. – 1965. – № 12. – С. 96–98.

2215. **Каталог** обласної виставки творів молодих художників. – Х., 1966. – 38 с. – (... Харк. худож. музей).

2216. **Сизиков, В. В.** "Місяць в Болгарії" : вист. етюдів та малюників : [каталог / вступ. ст. М. Безхутрого]. – Х. : Прапор, 1966. – 18 с. : ілюстр.

2217. **Томенко, Г. О**. Виставка творів. Харків, 1966 : каталог [живопис, графіка / вступ. ст. О. Фадєєвой]. – Х. : Прапор, 1966. – 63 с. : ілюстр. – (... Харк. держ. музей образотв. мистец. ...).

2218. **Выставк**а произведений, приобретенных музеем в 1965–1967 гг. : живопись, скульптура, графика, приклад. искусство : [каталог] – Х., 1967. – 26 с. – (Харьк. худож. музей).

2219. **Владич, Л.** Перша ювілейна : [про всеукр. худож. вист. "10 років Жовтня" 1927 р. в Харкові] // Вітчизна. – 1967. – № 6. – С. 185–189.

2220. **Писковая, Э**. Цветы и тревоги Японии : [выст. работ соврем. япон. художников] // Правда Украины. – 1967. – 25 апр.

2221. **Чернова, М.** Очима глядача : [перша повоєн. обл. вист. творів молодих художників] // Прапор. – 1967. – № 4. – С. 90–91.

2222. **Каталог** Виставки творів художників Харкова на честь 50-річчя Великого Жовтня : [живопис, скульптура, графіка, плакати, пром. графіка, театр.-декорац. мистец., приклад. мистец., фото-репродукції творів, представл. на Всесоюз. худож. вист. 5 листоп. 1967. – 25 лют. 1968 р.]– Х., 1969. – 37 с. – (... Харк. худож. музей).

2223. **Выставка** рисунков и акварелей голландских художников XVII–XIX вв. из собрания музея. – Х., 1970. – 18 с. – (Харьк. худож. музей).

2224. **Виставка** сучасного українського народного декоративного мистецтва. – [Х., 1970]. – 1 арк., склад. у 8 с. : ілюстр. – (Харк. худож. музей).

2225. **Безхутрий, М.** Передвижники і Харків : [до 100-річчя від дня відкриття вист. художників-передвижників у Харкові] // Вечір. Харків. – 1971. – 11 груд.

2226. **Минина, В.** Встреча с большим искусством [выст. произведений нар. худож. СССР. Н. В. Томского] // Крас. знамя. – 1971. – 7 сент.

2227. **Петро Михайлович Супонін** : кат. вист. творів : [графіка, живопис]. – Х., 1971. – 35 с. : іл. – (... Харк. худож. музей).

2228. **Произведения** художников-передвижников в Харьковском художественном музее : к 100-летию товарищества передвиж. худож. выст. – Х., 1971. – 1 л слож. в 8 с. : ил.

2229. **Прокатова, Т.** Світ дивний і неповторний : [вист. мал. Надії Рушевої у Харк. худож. музеї] // Прапор. – 1971. – № 8. – С. 98–99.

2230. **Виставка** творів Юрія Михайловича Старостенка. – Х., 1972. – 1 л. склад. в 8 с. : ілюстр. – (... Харк. худож. музей).

2231. **Заслужений** діяч мистецтв УРСР В. М. Греченко 1906. – 1967 : кат. вист. творів / [авт. вступ. ст. та каталогу Л. М. Шершер]. – Х., 1972. – 43 с. : ілюстр. – (... Харк. худож. музей).

2232. **Исаченко, Л.** Из собрания Эрмитажа : [выст. фламанд. и голланд. искусства] // Крас. знамя. – 1972. – 11 окт.

2233. **Лібер Бенціонович Смоленський :** кат. вист. творів з нагоди сімдесятиріччя від дня народж. худож. : [живопис, графіка, акваре-лі / вступ. ст. А. З. Житницького]. – Х., 1972. – 18 с. : ілюстр. – Харк. худож. музей...).

2234. **Кераміка** Олександра Ганжі : [каталог]. – Х., 1973. – 1 арк., склад. у 8 с. : ілюстр. – (Харк. орг. Спілки худож. УРСР). Харк. худож. музей.

2235. **Матявина, І.** Харків : [вист. акварелей І. М. Масленнікової в худож. музеї] // Образотв. мистец. – 1973. – № 5. – С. 32.

2236. **Прокатова, Т**. Вторая встреча : [выст. работ юной худож. Н. Рушевой в музее]. // Крас. знамя. – 1973. – 26 мая.

2237. **Совесткая** книжная графика : выст. из собр. музея. – Х., 1973. – 1 л. слож. в 8 с. – (Харьк. худож. музей).

2238. **Фісан, Г.** Харків : [вист. "Радянська книжкова графіка" в худож. музеї] // Образотв. мистец. – 1973. – № 3. – С. 32.

2239. **Выставка** рисунков и акварелей немецких художников XVII–XIX вв.: из собр. музея : [каталог / Харьк. худож. музей ; [авт. вступ. ст. и сост. кат. Е. С. Фадеева]. – Х., 1974. – 14 с. : ил.

2240. **Григорій Галкін** : кат. вист. з нагоди 50-річчя художника. – Х., 1974. – [28] с. : ілюстр. – (Харк. орг. спілки художників України, Харк. худож. музей).

2241. **Художня** виставка на честь 150-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка, Харків, 1974 : каталог : [графіка, живопис, скульптура, декоратив.-приклад. мистец.]. – Х., 1974. – 21 с.

2242. **Выставка** рисунков и акварелей немецких художников XVII–XIX вв. : из собр. музея. – Х., 1975. – 14 л. : ил. – (Харьк. худож. музей).

2243. **Драк, А**. Звіт молодих сценографів: (про першу республік. вист. робіт молодих художників театру, Харків, 1975 р.) // Укр. театр. – 1975. – № 3. – С. 28–29 : ілюстр.

2244. **Народний** художник УРСР Василь Федорович Мироненко : кат. вист. – Х., 1975. – 43 с. : ілюстр. – (Харк. орг. Спілки художників України, Харк. худож. музей).

2245. **Українська** республіканська виставка творів молодих художників театру, Харків, 1975 : каталог. – Х., 1975. – 41 с. – (Спілка художників УРСР, Харк. худож. музей.

2246. **Харківська** обласна виставка творів молодих художників : каталог. – Х., 1975. – 22 с. – (Харк. орг. Спілки художників України, Харк. худож. музей. ...).

2247. **Харківська** обласна художня осіння виставка : каталог. – Х., 1975. – 24 с. – (Харк. орг. Спілки художників України, Харк. худож. музей).

2248. **Харківська** художня виставка, присвячена XXIV з'їзду КПРС і XXIV з'їзду Компартії України : каталог. – Х., 1975. – 24 с. – (Харк. орг. Спілки художників УРСР, Харк. худож. музей. ...).

2249. **Художники-графики** о Великой Отечественной войне : выст. из собр. музея. – Х., 1975. – 1 л. слож. в 8 с. : ил. – (Харк. худож. музей).

2250. **Інгор, Б.** Художній літопис : [вист. творів художників-ветеранів війни] // Вечір. Харків. – 1976. – 11 трав.

2251. **Любовь Льготак** : выст. произведений. – Х., 1976. – 1 л. слож. в 8 с. : ил. – (Харьк. худож. музей).

2252. **Микитович, М.** Всесоюзна виставка акварелі [в музеї] // Вечір. Харків. – 1976. – 11 серп.

2253. **Прокатова, Т.** На виставці гравюри [великих зарубіжних майстрів] // Вечір. Харків. – 1976. – 7 січ.

2254. **Федір Гнідий,** заслужений майстер народної творчості УРСР : вист. кераміки. – Х., 1976. – 1 л. склад. в 8 с. : ілюстр. (Харк. худож. музей).

2255. **Заслуженный** деятель искусств УССР Дмитрий Павлович Овчаренко : кат. выст. в связи с 70-летием со дня рождения худож. и 50-летием твор. деятельности / [авт. вступ. ст. Г. А. Фисан]. – Х. : Худож. музей, 1977. – 66 с. : ил.

2256. **Чернова, М.** Життєстверджуюче мистецтво : у виставоч. залах [музея] // Соціаліст. Харківщина. – 1977. – 1 квіт.

2257. **Чернова, М.** Персональна виставка творів А. Насєдкіна / М. Чернова, А. Українська // Образотв. мистец. – 1977. – № 1. – С. 20–23.

2258. **Воробйова, О.** Талант багатогранний, самобутній : [вист. творів К. С. Петрова-Водкіна] // Прапор. – 1978. – № 11. – С. 140–141 : ілюстр.

2259. **Иосиф Ильич Карась :** кат. выст. / [авт. вступ. ст. и кат. Т. Е. Прокатова]. – Х : Харьк. худож. музей, 1978. – 36 с. : ил. – (Харьк. орг. Союза худож. Украины, Харьк. худож. музей).

2260. **Народный** художник УССР Григорий Томенко : кат. выст. к 60-летию со дня рождения. – Х., 1978. – 30 с. : и. – (Харьк. орг. Союза художников УССР, Харьк. худож. музей).

2261. **Прокатова, Т.** Виставки : [твори італ. худож. Р. Гуттузо] // Прапор. – 1978. – № 9. – С. 143: фот.

2262. **Чернова, М.** Виставки [про республік. вист. присвяч. 60-річчю рад. України] // Прапор. – 1978. – № 4. – С. 143.

2263. **Чернова, М.** Талановите подружжя : [персон. вист. творів Г. Нестеровської та Л. Писаренко у музеї] // Прапор. – 1978. – № 12. – С. 140 : іл.

2264. **Шарманкіна, З.** Харківські митці – славному ювілею : [обл. вист. "Ленінським шляхом"] // Образотв. мистец. – 1978. – № 1. – С. 31–32.

2265. **Шарманкіна, З.** Художники [Харківщини] і Великий Жовтень : [обл. вист. "Ленінським шляхом"] // Прапор. – 1978. – № 1. – С. 143.

2266. **Фісан, Г.** Творчий звіт художників-ветеранів Великої Вітчизняної // Образотв. мистец. – 1979. – № 5. – С. 18–19.

2267. **Гольцгаузен, О.** Щедрість великого таланту : [вист. творів нар. худож. УРСС, лауреата Держ. премії СРСР, чл.-кор. Акад. художеств СРСР Г. С. Мелехова] // Соціаліст. Харківщина. – 1980. – 25 берез.

2268. **Пономарьова, Л.** Біля живих полотен : [вист. "Українське радянське мистецтво" 20-х–70-х років] // Соціаліст. Харківщина. – 1980. – 26 жовт.

2269. **Космачев, Г. С.** : [кат. выст.] – Х., 1981. – 1 л. слож. в 8 с. : ил. – (Харьк. орг. Союза художников УССР, Харьк. худож. музей).

2270. **Прокатова, Т.** XXVI з'їзду КПРС присвячена : [вист. митців Харкова та обл.] // Образотв. мистец. – 1981. – № 3. – 3 с. обкл.

2271. **Прокатова, Т.** Из фондов Союза художников : [выст. произведений живописи, скульптуры и графики, хранящихся в фондах Союза художников СССР] // Крас. знамя. – 1981. – 23 апр.

2272. **Фісан, Г.** Харків : [друга зонал. вист. художників-ветеранів ВВВ] // Образотв. мистец. – 1981. – № 4. – 3 с. обкл.

2273. **Губа, Г.** Оживає давнина : [вист. харк. художників XIX – початку XX ст.] // Вечір. Харків. – 1982. – 17 лют.

2274. **Прокатова, Т.** Виставка художників Уралу [в музеї] // Вечір. Харків. – 1982. – 25 груд.

2275. **Прокатова, Т.** Выставка мексиканского графика [Л. Мендеса] // Крас. знамя. – 1983. – 16 янв.

2276. **Прокатова, Т. Ю.** Гуманізм і громадянськість : [з зонал. вист. творів художників-ветеранів ВВВ] // Прапор. – 1983. – № 8. – С. 185–227.

2277. **Те саме** // Образотвор. мистец. – 1983. – № 6. – С. 30–31.

2278. **Путеводитель** по выставке "Коллекция мелкой фарфоровой пластики из собрания Е. М. Шпектор" / авт. текста Е. М. Шпектор ; Харьк. худож. музей. – Х., 1983. – 56 с.

2279. **Харьковский** художественный музей : путеводитель по выст. "Коллекция мелкой форфоровой пластики из собрания Е. М. Шпектор" / Харьк. обл. орг. о-ва охраны памятников истории и культуры, Харьк. худож. музей. – Х. : б.и., 1983. – 56 с.

2280. **Денисенко, О.** Встречи с искусством : [19 передвиж. выст. в Харьк. обл. открыл музей] // Крас. знамя. – 1984. – 15 нояб.

2281. **Работягов, Н.** Волшебный мир фарфоровой пластики : [выст. мел. фарфоровой пластики из собр. харьк. коллекционера Е. М. Шпектор в Харьк. музее] // Декоратив. искусство. – 1984. – № 6. – С. 48 : фот.

2282. **Фадеева, Е.** Живопись Италии : [выст. живописи и графики мастеров Италии конца XV–XIX веков] // Крас. знамя. – 1984. – 4 марта.

2283. **Чернай, О.** Здрастуй , прекрасна Сумщино! : [вист., присвяч. Сумщині] // Вечір. Харків. – 1984. – 22 берез.

2284. **Літературно-мистецька** хроніка : [вист. "Космос на службі миру" в Харк. худож. музеї] // Прапор. – 1985. – № 9. – С. 192.

2285. **Прокатова, Т.** ...і оживають буремні роки : [обл. вист., присвяч. 40-річчю Перемоги] // Вечір. Харків. – 1985. – 28 трав.

2286. **Літературно-мистецька** хроніка : [обл. вист. плаката] // Прапор. – 1986. – № 12. – С. 192.

2287. **Літературно-мистецька** хроніка : [вист. робіт майстрів пензля і різця – ветеранів ВВВ] // Прапор. – 1986. – № 9. – С. 192.

2288. **Літературно-мистецька** хроніка : [вист.-звіт творів Харк. митців] // Прапор. – 1986. – № 4. – С. 152.

2289. **Плотникова, Л.** Майстри українського пейзажу : [вист. робіт у Харк. худож. музеї] // Образотв. мистец. – 1986. – № 5. – С. 10–13.

2290. **Прокатова, Т.** Велич робочої людини : вист. в Харк. худож. музеї "Люди науки і праці в образотворчому мистецтві" // Прапор. – 1986. – № 1. – С. 181–183.

2291. **Літературно-мистецька** хроніка : вист. творів художників кіностудії ім. Довженка і молодих художників Харкова в Палаці студентів ХПІ і в худож. музеї // Прапор. – 1987. – № 5. – С. 192.

2292. **Літературно-мистецька** хроніка : [обл. вист. творів художників-педагогів, присвяч. 70-річчю Великого Жовтня в худож. музеї] // Прапор. – 1987. – № 7. – С. 192.

2293. **Літературно-мистецька** хроніка : [вист., присвяч. Чорнобил. трагедії] // Прапор. – 1987. – № 2. – С. 192.

2294. **Літературно-мистецька** хроніка : [вист. графіки і медалей із фондів Познан. музею робітн. руху в Польщі] // Прапор. – 1987. – № 1. – С. 192.

2295. **Пономарьова, Л.** Чарівний світ : [вист. Т. Яблонської] // Вечір. Харків. – 1987. – 10 жовт.

2296. **Прокатова, Т.** Харків : [вист. "Українсько-радянське мистецтво"] // Образотв. мистец. – 1987. – № 5. – С. 30.

2297. **Украина** : [выст. работ харьк. худож.-пейзажиста И. Ш. Казарновского] // Искусство. – 1987. – № 10. – С. 78.

2298. **"Совіарт"** представляє... : [рад.-америк. вист., організ. центром спіл. мистец. "Совіарт"] // Ленін. зміна. – 1988. – 15 листоп.

2299. **Стахова, Е.** Возвышенное и земное : [выст. "Малые скульптурные формы, графика и рисунки познанских художников] // Крас. знамя. – 1988. – 22 сент.

2300. **Мызгина, В.** Коллекция из Эрмитажа : [выст. декорат.-приклад. искусства XI–XX вв.] // Крас. знамя. – 1989. – 4 янв.

2301. **Середченко, М.** Скульптор-майстер малюнка : [выст. робіт М. Л. Рябініна] / Ленін. зміна. – 1989. – 15 лип.

2302. **Михайлова, Т.** Роботи Б. Торвальдсена : [выст. видат. дат. скульптора XIX ст. Б. Торвалтьдсена] // Вечір. Харків. – 1990. – 23 лип.

2303. **Прокатова, Т.** Любовь и печаль, радость и надежда : [выст. живописи нем. худож. Н. Хиппа] // Крас. знамя. – 1990. – 3 нояб.

2304. **Румянцева, И.** Из подполья с триумфом : [выст. рус. соврем. искусства из коллекции Г. Михайлова] // Крас. знамя. – 1990. – 18 авг.

2305. **Кобзан, М.** Спеши в убежище души : [выст. швейцар. худож. В. Ф. Даувальдер] // Событие. – 1991. – 27 нояб.

2306. **Рипко, Е.** Бойчукизм – эстафета национальной памяти : [выст. "Бойчук и бойчукисты"] // Веч. Харьков. – 1991. – 4 июля.

2307. **Виставка** фотомайстрів США XI // Вечір. Харків. – 1992. – 4 квіт.

2308. **До 175-річчя** І. Айвазовського : [вист. "Барви України", присвяч. І. Айвазовському] // Вечір. Харків. – 1992. – 2 лип.

2309. **Ковальчук, Н.** Слобожанщина кистью Васильковского : [выст. картин] // Событие. – 1992. – 24 окт.

2310. **Корсунский, В.** "Арт-Бат" показывает "Европу" : [презентация большого полотна "Европа"] // Время. – 1992. – 27 июня.

2311. **Литовко, Т.** Сибірський сувенир : [вист. "Сибірський розписний піднос"] // Вечір. Харків. – 1992. – 3 жовт.

2312. **Лосікова, Л.** Українська писанка із США [виставка] // Вечір. Харків. – 1992. – 20 серп.

2313. **Пілюгіна, Н.** У Харкові мистецтво дешевше : [вист. робіт моск. художників] // Вечір. Харків. – 1992. – 14 лип.

2314. **Бондарева, И.** Слобожанские мадонны : [выст. икон XVIII–XIX вв.] // Панорама. – 1993. – № 40, сент. – С. 12.

2315. **Горные** вершины художника : [выст. карт. Н. К. Рериха] // Слобода. – 1993. – 16 янв. С. 5 : 2 фот.

2316. **Живопись** из Китая : [выст. соврем. кит. искусства] // Слобода. – 1993. – 16 янв. – С. 5 : 2 фот.

2317. **Кабзан, М.** На одном материке искусства : [презентация выст. графики художников Цинциннати] // Событие. – 1993. – 18 марта.

2318. **Путятін, В.** Війна в полотнах харківських художників : [вист. картин] // Слобід. край. – 1993. – 31 серп.

2319. **Путятин, В.** Загадки для ума и души : [фотовыст. работ Г. Маслова, А. Супруна, Е. Павлова] // Событие. – 1993. – 18 сент.

2320. **Путятин, В.** Здесь будет галерея : [выст. картин харк. художников "Галерея соврем. искусства] // Событие. – 1993. – 18 февр.

2321. **Бабина, Т.** В лучах восходящего солнца : [выст. "Культура Японии"] // Панорама. – 1994. – Нояб., (№ 47) : фот.

2322. **Кабзан, М.** "Четвертый блок" : [выст. графики и плакатов к годовщине чернобыл. трагедии] // Событие. – 1994. – 27 апр.

2323. **Коробов, Д.** Дохнуло прошлым трудовым : [выст. "Графическая школа И. Падалки", Харьков, 1920-е годы"] // Событие. – 1994. – 14 дек.

2324. **Левоненко, А.** "Красные яблоки осенним вечером" : [выст. худож. В. Ковтуна и В. Семиноженко] // Время. – 1994. – 3 нояб.

2325. **Левоненко, А.** Поп-артбальзам для наших душ? : в Харьк. худож. музее открылась выст. "40 лет британской скульптуры" // Время. – 1994. – 17 верес.

2326. **Левоненко, А.** Сердце и камень : [выст. "Украина – Франция. Транзит"] // Время. – 1994. – 17 нояб.

2327. **Путятин, В.** Сезон открывает Британия : [выст. "40 лет британской скульптуры"] // Событие. 1994. – 21 сент.

2328. **Волов, В.** Цветы на костюмированном фоне : [выст. нар. худож. СССР А. Петрицкого : (к 100-летию со дня рождения)] // Событие. – 1995. – 25 марта.

2329. **Ковальская, О.** У войны одно лицо : [выст. фот. "Харьков 1941–1943"] // Слобода. – 1995. – 13 мая. – С. 2.

2330. **Коробов, Д.** Кое-что из трех веков французской живописи : [выст. "Мастера Франции XVII–XIX веков" в музее] // Событие. – 1995. – 16 авг.

2331. **Коробов, Д.** Нота краске – не гусь свинье : [выст. живописи харьк. худож. Н. Вербук] // Событие. – 1995. – 7 февр.

2332. **Коробов, Д.** Пили, пели да на кактусы глядели ... : [выст. картин "Мир кактусов" худож. из укр. диаспоры в США А. Оленской-Петришин] // Событие. – 1995. – 10 июня.

2333. **Коробов, Д.** Творчество, не подвластное недугам : [презентация выст.-продажи произведений художников-инвалидов в музее] // Событие. – 1995. – 5 дек.

2334. **Кулакова, В.** Мистецтво української еміграції у Харкові : [вист. "Повернення" з творів майстрів укр. діаспори США, Канади, Зах. Європи] // Слобода. – 1995. – № 35, (апр).

2335. **Цвиндин, К.** "Эта простота гениальна" : [выст. нар. худож. Украины М. Примаченко] // События. – 1995. – 22 июня.

2336. **Львов, А.** Протест в искустве и жизни : [две выст. в худож. музее : соврем. нем. графика и изобр. искусство англ. мастеров XIX в.] // Грани. – 1996. – 27 апр. – 3 мая. – С. 6 : 2 фот.

2337. **Романовский, В.** Фотофакты-фотоакты : [выст. работ нем. фотографов 1950–80-х гг. в музее] // Веч. Харьков. – 1996. – 24 сент.

2338. **Фисан, Г.** Дюрер от Каразина : к 190-летию худож. коллекции Харькова : [выст.] // Время. – 1996. – 25 янв.

2339. **Демченко, В.** Британская графика : [выст. живописи Уильяма Хогарта и Давида Хокни из фонда Британ. Совета в худож. музее] // Время. – 1997. – 9 сент.

2340. **Литовко, Т.** Послеслове к выставке [К 110-летию будянского фарфора"] // Слобода. – 1997. – 16 дек. : фот.

2341. **Львов, А.** Летят перелетные плитцы ... и все через Израиль : [выст. работ "Птицы не признают границ", орг. Израил. культур. центром в музее] // Время. – 1997. – 1997. – 24 мая : фот.

2342. **Львов, А.** Третье возвращение Рерихов : [выст. картин Николая и Святослава Рерихов, фотодок. междунар. центра Рерихов] // Время. – 1997. – 10 апр.

2343. **Пономарева, Л.** Сама природа движет кистью : [персон. выст. харьк. худож. Н. Работягова в музее] // Время. – 1997. – 20 мая.

2344. **Пригорова, О.** Остановись, мгновение! : [выст. офортов В. Стародубцева] // Время. – 1997. – 7 авг.

2345. **Путятин, В.** Рисунки на бересте : [в музее открылась выст. миниатюр на бересте Б. Чурилова] // Веч. Харьков. – 1997. – 28 янв.

2346. **Хомайко, Ю.** Море глазами художников : [выст. посвящ. 180-летию со дня рождения И. Айвазовского] // Веч. Харькова. – 1997. – 5 авг.

2347. **Андреєва, В.** Українське мистецтво кінця 1910–1930 років : [виставка] // Слобід. край. – 1998. – 13 січ.

2348. **Демченко, В.** Экскурс в историю : [выст. живописи, графики, скульптуры, декоратив.-приклад. искусства] // Слобода. – 1998. – 9 янв.

2349. **Журавлева, О.** Уникальная коллекция императорских и княжеских грамот Священной Римской империи : из собр. барона Э. Ходоса : [выставка] // Панорама. – 1998. – 4 апр. – С. 15.

2350. **Прокатова, Т.** Художественный музей экспонирует шедевры : выст. "Искусство Германии XVI–XX вв." // Панорама. – 1998. – № 9. – С. 16.

2351. **Романовский, В.** Наш харьковский Чюрленис : [работы харьк. худож. В. Беличенко на выст.] // Веч. Харьков. – 1998. – 14 июля.

2352. **Фисан, Г.** Образ прекрасный ... : [выст. картин "Женский образ в мировом классическом искусстве"] // Слобода. – 1998. – 15 мая : 2 фот.

2353. **Берлин, В.** Харьковский художественный музей распахнул "окно" в Европу : [возвращение репин. экспозиции из Финляндии : "Репин и Украина"] // Панорама. – 1999. – 10 сент. – С. 14.

2354. **Игорева, Е.** Откупорен сосуд запасников : китайское искусство явилось харьковчанам : [выставка] // Панорама. – 1999. – 13 февр. – С. 2.

2355. **Львов, А.** Экспрессионизм – искусство нашенское : [выст. графики нем. экспрессионистов из собр. нем. Гете ин-та] // Время. – 1999. – 7 дек.

2356. **Селезнева, Н.** От бульдозера до галереи : [выст. картин "Современное искусство : 1958–1999" : из коллекции А. Глезера] // Слобода. – 1999. – 1 июня. – С. 3.

2357. **Славянов, Ю.** Очарование "ретро" : [выст. "Материальная культура Слобожанщины XVIII – начала XX века"] / Ю. Славянов, В. Литвинов // Веч. Харьков. – 1999. – 27 окт.

2358. **Чигрин, В.** До народних витоків : [вист. краєзнавця Р. Рибальченка "Речі побутового народного вжитку" в музеї] // Панорама. – 1999. – 29 окт. – С. 13.

2359. **Журавлева, О.** Истинно говорю вам ... [выст., посвящ. 2000-летию христианства] // Панорама. – 2000. – 26 мая. – С. 14.

2360. **Сторіччя,** що минає : [вист. "Мистецтво сторіччя, що минає"] // Слобід. край. – 2000. – 12 жовт.

2361. **Тесло, І.** З альбому "ІБІ КУС" : [вист. фр. худож. графіка Паскаля Рабабе] // Слобід край. – 2000. – 21 листоп.

2362. **Чигрин, В.** На театральних плакатах – шедеври абстракціонізму : [вист. пол. театр. плаката] // Панорама. – 2000. – 3 нояб. – С. 14.

2363. **Денисенко, О.** "Моя Україна" : [вист. творів жвопису і графіки худож. В. Ковтуна] // Слобід. край. – 2001. – 18 верес.

2364. **Львов, А.** Франц II почти забыт, но вечны Моцарт, Гайдн, Бетховен ... : [выст. австр. искусства в музее] // Время. – 2001. – 22 марта : фот.

2365. **Мироненко, Ю.** Неформали у Художньому музеї : у Харк. худож. музеї відкрилась вист. "Ми і наші діти" // Слобід. край. – 2001. – 8 трав.

2366. **Романовский, В.** Из народных родников : [в выст. зале худож. музея открыта экспозиция музея нар. искусства "Наша муза – укр. нар. искусство"] // Веч. Харьков. – 2001. – 15 февр.

2367. **Скарби** народного духу : музею нар. мистец. Слобожанщини – 10 років. – Х. : б.в., 2001. – 32 с.

2368. **Хасанова, А.** А в душе его – весна : [выст. работ худож. Н. Павленко] // Слобода. – 2001. – 18 сент. : фот.

2369. **Адамович, Т.** Невыдуманные портреты Мацегоры : [9-я персон. выст. заслуж. деятеля искусств Украины Г. Мацегоры] // Свобода. – 2002. – 5 июля.

2370. **Афиногенова, Е.** Позитивные жизни : [фотовыст., посвящ. больным СПИДом] // Слобода. – 2002. – 3 дек.

2371. **Еременко, Н.** Девочка с розой : [выст. картин австр. худож. Г. Циклер] // Событие. – 2002. – № 23. – С. 13.

2372. **Еременко, Н.** Караван верблюдов в игольном ушке : [выст. микроминиатюр В. Казаряна] // Событие. – 2002. – № 8. – С. 14.

2373. **Дятлов, Ю.** Переживание красоты : [выст. графики худож. Н. Кудрявцевой] // Слобода. – 2002. – 25 окт. : фот.

2374. **Саковская, Л.** Будянский фаянс : возрождение : [выст. в музее, посвящ. 115 годовщине Будян. фаянс. з-да] // Панорама. – 2002. – 4 жовт. – С. 1.

2375. **Саковская, Л.** "Девочка с розой" : [выст. австр. худож. Герлины Циклер] // Панорама. – 2002. – 31 трав. С. 3.

2376. **Крупицкая, Т.** Красота Гималаев : [выст. "Зов красоты", посвящ. семье Рерихов] // Слобода. – 2003. – 8 апр. : фот.

2377. **Варенко, К.** Вчитель радості : [відкриття першої персон. вист. худож. К. Зоркіна] // Слобід. край. – 2004. – 9 листоп.

2378. **Варенко, К.** "Наодинці" : [фотовист. робіт В. Оглобліна] // Слобід. край. – 2004. – 14 груд.

2379. **Ключко, А.** Взгляд через столетие : [выст. "Дорогами Васильковского : взгляд через столетия" до 150-річчя з дня народж. художника] // Слобода. – 2004. – 8 окт.

2380. **Ляхова, Ю.** Наедене с самим собой : [выст. Харьк. фото-худож. В. Оглоблина в Харьк. худож. музее] // Событие. – 2004. – № 52. – С. 22 : фот.

2381. **Ляхова, Ю.** "Я хочу, чтобы мир прозрел" : [выст. графики юной худож. Н. Медведевой] // Событие. – 2004. – № 51. – С. 22.

2382. **Мельник, В.** Історія французького естампа : [вист. "1970–2000 : 30-річчя естампа Ерика Лінара"] // Слобід край. – 2004. – 21 квіт.

2383. **Наш** ответ Михайлу Поплавскому – ректор-фото-художник : [фотовыст. работ ректора УниВД А. Ярмыша в музее] // Слобода. – 2004. – 5 окт.

2384. **Невская, Т.** Виват, "ЮвелирАртПром!" : [выст. ювелир. изделий] // Событие. – 2004. – № 42. – С. 21 : фот.

2385. **Осийчук, М.** Натюрморты из тайников : [выст. картин из част. коллекций за пять столетий] // Веч. Харьков. – 2004. – 23 дек.

2386. **Боднар, В.** Украина глазами француза : [фотовыст. "Украина вне времени" фр. фот. К. Горишного] // Веч. Харьков. – 2005. – 16 апр.

2387. **Прокатова, Т. Е**. Выставка "Пять столетий Западноевропейской гравюры" // Культурная спадщина Слобожанщины : культура і мистец. зб. наук.-попул. ст. – Х., 2005. – Чис. 5. – С. 118–125.

2388. **Ярмоленко, Ю**. Детские рисунки украсили художественный музей : [выст., посвящ. 70-летию основания Дворца дет. и юнош. творчества] // Веч. Харьков. – 2005. – 17 сент.

2389. **Северин, В.** Кольори слов'янської землі : [вист. митця М. Білоуса] // Слобід. край. – 2007. – 11 серп.

2390. **Гришина, Г.** Культура – как символ единения : [выст. нем. фарфора XVIII – нач. XX вв.] // Время регионов Харьковщины. – 2008. – 27 сент. – С. 16 : фот.

2391. **Ковальчук, Н.** Мир Полины Добряковой : [персон. выст. живописи, графики и декоративно-приклад. искусства 5-лет. худож.-ученицы дет. худож. шк. № 1 им. И. Репина] // Харьк. изв. – 2008. – 3 июня. – С. 9

2392. **Ковальчук, Н.** Сфера притяжения : [выст. живописи одес. худож. А. Малика] // Харьк. изв. – 2008. – 10 июня. – С. 9.

2393. **Коцарев, О.** Класика німецької фотографії : [вист. нім. фотографа Г. Ліста в Худож. музеї] // Слобід. край. – 2008. – 4 листоп.

Див. також №№ 46, 56, 56 а, 62 а.

3.1.8.2.1 Філії Харківського художнього музею

Пархомівський історико-художній музей

Заснований у 1955 році у с. Пархомівка Краснокутського району

2394. **Абалкин, Н.** На добрую память / Н. Абалкин. – М. : Молодая гвардия, 1975. – 296 с. – Из содерж.: Поездка в Пархомовку. – С. 286–291.

2395. **Алатарцева, О. М.** До історії утворення Пархомівського історико-художнього музею // № 159. – С. 71–72.

2396. **Александрович, Є.** Сільський художній ... // Соціаліст. культура. – 1974. – № 4. – С. 24 : ілюстр.

2397. **Буланый, И. Т.** Сельские картинные галереи / И. Т. Буланый, И. Г. Явтушенко // Музей на общественных началах. – М., 1985. – С. 104–111.

2398. **Волошина, С.** Це не просто музей : пархом. враження : [про роботу Пархом. музею] // Прапор. – 1966. № 2. – С. 57–62.

2399. **Воронова, Л. М.** Музеї України в системі туристичної діяльності в 60-80-х рр. XX ст. // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Х., 2007. – Вип. 21. – С. 70–77.

Містить відомості про Історико-художній музей у с. Пархомівка.

2400. **Гаман, В.** Музей у Пархомівці // Вісті з України. – 1983. – 26 серп.

2400а. **Гаман, В.** Пархомівська райдуга // Красний Кут / В. Гаман. – К., 1990. – С. 118–134.

2401. **Пархомівська** райдуга / В. П. Головинов, П. Л. Гомон : [Пархом. музей] // Духовні джерела Слобожанщини / В. П. Головинов, П. Л. Гомон. – Х., 1998. – С. 145–146.

2402. **Євсєєв, В.** Школа Луньова : [Пархом. іст.-худож. музей] // Людина і світ. – 1981. – № 3. – С. 20–27.

2403. **Те саме** // Наука и религия. – 1981. – № 3. – С. 9–15.

2404. **Калашник, О.** Пархомівка – Дрезден : [про твор. зв'язки Пархом. іст.-худож. музею] // Панорама. – 1996. – 6 июля. – С. 8.

2405. **Ключко, А.** Вера в добро : [о создателе Пархом. музея А. Ф. Луневе] // Свобода. – 2005. – 28 янв.

2406. **Кочубей, Ж.** Не хлебом единым : [к 40-летию музея] // Событие. – 1995. – 24 нояб.

2407. **Лабоженко, Б.** Сільський художній ... : [про роботу іст.-худож. музею в с. Пархомівка] // Скарбниці слави народної : зб. ст. з досвіду роботи громад. і нар. музеїв республіки. – К., 1975. – С. 136–144.

2408. **Лунев, А. Ф.** Истоки непридуманного чувства : [о Пархом. сел. музее] // Афанасій Федорович Луньов : ст., спогади, док. матеріали. – Х., 2009. – С. 28–30.

2409. **Те саме** // Комсом. правда. – 1970. – 22 февр.

2410. **Лунев, А. Ф.** О Георгии Бережном – художнике и человеке // № 2408. – С. 55–58.

Містить відомості про виставку робіт Г. Бережного у Пархомівському музеї.

2411. **Лунев, А. Ф.** Откуда происходит искусство : [об Ист.-худож. Пархом. музее] // № 2408. – С. 30–33.

2412. **Лунев, А. Ф.** Откуда происходит искусство : [о Пархом. музее] // Семья и шк. – 1972. – № 11. – С. 42–43.

2413. **Лунев, А. Ф.** Пархомовская сокровищница : фотоочерк / А. Ф. Лунев – Х. : Прапор, 1975. – 40 с.

2414. **Те саме. –** 2 вид. – Х. : Прапор, 1983. – 48 с.

2415. **Лунев, А. Ф.** Пархомовская сокровищница : [Ист.-худож. музей] // № 2408. – С. 36–40.

2416. **Лунев, А. Ф.** Сельская школа искусств // Совет. культура. – 1979. – 21 сент.

2417. **Луньов, А. Ф.** В світ прекрасного: [про Пархомів. шкіл. музей] // № 2408. – С. 26–27.

2418. **Луньов, А. Ф.** Всі барви краю : [про вист. творів худож.-краснокутчан : В. М. Богданова, В. В. Данильченка та У. О. Юхна в Пархом. іст.-худож. музеї] // № 2408. – С. 45–46.

2419. **Луньов, А. Ф.** Історико-художній музей в школі : з досвіду роботи [Пархом. музея] / А. Ф. Луньов. – К. : Рад. шк., 1964. – 72 с.

2420. **Луньов, А. Ф.** Краса і щирість : [про вист. творів краснокут. худож. О. В. Варваніна в Пархом. іст.-худож. музеї] // № 2408. – С. 46–47.

2421. **Луньов, А. Ф.** Меценатство і меценати [Пархом. музея] // № 2408. – С. 50–51.

2422. **Луньов, А. Ф.** Пархомівська "Третьяковка" // Лен. зміна. – 1964. – 30 жовт.

2423. **Луньов, А. Ф.** Пархомівський історико-художній музей : сторінки історії та сьогодення // № 2408. – С. 51–55.

2424. **Те саме //** № 126. – С. 4–8.

2425. **Луньов, А. Ф.** Робота шкільного [Пархомівського] історичного музею // Школи Харківщини на шляху перебудови. – К., 1961. – С. 131–136.

2426. **Те саме //** № 2408. – С. 22–26.

2427. **Луньов, А. Ф.** Свято барв і фантазії дітей : [про вист. дит. худож. творчості у Пархом. іст.-худож. музеї] // № 2408. – С. 47–48.

2428. **Луньов, А. Ф.** Словом плаката : [про вист. "50 років Перемоги у Великій Вітчизняній війні" у Пархом. музеї] // Там само. – С. 49–50.

2429. **Луньов А. Ф.** Художник О. Т. Мінченко – краснокутцям : [вист. у Пархом. іст.-худож. музеї] // Там само. – С. 48–49.

2430. **Луньов, А. Ф**. Цього разу – фото : [про фотовист. "Пархомівка і її люди у XX столітті" у Пархом. іст.-худож. музеї] // Там само. – С. 47.

2431. **Маркин, Э.** Пройди путь свой : [о музее А. Ф. Лунева] // Сел. молодежь. – 1975. – № 2. – С. 28–33.

2432. **Народный** музей в Пархомовке // Энциклопедический словарь юного художника. – М., 1983. – С. 245.

2433. **Павлова, О. Г.** Пархомівська скарбниця / О. Г. Павлова, П. Луньов // Актуальні питання історії України : тези доп. перших Багаліїв. читань присвяч. 135-річчю з дня народн. та 60-річчю з дня смерті акад. Дмитра Івановича Багалія / Харк. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 1992. – С. 19–21.

2434. **Пархомівська** скарбниця / упоряд. О. Г. Павлова). – Х. : Глобус, 1995. – 8 с.

2435. **Пархомівський** Ермітаж // Піонерія. – 1980. – № 6. – С. 13.

2436. **Пархомовский** историко-художественный музей : [открытки] / вступ. слово Н. Прокофьевой. – М. : Совет. худож., 1974. – 14 окт.

2437. **Пархомовский** историко-художественный музей. Пархомовская сокровищница : фотоочерк. – Х. : Прапор, 1975. – 40 с. : ил.

2438. **Сергиенко, Е.** Музей в Пархомовке // Юный худож. – 1987. – № 3. – С. 35–37.

2439. **Скарбниці** національної культури : тези доп. наук.-практ. конф. з музеєзнавства, присвяч. 40-річчю Пархом. іст.-худож. музею (жовт. 1995 р.). – Х. ; Пархомівка, 1995. – 52 с. – Із змісту: Незвичайний музей: (скарбниця інтелект. багатства) / Н. М. Березюк; Пархомівський історико-художній музей: сторінки історії / П. Ф. Луньов; Використання досвіду Пархомівського художнього музею при викладанні курсу "Методики навчання історії в школі" на історичному факультеті Харківського університету / В. І. Бутенко; Культурно-освітня робота Пархомівського музею / Л. О. Козин, О. Г. Павлова; Колекція декоративно-ужиткового мистецтва у зібранні Пархомівського музею / Т. П. Яковченко; Список праць, які присвячені Пархомівському історико-художньому музею.

2440. **Стржижовский, Л.** Чтобы все наслаждались красотой : [о создании А. Ф. Луневым музея в с. Пархомовка] // Клуб и худож. самодеятельность. – 1964. – № 4. – С. 15–16.

2441. **Субота, В.** Сільермітаж пропонує ... проблеми : [про Пархом. іст.-худож. музей] // Культура і життя. – 2008. – 12 берез.

2442. **Суслов, И.** Школьный музей села Пархомовка // Юность. – 1964. – № 5. – С. 101.

2443. **Татаренко, О.** Сільський історико-художній музей // Соціаліст. культура. – 1966. – № 12. – С. 17.

2444. **Тырнов, В. Ф.** Если бы вернулась молодость : [беседа с создателем Пархом. ист.-худож. музея А. Ф. Луневым] // Университеты. – 2001. – № 4. – С. 62–74.

2445. **Тырнов, В.** Сокровища Афанасия Лунева : [из истории создания музея] // Гор. газ. – 1999. – 11 нояб. – С. 8 : фото.

2446. **Фаліна, В.** Сільський Ермітаж // Культура і життя. – 1990. – 18 берез. – С. 4.

2447. **Фідчунова, М.** Пархомівська Нефертіті : нарис // Соціаліст. культура. – 1971. – № 8. – С. 14–15.

2448. **Яровий, Л.** Пархомівський музей живе повнокровним життям // Слобід. край. – 2006. – 18 квіт.

Чугуївський історико-художній заповідник ім. І. Ю. Рєпіна

Заснований у 1969 році до 125-річчя від дня народження художника

2449. **Андрусенко, Г. Б.** Діяльність Чугуївського музею ім. І. Ю. Рєпіна в підготовці до 150-ї річниці від дня народження художника // № 142. – С. 51–52.

2450. **Берлин, В. Д.** В поисках Чугуевського художественного наследия. – Х. : Тарбут Лаам, 2007. – 57 с.

2451. **Берлин, В.** Хто автор імені "Спаситель" : [нові знахідки худож.-мемор. музею І. Ю. Рєпіна] // Прапор. – 1977. – № 8. – С. 108–109.

2452. **Бойко, К. С.** Музейні сказки : досвід роботи в галузі музейної педагогіки [в Чугуїв. художньо-мемор. музеї І. Ю. Рєпіна] // Культурна спадщина Слобожанщини : історія та краєзнавство : зб. наук. – популяр. ст. – Х., 2005. – Чис. 3. – С. 170–173.

2453. **Бондаренко, В. В.** Завдання художника при проектуванні сучасних музеїв у будинках-пам'ятниках архітектури : [проект розміщення Чугуєв. заповідника] // № 161. – С. 27–28.

2455. **Гук, М.** Рєпінський пленер поповнює колекцію : [про нові надходження худож. творів до музею] // Панорама. – 2002. – 18 жовт. – С. 15.

2456. **Зинченко, А.** Чугуевский, народный : о создании "Чугуев. мемор. музея И. Е. Репина" Харк. обл. // Художник. – 1969. – № 8. – С. 22–27.

2457. **Как** сохранить коллекцию : [в Чугуев. музее им. И. Репина под угрозой уничтожения коллекция] // Веч. Харьков. – 2005. – 24 марта.

2458. **Краснова, И. В.** Исследование школы "Святой Матфей" из Чугуевского историко-мемориального заповедника им. И. Е. Репина // Науково-теоретичні здобутки Слобідської України : філософія, релігія, культура. – Х., 2000. – С. 126–129.

2459. **Краснова, И. В.** Исследование, реставрация и атрибуция картины "Христос с учениками" из Чугуевского культурного заповедника им. И. Е. Репина // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну і мистецтв : мистецт-вознав. архіт. – 2002. – № 3. – С. 82–86. – Бібліогр. : 2 назв.

2460. **Леонов, Г.** Праздник на родине Репина : в Чугуеве открыт Худож.-мемор. музей великого художника // Крас. знамя. – 1969. – 5 авг.

2461. **Марков, А.** Дань родине Репина : [галерея лауреатов гос. премии РСФСР им. И. Репина в Чугуеве] // Крас. знамя. – 1986. – 22 янв.

2462. **Музей** на родине И. Е. Репина: шефы-космонавт Алексей Леонов и Третьяков. галерея // Правда Украины. – 1966. – 6 сент.

2463. **Несвітенко, М.** На Батьківщині великого художника : [про створення мемор. музею І. Рєпіна] // Культура і життя. – 1967. – 5 лют.

2464. **Про** створення Чугуївського художньо-меморіального му-зею І. Ю. Рєпіна – філіалу Харківського художнього музея : постанова Ради Міністрів УРСР // Зб. постанов і розпоряджень Уряду УРСР. – 1968. – № 5. – С. 9.

2465. **І. Є. Рєпін** та Чугуєвщина // Музеї України. – 2006. – № 1. – С. 18–22.

Стаття містить відомості про Чугуївський художньо-меморіальний музей І. Ю. Рєпіна.

2466. **Филоненко, В.** К юбилею И. Е. Репина : [о работе Чугуев. музея] // Солидарность. – 1994. – 25 июня.

2467. **Художньо-меморіальний** музей І. Ю. Рєпіна. Чугуїв : [путівник : пер. з рос. / авт. тексту М. В. Чернова]. – Х. : Прапор, 1970. – 19 с. : ілюстр.

2468. **Художественно-мемориальный** музей И. Е. Репина : путе-водитель / [авт. текста Г. Б. Андрусенко] – Х. : Прапор, 1978. – 39 с. : ил.

2469. **Те саме.** – 2-е изд., доп. – Х. : Прапор, 1983. – 56 с. : ил.

2470. **Чиркін, Г.** Світ захоплюючий і прекрасний : [відкриття Картин. галереї при Чугуїв. худож.-мемор. музеї І. Репіна] // Вечір. Харків. – 1986. – 1 лип.

2471. **Чугуївська** мальовничість у творчому досвіді Іллі Рєпіна : [до 35-річчя відкриття худож.-меморіал. музею І. Рєпіна] // Українознавство : календар-щоріч. 2004. – К., 2003. – С. 163.

2472. **Шаровка, О.** "Мистецтво батьківщини І. Ю. Рєпіна" : [музей І. Рєпіна] // Соціаліст. Харківщина. – 1989. – 8 лют.

3.1.8.3 Художні галереї

Галерея "АВЕК"

Відкрита у 2000 році

2473. **А корабль** плывет : [выст. япон. искусства XIX в. из коллекции А. Фельдмана в галерее "АВЭК"] // Время. – 2008. – 27 мая : фот.

2474. **Борисов, А.** Нам дороги эти позабыть нельзя : [выст. работ художников-участников ВОВ "Родная земля", посвящ. 60-летию освобождения Харькова] // Время. – 2003. – 23 авг. – С. 6.

2475. **Ей год** всего, она уже популярна : [о работе галереи "АВЭК"] // Слобода. – 2001. – 10 июля.

2476. **Еременко, Н.** Мир без темных красок : [выст. дет. творчества в галерее "АВЭК"] // Событие. – 2002. – № 24. – С. 15.

2477. **Колоней, Д.** Блистающий и трагический мир Грина : [выст. живописи "Блистающий мир А. Грина" в галерее АВЭК"] // Гор. газ. – 2001. – 13 дек. – С. 9.

2478. **Коцарев, О.** "Російська" виставка в "АВЕКу" [перша вист. в галереї "Харків-Нью-Йорк – Нью-Йорк – Харків"] // Слобода. – 2000. – 25 июля. – С. 4 : фот.

2479. **Львов, А.** Кто с вами, мастера кисти и резца? : [благотвор. фонд АВЭК открыл худож. галерею] // Время. – 2000. – 1 июля.

2480. **Национальное** достояние Украины : [в галерее "АВЭК" открылась выст. работ М. Примаченко] // Время. – 2006. – 7 окт. – С. 6.

2481. **Онищенко, О.** Феерия акварели : [выст. акварелей С. Лунева в галерее "АВЭК"] // Слобода. – 2004. – 12 марта.

2482. **Осийчук, М.** Восток – дело тонкое : [выст. шедевров япон. и кит. искусства в галерее "АВЭК"] // Веч. Харьков. – 2004. – 5 окт.

2483. **Плененные** красотой : [о выст. работ И. Айвазовского и его внуков в галерее "АВЭК"] // Слобода. – 2005. – 10 июня.

2484. **Розсекречена** пам'ять : [вист. присвяч. Голодомору 1932–1933 рр. у Харк. галереї "АВЕК"] // Культура і життя. – 2007. – 28 лют.

2485. **Румянцева, И.** Никас Сафронов : "Художнику нужна свобода, но свобода ограниченная" : [выст. картин извест. соврем. худож. Н. Сафронова в галерее "АВЭК"] // Время. – 2006. – 5 сент. – С. 4.

2486. **Фундамент**, на котором покоится вечность : [фото-выст. белорусского мастера В. Богданова "Фундамент вечности" в галерее "АВЭК"] // Время. – 2004. – 27 мая. – С. 4.

2487. **Шедевры** Шагала можно увидеть в Харькове : [выст. работ евр. художников париж. шк., в т.ч. и работ М. Шагала] // Голос Украины. – 2007. – 21 апр. – С. 6.

Див. також №№ 46, 56, 62а.

Галерея "Вернісаж"

2488. **Бабина, Т.** Любимец харьковских журналисток вновь посетил "Вернисаж" : [моск. худож. Ш. Надров] // Деловая жизнь. – 1996. – № 16–17. – С. 33.

2489. **Искусство** Африки : [выст. африк. культуры в галерее "Вернисаж"] // Слобода. – 1995. – 14 июня. – С. 3 : 3 фот.

2490. **Каменева, С.** Дружба "пленниц" и "пророков" : [выст. живописи Э. Яшина и скульптуры А. Ридного] // Гор. газ. – 1998. – 21 мая. – С. 30.

2491. **Канарская, С.** Впечатлительные люди любят путешествовать : [выст. работ нем. худож. Э. Шена в салоне "Вернисаж"] // Simon. – 1995. – № 15. – С. 4.

2492. **Румянцева, И.** Причудливость воображения : [выст. работ моск. худож. в галерее "Вернисаж"] // Время. – 1992. – 9 июня.

2493. **Светланова, К.** Где гнездятся художники? : [пасх. выст. в галерее "Вернисаж"] // Гор. газ. – 1998. – 30 апр. – С. 31.

2494. **"Сирин"** – крылья женской любви : [выст. батика в галерее "Вернисаж"] // Деловая жизнь. – 1996. – № 20–21. – С. 33.

Галерея "ДАИС"

Відкрита у 1994 році в приміщенні Будинку вчених

2495. **Балон, Д. И.** Загадка "ДАИС" : [10 лет Харьк. худож. галерее "ДАИС" : интервью с директором / Записала Е. Седунова] // Событие. – 2005. – № 1. – С. 22 : фот.

2496. **Бердута, В.** Алл Троян вышел из подполья : [в худож. салоне "ДАИС" открыт новый выст. зал] // Грани. – 1999. – 26 февр. – 4 марта.

2497. **Борисов, А.** "Рублев" пока в Харькове : [выст. картин в галерее "ДАИС"] // Время. – 1996. – 22 авг.

2498. **Еременко, Н.** Художникам – еще одно окно в Европу : [пресс-конф. в галерее "ДАИС" с моск. книгоиздателем и поэтом А. Глезером] // Событие. – 2002. – № 22. – С. 11. : фот.

2499. **Коробов, Д.** Женщины – метафоры : [выст. картин худож. А. Сердюкова "Женский портрет и другие" в салоне-галерее "ДАИС"] // Событие. – 1996. – 18 янв.

2500. **Львов, А.** "ДАИСу" рад и стар и млад. : [выст. худож. работ в галерее] // Время**.** 1999. – 10 июня.

2501. **Львов**, А. Фандиков от "ДАИСа" : [открытие нового худож. салона] // Время. – 1994. – 9 июня.

2502. **Хомайко, Ю.** Глезер – это вам не бульдозер : [выст. рис. совет. художников-эмигрантов из коллекции А. Глезера] // Веч. Харьков. – 2000. – 28 нояб.

2503. **Хомайко, Ю.** Непарадный Харьков : [выст. гор. пейзажей Харькова в галерее] // Веч. Харьков. – 2001. – 6 сент.

Галерея "Маестро"

Відкрита 1 жовтня 1997 р. у будинку Харківського академічного театру опери і балету ім. М. В. Лисенка

2504. **Анничев, А.** "Маэстро" : мысль, материализ. в действие : [10-летие Харьк. худож. галерее "Маэстро"] // Время. – 2007. – 16 окт. – С. 4 : фот.

2505. **Еременко, Н.** Осторожно, снимает Немцов! : [выст. работ фот. Е. Немцова "Моему городу 350" в галерее "Маэстро"] // Событие. – 2004. – № 42. – С. 21 ; фот.

2506. **Левоненко, А.** "Маэстро" начал с высокой ноты : [открытие худож. салона в здании Харьк. театра оперы и балета] // Время. – 1997. – 7 окт.

2507. **Лисицина, Н.** Харьков-Чукотка : [фотовыст. В. Оглоблина "Чукотка. Берингов пролив" в галерее] // Слобода. – 2003. – 27 мая.

2508. **Логвиненко, Л.** Норвегія на дитячому малюнку : [вист. дит. мал. у картин. галереї "Маестро"].

2509. **Осийчук, М.** Усадьбы, которые плачут : [фотовыст. А. Парамонова в галерее] // Веч. Харьков. – 2004. – 22 июля.

2510. **Северин, В.** Наедине с красотой : [фотовыст. В. Оглоблина] // Веч. Харьков. – 2001. – 22 мая.

2511. **Селезнева, Н.** Утонченное изящество гравюр : [выст. работ извест. нем. худож. эпохи Возрождения А. Дюрера] // Слобода. – 1998. – 23 окт.

2512. **Хомайко, Ю.** Первый маэстро – Виктор Ковтун : [открытие выст. зала "Маэстро"] // Веч. Харьков. – 1997. – 3 окт. – С. 1.

2513. **Хомайко, Ю**. Смак ранньої слави : [вист. живопису юного худож. О. Гричанок] // Слобід. край. – 2004. – 26 лют.

2514. **Ярмоленко, Ю.** Харьковчане увидят Грузию : [фотовыст. Бадри Вадачкория "Моя маленькая необъятная Грузия"] // Веч. Харьков. – 2005. – 27 авг.

2515. **Ясинский, В.** Как прекрасен этот мир, посмотри... : [выст. театр. костюма в галерее "Маэстро"] // Время. – 2004. – 14 дек. – С. 4.

Див. також №№ 46, 56.

Муніципальна художня галерея ім. С. І. Васильківського

Відкрита у 1996 році

2516. **Александров, Л.** Миг, запечатленный объективом : [выст. "Фотография США" в муницип. галерее] // Слобода. – 1999. – 14 сент.

2517. **Боднар, В.** Абстрактный реализм и немножко эротики : [седьмой пол. проект группы фотомастеров] // Веч. Харьков. – 2004. – 9 нояб.

2518. **Боднар, В.** Достать до неба : [выст. харьк. скульпторов А. Ридного и А. Ивановой] // Веч. Харьков. – 2004. – 24 янв.

2519. **Борисов, А.** Вена становится все ближе : [выст. австр. худож. К. Хаймеля] // Время. – 2000. – 20 апр. : 2 фот.

2520. **Виноградова, Н.** Ретроспектива : [вист. фр. фотохудож. Ж. Д'єзеда] // Слобід. край. – 2003. – 10 черв.

2521. **Вороновская, К.** В муниципальной галерее поселилась "Задумчивая Марго" : [фотопроект киевлянки Ю. Лазаревой в муницип. галерее] // Харьк. изв. – 2008. – 20 сент. – С. 21.

2522. **Гапеев, Л.** Эксперименту – быть? : [выст. скульптора А. Ридного в галерее] // Панорама. – 2000. – 27 окт. – С. 14.

2523. **Дяченко, Н. В.** Діяльність Харківської міської художньої галереї ім. С. І. Васильківського у 1996–2001 роках // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2006. – № 715 : Історія України. Українознавство : іст. та філософ. науки. – Вип. 8. – С. 178–184. – Бібліогр. : 15 назв.

2524. **Еременко, Н.** Кактусовый трон для тещи : [выст. харьк. флористов "Цветами о цветах"] // Событие. – 2004. – № 11. – С. 21 : фот.

2525. **Еременко, Н.** Стыдно, чьих картин не видно. [выст. работ харьк. художников "Осенний вернисаж" в галерее] // Событие. – 2003. – № 44. – С. 21 : фот.

2526. **Камынина, С.** Непредсказуемая и актуальная : [выст. моск. худож. Л. Мабри] // Гор. газ. – 2001. – 15 февр.

2527. **Камынина, С.** Пять лет в движении : [гор. худож. галерея] // Гор. газ. – 2001. – 20 дек. – С. 9.

2528. **Камынина, С.** Чародей Чурилов : [выст. работ на бересте Б. Чурилова] // Гор. газ. – 2000. – С. 8 : фот.

2529. **Курасов, О.** Верби великопольскі ... [вист. пол. фот. А. Рута у міськ. галереї] // Событие. – 2003. – № 30. – С. 22 : фот.

2530. **Лисицина, Н.** Мир без темных красок : [VII ежегод. фестиваль дет. творчества в гор. худож. галерее] // Слобода. – 2003. – 30 мая.

2531. **Львов, А.** Галерея, обреченная на успех : [пятилетие Харьк. худож. галереи] // Время. – 2001. – 6 дек. – С. 4.

2532. **Миколич, Л.** В об'єктиві – увесь світ : [фотовист. Ж. Д'єзеда, організ. фр. культ. центром в Україні і фр. центром Харкова] // Слобід. центр. – 2003. – 14 трав.

2533. **Новая** галерея, новый интерьер // Ватерпас. – 1997. – № 1. – С. 34–37.

2534. **Онищенко, О**. Страсти по галерее : [проблемы и перспективы развития галереи] // Слобода. – 2003. – 14 февр. : фот.

2535. **Осийчук, М.** "Золотая коллекция" от горячего армянина : [выст. армян. живописца Б. Егизаряна в муницип. галерее] // Веч. Харьков. – 2004. – 20 нояб.

2536. **Пономарева, Л.** Не итог, но уже результат : [муницип. худож. галерее – 2 года] // Слобода. – 1999. – 22 янв. – С. 2.

2537. **Путятин, В.** Выставка австрийских мастеров [в галерее] // Панорама. – 1999. – 24 дек. – С. 14.

2538. **Романовський, В.** Ці несхожі урбаністичні пейзажі : [фотовист. міськ. архітектури Швеції та України] // Слобід. край. – 2007. – 2 жовт.

2539. **Светина, К.** "Золотое сечение" Харькова : [муницип. галерее – один год] // Гор. газ. – 1997. – № 51 (дек.). – С. 31.

2540. **Субота, В.** Галерею опікує держава : [5 років Харк. муніцип. галереї] // Культура і життя. – 2002. – 11 січ.

2541. **Тарасова, Л.** "Золотий перетин – 97" поселился в Харькове : [муницип. галерея завоевала глав. приз междунар. арт.-фестиваля визуал. искусства в Киеве] // Веч. Харьков. – 1997. – 6 июня.

2542. **Харькова, А.** "Рождественские" портреты или "Звездный маскарад : [фотовыст. "Частная коллекция Е. Рождественской"] // Слобода. – 2008. – 26 дек.

2543. **Харьковская** городская художественная галерея : [проекты, программы, авт., коллекции]. – Х. : Харьк. гор. худож. галерея, 2002. – [18] л. ил.

2544. **Хомайко, Ю.** Живопись вне политики : [выст. соврем. искусства Австрии] // Веч. Харьков. – 1997. – 29 нояб. – С. 6.

2545. **Юбилей** Харьковской городской художественной галереи – 3 года // Офиц. ведомости. – 1999. – 22 нояб. – 5 дек. – С. 17.

Галерея "Український засів"

Відкрита у 1993 році

2546. **Левоненко, А.** У каждого свой путь : [выст. произведений художников Львова] // Время. – 1994. – 28 мая.

2547. **Лигостаева, С.** Пришла к зрителям ... выставка : [галерея "Укр. засів" открыла выст. в ин-те терапии АМН Украины в Харькове] // Слобода. – 1994. – 30 нояб. – С. 6.

2548. **Трашутин, С**. "Український засів" скосили на корню : [закрытие картин. галереи "Укр. засів", открылась в 1993 г.] // Событие. – 1995. – 30 марта.

Картинна галерея Красноградського краєзнавчого музею

2549. **Верещинский, С.** Выставка в районном музее : выст. "Массовый героизм сов. народа в произведениях живописи и скульптуры" в картин. галерее // Крас. знамя. – 1984. – 7 нояб.

2550. **Журавель, О**. Красноградський феномен : [про картин. галерею] // Культура і життя. – 1986. – 19 січ.

2551. **Зінченко, Н**. Сонячні барви палітри : [вист. нар. худож. УРСР В. Г. Непийпива у Красноград. картин. галереї] // Лен. зміна. – 1986. – 14 серп.

2552. **Мороз, А.** Картинна галерея в Красноградi // Образотв. мистец. – 1983. – № 5. – С. 20–21.

2553. **Новоселье** в картинной галерее : [открытие третьей очереди картин. галереи в Красноградe] // Крас. знамя. – 1985. – 16 мая.

2554. **Троян, А**. Зустріч з художником [М. Дерегусом у картин. галереї] // Вечір. Харків. – 1985. – 21 листоп.

3.1.9 Літературні музеї

3.1.9.1 Загальні матеріали

2555. **Вакуленко, В.** Пустіть письменників додому : [про долю літ. музею в м. Красноградi] // Літ. Україна. – 2006. – 20 лип.

2556. **Кеворкян, К.** Проста істина : [про необхідність відкриття будинку-музею Г. Квітки-Основ'яненка] // Лен. зміна. – 1988. – 24 листоп.

2557. **Костюк, Р.** Музей [українського письменника] Сергія Пилипенка діє [у Харкові] // Літ. Україна. – 1996. – 19 груд.

2558. **Малиновський, М.** О. І. Я. Франко і Харків : проблеми музеєфікації // № 170. – С. 18–19.

2559. **Современные** литературные музеи : некоторые вопросы теории и практики. – М., 1982. – 147 с. – (Сб. науч. тр. НИИ культуры; Т. 3).

3.1.9.2 Окремі музеї

Харківський літературний музей

Заснований у 1988 році

2560. **Валер'єва, В.** Розкриваються архіви : [про передачу СБУ Літ. музею матеріалів про репрес. у 20–30 рр. XX ст. харк. письменників] // Слобід. край. – 1992. – 5 верес.

2561. **Васильева, Н.** Сохранение семейных традиций : [выст. в Лит. музее, посвящ. семье Алчевских, Потебне, Багалею, Хоткевичу и др.] // Слобода. – 1995. – 18 окт. – С. 4–5: фот.

2562. **Гельфандбейн, Г.** Роки незабутні : Літ. музею в Харкові – бути! // Прапор. – 1979. – № 12. – С. 131–135.

2563. **Дудко, Д.** Рассказала старинная скрипка : о новом экспонате музея – скрипке, на которой играл [Сковорода] // Крас. знамя. – 1989. – 24 мая.

2564. **Євсєєва, О.** "Образ, символ, знак : у Харк. літ. музеї відкрито вист. "Рушниковий всесвіт" // Панорама. – 1999. – 10 июля. – С. 14.

2565. **З літопису** віри і пам'яті : 10 років Харків. літ. музею. – Х.: Мегаполіс. – 1998. – 48 с.

2566. **И детские** книги бывают раритетами : [вист., присвяч. історії виникнення дитячої кн. на Україні] // Грани. – 1998. – 23–29 янв.

2567. **Івченко, І.** "Харківська літературна діаспора" : [вист. в музеї] // Слобід. край. – 1992. – 31 жовт.

2568. **Ільєнко, І.** "Прочитайте тую славу..." : [про відкриття літ. музею] // Літ. Україна. – 1987. – 17 верес.

2570. **Ільїна, М.** Третій, літературний : музей створюється у Харкові // Вечір. Харків. – 1988. – 21 берез.

2571. **Квіт, С.** Шлях до "загірньої комуни" : [про вист. в Харк. літ. музеї, присвяч. 100-літтю з дня народж. М. Хвильового] // Слово і час. – 1994. – № 4–5. – С. 137–140.

2572. **Кинтуш, Г.** "Я поведу тебя в музей..." : [о работе Лит. музея] // Слобода. – 1994. – 22 янв. – С. 4–5.

2573. **Левіна, С.** У музей за правдою : [нова вист., присвячена М. Хвильовому] // Слодіб. край. – 1994. – 5 лют.

2574. **Літературно-мистецька** хроніка : [вист. у Літ. музеї "Наша дума, наша пісня не вмре, не загине", присвяч. Т. Г. Шевченку і Квітці-Основ'яненку] // Прапор. – 1989. – № 6. – С. 192.

2575. **Літературно-мистецька** хроніка : [нові надходження документів в Харк. літ. музей] // Прапор. – 1990. – № 3. – С. 192.

2576. **Львов, А.** Литературный музей получил библиотеку, найденную в ... сале : [выст. "З Малоросії – в Україну", посвящ. истории лит. Слобожанщины XIX – нач. XX века] // Время. – 1998. – 3 сент.: фот.

2577. **Львов, А.** Письма, полные любви и трагизма : к открытию в Лит. музее выст. памяти И. Д. Днипровского : к 100-летию со дня рождения // Время. – 1995. – 4 мая.

2578. **Львова, П. М.** Харківський літературний музей // Літературна Харківщина : довідник. – Х., 1995. – С. 332–333.

2579. **Те саме**. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – Х., 2007. – С. 279–280.

2580. **Мацкевич, І.** Кілька слів у вінок Дмитрові Багалію : [вист. про вченого Д. Багалія в музеї] // Слобода. – 1992. – 10 сент. – С. 7.

2581. **Мацкевич, І.** Народе мій, до тебе я ще вернуся : [літ. вечір у музеї, присвяч. поету В. Стусу] // Слобода. – 1991. – 18 сент. – С. 21.

2582. **Падалка, Л.** "Я Египта позвал Я Сына Своего" : [выст. соврем. егип. икон и церков. предметов в Лит. музее] // Слобода. – 2003. – 8 трав.

2583. **Передирская, О.** "Украинская голгофа" : [выст., посвящ. репрессир. харьк. писателям] // Событие. – 1991. – 9 февр.

2584. **Полянецький, В.** Письменники посміхаються : [про вист. "Ярмарок сміху" в музеї] // Слобода. – 1994. – 9 апр. – С. 7: фот.

2585. **Романовський, В.** З віри, з пам'яті, з болю : [до 20-річчя Харк. літ. музею] // Слобід. край. – 2008. – 17 трав.

2586. **Романовский, В.** Пока жива литература : [Харьк. лит. музею – 10 лет] // Веч. Харьков. – 1998. – 3 сент.

2587. **Романовский, В.** Рукописи не горят : [о 10-летии Харьк. лит. музея] // Веч. Харьков. – 1998. – 16 мая.

2588. **Северин, В.** Ім спокій тільки сниться ... : [святкування 20-річчя Літ. музею] // Слобід. край. – 2008. – 24 трав. – С. 18: фот.

2589. **Терещенкова, Т.** Дорога болю : [про вист. "Палімпсести : (з історії укр. руху опору 1960–1980-х років)" в Харк. Літ. музеї] // Харьк. изв. – 2008. – 29 мая. – С. 9.

2590. **Тесло, І.** "Сімейний портрет в інтер'єрі" : [про вист. в Літ. музеї] // Слобід. край. – 2006. – 21 лют.

2591. **Тихоненко, Л.** Свято духовності в Літературному музеї : [благод. дит. концерт учнів Балакл. СШ № 30] // Панорама. – 1999. – 13 февр. – С. 13.

2592. **У Харкові** відкрито літературний музей і Шевченківську картинну галерею // Комуніст. – 1932. – 14 груд.

2593. **Фоменко, В.** Реликвии из архива на Совнаркомовской : [упр. службы безопасности передало в Лит. музей материалы, связан. с репрессир. писателями 1920–30-х гг.] // Время. – 1992. – 18 авг.

2594. **Харків**: створюється літературний музей // Прапор. – 1980. – № 5. – С. 141.

2595. **Чигрин, В.** Ліри та бандури в музейній експозиції : [Харк. літ. музей] // Панорама. – 2002. – 31 трав.

2596. **Чигрин, В.** Повернулися у місто своєї молодості : [вист., присвяч. І. Ільфу і Є. Петрову] // Панорама. – 2002. – 12 квіт. – С. 16.

2597. **Шумиліна, І.** Музей літератури в Харкові : [комплектування та дослідження фондів Літ. музею] // Лен. зміна. – 1988. – 6 груд.

Див. також №№ 46, 62а.

Літературний музей Гната Хоткевича (філія Харківського літературного музею)

Створений у 1998 р. у селищі Високому Харківського р-ну

2598. **Добровольська, О.** Музею Гната Хоткевича – бути : [про створення мемор. музею Гната Хоткевича в селищі Високому Харк. р-ну] // Краєзнавство. – 1995. – № 1–4. – С. 74–75.

2600. **Кравець, І. М.** Про проект музею-садиби Гната Хоткевича на Харківщині / І. М. Кравець, А. М. Олексієнко // № 161. – С. 28–29.

2601. **Фесенко, О.** Тебе згубивши, Гнате, вони не розуміли – не можна розстріляти нашу пам'ять : [про відкриття музею Г. М. Хоткевича в с-щі Високому Харк. р-ну] // Панорама. – 1998. – 30 трав. – С. 7.

Національний літературно-меморіальний музей Г. Сковороди

Створений у 1972 р. в с. Сковородинівка Золочівського р-ну, у червні 2008 р. надано статус Національного

2602. **Балабуха, К. Х.** Музей заповідник у Сковородинівці // Укр. мова і літ. в шк. – 1974. – № 2. – С. 79–81.

2603. **Бережний, І.** Розквітла "Сковородинівська весна" : [проведення Сковородин. читань у музеї філософа] // Слобід. край. – 2008. – 22 трав.

2604. **Бородулин, В. Г.** Харьковщина туристская : 22 экскурс. маршрута : путеводитель / В. Г. Бородулин, А. И. Лурье, Н. Н. Саппа. – Х.: Прапор, 1988. – 244 с. – Из содерж.: В музей-заповедник Г. С. Сковороды. – С. 122–128.

2605. **Виноградов, О.** Музей села Сковородиновки // Крас. знамя. – 1960. – 16 авг.

2606. **Гетьманець, М. Ф.** Музей-заповідник Сковороди в с. Сковородинівці // Літературна Харківщина : довідник. – Х., 2007. – С. 199.

2607. **Те саме**. – Х., 1995. – С. 239.

2608. **Дудко, Д.** "Белые пятна" в музее Григория Сковороды // Время. – 1992. – 17 нояб.

2609. **Дудко, Д. М.** Видані твори Г. С. Сковороди в фондах літературно-меморіального музею просвітителя в с. Сковородинівка // № 169. – С. 108–110.

2610. **Дудко, Д. М.** З історії музею-заповідника Г. С. Сковороди в с. Сковородинівка // Скарбниці національної культури. – Х.; Пархомівка, 1995. – С. 20–21.

2611. **Дудко, Д. М.** З історії створення музею-заповідника Г. С. Сковороди в с. Сковородинівка // № 159. – С. 66–67.

2612. **Дудко, Д. М.** Матеріали сковородинознавця А. М. Ніженець у фондах літературно-меморіального музею Г. С. Сковороди // № 164. – С. 126–127.

2613. **Дудко, Д. М.** Образотворча сковородіана у фондах ОКЗ "Літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди" // № 166. – С. 105–107.

2614. **Дудко, Д. М.** Проблеми перебудови експозиції літературно-меморіального музею ім. Г. С. Сковороди" // № 163. – С. 49–51.

2615. **Дудко, Д. М.** Село Сковородинівка (Пан-Іванівка) в фондах літературно-меморіального музею Г. С. Сковороди // № 168. – С. 68–70.

2616. **Дудко, Д. М.** Сковородіана української діаспори у зборах Літературно-меморіального музею Г. С. Сковороди в с. Сковородинівка // Другі Сум. № 158. – С. 16–17.

2617. **Дудко, Д. М.** Сковородинознавець А. П. Ковалівський у фондах Літературно-меморіального музею Г. С. Сковороди // № 164. – С. 66–68.

2618. **Дудко, Д.** Тот не смог поймать, а этот не хочет : [о проблемах в работе музея] // Событие. – 1994. – 13 июля.

2619. **Дудко, Д.** Что имеем, не храним? : [Робота з фондами музею] // Время. – 1994. – 23 авг.

2620. **Дудко, Д.** "Что имел – потерял ..." : [о проблемах музея Г. Сковороды] // Событие. – 1994. – 19 янв.

2621. **Комната** – музей Г. С. Сковороды [в Золочевском районе] // Крас. знамя. – 1960. – 2 нояб.

2622. **Косий, М.** Світ поета не спіймав ... : [реставр. музею Г. Сковороди] // Голос України. – 2002. – 3 груд.: фот.

2623. **Літературно-меморіальний** музей Г. С. Сковороди. С. Сковородинівка (Харк. обл.) : путівник / [авт. тексту Т. М. Борисова]. – Х.: Прапор, 1972. – 23 с.: ілюстр. – (Літ.-мемор. музей Г. С. Сковороди).

2624. **Те саме**. – 2-е изд. – Х.: Прапор, 1979. – 30 с.: ил.

2625. **Те саме**. – 3-те вид. – Х.: Прапор, 1986. – 61 с.: ілюстр.

2626. **Літературно-меморіальний** музей Г. С. Сковороди // Педагогічна Харківщина : довідник. – Х., 1997. – С. 108–109.

2627. **Логвиненко, Л.** Сковорода й світ довкола нього : [виділено кошти для музею] // Слобід. край. – 2003. – 17 трав.

2628. **Мазуркевич, О. Р.** Заповідник у Сковородинівці // Укр. іст. журн. – 1988. – № 9. – С. 103–105.

2629. **Мазуркевич, О.** Сковородинівка, святиня України // Прапор. – 168. – № 8. – С. 103–105.

2630. **Макогонов, А**. Погляд у вічність : [про роботу музею Г. С. Сковороди] // Соціаліст. Харківщина. – 1979. – 4 листоп.

2631. **Меморіальний** музей Г. С. Сковороди // Музеї України. – 2004. – № 1. – С. 6.

2632. **Мироненко, І.** Відкриття з майбутнього : гості з Греції у Сковородинівці // Літ. Україна. – 2006. – 25 трав.

2633. **Ніженець, А.** Для увічнення пам'яті нашого великого земляка : [про проект відкриття Меморіального музею Г. Сковороди в с. Сковородинівка Золоч. р-ну] // Прапор. – 1969. – № 12. – С. 102–103.

2634. **Пам'яті** Сковороди // Прапор. – 1963. – № 9. – С. 66.

2635. **Петров, Г.** Музей в Сковородиновке // Крас. знамя. – 1972. – 5 дек.

2636. **Про надання** Літературно-меморіальному музею Г. С. Сковороди статусу національного : Указ Президента України [від 18 черв. 2008 р. № 570/2008] // Уряд. кур'єр. – 2008. – 25 черв.

2637. **Решетов О.** Сковородинівські місця на Харківщині : [до 10-річчя Літ.-мемор. музею Г. С. Сковороди] // Лен. зміна. – 1983. – 12 квіт.

2638. **Різниченко, О. І.** Варсава : наукова концепція Мемор. музею-садиби Г. С. Сковороди // № 48. – С. 34–39.

2639. **Салімонович, Л.** Григорій Сковорода : "Бажаючи бути любимим, я сам перший люблю" : [про музей філософа у Сковородинівці] // Слобід. край. – 2004. – 14 лип.

2640. **Те саме** // Україна молода. – 2000. – 11 серп. – С. 5.

2641. **Саппа, Н.** Зеленый памятник поэту : [о создании мемор. заповедника Г. Сковороды в Сковородиновке] // Крас. знамя. – 1986. – 13 апр.

2642. **Тесло, А.** Музей у Сковородинівці – національний : [за матеріалами бесіди з дир. музею Н. І. Мицай] // Слобід. край. – 2008. – 21 черв., (№ 70). – С. 5.

2643. **Тесло, А.** У Сковородинівку, на ярмарок ... : [Музей Г. С. Сковороди] // Слобід. край. – 2003. – 22 трав.

2644. **Яременко, Ю.** "Все мине, але не Бог, не любов" : [про музей-заповідник Г. С. Сковороди] // Слобід. край. – 2008. – 12 лип.

2645. **Ярміш, Г. П.** Вшанування пам'яті Г. С. Сковороди : погляд через музейні експонати : (Г. С. Сковорода на плакатах та афішах) // № 170. – С. 99–102.

2646. **Ярміш, Г.** Перлина в вінку української духовності : [про роботу Нац. літ.-мемор. музею Г. Сковороди] // Культура і життя. – 2008. – 13 серп.

2647. **Ярміш, Г. П.** Розкриття поетичної та байкарської творчості Г. С. Сковороди через музейні експонати // № 169. – С. 30–32.

Літературно-меморіальний музей А. Макаренка

Відкритий 18 серп. 1988 р. на честь 100-річчя від дня народження письменника – педагога. На фронтоні музею слова: "Я був звичайним народним учителем" А. С. Макаренко"

2648. **Гетьманець, І. О.** Літературно-меморіальний музей Макаренка : [с-ще Подворки Дергач. р-ну: історія орг. музею] // Літературна Харківщина : довідник. – 2-ге вид. – Х., 2007. – С. 175.

2649. **Знайти** правильний шлях : [в Харк. виховно-трудовій колонії відкрито музей А. С. Макаренка] // Лен. зміна. – 1988. – 27 серп.

2650. **Музей** видатного педагога [А. С. Макаренка : відкриття музею поруч з Курязькою вихов.-труд. колонією] // Соціаліст. Харківщина. – 1988. – 20 серп.

2651. **Музей** А. С. Макаренка в Курязі // Педагогічна Харківщина : довідник. – Х., 1997. – С. 109–110.

2652. **Муратов, Ф. Н.** Ми продовжуємо традиції А. С. Макаренка : [розповідь директора музею Макаренка при ВТК у Куряжі] // Лен. зміна. – 1987. – 31 жовт.

2653. **Романовский, В.** О бедном музее замолвите слово ... [10-летие Лит.-мемор. музея А. С. Макаренко] Веч. Харков. – 1998. – 18 авг.

Музей-дитяча бібліотека ім. М. Островського

Відкритий у 1982 р.

2654. **Волошина, Н.** На сеанс – в библиотеку : [музей Н. А. Островского в Харьк. дет. ЦГБ № 13] // Крас. знамя. – 1981. – 4 окт.

2655. **Волошина, Н.** Негасимый свет подвига : в Харькове открыта дет. б-ка-музей им. Н. Островского // Крас. знамя. – 1982. – 7 нояб.

2656. **Пам'яті** письменника – комуніста [відкрито бібліотеку-музей у Харкові] // Рад. Україна. – 1982. – 6 листоп.

2657. **Дмитриев, В.** Открыт музей-читальня им. А. Гайдара [при Харьковском дворце культуры строителей] // Крас. знамя. – 1985. – 16 нояб.

Музей М. Л. Кропивницького

Відкритий у 1997 р. на місці колишньої садиби драматурга у маєтку "Затишок" поблизу села Сподобівка Шевченківського району

2658. **Апазіді, Ю.** Хутір Затишок поновлюється : [перші кроки по відновленню садиби Кропивницького] // Слобід. край. – 1994. – 31 берез.

2659. **Головин, В. П.** Буде ще один музей : [М. Л. Кропивницького] / В. П. Головин, П. Л. Гомон // Духовні джерела Слобожанщини. – Х., 1998. – С. 80–81.

2660. **Чепалов, О.** Там, де щебетав "Соловейко" Кропивницького : [відкриття садиби-музею] // Укр. театр. – 1997. – № 4. – С. 32.

3.1.10 Театральні та музикальні музеї

3.1.10.1 Загальні матеріали

2661. **Абраменко, Л. М.** Про специфіку театрального музею // № 1. – С. 26–27.

Про проект музею Харківського театру "Березіль".

2662. **Быть** ли новому музею? : [музей музык. культуры] // Веч. Харьков. – 2002. – 23 апр.

2663. **Лигостаева, С.** Есть в театре музей : [музей Л. Курбаса в Харьк. укр. драм. театре] // Солидарность. – 1992. – 24 окт.

2664. **Питя, И.** Музей "Березиля" : приобщение к памяти : [музей в помещении театра им. Т. Г. Шевченко] // Слобода. – 1994. – 18 мая. – С. 6.

2665. **Славіна, Е.** В експозиції – твори композиторів : [Музей укр. музики] // Вечір. Харків. – 1982. – 13 жовт.

2666. **Чеботарева, М.** Театральный музей [при Харьковском театре им. Т. Шевченко] // Круг. – 1995. – № 1. – С. 15: фот.

2667. **Чигрин, В.** З'явиться ще один музей [музикальної культури (вул. Чубаря, 5)] // Панорама. – 2002. – 24 трав. – С. 16.

3.1.10.2 Окремі музеї

Музей театральних ляльок

Заснований у 1954 р. при Харківському театрі ляльок, єдиний в Україні

2668. **Анничев, А.** Кукольная страна : [музей театр. кукол при Харьк. театре кукол] // Веч. Харьков. – 2002. – 28 марта.

2669. **Гаврилюк, П. І.** Музей ляльок у Харкові // № 143. – С. 46–47.

2670. **Гокова, Е.** Харьковская "Дюймовочка" на Международном фестивале // Объектив : еженедельник. – 2008. – 9 окт. – С. 8.

Єдиний в Україні музей ляльок в Харківському театрі ляльок.

2671. **Камушкина, С.** Сумасшедшие открываются : [открыт после реконструкции единств. в Украине Музей кукол при Харьк. кукол. театре] Гор. газ. – 2002. – 11 апр. – С. 9.

Музей-клуб К. І. Шульженко

Заснований у 1996 р.

2672. **Бабенко, І.** "І все одно я буду співати" : [створено музей К. Шульженко] // Вечір. Харків. – 1992. – 11 квіт.

2673. **Брагин, И.** Будет ли в Харькове музей Клавдии Шульженко? // Грани. – 1996. – 2–8 марта. – С. 6.

2674. **Викторова, Л.** Музей-клуб К. И. Шульженко распахивает двери : [организатор музея Б. С. Агафонов, дальний родственник певицы] // Событие. – 1995. – 25 марта.

2675. **Галаур, С.** Не заростає народна стежка : [про Харк. музей Клавдії Шульженко] // Уряд. кур'єр. – 2004. – 26 черв. – С. 8, 9.

2676. **Галкин, В.** В музее им. К. И. Шульженко // Панорама. – 1997. – № 41, жовт. – С. 11.

2677. **Голландс, С.** Какая музыка была, какая музыка звучала! : [междунар. день музыки в Музее К. И. Шульженко] // Слобода. – 1996. – 9 окт.

2678. **Дом,** двери которого всегда открыты : [клуб-музей "Дом Шульженко"] // Деловая жизнь. – 1997. – № 2. – С. 23.

2679. **Знаковский, В.** Пятилетка Шульженковского дома : пять тысяч друзей : [5-летие клуба-музея К. И. Шульженко] // Слобода. – 2000. – 8 сент. – С. 1: фот.

2680. **Знаковский, В.** Шульженко голос легендарный опять звучит в душе моей : [Клуб-музей К. И. Шульженко] // Слобода. – 2000. – 12 сент. – С. 3: фот.

2681. **Из дома** Шульженко – в музей Эдит Пиаф : [творческие связи сотрудников двух музеев – Клавдии Шульженко и Эдит Пиаф] // Слобода. – 1998. – 13 нояб.

2682. **Казбан, М.** Есть такая национальность – харьковчане : [годовщина со дня открытия Клуба-музея К. Шульженко] // Событие. – 1996. – 7 сент.

2683. **Клецов, А.** Край мой, Слобожанщина! : [экспозиция картин худож. Е. Ф. Борисенко и А. В. Зеленского в Музее им. К. И. Шульженко] // Время. – 1996. – 23 авг.

2684. **Лебедева М.** Музею [К. Шульженко] быть // Крас. знамя. – 1991. – 9 авг.

2685. **Левоненко, А.** Дом, где согреваются сердца : [Музей Клавдии Шульженко] // Время. – 1995. – 15 авг.

2686. **Логачева, Р.** А театр – главное : [моск. актеры в Доме-музее К. И. Шульженко] // Веч. Харьков. – 1998. – 1 сент.

2687. **Львов, А.** "Хозяину воды" понравились "Обереги" : [годовой юбилей Музея К. И. Шульженко] // Время. – 1996. – 10 сент.

2688. **Матырин, В.** Песня и память : [день памяти К. Шульженко в клубе-музее] // Слобода. – 1990. – 4 июня. – С. 4: портр.

2689. **Старосельцев, С.** Место памятных встреч : [ветераны Ленингр. фронтов в Клубе-музее К. Шульженко] // Панорама-экспресс. – 1998. – 30 мая. – С. 7.

2690. **Хомайко, Ю.** История и культура : хранители памяти : [о работе Клуба-музея К. Шульженко] // Веч. Харьков. – 1997. – 14 янв.

2691. **Хомайко, Ю.** Юрий Богатиков – сосед Клавдии Шульженко : [мемор. комната Ю. Богатикова в Музее К. Шульженко] // Харків'яни. – 2003. – 6–12 берез.: фот.

2692. **Христоев, В.** И комната в уютном доме : [в музее К. И. Шульженко открыта памяти певца Ю. Богатикова] // Слобода. – 2003. – 4 марта: фот.

2693. **Чигрин, В.** Мовою фотографії : [фотовист. Ю. Адріяненка у клубі-музеї К. Шульженко] // Слобід. край. – 2004. – 13 лип.

2694. **Юбилей** Клавдии Шульженко : [музей К. Шульженко отметил юбилей певицы] // Грани. – 1998. – 3–9 апр.

Див. також №№ 46, 62а.

3.1.11 Музеї спортивні

2695. **Масюк, А.** Музей спортивної слави: [про необхідність створення у Харкові музею спорту] // Лен. зміна. – 1980. 10 черв.

2696. **Острогляд, Т.** Полку музеев прибыло : [открыт музей истории харьк. футбола] // Слобода. – 2004. – 20 авг.

2697. **Потупій, А.** Музей історії велотуризму [планується відкриття влітку у Лозовій] // Лен. зміна. – 1990. – 21 лют.

2698. **Столбецов, О.** Кладезь футбольной истории : [открыт музей футбол. славы Харьковщины в здании обл. федерации футбола] // Веч. Харьков. – 2004. – 28 авг.

2699. **Щукин, А.** Школа мужества : [музей альпинизма в Харькове] // Крас. знамя. – 1990. – 23 сент.

3.1.12 Музеї-заповідники. Музеї просто неба

2700. **Бражник, А.** Верхній Салтів: геній місця : історико-археол. музей-заповідник "Верх. Салтів" : путівник / А. Бражник, Н. Бражник, С. Поцілуйко. – Х.: Гімназія-Модем, 2003. – 51 с.: ілюстр. – (Золотий вінець Харківщини).

2701. **Бражник, Н. М.** Етнографічні дослідження села Верхній Салтів Вовчанського району і створення етнографічної експозиції в Історико-археологічному музеї-заповіднику "Верхній Салтів" // № 161. – С. 11–12.

2702. **Верхньо-Салтівський** археологічний комплекс [Вовчанського р-ну] // Музеї України. – 2005. – № 2. – С. 15.

2703. **Логвиненко, Л.** На річці на Каялі : слідами [Новгород-Сівер.] князя Ігоря : [за матеріалами бесіди з дир. Верхньосал. музею-заповідника Н. Бражник] // Слобід. край. – 2008. – 21 черв. – С. 19.

2704. **Матвійчук, Г.** Музей у колишньому центрі хазарської каганати // Панорама. – 1999. – 5 июня (№ 23). – С. 13.

3.2 МУЗЕЇ НЕДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ

3.2.1 Церковно-історичний музей Харківської єпархії

Поновлений 21 серпня 2004 р.

2705. **Никодим,** митрополит Харківський і Богодухівський. Ще один музей на Університетській : [про створення церков.-іст. музею : бесіда з митрополитом Никодимом / записав Г. Конопельцев] // Слобід. край. – 2004. – 16 черв.

2706. **Ольховская, М**. Религия и культура : [о междунар. конф., посвящ. 85-летию Харьк. епарх. церков.-археол. музея] // Слобода. – 1999. – 1 июня. – С. 3.

2707. **Талалай, М.** Открытие церковно-исторического музея : [музей открыт 21 авг. 2004 г. при Свято-Покров. монастыре] // Харьк. епарх. ведомости. – 2004. – № 7. – С. 8; № 9. – С. 14: фот.

3.2.2 Музей міської садиби

Заснований у 90-х роках XX ст. Один з перших приватних музеїв

2708. **Анничев, А.** Харьковские усадьбы : что имеем – не храним, потерявши – плачем : [част. Музей гор. усадьбы в Харькове] // Время. – 2006. – 16 мая. – С. 3.

2709. **Зиненко, Ю.** Есть такой музей : [Харьк. част. музей гор. усадьбы] // Веч. Харьков. – 2003. – 1 апр.

2710. **Унікальний** музей : [створено Музей міської садиби] // Слобід. край. – 2003. – 17 квіт.

Див. також № 46.

3.2.3 Музей сексуальних культур світу

Заснований в 1999 р. за ініціативою співробітників кафедри сексології Харківської академії післядипломної освіти

2711. **Анничев, А.** В чем разница между эротикой и порнографией? : [о Харьк. музее сексуал. культур мира] // Время. – 2007. – 18 мая. – С. 4.

2712. **Гук, П.** Музей сексу // Панорама. – 1999. – 26 июня. – С. 16.

2713. **Козлова, О.** Переставшее быть запретным : [о Музее сексуал. культур мира] // Гор. газ. – 2001. – 25 окт. – С. 4.

2714. **Рачикова, О.** Музей про это : [науч.-просвет. Музей сексуал. культур мира в Харькове] // Досуг. – 2008. – 28 авг. (№ 36). – С. 9.

2715. **Тихонова, И.** Любовь – по науке. Грамота чувств : [Харьк. музей сексуал. культур] // Харьк. изв. – 2007. – 10 февр. – С. 13.

2716. **Чигрин, В.** Еротика як вимір європейської естетики : [у залах Харк. музею сексуал. культур відкрито вист. "Еротика в сучас. мистец."] // Панорама. – 2001. – 14 груд. – С. 16.

2717. **Чистилин, В.** То ли страсть, то ли старость : [в музее сексуал. культур открылась новая выст. "Эротика в искусстве"] // Гор. газ. – 2001. – 20 дек. – С. 19.

2718. **Ясинский, В.** Завтра в Харькове, впервые в Украине открывается Музей сексуальных культур мира // Время. – 1999. – 19 июня.

Див. також №№ 46, 56, 62а.

* * *

2719. **Еременко, Н.** Полюбите трефу, не то "полюбят" вас : [выст. татуировок из коллекции Харьк. музея тату в Харьк. доме архитектора] // Событие. – 2003. – № 52. – С. 22 : фот.

2720. **Львов, А.** Харькову нужен частный музей как альтернатива государственным // Время. – 2003. – 22 апр. – С. 4.

2721. **Можайко, И.** Идее создания в Харькове музея частных коллекций исполняется 20 лет. Сейчас она близка к осуществлению как никогда // Харьк. изв. – 2007. – 6 сент.

2722. **Харькова, А.** Экспонат № 711 : [о создании в Харькове Музея керам. плитки и сантехники] // Слобода. – 2004. – 17 февр.

4 МУЗЕЄЗНАВЦІ ХАРКІВЩИНИ

2723. **Бахтіна, С.** Міжнародна наукова конференція "Слобожанські читання" за збереження традицій, досвіду та продовження справи наших великих попередників – пам'яткоохоронців Харківщини XIX – XX століття / С. Бахтіна. – [Х. : Курсор], 2008. – 32 с.

Книга містить відомості про музейних працівників: П. Г. Фоміна, О. Я. Берладіну, О. О. Никольську, С. А. Таранушенка, М. В. Сібільова, В. О. Бабенка, М. Ф. Сумцова, Т. М. Борисову, В. В. Мизгіну, С. І. Бучасту, Г. Є. Свістун, Т. В. Зибіну, А. В. Легейду.

2724. **Панченко, І. С**. Репресії музейних працівників на Харківщині (30-ті рр.) // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Х., 2001. – Вип. 6. – С. 78–86.

2725. **Фрадкін, В. З.** Внесок харківських вчених у розвиток історичного краєзнавства та музейної справи в дожовтневу добу // № 76. – С. 45–46.

* * *

2726. Левоненко, А. В гостях у **Бориса Агафонова**: с мечтой о прогулке Аллеей знаменитых харьковчан : [к 70-летию директора музея К. И. Шульженко] // Время. – 1999. – 13 нояб.

2727. Логачева, Р. "И никогда о том не пожалею..." : [о директоре музея К. И. Шульженко **Б. С. Агафонове**] // Веч. Харьков. – 1999. – 15 нояб.

2728. Логачева, Р. "Ты ведь брат нам, фронтовикам..." : [о **Б. С. Агафонове** – организаторе музея К. И. Шульженко] // Веч. Харьков. – 1997. – 9 сент.

2729. Матырин, В. Да просто надо не стареть, и в этом весь секрет : [к 70-летию директора дома-музея К. Шульженко **Б. Агафонова**] // Слобода. – 1999. – 12 нояб.: фото.

2730. Салімонович, Л. Музей на двох : [про дир. музею К. І. Шульженко **Б. С. Агафонова**] // Слобід. край. – 2004. – 19 трав.

2731. Старосельцев, С. "Да просто надо не стареть, и в этом весь секрет" : [директору клуба-музея К. И. Шульженко **Б. С. Агафонову** 70 лет] // Панорама. – 1999. – 26 нояб. – С. 14.

2732. Дворкін, І. В. До питання про внесок **Д. І. Багалія** у розвиток музейної справи Харкова в дорадянський період // Багаліївські читання в НУА. [Вип.] 7 : Д. І. Багалій про стан та шляхи розвитку української культури : прогр. і матеріали, 7 листоп. 2006 р. / ХГІ НУА. – Х., 2006. – С. 66–68.

2733. Лапина, М. С. Музей древности и изящных искусств в сфере деятельности **Д. И. Багалея** // Там саме. – С. 33–35.

2734. Мартемьянова, Н. С. К вопросу о музейной деятельности **Д. И. Багалея** в конце XIX – начале XX века // Багаліївські читання в НУА : прогр. та матеріали / ХГІ "НУА". – Х., 1999. – Вип. 2. – С. 88–90.

2735. Николаенко, Е. М. Вклад **Д. И. Багалея** в развитие музейного дела на Украине [в т.ч. и Харькове]. – № 157. – С. 8–9.

2736. Стрельцов, С. О. Внесок **Д. І. Багалія** в дослідження приватного колекціонування на Харківщині // Багаліївські читання в НУА. [Вип.] 3 : Д. І. Багалій і культура Слобідської України : прогр. та матеріали, 6 листоп. 2000 р. – Х., 2000. – С. 70–72.

2737. Уманець, О. М. Історія музеїв Харкова в науковому доробку **Д. І. Багалія** // Багаліївські читання в НУА. [Вип.] 7 : Д. І. Багалій про стан та шляхи розвитку української культури : прогр. і матеріали, 7 листоп. 2006 р. – Х., 2006. – С. 42–43.

2738. Побожій, С. І. Діячі музейної справи на Слобожанщині : **Оксана Берладіна** (1894–1960) // № 48. – С. 70–76. – Л-ра: с. 75–76.

2739. Гомжин, В. Меценат **Бецький** [Іван Єгорович] сприяв відкриттю університетського музею для широкого загалу // Панорама. – 2000. – 17 марта. – С. 13.

2740. Редин, Е. **И. Е. Бецкий** и музей изящных искусств и древностей Харьковского университета : (к истории ун-та). – [Х.], Б. г. – 23 с. – (Летопись Харьк. ун-та).

2741. **Те саме** // Зап. Харьк. ун-та. – 1901. – Кн. 4. – С. 1–23.

2742. **Те саме** // СХИФО. – 1905. – Т. 14. – С. XLI–XLII.

2743. Юбилей **А. В. Быковой** : [25-летие служеб. деятельности зав. Худож. пром. музеем] // Харьк. губерн. ведомости. – 1914. – 13 февр.

2744. Павлова, О. Г. **А. Й. Валицький** [1808–1858] і розвиток музеєзнавства і мистецтвознавства у Харкові у XIX ст. // № 159. – С. 40–44.

2745. Ключко, В. В. **Л. П. Велика** – теоретик та практик музейного мистецтва // № 170. – С. 20–22.

2746. В ногу с жизнью : [подборка выступлений на Всесоюз. совещании музейных работников в марте 1968 г.] // Музейное дело в СССР. – М., 1970. – С. 32 : сведения о награждении директора Харьковского исторического музея **Н. А. Воеводина** орденом Ленина.

2747. Вітаємо! : [присвоєння почесного звання Заслуженого працівника культури Укр. РСР **М. А. Воєводіну**] // Соціаліст. Харківщина. – 1974. – 10 серп.

2748. Єрпульова, В. М. **М. А. Воєводін** : сторінки біографії : [з 1946 по 1983 рік працював в ХІМі, з 1948 р. працював його директором] // № 159. – С. 52–54.

2749. О присвоении работникам музеев почетного звания заслуженного работника культуры Украинской ССР : указ Президиума Верхов. Совета УССР // Ведомости Верхов. Совета УССР. – 1974. – № 34. – С. 411.

Серед нагороджених **Микола Антонович Воєводін** – директор Харківського історичного музею.

2750. Пальчик, Я. Сини сідлають отчого коня : [про сім'ю дир. Харк. іст. музею **М. А. Воєводіна**] : нарис // Соціаліст. культура. – 1967. – № 7. – С. 28–30.

2751. Про нагородження тов. **Воєводіна М. А.** Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР [дир. Харк. іст. музею : указ Президії Верхов. Ради УРСР, 20 січ. 1978 р. № 2944-IX] // Відомості Верхов. Ради УРСР. – 1978. – № 5. – С. 89.

2752. Каган, М. Такое предназначение – помогать людям : [основатель музея Холокоста **Л. Ф. Воловик** удостоена междунар. звания "Пра-ведник мира"] // Панорама. – 1999. – 9 янв. – С. 6.

2753. Панченко, І. С. **Воробйов** та його внесок до розвитку музейної справи на Харківщині (перша пол. XX ст.) // Вест. Харьк. ун-та. – 2000. – № 456. – Ч. 1. – С. 308–313.

2754. Чорногуз, О. Талант від матері : [про письм. **В. Гамана,** засновника музею Матері в с-щі Ковяги Харк. обл.] // Літ. Україна. – 2007. – 15 листоп.

2755. Можейко, И. **Виталий Грубант** 30 лет во главе музея : [директор Музея природы ХНУ] // Слобода. – 2006. – 13 окт. – С. 18: фот.

2757. Пикалов, В. Г. **Д. К. Зеленин** как краевед (харьковский период 1916–1925 гг.) / В. Г. Пикалов, И. И. Остpон // Історія України : маловідомі імена, події, факти : зб. ст. – К.; Донецьк, 2001. – Вип. 17. – С. 86–90.

Висвітлюється музейна діяльність Д. К. Зеленіна в Харківському університеті.

2758. Скрипник, Г. А. Етнографічні музеї України : становлення та розвиток / Г. А. Скрипник. – К., 1989. – 304 с. – Із змісту: про **Д. К. Зеленіна**. – С. 132–136.

2759. Фрадкин, В. З. Научная деятельность **Д. К. Зеленина** в Харькове (1916–1925) // Проблемы славянской этнографии. – Л., 1979. – С. 103–111.

2760. Сімейкіна, Н. М. Музейна діяльність професора **О. І. Кирпичнікова** // Проблеми музеєзнавства : наук. конф. 18–19 трав. 1993 р. : тези доп. / Харк. держ. ін-т культури. – Х., 1993. – С. 51–52.

2761. Указ Президиума Верховного Совета УССР о присвоении т. **Луневу А. Ф.** почетного звания "Заслуженный работник культуры УССР" // Крас. знамя. – 1990. – 26 апр.

2762. **Афанасій Федорович Луньов** : ст., спогади, док., матеріали / упоряд. О. Г. Павлова. – Х.: Тимченко, 2009. – 234 с.

2763. Гаман, В. Рембрант у Пархомівців : [про дир. Пархом. музею **А. Ф. Луньова**] // Ранок. – 1983. – № 7. – С. 14–15.

2764. Глотов, В. В. Учитель для сына : [о **А. Ф. Луневе**] / В. В. Глотов. – М.: Педагогика, 1985. – 144 с.

2765. Куделко, С. М. Пархомовский Третьяков : [о **А. Ф. Луневе**] // Афанасій Федорович Луньов : ст., спогади, док., матеріали. – Х., 2009. – С. 137–138.

2766. Лернер, Л. Сколько цветов у "Радуги", или дни **Афанасия Лунева** / Л. Лернер, Э. Маркин. – М.: Педагогика, 1990. – 268 с.

2767. Павлова, О. Г. **Афанасій Федорович Луньов** – засновник Пархомівського історико-художнього музею // Афанасій Федорович Луньов : ст., спогади, док., матеріали. – Х., 2009. – С. 8–13.

2768. Слесарев, Г. Парадоксальный Лунев : [о директоре Пархом. ист.-худож. музея **А. Луневе**] // Время. – 2000. – 29 янв.

2769. Румянцева, И. Сиреневый камень в зеленой траве : [о сотруднице Харьк. худож. музея **В. Мызгиной**] // Крас. знамя. – 1983. – 14 сент.

2770. Мизина, В. **Елена Александровна Никольская** (1892–1943) : [искусствовед, музейный работник] // 100 знаменитых харьковчан. – Х., 2004. – С. 200–203.

2771. Побожій, С. І. Діячі музейної справи на Слобожанщині : **Олена Нікольська** (1982–1943) // № 157. – С. 18–19.

2772. Засновник Барвінківського державного краєзнавчого музею **І. О. Плис** : [фото] // Барвінківщина – рідний край : [люди, події, факти] / відп. за вип. : Ю. В. Троян та ін. – Барвінкове, [2002]. – С. 23.

2773. Побожий, С. І. Музейні діячі Слобожанщини : **О. Поплавський** : [з 1928 по 1933 рік працював у Художньо-історичному музеї] // № 159. – С. 54–57.

2774. Куделко, С. М. До питання про участь **Є. К. Рєдіна** в російських археологічних з'їздах / С. М. Куделко, Р. І. Філіпенко // № 170. – С. 31–33.

2775. Цвейбель, Д. С. Дослідник минулого Донбасу **М. В. Сибільов** : [про вченого, засновника Ізюмського краєзнав. музею] // Укр. іст. журн. – 1973. – № 2. – С. 132–134.

2776. Слоним, П. Л. Елка, зажгись! : [рассказ рук. музея истории Дворца пионеров **П. Л. Слонима** о первой новогодней елке] // Крас. знамя. – 1985. – 1 янв.

2777. Румянцева, И. Хранительница истории "Сабуровой дачи" : [музеевед **С. М. Смирнова**] // Время. – 2003. – 3 апр. – С. 2.

2778. Лановий, П. Його пряма життєва борозна : [дир. та засновник краєзнав. музею **Т. А. Сулима**] // Печеніз. край. – 1994. – 28 черв.

2779. Баранов, Д. Б. **М. Ф. Сумцов** і музеєзнавчий досвід на рубежі XIX–XX століть // Культура України. – Х., 2000. – Вип. 6: Музеєзнавство. – С. 265–270. – Бібліогр.

2780. Баранов, Д. Б. **М. Ф. Сумцов** і розвиток українського музеєзнавства в першій чверті XX ст. // № 162. – С. 32–34.

2781. Величко, Т. Особливості становлення й розвитку етнографічного музейництва на Півдні України в XIX – на початку XX ст. // Нар. творчість та етнографія. – 2008. – № 3. – С. 83–88.

Відомості про роль **М. Сумцова** у становленні етнографічного музейництва.

2782. Данковська, Р. С. Академік **Микола Сумцов** як діяч Музею Слобідської України // Науковий збірник Харківської науково-дослідної катедри історії України. – Х., 1924. – № 1. – С. 23–26.

2783. [Заслушан доклад **Н. Сумцова** о трудах Д. И. Каченовского, его работах, подготовленных для Музея изящных искусств] // Харьк. губерн. ведомости. – 1901. – 17 янв.

2784. Лобода, А. М. Судьбы этнографии на Украине за 1917–1925 гг. // Этнография. – 1926. – № 1–2. – У змісті: згадується **М. Сумцов** як завідуючий музеєм Слобідської України. – С. 201–210.

2785. Пивоваров, В. М. Вклад **М. Ф. Сумцова** в духовний розвій Слобідської України / В. М. Пивоваров // № 157. – С. 3–4.

2786. Пивоваров, В. М. Питання музейної справи в теоретичній спадщині **М. Сумцова** // № 76. – С. 53.

2787. Романовський, В. С. **М. Сумцов** як пам'яткознавець // № 168. – С. 3–4.

2788. Савченко, Г. О. Академік **М. Ф. Сумцов** – теоретик та практик українського музеєзнавства // № 126. – С. 34–35.

2789. Савченко, Г. О. **М. Ф. Сумцов** і розвиток музейної справи в Україні // № 157. – С. 4–5.

2790. Сушко, В. Музейно-краєзнавча діяльність **М. Ф. Сумцова** (1854–1922) // Українська культура : історія і сучасність : матеріали наук.-теорет. конф. проф.-викл. складу та студ. – Х., 1990. – С. 11.

2791. Сушко, В. **М. Ф. Сумцов** та етнографічний музей Харківського історико-філологічного товариства // Культура України : історія і сучасність : респ. наук.-теорет. конф., 26–28 жовт. 1992 р. : тез. доп. – Х., 1992. – С. 81–82.

2792. Фали, М. Сучасне використання творчої спадщини **М. Ф. Сумцова** // № 169. – С. 32–34.

2793. Фрадкін, В. Служити народові : пам'яті **М. Ф. Сумцова** // Прапор. – 1972. – № 9. – С. 84–85.

Відомості про вклад М. Сумцова в розвиток музеєзнавства Слобожанщини.

2794. Білокінь, С. Велетень мистецтвознавства : [**С. А. Таранушенко**] // Репресоване відродження. – К., 1993. – С. 332–345; фот.

2795. Можейко, И. **Степан Андреевич Таранушенко** (1889–1976): [Историк-искусствовед] // 100 знаменитых харьковчан. – Х., 2004. – С. 260–262.

2796. Музей українського мистецтва : [з нагоди звіт. за 1923 р. вист.] // Червон. шлях. – 1928. – № 7. – С. 228–230.

Є відомості про видання праць зав. музеєм **С. А. Таранушенка**.

2797. Нестуля О. О. Дослідник народного мистецтва (**С. А. Таранушенко**) // Репресоване краєзнавстао (20–30-і роки). – К., 1991. – С. 173–177.

2798. Пуцко, В. **Стефан Таранушенко** і харківський осередок українського мистецтва : [наук. діяльність мистецтвознавця, вченого наук.-дослід. каф. історії укр. мистецтва при ХІНО у 1920–1933 рр.] // Художнє життя Харкова першої третини ХХ століття : тез. доп. і повідомл. наук. конф. / Харк. худож.-промисл. ін-т. – Х., 1993. – С. 13–15.

2799. Соловйов, А. О. Мистецтвознавча, музейна та пам'яткоохоронна діяльність **Стефана Андрійовича Таранушенка** // Слобожанське культурне надбання : зб. ст. учених у пам'яткоохорон. роботи. – Х., 2009. – Вип. 2. – С. 190–194.

2800. **Таранушенко Стефан Андрійович** : [біогр. довідка] // Українські радянські художники. – К., 1972. – С. 452.

2801. **Таранушенко Стефан Андрійович** [9 (21)12. 1889 – 13.10.1976] – укр. мистецтвознавець // Митці України : енциклопед. довід. – К., 1992. – С. 567.

2802. **С. А. Таранушенко** та проблеми вивчення мистецтва Слобожанщини XVIII–XIX століть : тез. доп. та повідомл. наук.-теорет. конф., присвяч. 100-річчю від дня народж. С. А. Таранушенка / 1889–1976 / уклад. : С. І. Побожій, О. Д. Кузьменко ; Сум. обл. орг. упр. т-ва охорони пам'ятників історії та культури. – Суми, 1989. – 26, /3/ с.

2803. Маньковська, Р. В. **О. Федоровський** та його вклад в пам'яткоохоронну та музейну справу [на посаді директора Харківського археологічного музею] // Історія України : зб. ст. – К., 1996. – С. 57–69.

2804. Бахтіна, С. Дослідник церковного мистецтва **Петро Фомін** : [завідувач Харк. єпарх. церков.-археол. музея (1913–1920 рр.)] // Київ. старовина. – 2002. – № 1. – С. 114–119.

2805. Макогонов, А. Не зарасте народна стежина : [про **І. П. Шкумата** – працівника музею Балакл. р-ну] // Соціаліст. Харківщина. – 1989. – 1 лип.

2806. Такие премии – только в Харькове : [дир. Лит. музея **И. Шумилина** – лауреат муницип. премии 1998 г. в области культ.-просвет. работы] // Веч. Харьков. – 1998. – 24 дек. – С. 1.

2807. Анничев, А. Одержимая : [о создателе Дома – музея И. Е. Репина **Н. А. Явниковой**] // Веч. Харьков. – 2002. – 12 сент.

2808. **Те саме** // Время. – 2004. – 7 окт. – С. 4.

2809. Абросимова, С. В. **Д. І. Яворницький** і харківські вчені // З минувшини Подніпров'я : (зб. матеріалів наук. конф., присвяч. міжнар. Дню музеїв, 17 трав. 1994 р.). – Д., 1995. – С. 46–51.

2810. Василенко, Н. Є. Літературна спадщина **Д. І. Яворницького** : (огляд. арх. та музейн. фондів) // Проблеми збереження та відновлення історичної пам'яті : наук. конф. з питань музеєзнавства та іст. краєзнавства, 24–25 трав. 1944 р. тез. доп. – Х., 1994. – С. 35–40.

Див. також №№ 620, 793а, 837, 847а.

5 БІБЛІОГРАФІЯ

2811. **Дмитро Іванович Багалій** – професор Харківського університету : бібліогр. покажч. / Харк. держ. ун-т, центр. наук. б-ка ; [упоряд. : Ю. Г. Шевченко та ін.]. – Х. : ХДУ, 1992. – 122 с. : портр.

Містить відомості про праці Д. І. Багалія з питань музеєзнавства.

2812. **Вспомогательные** исторические дисциплины. Музееведение : рек. указ. лит. (в помощь учеб. процессу) / Харьк. гос. ун-т им. А. М. Горького, центр. науч. б-ка ; сост. С. М. Куделко, Ю. Г. Шевченко. – Х. : ХГУ, 1986. – 16 с.

2813. "**Життя** й революція" : 1925–1934 : сист. покажч. змісту / Львів. наук. б-ка / уклад. В. М. Рева. – Л., 1970. – 163 с.

Містить відомості про музейну справу.

2814. **Історія** Слобідської України : наук.-допоміж. бібліогр. покажч. / ХДНБ ім. В. Г. Короленка ; склад. : Г. М. Єрофєєва, В. О. Ярошик. – Х., 1993. – 244 с. – Із змісту: Про музей Харківського університету. – С. 121.

2815. **Історія** міст і сіл Харківської області : бібліогр. покажч. у 2 ч. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; Харк. обл. універс. наук. б-ка. – Х., – 2004. – Ч. 1–2. – Із змісту: Видавнича справа. Бібліотечна справа. Музейна та архівна справа. Ч. 1. – С. 140–151.

2816. **Історія** Харківського університету за двісті років : у 3-х ч. : сист. бібліогр. покажч. / Уклад. : М. Г. Швалб, В. Д. Прокопова, С. Б. Глибицька та ін. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. – 752 с. – Із змісту: Музеї ХНУ. – С. 201–207, 254–258, 302–303, 304–305, 463–465, 660–665.

2817. **Історія** Харківської єпархії : (до 200-річчя заснування) : бібліогр. покажч. / ХДНБ ім. В. Г. Короленка, Харк. єпарх. УПЦ ; [уклад. : Н. І. Полянська, В. О. Ярошик]. – Х. : Бізнес-інформ, 1999. – 331 с. – Із

змісту: Пам'ятки церковних старожитностей. Музей церковних старожитностей. – С. 190–194.

2818. **Михайло Красиков** – вчений, краєзнавець, поет : бібліогр. покажч. / ХДНБ ім. В. Г. Короленка ; [уклад. : Т. О. Сосновська, В. О. Ярошик]. – Х., 2008. – 103 с.

Містяться бібліографічні матеріали з музеєзнавства.

2819. **Сергій Михайлович Куделко** : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Д. Прокопова. – Х. : Бізнес інформ, 1999. – 32 с. – (Біобібліогр. лауреатов премії ім. К. І. Рубинського).

Містяться бібліографічні матеріали по музеєзнавству.

2820. **Література** про А. Ф. Луньова і Пархомівський історико-художній музей // Афанасій Федорович Луньов : ст., спогади, док., матеріали. – Х., 2009. – С. 61–70.

2821. **Праці** А. Ф. Луньова // Там саме. – С. 60.

2822. **Музей** історії Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна : [бібліографія] / уклад. С. М. Куделко // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2007. – № 762 : Історія. – Вип. 39. – С. 382–383 ; 2008. – № 816 : Історія. – Вип. 40. – С. 450–451.

2823. **Музейное** строительство на Украине в годы Советской власти, 1917–1987 : науч.-вспом. библиогр. указ. / АН УССР, Ин-т истории АН УССР, Гос. ист. б-ка УССР ; / сост. Л. Ю. Ступак, Т. А. Прилипко и др. – К., 1987. – 264 с.

Містяться бібліографічні матеріали з музеєзнавства.

2824. **Праці** інституту історії України НАН України (1988–2005 рр.) : бібліогр. покажч. / Ін-т історії України НАН України ; відп. ред. С. В. Кульчицький. – К., 2006. – 597 с.

Містяться бібліографічні матеріали з музеєзнавства.

2825. **Соціалістична** Харківщина (1943–1959) : кат. л-ри / Держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; склад. Т. Б. Берцук. – Х., 1959. – 239 с. – Із змісту: Музеї Харківщини. – С. 189.

2826. **Микола Федорович Сумцов** (1854–1922) : бібліогр. покажч. / Ін-т України НАН України, Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; склад. : Н. Полянська, В. О. Савчук, В. О. Ярошик. – К. : Рід. край, 1999. – 240 с.

Містяться відомості про бібліографічні матеріали з музеєзнавства.

2827. **Харків** XX століття : бібліогр. покажч. у 2 вип. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; уклад. : В. О. Ярошик та ін. – Х. : Схід.-

регіон. центр гуманіт.-освіт. ініціатив, 2003. – 800 с. – Із змісту: Музеї Харкова. – С. 383–393.

2828. **Харківське** історико-філологічне товариство : бібліогр. покажч. / уклад. : М. Г. Швалб, С. Б. Глибицька. – Х. : НМЦ " МД", 2002. – 88 с. – (До 100-річчя XII Археолог. з'їзду).

2829. **Харьковщина** в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг. : библиогр. указ. / ХГНБ им. В. Г. Короленко, Харьк. обл. орг. Укр. о-ва охраны памятников истории и культуры ; сост. Г. Н. Каширина и др. – Х., 1985. – 98 с.

2830. **Те саме**. – [2-е изд., доп.]. – 1986. – 102 с. – Із змісту: Увічнення пам'яті героїв – визволителів Харківщини. – С. 70–77.

2831. **Харьков** и губерния на страницах газеты "Харьковские губернские ведомости" : 1838–1917 г. : бібліогр. указ. : в 6-ти вип. / Харьк. гос. науч. б-ка ім. В. Г. Короленко. – Х., 1993–1996. – Вып. 1–6.

Про музейну справу на Харківщині дивись допоміжний предметний покажчик.

2832. **Харьков** и губерния на страницах газеты "Южный край" (1880–1918) / Харьк. гос. науч. б-ка им. В. Г. Короленко. – Х., 2002. – Вып. 1–4. – Про музейну справу на Харківщині дивись допоміжний предметний покажчик.

2833. **Харківский** обласний Палац дитячої та юнацької творчості (до 65-річчя заснування) : бібліогр. покажч. / Харк. обл. Палац дит. та юн. творчості, Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; уклад. О. М. Дмитрієва. – Х., 2001. – 52 с.

Містить бібліографічні відомості про музей історії Харківського обласного Палацу дитячої та юнацької творчості.

Див. також № 126.

ІНТЕРНЕТ-АДРЕСИ МУЗЕЇВ ХАРКОВА
(грудень 2009 р.)

Музей археології та етнографії Слобідської України ХНУ ім. В. Каразіна http: // www.maesu. org

Музей історії Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна http: // www-museum. univer. kharkov. ua

Музей керамічної плитки та сантехніки
http: // www. skp. com.ua /museum/info.html

Музей театральних ляльок
http: // www.puppet.kharkov.ua/museum.php

Музейний простір України: Харківська область
http: // www.ukrmuseum.info/ua/main/museums/regions/kharkivska/

Історико-меморіальний комплекс та музей історії органів внутрішніх справ
http: // police.kharkov.ua/u/museum.htm

Харківський приватний музей міської садиби
http: // ysadba.rider.com.ua

Ізюмський краєзнавчий музей http: // www.ikm2002.narod.ru

"4-й блок" http: // www.artblock.arwis.com

Харківський художній музей http: // www.artmuseum.kharkov.ua

Харківський музей Холокосту
http: // www.holocaustmuseum.pochta.org/museum/index.html

Харківська міська художня галерея
http: // www.mgallery.kharkov.ua

Художньо-меморіальний музей І. Є. Рєпіна
http: // www.muzeum-repin.iatp.org.ua

Офіційний сайт Художньо-меморіального музею І. Ю. Рєпіна
http: // repin.chuguev.net/

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Абалкин Н. 2394
Абраменко Л.М. 190, 749, 2091, 2092, 2661
Абрамов В. 750
Абрамов М. 1444
Абросимова С.В. 23, 255, 2809
Августиннопольская Т.Ф 1456
Авраменко М. 1568
Агаєв І.О. 843
Агафонов Б.С. (2674), 2726-2731
Адам О. 306
Адамович Е. 563
Адамович Т. 2369
Аделунг Ф. (415, 419)
Азаренко А. 1738
Азизян О. 1923
Айвазовський І.К. 2152, (2308, 2346, 2483)
Акимова В. 1655, 1660
Аксенов В.С. 1007-1011, 1041, 1297
Аладьин Л. 1866
Алатарцева О.М. 2395
Александров Л. 2516
Александров В.С. (406)
Александрова В 1569
Александрович Є. 2396
Алексеев А. 1029, 1504
Алексеев Р. 1423, 1795
Алексєєв Ю.М. 80
Алферов А.Н. (390, 423)
Алферов М. (2132)
Алчевские, семья 2561
Альперович М. 1716, 1773, 1774
Андреев Е. 2038
Андреева Г.К. 703, 743
Андреєва В. 1689, 1996, 2347
Андрейченко Є.В. 1959
Андріяненко Ю. (2693)
Андросов І. 1846
Андрусенко Г.Б. 2449, 2468, 2469
Андрющенко А. 1847
Андрющенко Ф. 1654
Анисимова Е.С. 705
Анничев А. 1133, 1157, 1504, 2668, 2708, 2711, 2807
Анопченко Н.С. 704
Антіпова А. 844
Антонова А. 1131
Апазіді Ю. 2658
Арефьева А. 1848
Арзанов Н. 1690, 1997
Арсений, архиепископ (508)
Артамонов Н. 1879
Артем Ф.А. (1757)
Артемовський П. *див.* Гулак-Артемовський П.
Астахов В.И. 299, 745
Астахова В.И. 1525а, 1527, 1528, 1553, 1676
Астахова Е.В. 46, 1535, 1570-1572, 1628
Атоян Ю. 1573
Афиногенова Е. 2370

Бабаенко Л.І. 81
Бабанин Ю. 1809
Бабарицька В.К. 82
Бабенко І. 1811, 2672

Бабенко Л.І. 192, 845, 846, 1008, 1012, 1110
Бабина Т. 2321, 2488
Бабкова Н.В. 847
Бабкова С.Б. 1722
Багалей Д.І. (85, 88, 89), 257, (260), 288, 301, 315, 316, 318, 319, 356, 357, 361, 365, 366, 436-440, (494, 955), 1532, (1675, 1961, 2433, 2561, 2580, 2732-2737, 2811)
Багрянцева Л.М. 312, 441
Бадаєв Д.В. 847-849, 1013, 1030, 1145
Байда И. 56
Бакіров В.С. 298, 1579
Бакуменко К.І. 850
Балабуха К.Х. 2602
Балон Д.И. 2495
Бальшина Н. 1847
Бандуровська В.О. 760, 1014, 1015
Барабашов М.П. (901, 1554)
Бараненко О.Д. 851
Баранов Д.Б. 2779, 2780
Барвенко О. 1204
Бардакова Н. 1119
Барташова О. 1574
Басюченя В. 1880
Бахтіна С.А. 24, 90-92, 258, 678, 852-854, 1121, 2723, 2804
Башкирцева М. 2153
Башук Д. 1963
Бежина Н. 1575
Бездрабко В.В. 93, 620
Безперчий Д.І. (2123, 2148)
Безхутрий М. 2078, 2083, 2093-2095, 2176, 2180, 2204, 2216, 2225
Безхутрий Ю. 2023
Бейдин Г.В. 1543
Бекетов О.М. (996)
Белецкий П. 2154
Беличенко В. (2351)
Белогуб В.Д. 1316
Белоус-Соляник Л. 1886
Белоусов В. 317
Белушевский Н.Ф. (370)
Белько О.О. 25
Беньковский Л.Ф. *див*. Шульц-Беньковский Л.Ф.
Бердута В. 1576, 2496
Бердута М.З. 244
Бережний І. 2603
Бережной Г. (2410)
Березний Б. 1398, 1399
Березной Б.С. (1408)
Березюк Н.М. 1529
Берест Р. 1577
Беркович Г.Б. (1161)
Беркос М.А. (2211, 2213)
Берлин В. 1093, 2353, 2450, 2451
Берт В. 1988
Берцук Т.Б. 2825
Бецкий И.Г. (372, 376, 409, 2739-2742)
Бецкий И.Е. *див*. Бецкий И.Г.
Бєлєй О. 1691
Бєлофастова Т.Ю. 25
Бєляєв М. 1223
Білик З.М. 225
Білокінь С. 2794
Білостоцький М.О. 1168
Білоус М. (2389)
Біляшівський М. (262)
Близнюк Т. 1924
Бобин М. 442

Бобровський А. 1761
Богатиков Ю. (2691, 2692)
Богданов В.М. (2418, 2486)
Богданов Д.В. 245, 855, 856
Боднар В. 2386, 2517, 2518
Бойко К.С. 94, 2452
Бойко О. 1578
Болдінов І.М. 1042-1045, 1140
Большего П. 1272
Бондар-Терещенко І. 1510
Бондарева И. 2314
Бондаревський М. 1180, 1181
Бондаренко, космонавт (1990)
Бондаренко В.В. 27, 28, 2024, 2453
Бондаренко І. 1424
Бондаренко Т. 1475
Бондарь В. 1487
Бордунова Ю. 1925
Борзенко С. (1753)
Борисенко Е.Ф. (2683)
Борисенко О.І. 193
Борисов А. 761, 1118, 2474, 2497, 2519
Борисов Н.С. 206
Борисова Т.М. 706, 707, 1079
Боровик Е. 1149, 1155
Бородулин В.Г. 2604
Борозенец Т.И. 2096
Боряк Г. 687
Брагин И. 2673
Бражник А. 2700
Бражник І. 1425, 1457
Бражник Н.М. 2700, 2701, 2703
Брамський К.А. 29
Браташевський М. 1273
Братченко Л. 2186
Бридун Л. 1900
Бринцева Л. 1298
Брік Я. 621
Бровко М.М. 61
Бровко Ю. 1426
Брязкун З.І. (837)
Бубликова О. 1813
Бубырь Н.Ф. 54
Бугайченко О.Г. 762
Букник А. 633
Буланий І.Т. 708-710, 2397
Буланов Ю. 1294
Булат В. 1964
Буличова В.В. 857-866, 1124
Бурачек М. 661, 2155
Буренков М. 1839
Буряковская Т. 1580
Бутенко В.І. 2439
Бухкало С.П. 1602
Бучастая С.И. 1488
Быкова А.В. (2743)
Быховская Л. 1965
Быховский В. 2058

Вадачкория Б. 2514
Вайдахер Ф. 95
Вакс Б. 2156
Вакуленко В. 2555
Валер'єва В. 2560
Валицький А.Й. 2744
Вальчак А. 763
Варава О. 1317
Варванін О.В. (2420)
Варенко К. 2377, 2378
Варфоломеєва В. 867
Варшавська М.М. 200
Василенко А. 246, 711
Василенко І. 1265
Василенко П. 1489

Васильев Г.П. 1316
Васильева Н. 2561
Васильківський С.І. (608, 1118, 2148, 2157, 2309, 2379)
Васнецов В.М. 2158
Васюта І. 1581
Васюта Н. 1149
Введенская В. 1742
Ведмедеря В.И. 1582, 1628
Велика Л.П. 96-98, 767, 868, 1046, (2745)
Величко В.В. (260, 375)
Величко Т. 2781
Вербицкая И. 2039
Вербицкий А. 503
Вербук Н. (2331)
Верещинский С. 2549
Вершиніна С. 765
Ветухов О. 559а
Вєжлівцева М.В. 1150
Вивиан Н. 1668, 1926
Викторова Л. 2674
Винник З. 2186
Виноградов К.Л. 226
Виноградов О. 2605
Виноградова Н. 2520
Виноградська Е. 1729
Винсон И. 30
Виров А. 1805
Витвицкая А. 1078
Вишленкова Т. 2107
Відкуп Т. 559а
Вікторов В. 1400
Вінже К. 573
Вітте С.Ю. (893)
Владич Л. 2219
Владь Г. 1107
Власко В.Є. 66, 1966-1970
Власюк І.М. 100
Вовченко В. 1901
Водкін К. *див.* Петров-Водкін К.
Воєводін М. 712, 713, 766-769, 1066, 1299, (2746-2751)
Возненко П. 1583, 1584, 1753, 1902, 1929
Волик З. 1490, 1491
Волков Ф.К. (402)
Волковська В.М. 1929
Волнов К. 1445
Волов В. 2328
Воловик Л.Ф. 1169, (2752)
Володимиров І. 1776
Володимирова А. 1224
Володіна Г. 1755
Волошин М., худож. (371, 1376)
Волошина Н. 2098, 2654, 2655
Волошина О. 1446
Волошина С. 2318
Волошинов Є.Г. (956)
Волошкіна С.А. 869, 2040
Воробйов (2753)
Воробьев В.П. (300, 2753)
Воробйова О. 2258
Воронова Л.М. 714, 2399
Вороновская К. 2521
Вороной А. 31, 2025
Воскресенский 444
Вохмянін В.К. 870, 1044, 1047
Вьюник В. 1266, 1370, 1412, 1814

Гаврилюк Л.О. 290
Гаврилюк П.І. 2669
Гагарин Ю. (1990)
Гайда Л.А. 101, 102
Гайдар А. (1792, 1802, 2657)
Гайдученко И. 1914, 1971

Галаур С. 1159, 1585, 2041, 2675
Галкин А. 1730
Галкин В. 2676
Галкін Г. (2240)
Гаман В.П. 1232, 1251, 2400, 2400a, 2754, 2763
Ганага Н. 1081
Ганжа О. (2234)
Ганнусенко Н.І. 186
Гапеев Л. 2522
Гараган П. 1427
Гарагата М.В. 871
Гарднер Ф.Я. (999)
Гаркуша П. 1743
Гаташ В. 1586, 2026
Гвоздик Г.П. 1607
Гельфандбейн Г. 2562
Генкин А. 1587, 1999
Гень О.Г. 872, 1017, 1018
Георгієв К. 1084, 1888
Герасименко В.Г. 1766
Герасименко В.Т. 2099, 2100
Гетьманець І.О. 2648
Гетьманець М.Ф. 2606, 2607
Гірчак Я. 1787
Гіршман Л.Л. 882
Гладышев П. 1868
Гладкова Л.Ю. 874, 1048
Глезер А. (2356, 2498, 2502)
Глибицька С.Б. 2816, 2828
Глутов В.В. 2764
Гнатишин Р. 1082
Гнатишин Т.Р. 875
Гнатченко В. 1852
Гнідий Ф. (2254)
Гогвін В. 1895
Гоголі-Яновські, родина (587)
Гоголь М. (594)
Гокова Е. 2670
Голиков А.П. 743
Голландс С. 2677
Головин В.П. 2659
Головін С. 1505
Головінов В.П. 103, 770, 2027, 2401
Головко О.М. 446
Головньов М. 2013
Головченко Л. 1221
Голубєва І.В. 1536
Голубничая С.Н. 104
Гольцгаузен О. 2267
Гомжин В.Л. 876, 877, 2739
Гомон П.Л. 770, 2027, 2401, 2659
Гончаренко Л.А. 1613
Гончаренко М. 1318
Гончаров А. 771, 878, 1300, 1588, 1589, 1972
Горбач Т. 1810
Гордєєва І.М. 879
Гордієнко К. 665
Гордієнко Н. 1804
Гордон В. 666
Горин В. 1731
Горишний К. (2386)
Горішевський П. 127
Горлова В.А. 880-883
Горовенко В. 1498
Горовой В. 1476
Горська Н.Д. 32
Гошовська В.А. 1182
Грама В.М. 150, 1590, 1930
Греченко В. (2186, 2231)
Григоренко Й. 1401
Григор'єв Б. 1750
Григорьянц М.М. 1543
Гризодубов С. (1970)

Гризодубови, родина (752, 1966-1969, 1971, 1975, 1977, 1978, 1981-1983, 1985, 1986, 1988, 1989, 1995)
Грин А. 2477
Грицевец С.І. (1704, 1715)
Гриценко О. 1236
Гричанок О. 2513
Гришина Г. 2390
Грімстед К.П. 687
Грубант В.Н. 1591, 1592, (2755)
Грубе В.Ф. (963)
Грубник В. 1222, 1778
Грузська Л. 261
Грушко И.М. 1684
Губа Г. 368, 450, 2042, 2087, 2101, 2273
Губин В. 1881
Гуд И. 1692
Гук Н. 1104, 1488, 2455
Гук П. 1267, 2712
Гулак-Артемовський П. (589)
Гур'єва В. 1351
Гурьянов В. 1973
Гусев А.Н. 451
Гуттозо Р. (2261)

Давидченко В. 1225
Дали С. (2097)
Данилевич В.Е. 318, 319, 338, 369
Данилевський В.Я. (970)
Данилевский Г.П. 452, (462, 881)
Даниленко В.Я. 453
Данильченко В.В. (2418)
Данилюк Ю. 1840
Данковська Р.С. 574-580, 2782
Дарганов В. 1477
Даувальдер Ф. 2305
Двірна К.П. 1194
Дворкін І.В. 2732
Демченко В. 1593, 2339, 2348
Дем'яненко Д. 1974
Денисенко Д. 56
Денисенко О.Й. 454-456, 458, 463, 2060, 2102-2108, 2173, 2363
Деревенець А.С. 1386, 1387
Дерегус (2554)
Деркач С. 1301
Дерюга В. 1371
Деснянка Н. 2073
Д'єзед Ж. (2520), 2532
Дзержинский Ф.Є. (1773)
Дзівановський М.П. (1181)
Дзюніті Х. 2043
Диамант С.Я. 1891
Диковенко О. 1737
Дідух Л. 262
Дмитренко Н. 2041
Дмитриев В. 1080, 1931, 2657
Дмитрієва О.М. 1834, 2833
Дмитрюк Т. 1402
Днипровский И.Д. (2577)
Добровольська О. 2598
Доброклонський 637
Добрякова П. (2391)
Довгаль О. (2204, 2205)
Довжук І.В. 106
Дождева О.Е. 886
Докучаева В. 2187
Долганов В. 715, 1319
Донцов А. 1083
Доспехова О. 1915
Драк А. 2243
Драненко А. 504
Дранишников В.В. 206
Дробышев С. 1320

Дрогваленко О.М. 1595
Дрозд Н. 2109
Дроздова О. 772
Дубовский, худож. (489)
Дубровин А. 1478
Дубровський В.В. 537, 538
Дуденко С.І. 2126
Дудка Е.Н. 107
Дудко Г. 1274-1277
Дудко Д. 2563, 2608-2620
Думкін І. 773
Духопельников В.М. 298
Дьоміна О. 1302
Дьякова О.В. 55
Дьяченко В. 1596, 2110
Дьяченко Н.Т. 726, 743
Дюженко Ю. 2111
Дюрер А. (2511, 2338)
Дятлов Ю. 2373
Дяченко В. 1077, 1597
Дяченко І. 1208, 1209
Дяченко М. 197, 774, 775, 1403
Дяченко Н.В. 2523

Евсеев А.И. 248
Евсеева Н. 1932
Евтушенко С. 263, 539, 716, 2045, 2112-2117
Егизарян Б. (2535)
Егоров А. 1598
Елисеева Т.П. 107
Емельянов Б.В. 198
Епштейн А.І. 34, 36
Еременко Н. 2371, 2372, 2476, 2498, 2505, 2524, 2525, 2719
Еременко С.В. 217, 1604
Ерофеев И. *див.* Ерофіїв І.

Євсєєв В. 2402
Євсєєва О. 1512, 2564
Єлісеєва Т.П. 1665
Єременко О. 2000
Єременко С.В. 1629
Єресько Б. 1237
Єрмоленко О. 1238, 1531
Єрофеєва Г.М. 264, 2814
Єрофіїв І. 584-598
Єрпульова В. 776, 777, 828-831, 887-890, 1019, 1032, 1049, 2748
Єрьомін Г. 1303
Єрьоміна Т.А. 891
Єчкенко В. 1050

Жабокрицький В.М. 688
Железняк М.М. 1239
Жемчужников Л.М. (2101)
Жердзицький Є. 2159
Жигилій В. 1447
Жикол А. 1763
Житницький А.З. 108, 193, 2233
Жовтняк В. 2118
Жовняк М. 1240
Жолтовський П. 638
Жорнік Н.І. 1656
Жубр М.С. 227, 2046
Журавель О. 2550
Журавлева О. 2349, 2359
Журавльов С. 1718

Зав'ялов К. 1841
Загоровский Н. 505, 506
Задников С.А. 1543
Задорожна О. 1268
Заєв О.В. 199
Заздравнов А.П. 109-111
Заздравнова О.І. 119, 189

Зайцев Б.П. 13, 208, 298, 308, 1537
Зайцева З.І. 321
Замкова Л.Є. 1375
Запорожец В. 1449
Заремба В.Ф. 1865
Заремба С.З. 35
Зарубенко В. 1856
Засипкіна І.П. 778, 779
Захаренко В. 1815
Захаров І. 1278-1280
Звержховська Н.В. 892, 893
Звоницький Е. 1806, 1909
Зданева Л. 2001
Здоровцев І. 1243
Зезюлина М. 1879
Зелененко А. 1975
Зеленецкий В. 1549
Зелений М. 1210
Зеленин Д.К. (2757-2759)
Зеленина Е. 780, 1160
Зеленина Р. 2010
Зеленов П. 1377, 1378
Зеленський А.В. 2683
Земляніцина О.В. 2033
Землянский В.Н. 1676
Зибіна Т.В. 895-900
Зиненко Ю. 2709
Зинченко А.Я. 1492, 1493, 1601, 2456
Зільберфарб В. 781
Зінченко В.В. 228, 1033
Зінченко Н. 1213, 1214, 1379, 1380
Зінченко Н. 2551
Зінченко Ю. 1550
Знаковский В. 1117, 2679, 2680
Зозуля І. 1428
Зозуля О. 1120, 1870
Золотарев В.П. 1602
Зоркін К. (2377)
Зосимович О.Ю. 100
Зрожевська Н. 1414
Зубар М. 641
Зуммер В. 651-653
Зупанець І.А. 1682

Иванов П.В. 206
Иванов Ю.А. (1617)
Иванова А. (2518)
Игнатченко А. 1655
Игорева Е. 2354
Идянов Е.М. (474)
Ильин А. 1850
Исаченко Л. 2232
Искин Д. 1677
Ищенко И. 1892
Іваненко Б. 1183, 1184, 1749, 1816
Іванова М.Д. *див*. Раєвська-Іванова М.Д
Іванова Н.М. 901-904
Івановський С. 1429
Івах О.Д. 782-785, 905, 1052
Івахно С.Я. 200, 751
Іващенко В.Ю. 1557, 1558, 1565
Івік 1538
Івченко І. 2568
Ігнатченко Г. 1678
Ікол І.М. 2024
Ільєнко І. 2569
Ільїна М. 2570
Ільф І. (2596)
Інгор Б. 2250
Ініна І. 1094
Іоселевич А. 1817

Кабаков Я. 1241
Кабзан М. 2317, 2322
Каган М. 2752
Кагарлицький М. 1185
Кадєєв Е.М. 826
Казарновский И.Ш. (2297)
Казарян В. 2372
Казбан М. 1785, 2119, 2682
Казимиров В.К. 105
Казус В.О. 906
Калашник О. 2404
Калинин К.А. (1994)
Калиниченко И.В. 1528, 1532, 1552, 1553
Калиниченко М. 1226
Калигулов В. 1174
Каменева С. 2490
Камишнікова В.П. 112
Камушкина С. 2671
Камынина С. 2047, 2526-2528
Канавенко С.А. 1684
Канарская С. 2491
Каневский А. 1933
Каністратенко М.М. 37
Капленко М. 1269
Капустин А. 1171
Каразин В. (2338)
Карась И.И. 2259
Карачун В. 1797
Карбышев Д.М. (2021)
Карелов В. 1406
Каретникова М. 2120
Карнаушенко В.В. 105
Карпенко В. 1695
Карякин Л.И. 433
Касиян В. 2160
Катаев В. 1788
Катренко А. 1976
Кац Ф.І. 1605
Кацай В.І. 461, 540, 541, 668-672, 2048
Каченовський Д.І. (381, 2783)
Кашин Ю.В. 1333
Каширина Г.Н. 2829, 2830
Каштаньев А. 2029
Квіт С. 2571
Квітка-Основ'яненко Г. (572, 585, 590, 2556, 2574)
Квітковський Ю.В. 907-909
Кеворкян К. 2556
Кедров Ю. 910
Кеменов В. (1598)
Кепін Д.В. 38, 39, 113, 202, 203
Ким О. 1916
Кинтуш Г. 2572
Киреев В. 786
Кирилюк Г. 802, 1893
Кирилюк І. 1794
Кириченко О. 1242, 1243
Киркач Н.Ф. 1663
Кирпичніков О.І. (2760)
Кисляк М.Г. (1815)
Кірпікін Л.І. 911
Кларов Ю.С. 378
Клейман Я. 1842
Клецов А. 2683
Клименков В. 1431
Климов А.В. 1607
Климова Л.Ю. 913, 787
Клопотов 642
Клочан Д.Ф. 1182
Клочко А. 1917
Ключко А. 40, 41, 1554, 2379, 2405
Ключко В.В. 2745
Ключко З. 1361

Кобець В. 1381, 1397, 2305
Коваленко К. 1321
Коваленко О. 1767
Коваленко П. 1432, 1433
Ковалів М. 127
Ковалівський А.П. (2617)
Коваль А. 1415, 1416
Коваль В. 1818
Коваль І. 240, 1244-1248, 2030
Ковальская О. 2329
Ковальчук Н. 914, 2309, 2391, 2392
Ковальчук Т.Є. 788
Ковтун В. (2324, 2363, 2512)
Ковтун П.М. (967)
Козак О.В. 42
Козин Л.О. 2439
Козирські *див*. Сидоренки-Обухови-Козирські, родина
Козлов І.А. (954)
Козлова О. 2713
Козловський В.М. (1281)
Колесников Г. 2002
Колодько К.М. 1628
Колодяжна Т. 1249
Коломієць Г. 1281
Колонєй Д.В. 1719, 1920, 2477
Колоній Д.В. *див*. Колонєй Д.В.
Комаров Ю. 1417
Комарова М.Ф. 689
Комлев Д. 1819
Комшуков А.А. 43, 1494
Кондрашова С. 1450, 1883
Конєв, маршал (1158, 1167)
Кононенко В. 1679
Кононов Ю. 1418, 1786, 1820
Кононюк В. 1322
Конопельцев Г. 789, 790, 835, 1103, 2705
Константинов В. 1270, (2186)
Константинопольский А. 2161
Конюшенко Ю.А. 915
Корабельников Л.В. 1606-1608, 1615, 1622
Корж Н. 1136, 1480, 1871
Корлякова М. 717
Корнієнко Г.В. 441
Коробицын С. 1609
Коробов Д. 1934, 2049, 2050, 2323, 2331-2333, 2499
Короткова А.Я. 82
Короткова И. 1495
Корсунський В. 791, 916, 1696, 1977, 1978, 2310
Косий М. 2622
Косів Р. 917
Космачев Г.С. 2269
Космачов І.М. (2203)
Костенко В. 2065
Костенко Г. 1451
Костенко Е.І. 217, 1604, 1629
Костенко С.І. 1621
Костин В. 1323
Костін О.О. 792
Костюк Г.Г. 249
Костюк Р. 2557
Кот С.И. 44, 690, 753
Котин В. 1452
Котляр В. 793, 1610, 1611, 1670, 1697, 1910, 1935-1937
Коцарев О. 1124, 2393, 2478
Кочубей Ж. 2406
Кощавка А. 1698
Кравець І.М. 2600
Кравченко Б. 1382, 1383

Кравченко В. 1324
Кравченко І. 1419
Кравченко Н.М. 80
Кравченко Р. 45, 1461
Кравченко Я. 1745
Красиков М. 1657, 1661, (2818)
Краснов А.К. 322
Краснов А.Н. (467)
Краснов С. 1227
Краснова И.В. 2458, 2459
Краснопольская Н. 1803
Красовская Я. 1658
Красс Е.Я. 1109
Красюк М. 1304
Красюк Я.І. 1821, 1822
Кривицкий И.А. 1612
Кривко Л. 1325
Кривко Я.О. 204
Кривомаз М. 1872
Криворотченко М. (620)
Кривошеїна Г. 2003
Кривченко В. 1506, 1507
Крижицький Я. 2162
Крихтенко З. 918
Крігер О. (2133)
Кропивницький М. (103, 2659, 2660)
Крук О.І. 114, 718-723, 1520
Крупа Т.Н. 46, 1362, 1535, 1572
Крупицкая Т. 2376
Крупська Н.К. (1787)
Крылов А. 1101
Кублицький В. 1844
Куделко С.М. 13, 42, 115-118, 207-211, 236, 238, 919, 1053, 1539, 1559, 1565, 1669, 2774, 2812, (2819), 2822
Кудокоцев В.П. 1613
Кудрявцева Н. (2373)
Кудрявцева О.М. (2203)
Куенко М. 1186
Кузнецов А.М. (260)
Кузнецов Ю. 1911
Кузнецова В.И. 1614
Кузнецова Л. 1938
Кузнецови, заводчики (971)
Кузьменко О.Д. (2802)
Кузьмин В. 1216, 1363
Кулакова В. 2334
Куликов В. 1824
Куликов Л. 2178
Кульчицький С.В. 2824
Кумака А.М. 726
Куплевацький О. 1217
Куракін Л. 794
Курасов О. 2529
Курбас Л. (2663)
Куріло О.Ю. 380
Курысько В.М. 49
Кутлуєв В.Ф. 110, 119
Куц А. 1326, 1327, 1336, 1340
Куценко М. 1808
Кушнарьов Є.П. 2051
Кущ Г. 1187

Лабоженко Б. 2407
Лабунська Л. 2122
Лавриненко Л. 1064
Лагунов О. 1680
Лазарева Т.Н. 1614, 1615, 1637
Лазарева Ю. (2521)
Лановий П. 2778
Лантух В.В. 680
Лапіна М.С. 381-385, 462, 643, 1161, 1555, 2733
Лаптева А.А. 1735

Лапчинская Н.В. 267
Латышева В.А. 1537
Лахманчук З. 1768
Лахно И. 1408
Лебедев А. 1496
Лебедев Б. 1739
Лебедева В. 1481
Лебедева М. 2684
Лебедеєва В. 1087
Лебзин (530)
Лев І. 601
Левін С. 2573
Левіт С.О. 2108
Левітан І.І. 2163
Левоненко А. 1020, 1096, 1699, 2324-2326, 2506, 2546, 2685, 2726
Левченко Д.Р. 1604, 1616, 1636
Левченко П. (2148, 2193)
Левченко Т.Є. 920-923, 1152
Левцова Н. 1420
Левыкин К.Г. 124
Легейда А.В. 924-929
Лейбфрейд А.Ю. 602
Лемешкін І. 1229
Леміщенко В. 1069
Ленін В.І. (1393, 1773, 1798, 1800, 1888, 2207)
Леонідов С. 1070
Леонов А. 2462
Леонов В. 1116
Леонов Г. 2460
Лермонтов М.Ю. (1730, 1735, 1736)
Лернер Л. 2766
Лесів Р. 1756
Лесневський Ю. 725
Лигостаева С. 795, 1252, 1979, 2547, 2663
Липин К. 1894
Липовська Т. 1939
Лисенко Т. 1253
Лисицына Н. 1021, 2507, 2530
Лисойван В. 1254
Литвиненко З. 1434
Литвиненко Т.Ю. 930, 931, 1112
Литвинов В. 2357
Литовко Т. 2311, 2340
Ліберман О.Г. (937)
Лінар Е. (2382)
Ліст Г. (2393)
Ліст Ф. (885)
Лобанова М.В. 120, 229, 1960
Лобас В. 1941
Лобко С. 1365
Лобода А.М. 323, 603, 2784
Лобойко Т. 1290
Лобынцева Т.А. 107
Логачева Р. 797, 798, 932, 1130, 1617-1619, 1740, 1980, 2686, 2727, 2728
Логачева Т. 1072
Логвиненко Л. 799, 1115, 1142, 1143, 1146, 1721, 2031, 2123, 2508, 2627, 2703
Логвинов В.П. 1891
Ложко С.С. 50
Лозинський В. 95
Лозинський С. 1942
Ломачинська І.М. 184
Лопатін Б. (1729)
Лосієвський І.Я. 686
Лосиков Л.М. 2179, 2312
Лунев А.Ф. *див*. Луньов А.Ф.
Луньов А.Ф. 1826, 1827 (2402, 2403, 2405, 2408-2419, 2427-2430,

2431, 2433, 2439, 2440, 2444, 2445, 2761-2768, 2820, 2821)
Луньов С.О. (2208, 2481)
Лунячек Р.Е. 1620, 1621
Лурье А.И. 2604
Львов А. 1111, 1137, 2052, 2336, 2341, 2342, 2355, 2364, 2479, 2500, 2501, 2531, 2576, 2577, 2687, 2720
Львова П.М. 2578, 2579
Льготак Л. (2251)
Лысенко Л. 1113, 2016
Любарский Е.П. (445)
Любимова І. 1700
Любимовський О. 2164
Любченко И. 1228
Людмилин С. 1291
Ляндрес Р. 1854
Ляхова Ю. 2380, 2381
Ляшенко І. 2032
Ляшенко П. 1288

Мабри Л. (2526)
Магальник Г. 1701, 1752, 2053
Мазуренко М. 2147
Мазуркевич О.Р. 2628, 2629
Макаренко А. (1784, 1831, 2648-2653)
Макеева Г. 1061
Маковецький М. 1468, 1469
Макагонов А. 2011, 2630, 2805
Малик А. (2392)
Малиновська Н.М. 933
Малиновська О.Ю. 82
Малиновський М. 2558
Мандригіна С.С. 934
Маньковська Р.В. 51, 52, 121, 230, 542-545, 754, 2803
Мариненко Д.Г. 1375, 1386, 1387
Маркин Э. 2431, 2766
Марков А. 1085, 2461
Марков О.В. 1944
Маркова В.А. 2033
Мартемьянова Н.С. 53, 122, 250, 2734
Марченко И. 54
Марченко М. 1372
Марченко О.Д. 1328, 1334, 1436, 1933
Мар'яненко І.О. (903)
Масельський О.С. (934, 1984)
Масленнікова І.М. (2235)
Маслов Г. (2319)
Маслов Е. 1147
Маслова Л.В. 268
Масюк А. 2695
Матвеев А. 2004
Матвійчук Г. 2704
Матирин В. 1982, 2688, 2729
Матисса А. (2097)
Матюх Н. 1514
Матюшенко П. (1292)
Матявина І. 2235
Мацегора Г. (2369)
Мацієвська Т. 1366
Мацкевич І. 2580, 2581
Мачулін Л. 1903
Маяковский В. (1743)
Мевиус А.Ф. 386
Медведева Н. (2381)
Медвідь В. 1144
Межиборський П. 1775
Межова Н.Г. 287
Мезенцева Г.Г. 123, 801, 1305, 2054
Мелехов Г.С. 2267

Мельник В. 127, 2382
Мельник М. 1283
Мельникова Л. 1388, 1389, 1409
Мельничук Л.Ю. 935
Мендес Л. 2275
Метельський С.М. 55
Мещанінов О.І. (959, 1065)
Мигаль Б.К. 308
Мизгіна В.В. 458, 673, 2055-2058, 2124, 2125, 2178, 2300, (2769)
Мизина В. 2770
Микитович М. 2252
Миколич Л. 2532
Миллер Д.П. 257, 316, 357
Минина В. 2226
Миро Ж. (2097)
Мироненко В.Ф. (2244)
Мироненко І. 2632
Мироненко Ю. 1129, 2365
Мирошников И.Я. 299
Михайлик О.Ф. 655, 745
Михайлін І. 1556
Михайличенко Д.Ю. 936, 937, 1526
Михайлов Г. 1090, 1330
Михайлов К. 1306
Михайлов Т. 2302
Михеева В.В. 1673
Мицай Н.І. 2642
Мінченко О.Т. (2429)
Мірошник Г. 1329
Місостов Т.Ю. 269
Мішин М. 1858, 1859
Мнушко З.М. 1682
Могилевська Н. 1230
Могильченко Г.С. (920)
Можейко И.В. 388, 938, 1034, 2721, 2755
Моисеев А. 1458
Моисеенко А. 1626
Мороз А. 2552
Мороз П. 1679
Морозов Л. 115
Морозов О.О. (1710)
Морозова М.П. 1717
Морчак И. 1981
Муратов Ф.Н. 2652
Муратова Л. 1421
Мурзін О. 1945
Мызгин К. 939
Мясоедов Г. (489, 2055)

Набатов А. 1984
Набойченко П.П. (1815)
Нагорний Д. 1798, 1904
Надров Ш. (2488)
Налбат А. 1671
Нарбут Г. (639, 2154)
Наріжний І.М. 1896
Насєдкін А. (2257)
Насонов Н.В. 359
Наумов Г. 1784
Невольд, власник музею (535)
Невская Т. 1985, 2384
Недбайла А.К. (883)
Неделько В. 1874
Некрасова Т. 805
Немцов Е. (2505)
Непийпиво Г. (2551)
Несвітенко М. 2463
Нестеренко П. 1845
Нестерец Н.А. 728, 1256
Нестеровська Г. (2263)
Нестуме О.О. 549, 2797
Нетеса О. 1751
Низовой С. (2198)

Никипоренко Л.В. 940-944
Никитенко, рабочий (982)
Никодим, митрополит (2705)
Николаенко Е.М. 2735
Никольская Е.А. 674, (2770, 2771)
Никольская К.Г. 230
Ніженець А.М. 656, (2612), 2633
Ніколаєв Є. 1092
Ніколаєв О.О. 607
Ніколаєнко О.М. 1961
Ніконов О. 1234
Новоминский А.Н. 300
Новоселова-Хмельницкая А. 2127, 2128, 2199
Носів А. 550

Обозник Б.В. 1722
Обухови *див*. Сидоренки-Обухови-Козирські, родина
Овчаренко Д.П. (2186), 2255
Овчаренко Н. 2016
Овчиннікова Л.Г. 946-949, 1139
Огієнко І. (175)
Оглоблін В. (2378), 2380, (2507, 2510)
Огурцова Н.В. 212, 226, 232, 950, 951
Одинцов В. 1284
Окладной Г.М. 705
Олейник В.В. 703, 952, 1462
Олейник И. 1438
Олейник Л.П. 1340
Олексієнко А.М. 213
Олексієнко Р. 1752
Олененко Ю.О. 730
Оленковський М.П. 125
Оленская-Петришин А. (2332)
Оленченко Ф. 1191
Олійник В. 1339
Олійник Л. 953
Олійник М.М. 126
Ольховская М. 2706
Ольшанский К. (1266, 1267)
Омельченко О. 1470
Омельченко Ю.А. 214, 551, 552, 692, 1723
Онищенко О. 2057, 2481, 2534
Опанасенко Л. 1769
Орел Л.М. 1153
Оришко С. 127
Осийчук М. 2129, 2130, 2385, 2482, 2509, 2535
Осипов І.О. 2051
Осипов И.П. 318, 319, 361
Основ'яненко Г. *див*. Квітка-Основ'яненко Г.
Островський Н.А. 2654-2656
Острогляд Т. 2696
Острон И.И. 2757

Павленко Н. 2368
Павленко О. 1471
Павленко Ю.Г. 128-139
Павлик В. 1257
Павлов Е. (2319)
Павлова О.Г. 210, 471, 472, 2433, 2434, 2744, 2762, 2766
Падалка Л. 2582
Пальчик Я. 2750
Панин А. 1986
Пантєлєй О.М. 955, 956, 1122
Пантелейчук І.В. 59-62, 140, 141, 233
Панченко А.В. 215, 755, 756, 957-960, 1022

Панченко І.С. 272, 294, 554-556, 2724, 2753
Парамонов А.Ф. 62а, 2060, (2509)
Партолин М. 705
Патек Ф. (531)
Пашко Л. 1289
Пенькова О.Л. 961, 962, 1047
Перевозчикова Н.М. 1604, 1629
Перегон О. 2006
Передерій О. 1308
Передирская О. 2583
Пересічанська В. 1192
Перкова А.І. 23, 255
Перцева Ж.М. 963, 1672
Петлюк А. 731
Петр I, царь (1828)
Петренко В. 1724
Петренко П. 1541, 1630
Петрикова В.Т. 557
Петрицький А. 2165, (2328)
Петришин А. *див.* Оленская-Петришин А.
Петров Г. 2635
Петров Є. (2596)
Петров-Водкін К. 2258
Петрусенко О. (1182, 1185, 1189, 1190, 1202)
Печерцева О.О. 996
Пиаф Э. (2681)
Пивненко А.С. 273, 473, 676
Пивненко А. 2061
Пивоваров В.М. 63, 2785, 2786
Пивоваров Н. 1193, 1463
Пикалов В.Г. 2757
Пикассо П. (2097)
Пилипенко Л. 1285
Пилипенко С. 1229, (2557)
Пилипец М. 1746
Пилюгина Н. 1631
Пимоненко М.К. (2095)
Пирогова Т. 965
Писаренко Л. (2263)
Писковая Э. 2220
Питя И. 2664
Півень Ю. 1704
Півненко А.С. *див.* Пивненко А.С.
Пілюгіна Н. 1102, 2313
Піскова Е.М. 200, 274
Піскова Е.О. 64
Плахоття О.М. 966
Плахтій І.С. 694, 1194
Плащев А. 1485
Плис І.О. (2772)
Плотникова Л. 2289
Плотниченко І. 252
Побелян М.Ф. 1789, 1790
Поботій С.І. 2738, 2771, 2773, (2802)
Погоріла І. 1905
Подопригора И.А. (1495), 1497
Поздняков Н. 56
Позднякова Е. 1807
Поклонська Н. 1875
Поліщук Т. 1258-1261
Половець І. 2115
Полякова Н. 1725
Полян С. 1341
Полянецький В. 2584
Полянкова Д. 684
Полянська Н.І. 2817, 2826
Пономарьова Л. 2268, 2343, 2536
Поплавський М. 2383
Поплавський О. (2773)
Попов В.Н. 300, (520)
Попов М.А. 301-304

Попова Л. 2018, 2019
Попова О.М. 275
Порай-Кошиць Б.В. 657-659
Посохов С.И. 36, 56, 116, 446, 919, 1053, 1559, 1565
Посохова Л.Ю. 126
Потебня А.А. (289, 385, 915, 2561)
Потупій А. 2697
Поцілуйко С. 2700
Пригорова О. 2344
Прилипко Т.А. 2823
Примаков, комдив (1769)
Примаченко М. (2325, 2480)
Приходько О. 1391-1393
Прірва Ю. 1705
Прокатова Т. 2062, 2132-2135, 2136, 2229, 2253, 2259, 2261, 2270, 2271, 2274-2277, 2285, 2296, 2350, 2387
Прокопенко І.Ф. 1627
Прокопова В.Д. 2816, 2819
Прокофьева Н. 2436
Проскура Г.Ф. (904)
Проскурин А. 1987
Проскурин В. 1453
Протопопов Г.О. (1121)
Профатилова Т. 1173
Прохоров А.М. 65, 969-971, 1151, 1156
Прянишников И.М. 2167, 2168
Пугач Є.П. 1335, 1346, 1560
Пузиков В. 1352, 1906
Путятін В. 2318-2320, 2327, 2345, 2537
Пуцко В. 2798
Пушкін [А.С.] 588
Пущин Н. 628
Пчелкина А. 1284
Пчельнік Г. 1508

Рабабе П. (2361)
Рабинович Е. 2137
Рабінович С.Б. 221
Работягов М. 2036, 2063, 2087, 2176, 2180, 2281, (2343)
Равикович Д.А. 276, 477
Радіонов В. 1862
Радкова Е.Д. 1762
Радченко Е. 809
Радченко И. 732
Раевская М.Д. 478, 479, (483)
Раєвська-Іванова М.Д. *див.* Раевская М.Д.
Раєвський С.О. (446), 480
Разгон А.М. 216, 277, 330
Разгонов С.Н. 695
Разумеева Е. 1658, 1661
Райнберг Я. (1679, 1687)
Раковський Х.В. 234
Раковський Х.Г. (1960)
Раніш І. 733
Расстригин А.Я. 1561
Рачикова О. 2714
Рашба Н. 1764
Ребрик В. 1138
Рева В.М. 2813
Ревенко В.І. 734, 972-974, 1054, 1515
Редін Є.К. (160, 379, 408, 409, 2740-2742, 2774)
Рединa Т.Н. (353)
Редикорцев В.В. 361
Резниченко А. 1802
Резніченко Л.А. 1595, 1634
Резниченко Н.К. 1634

Реймонт В. 1125
Рєпін І.Е. (46, 2131, 2137, 2144, 2166), 2169, (2173, 2353, 2450, 2454, 2456, 2460-2465, 2467-2472)
Рерих Н.К. (2315, 2342)
Рерих С. (2342)
Рерихи, родина (2376)
Реуцька Л. 979
Решетников Б.В. 1684
Решетов О. 2637
Рибак Б. 1765
Рибалко Л. 1271
Рипко Е. 2306
Рибальченко Л.Л. 145, 278, 463, 611, 613, 810-812, 1962
Рибальченко М.Л. 1635, 2164
Рибальченко Р. 1516, (2358)
Рибчинський Г. 685
Ридный А. (2490, 2518, 2522)
Рижська А. 1792
Рик А. (1756)
Різниченко В. 976, 1286
Різниченко О.І. 2638
Рождественская Е. (2542)
Роженко І. 1509
Ройтман Н. 1920
Роман І.О. 736, 813
Романенко Г.О. 980
Романовский В. 518, 1522, 1685, 1988, 2337, 2351, 2366, 2538, 2585-2587, 2653, 2787
Ромина М. 1195
Рондина М.Г. 981
Ронин И. 2020
Рубан М. 1898
Руда С.П. 249
Рудаева А.В. 1591, 1636, 1637
Руденко Б. 1071
Руденко В. 1394
Руденко С. 1098, 1099, 1464, 1706
Рудинський О. 696
Рудь Л.В. 779
Рудько В.П. 2017
Румянцева И. 814, 982, 983, 1946, 2485, 2492, 2769, 2777
Русанова Ю. 66, 1966
Рут А. (2529)
Рутинський М.Й. 146
Рушева Н. (2229, 2236)
Рыскин К. 1898
Рябінін М.Л. 2301
Рябчинская Ю. 1114
Ряполов В.М. 147

Савеленко І.Ю. 1163
Савельев Б.А. 1564, 1646
Савицька Л.Л. 482
Савченко Г.О. 2788, 2789
Савчук В.О. 1726, 2826
Садкова С. 1196
Саковская Л. 1707, 2374, 2375
Салімонович Л. 2639, 2640, 2730
Самаркин В. (1716)
Самборский А.А. (1361)
Самокиш М.С. (675, 958)
Саппа М. 1262, 1263, 2604, 2641
Сапітько С. 1828
Сапрунова Е. 815
Сарана А. 2021
Сафаргалин А. 2170
Сафонова О.В. 1035
Сафронов Н. (2485)
Сахаров А.Д. (1109)
Саяний М. 1310, 1311
Светина К. 2539

Светланова К. 1296, 1454, 1638, 2493
Светлова Л. 1639, 2138
Свояволя І. 1465, 1466
Северин В. 1074, 2139, 2389, 2510, 2588
Северин Ю. 2171
Седунова Е. 2495
Селезнева Н. 1517, 1640, 2356, 2511
Семененко Е. 1652
Семиноженко В. (2324)
Семирадський, худож. (598, 2105, 2148)
Сергеєва Е. 1708
Сергиенко Е. *див*. Сергієнко Є.
Сергієнко Є. 1947, 2438
Сергієня К. 1780
Сердюк О.В. 287
Сердюков А. (2499)
Серебрякова Є. 1736
Серегин В.В. (1979)
Середченко М. 2301
Серьогін І. 1641, 1733
Сімейкіна Н.М. 2760
Сибільов М.В. (2775)
Сибірський В. 2214
Сиделева И. 2064
Сидора Ф. (2172)
Сидоренки *див*. Сидоренки-Обухови-Козирські, родина
Сидоренки-Обухови-Козирські, родина (947)
Сидоренко М. (520)
Сидоров К. 2007
Сидоров С. 1912
Сизиков В.В. 2065, (2216)
Симоновський Є.В. 1558
Сирко И. (1478)
Сиром'ятникова Н.М. 217, 1616, 1621
Сироченко Ю. 1770
Сисоєв Г. 1863, 2012
Скачко К. 1312
Скворцов И.П. 301
Скирда В.В. 67, 309, 1543
Скирда І.М. 519
Скиритач В.С. 1891
Скляр О. 1197
Скляров Ю. 1727
Сковорода Г.С. (16, 116, 656, 1777, 2563), (2604, 2609-2615-2617, 2620-2627, 2630, 2631, 2633, 2634, 2636-2641, 2643-2647)
Скотаренко Р.В. 1615
Скочко А. 1472
Скрипник Г.А. 148-153, 211, 279, 414, 332, 559, 737-739, 1055, 1523, 1524, 2758
Скрипченко Л. 816
Скрылева А. 2140
Славгородський І.М. (1121)
Славіна Е. 1653, 2665
Славянов Ю. 2357
Слесарев Г. 2768
Слюсаренко З.К. (902)
Слюсарский А.Г. 299
Слободюк С.А. 752
Слоним П.Л. 2776
Смага С. 1368
Смирнова Л. 817
Смирнова С.М. (2777)
Смит Д. (1746)
Смовж С.В. 1722
Смоленская В. 1095
Смоленський Л.Б. (2233)

Смоляницький Б.М. 154, 229, 234-238
Сніжко І.А. 218, 1023, 1024
Соболев А. 1987
Соболь И. 630
Советникова С.И. 239
Совєтов І. 1642
Соколенко В. 1864
Соколкина Л. 1948
Соколов А.В. 870, 987, 1056, 1151
Соколов В.В. (2199)
Соколов О. 1088
Соколовський В. 1353
Соколюк Л.Д. 483
Солдатенко Л.С. 752
Солдатенко Я. 1989
Соловйов А.О. 2799
Соловьев В. 1899
Солодовник С. 2172
Солодовников В. 1068
Солонцевий М. 1801
Соляник Л. *див*. Белоус-Босяник Л.
Сорока Л.С. 58
Сосновська Т.О. 2818
Сотник Н. 988
Сотников В. 1758
Сошина А. 1913
Сошніков А.О. 155, 757
Сошникова О.Н. 484, 818, 1025, 1036, 1123, 1127
Спесивцев Л. 1178
Стародубцев В. (2344)
Старосельцев С. 1709, 2689, 2731
Старченко В. 1781
Старченко К.М. 1791
Стаявний В. 1198
Стельникова О. 1643
Степчук В. 1199
Стецюк О.В. 146
Стешенко О.Л. 253
Стожук А. 1829
Столбецов О. 280, 2698
Столбіна Н.Л. (145)
Столяров Б.А. 156
Столярова Г. 2068-2070
Стрельцов С.О. 281, 2736
Стржижовский Л. 2440
Строков Л. 989, 1037, 1076
Станкевич А. 2182
Стус В. (2581)
Старосельцев С. 1793
Старостенко Ю.М. (2230)
Стахова Е. 2299
Стрєляна А. *див*. Стріляна А.М.
Стріляна А.М. 1498, 1499
Ступак Л.Ю. 2823
Суарес О. 1439
Субота В. 819, 2141, 2540
Судакова В. 1519
Сулима Т.А. 1193, (2778)
Сулімко К. 2071
Сумцов М.Ф. (63, 166, 171, 221, 256, 260, 265), 282, 295, 296, 311 (327, 331), 334-340, (374, 387, 410-413), 485, 520-522, 614, (615, 932, 1020, 1108, 2779-2793, 2826)
Супонін П.М. (2227)
Супрун А. (2319)
Суркова Л. 1500
Суслов А. 1830
Суслов И. 2442
Сухіна Л. 1771
Сухобоков В. 1799
Сухомлин М.Ю. 1644
Сухомлинський В.О. (135)

Сухоруков В. 1086
Сушко В. 68, 172, 173, 341, 820, 990-994, 1525, 2790, 2791

Т-ко С. 645
Тагамлик В. 1348
Талалай М. 2707
Таран В. 1230
Таранушенко С.А. (647, 2794-2802)
Тарапова Е.И. 1563, 1645
Тарасова Л. 69, 1091, 1105, 1667, 2541
Тарноруцький Р.Є. 254
Таршис В.Б. 1950
Телицька Л. 1440
Темнохуд М. 1410
Терещенко І. *див*. Бондар-Терещенко І.
Терещенкова Т. 2589
Тесло І. 1125, 1126, 1460, 2361, 2590, 2642, 2643
Тітінюк В.Ф. 995-997
Тимченко Н.С. 1675
Тимченко Т.Р. 70, 174-176
Тиранов О. 2174
Титаренко О. 2443
Тихомирова Э.И. 1564, 1646
Тихоненко Л. 2591
Тихонова И. 821, 2715
Ткаченко В. 1884
Ткаченко М.І. 697-699, 706, 707, (2148)
Ткаченко О. 1455
Ткачук А. 1782
Тодорова Є.М. 177, 178
Толмачов А.П. (1121)
Томенко Г.О. (2217, 2260)
Томский Н.В. (2226)
Топоровська С. 1050
Трашутин С. 2548
Трейдер Е.Е. (468)
Трінклер М.П. (880)
Триполка Т. 1991
Тронько П.Т. 179, 742, 759
Троцко А. 1800
Троян А. 1395, 1876, (2496), 2554
Троян Ю.В. 1206, 1219. 2772
Трублаїні М. (1764, 1765, 1792)
Труш І. 2175
Тупчієнко М.П. 71
Тур Є. 2142
Тырнов В.Ф. 2444, 2445

Уваров Н.М. (260)
Удовиченко А.Н. 118
Українка Л. (2068)
Улановський С. 998, 1711
Уманець О.М. 283, 305, 2737
Уманська А. 2037
Уманський М.В. 706, 707, 1062
Усатов В. 1648
Устинов И.А. 418
Устинов О. 1441
Ушманов Л. 1712
Ушманов Л. 1831

Фадеева Е.С. 2087, 2136, 2143, 2195, 2217, 2239, 2282
Фадєєв М.Б. 419
Фалеев С. 1173
Фали М. 2792
Фаліна В. 2446
Федоренко Д.М. 1313
Федоренко К.Д. 1760
Федорова Л.Д. 64, 72, 73, 284

Федорова С. 1649, 1686, 1832
Федорова Т. 1741
Федоровський О.С. (309), 1544-1547, (2803)
Федосенко А.И. 219
Федук, худож. (2102, 2103)
Фельдман А. (983, 2097, 2473)
Фесенко И. 487
Фесенко О. 1264, 2601
Филатова М.И. 2145
Филоненко В. 2466
Фирсов А.И. 1687
Фисан Г. 2072, 2087, 2144, 2146, 2238, 2275, 2266, 2272, 2338, 2352
Фисанович И.И. (1803)
Фідчунова М. 1877, 2447
Філатов О.В. 74, 220
Філатова М.І. 74
Філіпенко Р.І. 2274
Філянський М. 561
Фойгт К.К. 363, 420
Фоменко В. 2593
Фоменко Н.В. 2073
Фомін П. (2804)
Фрадкін В.З. 43, 48, 342, 2752, 2759, 2793
Франко И. (968, 1748, 2558)
Фрунзе М. (1731, 1733)

Хададова М.В. 100
Хаймель К. (2519)
Халаїм Н. 1294
Харитоненки, родина (1959)
Харитоненко П. (1407, 2104-2107, 2149)
Хармич И. 1747
Харькова А. 834, 2542, 2722
Хасанова О.І. 999, 1000, 1026, 2368
Хвильовий М. (2571, 2573)
Хворост С. 1987
Хмельницкая А.Н. *див*. Новоселова-Хмельницкая А.Н.
Хмельницкий А. 2161
Хмурий В. 632
Хогарт У. (2339)
Ходецкий В.Г. 1564, 1647
Ходос Э., барон (2349)
Ходун Є. 1748
Хокни Д. (2339)
Холевчук В.М. 747
Холманская Л. 1165, 1566, 1688
Хомайко Ю. 2346, 2502, 2503, 2512, 2513, 2544, 2690, 2691
Хорбст В. 124
Хоружа М.В. 1002, 1027
Хорунжая Т. 1954
Хоткевич Г. (2561, 2598, 2600, 2601)
Хохлачев В. 1442
Христенко С.И. 75
Христенко С.С. 75
Христоєв В. 833, 2692

Цанько С. 1907, 1908
Цариценко В. 1220
Цвейбель Д.С. 2775
Цвиндин К. 2335
Цейбей Е.Й. 1791
Церковная А. 1783
Цигульов В.А. *див*. Цыгулев В.
Циклер Г. (2371, 2375)
Цимерінов З.Г. 1741
Цинклер Е. 1918
Ципін С. 1349

Цитович В.І. 175, 180
Цыгулев В. 834, 835

Чаговець В. 836, 1067
Чадаєва К.Ю. 562
Чаплыгин П. 2009
Чаров А. 616
Чеботарева М. 2666
Челюбеєв Б.О. (1481)
Чемоданова В. 1038
Чепалов О. 2660
Чепалов Р.О. 221, 1108
Чепурна Н. 2088
Черевко В. 1369
Черепанов А. 1004
Чернай А. 364, 2283
Черник В.П. 1682
Чернікова І.В. 617, 1287
Чернов Л. 495
Чернова З.Л. 2147
Чернова Л.І. 2111
Чернова М. 2089, (2122), 2148, 2221, 2256, 2257, 2262, 2263, 2467
Чернова М.Б. 422
Чернова Н. 1005, 1396, 1713, 1772, 1777
Черноволот Н.И. 390, 423-425
Чернуха В. 2171
Чернышов И. 1955
Чернявский В. 1890
Чернявський Г.Й. 76, 77, 143, 181, 182, 228, 1033
Чернявський М. 1992-1994
Черченко О.Є. 183, 240, 241
Чефранов А. 1921
Чигрин В. 700, 1132, 1134, 1135, 1314, 1315, 1443, 2090, 2358, 2362, 2595, 2596, 2667, 2693, 2716
Чиженко М. 1714
Чижива Ю.О. 1838
Чикаленко О. 1956
Чириков Г.С. 426-430
Чиркін Г. 1179, 1501, 1759, 2022, 2470
Чистилин В. 1128, 2717
Чорногуз О. 2754
Чудновська Н. 649
Чумаченко В. 1350
Чурилов Б. (2345, 2528)
Чуркіна В. 1885

Шагал М. (2487)
Шалімов О.О. (933)
Шандиба В. 458
Шарманкіна З. 2264, 2265
Шаровка О. 1502, 2472
Шаруда Е.В. 1602
Швалб М.Г. 2816, 2828
Швець Н. 1397
Шевцов І.П. 242, 1166
Шевченко В.В. 184
Шевченко І. 1957
Шевченко М. 748
Шевченко О.А. 1503
Шевченко С.І. 185
Шевченко [Т.Г.] (548, 661, 667, 673, 1782, 2108, 2112, 2184, 2213, 2241, 2574)
Шевченко Ю.Г. 2811, 2812
Шевчук Г.М. 222
Шейко В.М. 37, 78, 143
Шен Э. (2491)
Шендрик А. 1201
Шерфенберг Н.Г. (938)
Шершер Л.М. 2231
Шестаков И. 1715

Шигимага П.А. 2121
Шило О.В. 287
Шифман А.Д. 211, 246
Шишацький О. (596)
Шкумат І. 1202, (2805)
Шмит Ф.И. 618, (627)
Шнейдер Є.Є. 660
Шодуар де, барон (261)
Шпектор К.М. 2124, 2278, (2281)
Шпітерс Г. 634
Шрамко І.Б. 1006
Шрамко Л.І. 826, 837, 1063, 1064
Шубенко Н. 1040
Шудрик І.О. 2149
Шульженко К. (2672-2679-2694, 2727-2731)
Шульц-Беньковский Л.Ф. (532-534)
Шумиліна І. 2597, (2806)
Шумилов М.С. (1696, 1709)
Шутов О.Г. 61

Щербіна І.В. 223
Щукин А. 2699

Юдіна Л.М. 79
Юнг Г. 2147
Юренева Т.Ю. 187
Юр'єв В.Я. (956)
Юрков И.Ф. 1293
Юсова І. 1374
Юхно І.О. 1411, 2418

Явникова Н.А. (2807, 2808)
Яворницький Д.І. (2809, 2810)
Явтушенко І.Г. 708, 709, 2397
Ягудина Р. 1097
Яковенко Г. 1486
Яковлев В.М. 1028, 1167
Яковлева Л. 1567
Яковлєва О. 1754
Яковченко Т.П. 2150, 2439
Якубовський А. 1474
Якубовський В.І. 9, 14, 188
Яницький Б. 1878
Янковский А.А. 838-842
Яновські *див.* Гоголі-Яновські, родина
Яременко Ю. 2644
Ярмак П. 1422
Ярміш Г.П. 2645, 2647
Ярмоленко Ю. 1467, 2388, 2514
Ярмыш А. 36, (2383)
Яровий Л. 2448
Ярочкін В.О. 189
Ярошик В.О. 2814, 2817, 2818, 2826, 2827
Ясинский В. 1651, 1922, 2515, 2718
Яценко В. 2190
Яцина В. 1958
Яшин Э. (2490)

Зміст

ВІД УКЛАДАЧІВ 3
С. М. Куделко, О. Г. Павлова З ІСТОРІЇ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ НА ХАРКІВЩИНІ.....4
1 ОРГАНІЗАЦІЯ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ.....18
1.1 ЗАКОНОДАВЧІ ДОКУМЕНТИ 18
1.2 ЗАГАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ.....20
1.3 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МУЗЕЙНОЇ ПРАКТИКИ.....25
1.4 МЕТОДИКА МУЗЕЙНОЇ ПРАКТИКИ 34
1.5 НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В МУЗЕЙНІЙ СПРАВІ 37
1.6 ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕЇВ 38
2 ІСТОРІЯ МУЗЕЙНОГО БУДІВНИЦТВА НА ХАРКІВЩИНІ.....39
2.1 XIX – ПОЧАТОК XX ст.....39
2.1.1 Музеї дореволюційного Харкова.....43
2.1.1.1 Музеї Харківського університету 43
2.1.1.1.1 Загальні матеріали.....43
2.1.1.1.2 Окремі музеї університету.....44
Анатомічний музей 44
Археологічний музей 44
Гірничопромисловий музей.....45
Етнографічний музей 45
Зоологічний музей 48
Музей красних мистецтв та старожитностей 49
Мінералогічний музей.....55
2.1.1.2 Музей Харківського відділення «Русского технического общества».....55
2.1.1.3 Міський художньо-промисловий музей.....55
2.1.1.4 Харківський єпархіальний церковно-археологічний музей.....60
2.1.1.5 Кустарний музей.....63
2.1.1.6 Педагогічний музей.....63
2.1.1.7 Музей бджільництва 63
2.1.1.8 Пересувні музеї.....63
2.2 РАДЯНСЬКИЙ ПЕРІОД У МУЗЕЙНІЙ ПРАКТИЦІ 64
2.2.1 Трансформація музейної справи у 20–30-х роках XX століття 64
2.2.1.1 Загальні матеріали 64
2.2.1.2 Окремі музеї Харкова 20–30 років XX ст. 67
Музей революції 67
Музей Слобідської України ім. Г. С. Сковороди 67
Соціальний музей ім. Артема.....71

Музей українського мистецтва 72
Центральний художньо-історичний музей ім. Г. Сковороди 73
Картинна галерея ім. Т. Г. Шевченка 74
Інші музеї 75
2.2.2 Музеї Харкова під час Другої світової війни 76
2.2.3 Музейна політика у 50–80-ті роки XX ст. 77
2.3 РОЗВИТОК МУЗЕЙНИЦТВА В РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ 81
3 МЕРЕЖА МУЗЕЇВ 82
3.1 ДЕРЖАВНІ МУЗЕЇ 82
3.1.1 Харківський державний історичний музей 82
Колекції 88
Наукова діяльність 98
Просвітницька робота 100
Організація експозиційної роботи 101
Виставки 102
3.1.1.1 Музей-філія "Харківщина у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років" 109
3.1.2 Музей Холокоста 110
3.1.3 Музей історії харківських партійних та комсомольських організацій 110
3.1.4 Історико-краєзнавчі музеї міст і сіл Харківщини 111
Балаклійський район 111
Барвінківський район 112
Близнюківський район 113
Богодухівський район 114
Борівський район 114
Валківський район 115
Великобурлуцький район 116
Вовчанський район 117
Дворічанський район 118
Дергачівський район 118
Зачепилівський район 119
Зміївський район 119
Музей радянсько-чехословацької дружби (с. Соколове) 120
Золочівський район 123
Ізюмський район 123
Кегічівський район 124
Красноградський район 124
Краснокутський район 126
Куп'янський район 127
Лозівський район 128

Нововодолазький район 129
Первомайський район 130
Печенізький район 130
Сахновщинський район 131
Харківський район 131
Чугуївський район 132
Шевченківський район 133
3.1.5 Етнографічні музеї 134
3.1.5.1 Музей народного мистецтва Слобожанщини 134
3.1.5.2 Інші етнографічні музеї 134
3.1.6 Музеї спеціального призначення 135
3.1.6.1 Музеї вищих навчальних закладів 135
3.1.6.1.1 Загальні матеріали 135
3.1.6.1.2 Музеї Харківського Національного університету ім. В. Н. Каразіна 136
Музей археології та етнографії 136
Музей історії університету 137
Музей природознавства 139
3.1.6.1.3 Музей Харківського національного педагогічного університету 145
3.1.6.1.4 Музеї національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" 145
3.1.6.1.5 Музей Харківської національної академії міського господарства 147
3.1.6.1.6 Музей Харківського університету внутрішніх справ 147
3.1.6.1.7 Музей Харківського національного медичного університету 147
3.1.6.1.8 Музей Харківського гуманітарного інституту "Народна українська академія" 148
3.1.6.1.9 Музеї інших харківських вищих навчальних закладів 148
3.1.6.2 Музеї училищ та технікумів 149
3.1.6.3 Шкільні музеї 151
3.1.6.3.1 Загальні матеріали 151
Шкільні Музеї м. Харкова 152
Шкільні Музеї Харківської області 157
Музей історії Харківського обласного палацу дитячої та юнацької творчості 158
3.1.6.4 Музеї установ та підприємств 159
3.1.6.4.1 Загальні матеріали 159
3.1.6.4.2 Окремі музеї 160
Завод "Електромашина" 160
Харківський електро-механічний завод 160

Харківський канатний завод....160
Харківський тракторний завод....161
Харківський завод транспортного машинобудування ім. Малишева.162
Народний музей Харківського трамвайно-тролейбусного управління (ХТТУ)....163
Музей історії Південної залізниці....163
Музей депо "Жовтень"....164
Музей води....164
Філіал музею води в с-щі Кочеток Чугуївського р-ну....165
Музей історії кримінально-виконавчої системи....165
Музей швидкої допомоги....166
Інші музеї установ і підприємств....166
3.1.7 Меморіальні музеї....169
3.1.7.1 Загальні матеріали....169
3.1.7.2 Окремі музеї....169
Меморіальний музей-квартира родини Гризодубових....169
Музей бойової та трудової слави органів внутрішніх справ Харківщини....172
Музей чекістської слави....173
Інші музеї бойової слави....173
3.1.8 Художні музеї-галереї....174
3.1.8.1 Загальні матеріали....174
3.1.8.2 Харківський художній музей....175
Загальні матеріали....175
Колекції музею....179
Репродукції, альбоми із фондів музею....184
Виставки....186
3.1.8.2.1 Філії Харківського художнього музею....200
Пархомівський історико-художній музей....200
Чугуївський історико-художній заповідник ім. І. Ю. Рєпіна....204
3.1.8.3 Художні галереї....206
Галерея "АВЕК"....206
Галерея "Вернісаж"....207
Галерея "ДАИС"....208
Галерея "Маестро"....208
Муніципальна художня галерея ім. С. І. Васильківського....209
Галерея "Український засів"....211
Картинна галерея Красноградського краєзнавчого музею....212
3.1.9 Літературні музеї....212
3.1.9.1 Загальні матеріали....212
3.1.9.2 Окремі музеї....213

Харківський літературний музей 213
Літературний музей Гната Хоткевича (філія Харківського літературного музею) 215
Національний літературно-меморіальний музей Г. Сковороди 216
Літературно-меморіальний музей А. Макаренка 219
Музей-дитяча бібліотека ім. М. Островського 219
Музей М. Л. Кропивницького 220
3.1.10 Театральні та музикальні музеї 220
3.1.10.1 Загальні матеріали 220
3.1.10.2 Окремі музеї 221
Музей театральних ляльок 221
Музей-клуб К. І. Шульженко 221
3.1.11 Музеї спортивні 223
3.1.12 Музеї-заповідники. Музеї просто неба 223
3.2 МУЗЕЇ НЕДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ 224
3.2.1 Церковно-історичний музей Харківської єпархії 224
3.2.2 Музей міської садиби 224
3.2.3 Музей сексуальних культур світу 225
4 МУЗЕЄЗНАВЦІ ХАРКІВЩИНИ 226
5 БІБЛІОГРАФІЯ 233
Інтернет-адреси музеїв Харкова 236
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК 237